

Rapport fra Sambeskatingsudvalget

Betaenkningsnr. 1452

Skatteministeriet

Rapport fra Sambeskatningsudvalget

Rapport fra Sambeskatningsudvalget

November 2004

Udgiver: Skatteministeriet
København 2004

Tryk: Schultz Grafisk
ISBN: 87-90922-56-5
ISBN: 87-90922-57-3 (internet)
Pris: 50,00 kr.

Yderligere eksemplarer kan bestilles hos:
Danmark.dk's Netboghandel
IT- og Telestyrelsen
Tlf. 1881
E-post sp@itst.dk
www.danmark.dk/netboghandel

E-post adresse: skm@skm.dk
Hjemmeside: www.skat.dk

1. Indledning	4
1.1 Kommissorium	4
1.2 Udvalgets arbejde og prioriteringer	5
1.3 Sammenfatning	7
1.4 Udvalgets anbefalinger	21
2. Historisk udvikling i Danmark	30
2.1 Før indførelsen af selskabsskatteloven i 1960	30
2.2 Udviklingen efter selskabsskatteloven fra 1960	32
2.3 Tidligere arbejder vedrørende sambeskatningsreglerne	37
3. Gældende ret	39
3.1 Indledning	39
3.2 Sambeskatning mellem selskaber	39
3.3 Faste driftsteder i udlandet	58
4. Kritikpunkter vedrørende det nuværende sambeskatningsinstitut	64
4.1 Generelle kritikpunkter	64
4.2 Kritikpunkter vedr. den internationale sambeskatning	69
5. Omfanget af frivillig international sambeskatning	84
5.1 Indledning og beskrivelse af datakilder	84
5.2 Stikprøveundersøgelsen for 2000, 2001 og 2002	85
5.3 Hovedresultater fra stikprøveundersøgelsen	87
5.4 Opregning af stikprøven til samlet omfang	101
5.5 Skøn for den frivillige sambeskatnings provenuvirkning	107
5.6 Appendiks: Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter land	114
6. Underskudsoverførsel i andre lande	122
6.1 Østrig	124
6.2 Italien	125
6.3 Storbritannien	126
6.4 Sverige	127
6.5 Tyskland	128
6.6 USA	129
6.7 Australien	130
6.8 Ungarn	131
6.9 Tjekkiet	132
6.10 Oversigt over underskudsoverførselsregler i EU-landene	134
7. EU-retlige forhold	137
7.1 Generelt	137
7.2 Sambeskatning og EU-retten	141
7.3 Sammenfatning vedrørende EU-retlige forhold	150

7.4 EU-kommissionens overvejelser om et fælles konsolideret beskatningsgrundlag.....	151
8. Overordnede hensyn og principielle spørgsmål.....	160
8.1 Indledning.....	160
8.2 Investeringsneutralitet.....	160
8.3 Koncernens skatteevne (særskilt eller samlet beskatning).....	163
8.4 Eksempel på virkningen af frivillig international sambeskatning.....	169
8.5 Opsummering af sambeskatningens virkninger.....	179
9. Overvejelser om afskaffelse af sambeskatningen.....	181
9.1 Ophævelse af international sambeskatning.....	182
9.2 Afskaffelse af såvel national som international sambeskatning ...	186
9.3 Opsummering vedrørende afskaffelse.....	188
10. Metoder til udligning af underskud mellem koncernselskaber.....	191
10.1 Indledning.....	191
10.2 De forskellige metoder.....	193
10.3 Sammenligning af metoderne.....	195
10.4 Opsummering.....	201
11. Opgørelsen af underskuddet.....	202
11.1 Maksimering af underskudsfradraget.....	202
11.2 Opgørelse af underskud efter regnskabsregler.....	203
11.3 Opsummering.....	206
12. Genbeskatning af tidligere fradragne underskud.....	207
12.1 Baggrunden for genbeskatningsreglerne.....	207
12.2 Automatisk genbeskatning.....	208
12.3 Genbeskatning ved reduktion af investeringen.....	210
12.4 Genbeskatning ved aktiesalg til koncernforbundne selskaber ...	218
12.5 Forrentning af genbeskatningssaldi.....	219
13. Fjernelse af creditlempelsen for udenlandske skatter.....	220
14. Størrelsen af ejerskabskravet.....	225
14.1 Subjektive krav.....	228
14.2 Andre objektive krav (fælles ledelse eller lignende).....	229
14.3 Komplisering som følge af nedsættelse af ejerskabskravet.....	230
14.4 Opsummering vedrørende ejerskabskrav.....	234
15. Puljeopgørelse globalt.....	237
15.1 Organisering af koncerner.....	237
15.2 Beskrivelse af globalpuljemodeller.....	238
15.3 Konsekvenser af globalpuljeopgørelse.....	241
15.4 EU-retlige forhold ved global puljning.....	242
16. Puljeopgørelse pr. land.....	245

16.1	Hvilket land bør give underskudsfradrag?	245
16.2	Betydning af lokal underskudsoverførsel og hindring af dobbelt fradrag	247
16.3	Beskrivelse af en model med puljeopgørelse pr. land.....	252
16.4	Konsekvenser af puljeopgørelse pr. land	254
17.	Puljeopgørelse pr. gren.....	263
17.1	Model for puljeopgørelse pr. gren.....	263
17.2	Konsekvenser af grenpuljeopgørelse	267
18.	Udelukkelse af visse underskud.....	269
18.1	Udelukkelse af renteudgifter i holdingselskaber.....	269
18.2	Udelukkelse af underskud i leasingselskaber.....	271
18.3	Udelukkelse af tilkøbte underskudsvirksomheder	272
19.	Administrerbar model og kontrolmuligheder	277
19.1	Administrative hensyn.....	277
19.2	Forbedrede kontrolmuligheder	278
19.3	Samme regnskabsår?	284
20.	Koncernfradragmodellen	285
20.1	Danske datterselskaber/moderselskaber.....	286
20.2	Udenlandske datterselskaber	298
20.3	Konsekvenser for modellen af en eventuel nedsættelse af ejerskabskravet	300
20.4	Provenubetragtninger omkring indførelse af koncernfradragmodellen	301
21.	Modernisering af gældende regler	303
21.1	Beskrivelse af modernisering – danske datterselskaber	304
21.2	Beskrivelse af modernisering – udenlandske datterselskaber	309

1. Indledning

1.1 Kommissorium

Efter Selskabsskatteovens § 31 kan Ligningsrådet tillade, at danske selskaber på visse betingelser kan opnå sambeskatning med udenlandske selskaber. Sambeskatning indebærer, at der kan afskrives på aktiver i udenlandske datterselskaber og et evt. underskud fratrækkes ved opgørelsen af den danske skattepligtige indkomst.

Regelsættet er baseret på spredte lovbestemmelser, anvisninger fra Ligningsrådet og administrativ praksis. Reglerne er vanskelige at anvende for virksomhederne og vanskeliggør forretningsbetingede omstruktureringer. Regelsættet har givet anledning til adskillige lovændringer, senest lovforslag L 27 (TDC-indgrebet).

Det bør sikres, at reglerne fungerer fleksibelt og administrativt hensigtsmæssigt for såvel virksomheder som skattemyndigheder. Regelsættet bør være konkurrencedygtigt i forhold til regler og praksis i andre lande. Endvidere skal det sikres, at der ikke er yderligere huller eller skatteplanlægningsmuligheder, der i modstrid med lovens ånd udhuler selskabsskatten.

På den baggrund har skatteministeren besluttet at nedsætte et ekspertudvalg med henblik på modernisering og fremtidssikring af koncernbeskatningen. Udvalget skal også vurdere, hvorledes erhvervslivets behov for fleksible regler i forbindelse med etablering af forskellige koncernstrukturer bedst tilgodeses - herunder samspillet med reglerne i andre EU-lande. Endelig skal udvalget sikre gennemsigtighed og enkelhed i den fremtidige koncernbeskatning til gavn for såvel virksomheder som skattemyndigheder. Et forslag skal være robust over for skatteplanlægning. Hvis forslaget medfører en øget selskabsskat, skal der i overensstemmelse med principperne i skattestoppet foretages tilsvarende lempelser.

Udvalget skal færdiggøre sit arbejde ved udløbet af oktober i år. Udvalget kan vælge at lade Skatteministeriets hidtidige overvejelser indgå i arbejdet. Udvalgets rapport undergives politiske drøftelser med henblik på udmøntning i et lovforslag til fremsættelse i løbet af efteråret. Udvalget kan

aflevere delkonklusioner, hvis det skønnes nødvendigt for at modvirke uønsket skatteplanlægning.

Udvalgets medlemmer:

Adjungeret professor Søren Rasmussen, Deloitte (Formand)
Rådgivende skatterevisor Christen Amby
Koncerndirektør Ole Steen Andersen, Danfoss
Skattechef Marianne Rørslev Bock, Danisco
Professor Ole Bjørn, KPMG
Statsautoriseret revisor John Bygholm, Deloitte
Advokat Jan Börjesson, Kromann Reumert
Konsulent Frithiof Hagen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Professor Michael Møller, Copenhagen Business School
International ekspert Ivar Nordland, Skatteministeriets Departement
Retschef Preben Underbjerg Poulsen, Told- og Skattestyrelsen
Professor Niels Winther-Sørensen, Copenhagen Business School

Sekretariat:

Kent Damsgaard, Skatteministeriets Departement
Søren Schou, Skatteministeriets Departement
Jesper Leth Vestergaard, Skatteministeriets Departement

Udvalget er efterfølgende specifikt blevet bedt om at overveje, om det er muligt at justere reglerne i ligningslovens § 5 H og selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt., således at de effektivt forhindrer udenlandske koncerner med danske subkoncerner i at undgå dansk beskatning ved at indskyde underskudsgivende udenlandske virksomheder i den danske subkoncern.

1.2 Udvalgets arbejde og prioriteringer

Udvalget har afholdt 11 møder. Møderne er afholdt mellem den 18. marts 2004 og den 15. november 2004.

Koncernbeskatningen – herunder særligt den internationale sambeskatning – er et stort og samtidig et meget kompliceret område inden for skatteretten. Udvalget har derfor under hensyn til den forholdsvis korte tidsfrist, som kommissoriet har fastsat med hensyn til afslutningen af udvalgets

arbejde, måttet foretage en række prioriteringer og afgrænsninger af de emner, som udvalget har behandlet.

Udvalget har på den baggrund først og fremmest behandlet de overordnede principper og metoder, der kan anvendes ved indretningen af et system, hvor der kan foretages underskudsoverførsel mellem selskaber. Udvalget har således opstillet og vurderet en række modeller i forhold til de hensyn, som nævnes i kommissoriet. Denne prioritering er i et vist omfang begrundet i, at disse hensyn er meget vanskelige at imødekomme i samme regelsæt.

Ved at opstille forskellige modeller har udvalget ønsket at skitsere forskellige muligheder afhængigt af hvilke hensyn, der vægtes tungest.

Overordnet set er resultatet af denne prioritering, at udvalget ikke har foretaget en detaljeret gennemgang af de eksisterende regler. Tilsvarende præsenteres de forskellige modeller heller ikke i detaljer i form af udkast til lovforslag, der direkte kan anvendes ved indførelse af en eller flere af modellerne. Der udestår således stadig et betydeligt arbejde med at udforme detaljerede regler, hvis der ønskes indført et anderledes regelsæt for sam-beskatning af selskaber. Eksempelvis har udvalget ikke foretaget en nærmere vurdering af eventuelle overgangsregler. Udvalget har heller ikke taget detaljeret stilling til behovet for og udformningen af værneregler ved de forskellige modeller.

Mere specifikt har prioriteringen også betydet, at udvalget har undladt at foretage en nærmere vurdering af en række elementer i de nuværende regler. Det gælder først og fremmest reglerne om CFC-beskatning og reglerne om indgangsværdier ved udenlandske selskabers indtræden i dansk sam-beskatning. Udvalget har heller ikke vurderet, om der er behov for at ændre i den kreds af selskaber, der kan anvende regler om underskudsoverførsel.

Udvalget har løbende vurderet, om de gældende regler kan føre til uønsket skatteplanlægning, men har ikke fundet det nødvendigt at komme med delkonklusioner.

1.3 Sammenfatning

Sambeskatningsinstituttet opstod i praksis som en følge af indførelsen af indkomstbeskatningen med statsskatteloven af 1903. I 1960 vedtog Folketinget selskabsskattelovens § 31, hvormed sambeskatningen blev lovfæstet.

Der kan om de gældende regler anføres en række kritikpunkter. I kommissoriet til udvalget er det således beskrevet, at *”Regelsættet er baseret på spredte lovbestemmelser, anvisninger fra Ligningsrådet og administrativ praksis. Reglerne er vanskelige at anvende for virksomhederne og vanskeliggør forretningsbetingede omstruktureringer. Regelsættet har givet anledning til adskillige lovændringer...”*.

Baggrunden for reglerne om frivillig sambeskatning er altså historisk og bunder i ønsket om skattemæssigt at kunne behandle koncerner ens uanset organisering.

Med fordel kan man skelne mellem national sambeskatning og international sambeskatning. Det er især reglerne om international sambeskatning, der har været i fokus i de seneste år.

Formålet med reglerne i dag kan betegnes som en hjælp til internationalt orienterede danske koncerner til at foretage investeringer i udlandet. Ofte giver investeringer underskud i opstartsfasen, men bliver på sigt rentable. Efterhånden som en investering begynder at give overskud, skal de tidligere givne fradrag (gen)beskattes. I hovedtilfældet virker reglerne derfor alene som en slags rentefrit lån. Hvis en investering aldrig kommer til at give overskud, medfører reglerne dog et endeligt fradrag på det samlede underskud. Princippet i den internationale sambeskatning er således skattemæssigt at sidestille en koncerns potentielle investeringer i udlandet med eventuelle investeringer i Danmark.

Omfanget af frivillig international sambeskatning er kun meget sparsomt belyst i registeroplysninger. Derfor har udvalget foranlediget en større stikprøveundersøgelse vedrørende 2000-2002. På baggrund af stikprøven kan det samlede omfang under betydelig usikkerhed opregnes. Samlet skønnes der at blive foretaget underskudsfradrag for op mod 10 mia. kr.

årligt (2004-niveau). Vurderet ud fra stikprøveundersøgelsen er genbeskatningen overraskende lav – efter creditlempelse udgør genbeskatningen gennemsnitligt kun ca. 1/3 i forhold til den gennemsnitlige skatteværdi af de fradrag, der fratrækkes i 2000-2002. Men da stikprøvens genbeskatningsbeløb i høj grad må vedrøre underskud fratrukket inden stikprøvens dækning, kan det ikke udelukkes, at den faktiske genbeskatning er højere.

Under betydelig usikkerhed kan det ud fra stikprøven skønnes, at den årlige selskabsskatteprovenuvirkning ved international sambeskatning er i omegnen af -2 mia. kr. (både før og efter indregning af adfærdsændringer). Det skønnes i samme niveau som en nedsættelse af selskabsskattesatsen med 2 procentpoint. Det kan dog ikke udelukkes, at provenuvirkningen er enten 1 mia. kr. større eller 1 mia. kr. mindre. Provenuvirkningen kan være numerisk større, hvis f.eks. de årlige fradrag er større end de skønnede 10 mia. kr. Provenuvirkningen kan være numerisk mindre, hvis f.eks. stikprøven ikke repræsentativt viser genbeskatningen i forhold til fradragene. Der er ikke tidligere lagt provenuskøn frem for den internationale sambeskatning, som disse skøn kan sammenlignes med. Det kan overvejes, om den betydelige usikkerhed i de konkrete skøn senere skal søges indskrænket. Evt. kan stikprøven udbredes til også at omfatte 2003, når dette bliver muligt. Ligeledes kan antallet af selskaber i stikprøven overvejes forøget.

Udgangspunktet for udvalgets arbejde har været en gennemgang af de eksisterende regler for underskudsoverførsel, hvorefter udvalget har diskuteret, efter hvilke overordnede principper og metoder sådanne regler kan og bør udformes. Det har resulteret i en række alternative modeller for, hvordan et fremtidigt regelsæt for underskudsoverførsel kan udformes. De enkelte modeller har hver især stærke og svage sider, og spænder fra en lempelse af de gældende regler over en helt alternativ underskudsoverførselsmodel til en total afskaffelse.

Kommissoriet efterspørger en modernisering og fremtidssikring af koncernbeskatningen. Kommissoriets ønsker til en fremtidig koncernbeskatning kan sammenfattes i følgende:

- i. Enkle regler – herunder, at reglerne skal være administrativt hensigtsmæssige for såvel virksomheder som myndigheder.

- ii. Reglerne skal være robuste overfor skatteplanlægning og uden huller.
- iii. Reglerne skal for at kunne være fremtidssikrede endvidere være i overensstemmelse med EU-retten.
- iv. Reglerne skal give virksomhederne fleksibilitet mht. etablering af forskellige koncernstrukturer – herunder skal samspillet med reglerne i andre EU-lande vurderes.

1.3.1 Mulige ændringer uanset valg af model

Udvalgets arbejde har bl.a. resulteret i en række mulige ændringer, der kan gennemføres indenfor såvel det gældende regelsæt som indenfor andre tekniske modeller for underskudsoverførsel.

De EU-retlige rammer for, hvilke regler man kan udforme, afhænger af den i øjeblikket verserende sag ved EF-domstolen – den såkaldte Marks & Spencer-sag, hvor spørgsmålet er, om Storbritannien bryder EU-retten ved at have forskellige regler for national og international sambeskatning. Hvis Storbritannien taber sagen, vil det lægge visse restriktioner for, hvordan sambeskatningsreglerne kan udformes.

Der er en vis procesrisiko ved at opretholde de gældende regler og afvente sagens udfald i og med, at der rent teknisk sker en forskellig genbeskatning af indenlandske og udenlandske fratrukne underskud. Hvis disse regler på et tidspunkt kendes for EU-stridige, kan Danmark i værste fald risikere at skulle frasige sig genbeskatning af tidligere givne fradrag. Ud fra stikprøven kan det under usikkerhed skønnes, at der årligt gives fradrag for op til en skatteværdi på 3 mia. kr. (2004-priser). Risikoen for et sådan scenarium er vanskeligt at vurdere – men konsekvenserne vil således kunne være betydelige. Fuldstændig sikkerhed kræver ensartede genbeskatningsregler ved national og international sambeskatning. Dette problem kan meget vanskeligt løses i det nuværende regelsæt, men kræver reelt, at man går over til en såkaldt koncernfradragmodel eller afskaffer muligheden for sambeskatning.

Uanset om man ønsker at skifte model eller ej – og i bekræftende fald om man ønsker det nu eller ønsker at afvente dommen i Marks & Spencer-

sagen, kan en række justeringer overvejes. De kan gennemføres nu som senere, da de i princippet er uafhængige af valg af model.

1.3.1.1 Afskaffelse af creditlempelsen og lettelse af omstruktureringsmulighederne

Efter gældende regler gives der ved skatteberegningen nedslag (credit) for den udenlandske skat, når det udenlandske sambeskattede selskab giver overskud. Denne creditlempelse kan fjernes, hvorved der vil kunne ske fuld genbeskatning uden nedslag for udenlandske skatter.

Ud fra stikprøveundersøgelsen kan det under betydelig usikkerhed skønnes, at creditlempelsen medfører et årligt selskabsskatteprovenutab i omegnen af 0,5 mia. kr. før indregning af adfærdsændringer. Udlandet giver i langt de fleste tilfælde adgang til at fremføre underskud i det udenlandske datterselskab til modregning i udenlandsk indkomst. Der vil derfor typisk ikke i genbeskatningsperioden være udenlandsk skat at give nedslag for. Dansk beskatning af overskud i udenlandske datterselskaber – udover det genbeskatningspligtige beløb – kan altid undgås ved at tage selskabet ud af sambeskatningen. Afskaffelse af creditlempelsen vil derfor kun i de få tilfælde, hvor udlandet har mere restriktive underskuds fremførselsregler end Danmark give en samlet skatteforhøjelse for koncernerne eller medføre en egentlig provenugevinst for staten. Efter indregning af adfærd vurderes afskaffelsen af creditlempelsen således ikke at give anledning til en egentlig provenugevinst.

Fjernes creditlempelsen, kan også betingelsen i genbeskatningsreglerne om, at underskud efter udenlandske regler skal overføres til det erhvervende selskab, fjernes. Derved vil det i meget højere grad blive muligt at foretage forretningsbegrundede omstruktureringer, uden at det udløser genbeskatning af den fulde genbeskatningssaldo. En sådan ændring vil give erhvervslivet øget fleksibilitet mht. organiseringen og øge mulighederne for forretningsbetinget adfærd.

En fjernelse af creditlempelsen vil endvidere kunne betyde, at en række værnsregler, der hindrer spekulation i at gøre skatten kunstig høj ved at undlade afskrivninger, kan fjernes.

Endelig vil en afskaffelse af creditlempelsen medføre, at en række tvister mellem koncerner og myndigheder vedrørende dokumentation for den betalte skat i udlandet kan undgås.

Creditlempelsen kan i princippet afskaffes uden ovenstående forenkling af genbeskatningsreglerne. En betydelig del af gevinsten ved at fjerne creditlempelsen fås dog alene ved den samlede forenkling.

Der ses ikke at være EU-retlige problemer i en afskaffelse af creditlempelsen.

1.3.1.2 Nedsættelse af ejerandelskravet fra 100 pct. til 50 pct.

Udvalget har diskuteret virkningerne af at nedsætte ejerandelskravet for at kunne komme med under sambeskatning. Mulighederne spænder fra de gældende 100 pct., til at der blot kræves negativ kontrol med selskabet. Isoleret set vil en sådan nedsættelse øge omfanget af sambeskatning og dermed det årlige provenutab. Dog vurderes denne stigning at blive begrænset, da man i høj grad med de gældende regler kan organisere sig sådan, at de selskaber, som man ønsker under sambeskatning, kan komme det.

Den almindelige skatteretlige definition af bestemmende indflydelse fremgår af Ligningslovens § 2 og indebærer et ejerkrav på mere end 50 pct. Det kunne derfor overvejes at anvende denne definition ved en nedsættelse af ejerkravet.

For erhvervslivet vil det dog være en fordel, hvis også joint ventures, hvor der ofte er tale om en ejerandel på 50 pct., kunne inddrages under sambeskatning. En nedsættelse af ejerandelskravet fra 100 pct. til 50 pct. bør dog suppleres med krav om, at de 50 pct. skal give negativ kontrol i form af, at også stemmeandelen skal være mindst 50 pct.

En nedsættelse af ejerandelskravet er en komplicering af regelsættet. Især i forhold til genbeskatningen vil reglerne blive betydeligt mere komplicerede.

Det vurderes, at være lettere at administrere en ejerskabsnedsættelse i koncernfradragsmodellen (se nedenfor) frem for i de gældende samskatningsregler.

1.3.1.3 Bedre muligheder for kontrol

Der er behov for at forbedre skattemyndighedernes muligheder for at kunne kontrollere underskuddene – specielt underskuddene fra udlandet.

Der kunne derfor med fordel fastsættes visse yderligere krav til de regnskabsoplysninger mv., som skal indgives til skattemyndighederne i forbindelse med selvangivelsen.

For at styrke kontrollen med underskudsoverførslen og især genbeskatningen bør der således løbende føres egentlige saldi over overførte og genbeskattede beløb, der skal oplyses som en del af selvangivelsen. Der kan også med fordel opstilles visse oplysningskrav af hensyn til kontrollen med en række værnsregler.

Det vurderes, at de gældende regler allerede i dag indeholder hjemmel hertil.

1.3.2 Den tekniske udformning

Med det sigte at kunne konstruere et regelsæt, der lever op til ovenstående fire kriterier i kommissoriet, har udvalget behandlet forskellige tekniske konstruktioner. Disse kan sammenfattes til tre tekniske muligheder, jf. nedenfor. Hertil kommer overvejelser om helt at ophæve mulighederne for samskatning.

1.3.2.1 Samskatning som i de gældende regler

Selskaber beskattes som udgangspunkt hver for sig, men to eller flere selskaber kan søge om at blive samskattet, hvis en række krav er opfyldt. Teknisk sker der i disse tilfælde en reel samskatning, dvs. der foretages én fælles skatteberegning for alle de samskattede selskaber. Den samlede indkomstskat påhviler og beregnes af moderselskabet, men alle de samskattede selskaber hæfter solidarisk for skatten. En implikation af samskatningen er, at underskud i et udenlandsk selskab, udover at kunne

fremføres i det konkrete selskab, også kan overføres til udnyttelse i de øvrige selskaber. Der er dog værnsregler mod dobbeltfradrag.

Princippet om sambeskatning kan i og for sig fortsat anvendes og en række af de anførte kritikpunkter vil kunne imødekommes indenfor det gældende princip. Men regelsættet er uomtvisteligt kompliceret og har historisk ikke vist sig særligt robust. Dertil kan der komme det mulige EU-retlige pres ved, at der teoretisk sker en forskellig genbeskatning i den nationale og den internationale sambeskatning. Og det problem vil vanskeligt kunne løses indenfor det gældende sambeskatningssystem.

1.3.2.2 Koncernfradragsmodel

Ønsket om at kunne opbygge en mere enkel og robust model har inspireret til arbejdet med koncernfradragsmodellen.

I koncernfradragsmodellen sker der i modsætning til de gældende sambeskatningsregler ikke nogen fælles skatteberegning. Selskaberne opgør deres skattepligtige indkomst hver for sig. Eventuelle underskud i et eller flere selskaber kan fradrages i et eller flere af koncernens andre selskaber – efter eget valg. De underskudsgivende selskaber beholder underskuddet til fremførsel uanset, at underskuddet også fradrages i andre selskaber. Til gengæld genbeskattes det selskab, som har udnyttet et andet selskabs underskud, når sidstnævnte selskab igen giver overskud.

Koncernfradragsmodellen kan udformes, så den virker fuldstændigt ens uanset om der er tale om fradrag for underskud i danske eller udenlandske underskudsselskaber. Modellen kan gøres uafhængig af udenlandske skatteberegningsregler, da der ikke beregnes en fælles skat og under forudsætning af, at der ikke gives nedslag for udenlandske skatter.

Men udvalgsarbejdet har vist, at modellen ikke i sig selv vil indebære en forenkling af reglerne for den internationale sambeskatning og tilmed vil betyde en komplikation af reglerne for den nationale sambeskatning, da den kræver indførelse af genbeskatningsregler også ved national sambeskatning.

Modellen vil dog give koncernerne øget fleksibilitet, da der ikke som med de nuværende regler vil være restriktioner mht. fornyet sambeskatning. Endvidere vil en eventuel nedsættelse af ejerskabskravet lettest kunne administreres i koncernfradragsmodellen.

Dertil har modellen den fordel, at den kan udformes, så der gælder samme regler for national og international sambeskatning.

Hvis der lægges stor vægt på en i EU-retlig henseende fremtidssikret model, kan koncernfradragsmodellen indføres for såvel national som international sambeskatning.

1.3.2.3 En enkel model for underskudsoverførsel

Det er et generelt politisk ønske, at skatteregler skal gøres enklere. Også myndigheder og erhvervsliv efterspørger ofte enklere regler. Derfor har dette kriterium også vejet meget tungt i udvalgets arbejde.

Koncernfradragsmodellen lever muligvis op til de internationale koncerners ønske om enkelthed, men næppe til de mange nationale koncerners ønske, da disse alene anvender national sambeskatning.

Meget enkle regler for sambeskatning er dog en mulighed. Men sådanne regler har en pris.

Udvalget har vurderet en meget enkel model. Modellen giver mulighed for at overføre underskud fra datterselskaber i den danske skattepligtige indkomst. Til gengæld sker der en automatisk genbeskatning efter et antal år, f.eks. 10 år. Derved får koncernerne et fradrag for underskud, og staten er sikret, at der sker fuld genbeskatning. Reglerne er enkle og mange værnsregler kan undværes.

Men de meget firkantede regler har også negative konsekvenser. Således vil fradrag fra investeringer, der mislykkes og derved giver et endeligt tab, skulle tilbagebetales. Det er en markant skærpelse. Andre investeringer vil stadig efter en række år – med forskel mellem brancher – give underskud, hvorfor en automatisk genbeskatning også er en stramning.

Modellen kan dog udvides til, at der genbeskattes automatisk efter f.eks. 10 år, medmindre koncernen kan godtgøre, at der er lidt et endeligt tab. Bevisbyrden skulle således påhvile koncernerne. Sådanne opgørelser er langt fra uden problemer. Udvalget vurderer, at tingene over en længere årrække kan blive svære at overskue – og da det typisk vil dreje sig om store beløb, må det forudses, at mange af de givne fradrag vil ende med retssager. Alternativt skulle der gælde lignende regler som de eksisterende genbeskatningsregler – men så er enkeltheden i givet fald forsvundet.

1.3.3 Hvilke selskaber (underskud) skal kunne inddrages?

1.3.3.1 Gældende begrænsende regler

I de gældende regler er der i princippet frit valg af hvilke selskaber, der ønskes inddraget, men der er visse værnsregler, der søger at hindre dobbeltfradrag og fradrag for visse udenlandske underskud.

Dobbelt fradrag

I dag søger ligningslovens § 5 G at forhindre, at der kan opnås fradrag for samme udgift i forskellige indkomster. Det betyder i praksis, at hvis der i et land er mulighed for lokal underskudsoverførsel i kraft af, at de udenlandske selskaber rent faktisk er sambeskattede i det pågældende land, kan der kun opnås fradrag i sambeskatningsindkomsten, såfremt samtlige datterselskaber i den udenlandske sambeskatning også inddrages i den danske sambeskatning.

Udeladelse af visse underskud

Ligningslovens § 5 H og selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt., er indsat for at forhindre udenlandske koncerner i at indskyde underskudsgivende udenlandske virksomheder i en dansk sambeskatning med henblik på at fjerne et skattepligtigt overskud i et dansk selskab. Dette kan være en mulighed for koncerner, der har et underskudsgivende selskab i et land, hvor underskuddet ikke kan udnyttes. I så fald er det fristende at udnytte fradraget i Danmark.

Uden disse bestemmelser vil udenlandske koncerner – som ejer danske subkoncerner – være i stand til at undgå at betale skat i Danmark af de danske selskabers indkomst, når koncernen ejer virksomheder med underskud, som modsvarer de danske selskabers overskud. Dette kan opnås ved at indplacere underskudsgivende selskaber i den danske subkoncern. Risi-

koen for, at udenlandske koncerner vil foretage sig noget sådant, forøges ved, at Danmark er et af de få lande, som tillader international sambeskatning.

Ligningsrådet har dog i en bindende forhåndsbesked (SKM2001.322.LR) fundet, at ligningslovens § 5 H ikke finder anvendelse, når et erhvervende udenlandsk selskab på erhvervelsestidspunktet (endnu) ikke er inddraget i en dansk sambeskatning. Med denne fortolkning af bestemmelsen kan ovennævnte formål med bestemmelsen omgås ved at lade det udenlandske datterselskab erhverve det underskudsgivende faste driftssted inden sambeskatningen påbegyndes.

Bestemmelserne kan endvidere være problematiske i forhold til EU-retten. Især hvis Storbritannien taber den såkaldte Marks & Spencer-sag, vil det være svært at argumentere for, at Danmark kan udelukke visse udenlandske underskud, blot fordi den underskudsgivende udenlandske virksomhed er erhvervet fra et udenlandsk selskab (hvis selskabet eller virksomheden er hjemmehørende i et andet EU-land), når erhvervelsen af underskudsgivende virksomheder i Danmark eller fra danske selskaber ikke medfører samme resultat. Den særlige bestemmelse i Ligningslovens § 5 H er endvidere efter sin ordlyd alene rettet mod erhvervelse af udenlandske faste driftssteder, og er således ikke i sin anvendelse koblet op på muligheden for sambeskatning.

Det kunne derfor overvejes at forsøge at sikre bestemmelsernes overensstemmelse med EU-retten. Dette kunne gøres ved at ændre bestemmelserne, således at de også gælder ved koncernintern erhvervelse af faste driftssteder i Danmark og ved erhvervelse af danske datterselskaber.

En sådan ændring vil imidlertid forhindre omstruktureringer i den danske del af koncernen. Datterselskaber og faste driftssteder, som handles mellem selskaber i sambeskatningskredsen, vil hermed blive udelukket fra sambeskatningen. Der vil dermed blive indført en skattemæssig hindring for at foretage ellers forretningsmæssigt begrundede omstruktureringer.

1.3.3.2 Grenpuljning

I praksis forekommer situationer, hvor koncerner opretter mellemliggende holdingselskaber, der låner kapital og investerer den i aktier, hvorfra indkomsten vil være skattefri. Det er således muligt at konstruere selskaber, der automatisk er skattemæssigt underskudsgivende, da alle indtægter er skattefrie og udgifterne er fradragsberettigede. For at hindre at alene det automatisk underskudsgivende selskab medtages under dansk sambeskatning kan man overveje et krav om, at hvis et selskab ønskes sambeskattet, skal alle underliggende selskaber det også – en grenpuljning. Herved medregnes overskuddene i de underliggende selskaber (hvori aktierne er købt) ligeledes.

Grenpuljningen vil være en skærpelse i forhold til gældende regler. Muligheden for at lade underskud indgå i den danske beskatning og samtidig undlade overskud er mindsket. Hvis grenpuljning ikke gennemføres for såvel danske som udenlandske virksomheder, kan der opstå et EU-retligt problem.

1.3.3.3 Landepuljning

Med udgangspunkt i det synspunkt, at det er kildelandet – altså det land, hvori det konkrete selskab er placeret og beskattes af sit overskud – som er det land, der er nærmest til at give fradrag for evt. underskud i samme land, kan man overveje en landepuljning.

I en landepuljning sammenregnes resultaterne for hele koncernens aktivitet, og alene et samlet nettounderskud pr. land kan fradrages i dansk indkomst. Herved indføres et krav om, at koncernen i videst mulige omfang skal udnytte fradragene i det land, hvor virksomheden udøves, frem for i Danmark. Ved en sådan model vil koncernen således ikke frit kunne vælge at udnytte fradraget der, hvor skatteværdien af fradraget er størst.

Landepuljningen vil i højere grad end de nuværende regler kunne virke som et værn mod dobbeltfradrag, når underskud såvel fremføres som overføres til forskellige danske og udenlandske selskaber.

Omvendt vil omstruktureringer på tværs af lande ikke lettes, ligesom der skabes incitament til, at nye investeringer søges placeret i lande, hvor

koncernen ikke i forvejen har overskudsgivende aktivitet. Derved kan landepuljningen til en vis grad omgås, hvor forretningsmæssige hensyn ikke tilsiger noget andet.

Landepuljning vil betyde et markant fald i anvendelsen (opgjort i kr.) af frivillig international sambeskatning. Især koncerner med flere selskaber i samme land (hvilket typisk vil være de store koncerner) vil kun i særlige tilfælde kunne have nytte af frivillig sambeskatning.

Hvis EF-domstolen statuerer, at der er pligt til at have ens regler for underskudsudligning for indenlandske og udenlandske underskud, er det et åbent spørgsmål om landepuljning kan forsvares EU-retligt.

1.3.3.4 Globalpuljning

En konsekvent opfølgning af det oprindelige formål med sambeskatningsreglerne vil indebære en fuldstændig ligestilling mellem på den ene side beskatningen af samtlige virksomheder ejet af et og samme danske selskab fordelt på faste driftssteder og på den anden side en koncern, hvor virksomhederne er placeret i særskilte datterselskaber. I så fald kunne overvejes en globalpuljning.

I en sådan model vil det være op til koncernen frit at vælge, om man ønsker at anvende sambeskatning eller ej – men hvis man vælger at sambeskatte, skal *alle* selskaber sambeskattes. En mellemløsning kunne være at sige, alle nationale selskaber kan sambeskattes, og først når ét udenlandsk selskab medtages, skal alle udenlandske selskaber medtages.

Begge modeller vil medvirke til at forhindre uønsket skatteplanlægning, herunder dobbeltfradrag. Globalpuljningen vil imidlertid vanskeligt kunne løse det potentielle omgåelsesproblem, der er ved Ligningslovens § 5 H, medmindre globalpuljning udformes således, at såvel overliggende som underliggende koncernselskaber indgår i puljningen.

En globalpuljning vil ikke give forvridninger i koncernernes organisering i faste driftssteder og datterselskaber, og der vil ikke være genbeskatningsproblemer ved omstruktureringer. Endvidere vil en globalpuljning mindske forvridningerne, mht. i hvilke lande der investeres. Men det er også

udvalgets klare opfattelse, at en globalpuljning vil betyde, at der kun i meget lille omfang vil blive anvendt frivillig international sambeskatning (opgjort i kroner), idet i særlig grad de store koncerner vil blive påvirket af en indførelse af globalpuljning .

Ved mellemløsningen vil koncerner, der opretter deres første udenlandske selskaber dog have gavn af ordningen, men også ved mellemløsningen vil den internationale sambeskatning blive markant reduceret (opgjort i kroner).

Indførelse af global puljning kan medføre en øget administrativ belastning for de koncerner, der fortsat ønsker at udnytte sambeskatningsmuligheden, fordi der skal udarbejdes en indkomstopgørelse efter danske regler for alle selskaber i koncernen.

Det er et åbent spørgsmål, om mellemløsningen kan anfægtes af EU-retten. Den ”rene” globale puljning vurderes ikke at give problemer i forhold til EU-retten.

1.3.4 Ophævelse af sambeskatning

1.3.4.1 Total afskaffelse af såvel national som international sambeskatning

Den mest restriktive ændring af reglerne for sambeskatning vil være en total afskaffelse af såvel den nationale som den internationale sambeskatning. En sådan afskaffelse vil være en betydelig regelforenklings, give mere robuste skatteregler, være i overensstemmelse med EU-retten og fjerne det potentielle omgåelsesproblem, der er ved ligningslovens § 5 H.

En afskaffelse lever imidlertid ikke op til kriteriet om at give virksomhederne fleksibilitet. Dog kan det anføres, at virksomhederne både i forhold til skatteregler og alle andre regler indretter sig efter vilkårene. Virksomhederne vil således i et vist omfang kunne indrette sig, så indkomst fra underskudsgivende og overskudsgivende aktiviteter kan modregnes. Eksempelvis vil flere selskaber kunne samles i ét selskab. Fastholdes muligheden for at fratække underskud i udenlandske filialer, vil udenlandske underskud således fortsat kunne udnyttes i Danmark ved at omdanne udenlandske datterselskaber til filialer (faste driftssteder). Ydermere vil

der komme et større pres på udnyttelsen af skatteplanlægningsværktøjer f.eks. transfer pricing.

Den umiddelbare rigiditet som en afskaffelse ville kunne medføre, kan man derfor forestille sig, at virksomhederne i høj grad ville kunne agere sig ud af. Men under alle omstændigheder vil der være tale om en væsentlig stramning. En afskaffelse vil umiddelbart berøre omkring 8.000 moderselskaber.

Det kan anføres, at en total afskaffelse tillige bør omfatte indkomster i udenlandske filialer (territorialbeskatning for selskaber). Det vil være en yderligere stramning, der vil gøre det vanskeligt for koncernerne at opnå fradrag i *dansk* skat af udenlandsk underskudsgivende aktivitet. Det er et åbent spørgsmål, om territorialbeskatning vil være i overensstemmelse med EU-retten.

1.3.4.2 Afskaffelse af den internationale sambeskatning

De påpegede problemer vedrører dog især den internationale sambeskatning. Da meget få lande (Østrig, Italien, Frankrig og USA) udover Danmark tillader international sambeskatning, kunne en mulighed selvfølgelig være alene at afskaffe den internationale sambeskatning. Udover at være en markant regelforenkling vil en afskaffelse også medføre, at det samlede regelsæt bliver mere robust overfor skattespekulation. Dog vil også en afskaffelse af alene den internationale sambeskatning selvfølgelig betyde, at der vil komme et større pres på udnyttelsen af skatteplanlægningsværktøjer f.eks. transfer pricing.

Ligesom en total afskaffelse vil også en afskaffelse af alene den internationale sambeskatning medføre en øget rigiditet i de internationale koncerners dispositioner. Dog vil virksomhederne ligesom ved en total afskaffelse have visse muligheder for at indrette sig, så de berørte underskud helt eller delvist kan udnyttes.

En afskaffelse af den internationale sambeskatning men fastholdelse af den internationale filialbeskatning vil medføre, at der alene kan opnås fradrag vedrørende aktiviteter, som et dansk selskab hæfter for. Dette danske selskab kan dog være et datterselskab, hvis eneste aktivitet er aktiviteten i

den udenlandske filial. Det kan derfor anføres, at en afskaffelse af den internationale sambeskatning tillige bør omfatte indkomster i udenlandske filialer. I modsat fald vil der ske omdannelser af datterselskaber til filialer med deraf følgende inddragelse af udenlandske underskud. Det er et åbent spørgsmål, om territorialbeskatning vil være i overensstemmelse med EU-retten.

En afskaffelse af den internationale sambeskatning vil berøre relativt få koncerner, men kan for visse af de berørte koncerner betyde en markant stramning.

Udfaldet af Marks & Spencer-sagen kan få afgørende betydning for, om man i det hele taget kan tillade national sambeskatning uden at tillade international sambeskatning. En afskaffelse af den internationale sambeskatning alene kan derfor på nuværende tidspunkt ikke siges, at være udtryk for nogen fremtidssikring af koncernbeskatningen.

1.4 Udvalgets anbefalinger

Udvalgets flertal (**Søren Rasmussen, Christen Amby, Ole Steen Andersen, Marianne Rørslev Bock, Ole Bjørn, John Bygholm, Jan Børjesson, Niels Winther-Sørensen**) anbefaler, at der fortsat skal være adgang til såvel national som international sambeskatning. Dette kan navnlig begrundes med, at der under alle omstændigheder er behov for nationale sambeskatningsregler, hensynet til den internationale konkurrenceevne og hensynet til EU-retten.

Flertallet indstiller, at det fremtidige system baseres på koncernfradragsmodellen, der kan udformes, så den er EU-konform. Koncernfradragsmodellen er nationalt en komplikation, men internationalt er den enklere at håndtere end de nugældende regler.

Flertallet anbefaler, at koncernfradragsmodellen indføres umiddelbart og uden hensyntagen til udfaldet af Marks & Spencer-sagen. Det er herved forudsat, at modellen udformes således, at den er EU-konform, hvis Marks & Spencer måtte vinde sagen. Indføres koncernfradragsmodellen med det samme, elimineres den i sammenfatningen nævnte procesrisiko vedrøren-

de genbeskatningsreglerne fra og med ikrafttrædelsestidspunktet for de nye regler.

Et mindretal inden for flertallet (**Christen Amby**) mener dog, at den endelige stillingtagen til lovreguleringen af sambeskatning af rent danske koncerner bør udskydes, indtil der foreligger en afklaring af de EU-retlige aspekter. Såfremt retsstillingen efter Marks & Spencer-dommen tillader det, foretrækker mindretallet, at de nugældende regler bibeholdes for rent danske sambeskatninger, og at koncernfradragmodellen alene indføres for sambeskatninger, hvori indgår udenlandske selskaber.

Det vides ikke med sikkerhed, hvornår dommen foreligger, men efter de seneste oplysninger forventes den i sidste halvdel af 2005.

Uanset hvilken model eventuelle kommende internationale sambeskatningsregler bygger på, finder flertallet, at der bør gennemføres forskellige justeringer i forhold til, hvordan systemet er indrettet i dag. Det drejer sig om følgende:

- Muligheden for creditlempelse ved genbeskatning ophæves, idet der samtidig skabes større fleksibilitet ved omstrukturering.
- Ejerkravet nedsættes fra de nuværende 100 pct. til 50 pct.
- Den eksisterende hjemmel til at fastsætte oplysningskrav vedrørende udenlandske datterselskaber udnyttes, således at skattemyndighederne får reel mulighed for at gennemføre en løbende ligningsmæssig kontrol.

Med disse justeringer imødekommes de hyppigst fremførte kritikpunkter vedrørende navnlig international sambeskatning.

Af tidsmæssige grunde har udvalget ikke haft mulighed for at udforme et egentligt lovudkast. Flertallet ønsker dog at understrege, at det er helt centralt, at bestemmelserne indrettes således, at det i videst muligt omfang sikres, at der ikke kan opnås utilsigtede fordele som følge af uensartethed i de forskellige landes skatteregler.

Flertallet skal i den forbindelse navnlig pege på to forhold.

For det første må det sikres, at dobbelt fradrag for omkostninger mv. undgås. Det kræver en videreførelse af de gældende regler i ligningslovens § 5 G.

For det andet skal der ved den danske indkomstopgørelse alene kunne afskrives på aktiver, som er erhvervet ved en skattepligtig transaktion til markedsværdi. Dette hensyn kan varetages gennem regler om fastsættelse af indgangsværdier på linje med de bestemmelser, der blev indført ved lov nr. 1215 af 27.12.2003.

Flertallet fraråder indførelse af globalpuljning. Globalpuljning vil antagelig i det store og hele svare til en ophævelse af adgangen til international sambeskatning. Hvis en sådan løsning ønskes, bør den gennemføres "direkte" ved en egentlig ophævelse af de internationale sambeskatningsregler.

Flertallet fraråder ligeledes indførelse af landepuljning. Dels er landepuljning problematisk i forhold til EU-retten, dels er den ikke noget effektivt værn mod uønsket skatteplanlægning. Endvidere vil landepuljning i visse tilfælde have konsekvenser, som har karakter af vilkårlighed, alt efter om et datterselskab placeres i et stort eller et lille land.

Flertallet fraråder endelig indførelse af grenpuljning. Hvis grenpuljning skal være effektiv, vil den have samme effekt som globalpuljning. Det vil sige, at den stort set vil svare til en ophævelse af adgangen til international sambeskatning.

Flertallet ønsker at tilføje, at puljning i særlig grad vil ramme store danske koncerner, der i forvejen har flere overskudsgivende udenlandske datterselskaber, hvorimod udenlandske koncerner med en dansk subkoncern og små danske koncerner ikke vil blive ramt i samme grad.

Som nævnt under omtalen af kommissoriet er udvalget efterfølgende blevet bedt om at overveje mulighederne for at justere reglerne i ligningslovens § 5 H og selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt., således at de effektivt forhindrer udenlandske koncerner med danske subkoncerner i at undgå

dansk beskatning ved at indskyde underskudsgivende, udenlandske virksomheder i den danske subkoncern. Af kapitel 18 fremgår, at reglerne er problematiske i forhold til EU-retten, og at der ikke kan rettes op på dette uden betydelige skadevirkninger i relation til indenlandske koncernomstruktureringer. Af disse grunde, og da incitamentet til at handle som anført som en konsekvens af genbeskatningsreglerne ikke længere er særlig stærkt, går udvalgets flertal ind for at ophæve de nævnte bestemmelser.

Som det fremgår af sammenfatningen og kapitel 5, hviler udvalgets vurdering af de provenumæssige konsekvenser af international sambeskatning på et usikkert statistisk grundlag. Flertallet anbefaler, at der i forbindelse med administrationen af reglerne indføres en mere systematisk registrering af omfanget og de økonomiske konsekvenser af koncernernes anvendelse af sambeskatningsmulighederne. Kommende beslutninger vedrørende sambeskatningsinstituttet kan herefter baseres på et stærkere fundament end det, der har kunnet fremskaffes til brug for dette udvalg.

Et mindretal inden for flertallet (**Christen Amby**) kan ikke tiltræde anbefalingen af, at LL § 5 H og SEL § 31, stk. 1, 6. pkt. ophæves.

Det er mindretallets opfattelse, at det er vigtigt at opretholde og om nødvendigt forstærke de nuværende værnregler mod, at der tilføres sambeskatningen udenlandske datterselskaber med kunstigt oppustede underskud, eller placeres datterselskaber i sambeskatning med danske selskaber, hvor de udenlandske selskaber kunstigt er placeret som en del af den danske koncern.

Efter mindretallets opfattelse er det ikke forsvarligt at ophæve eller udhule bestemmelserne i SEL § 31, stk. 1, 6. pkt. og LL § 5 H. Efter mindretallets opfattelse bør bestemmelsen tværtimod udvides, så den ikke omgås.

Det er derfor mindretallets opfattelse, at der ikke bør ske en afskaffelse af bestemmelserne i SEL 31, stk. 1, 6.pkt og LL § 5 H selv om det har vist sig, at disse bestemmelser ikke er tilstrækkeligt værn mod, at internationale koncerner placerer underskudsgivende aktivitet i datterselskaber under den danske del af den internationale koncern, således at den anførte aktivitet gennem sit skattemæssige underskud og via sambeskatning med de

danske selskaber i koncernen underminerer det danske beskatningsgrundlag.

Det er mindretallets opfattelse, at bestemmelsen tværtimod bør tilrettes, således at det oprindelige sigte med bestemmelsen opnås.

Dette kunne f.eks. ske med ændring af bestemmelsen, således som det blev foreslået af et mindretal i folketinget ved behandlingen af L 27 (FT 2003/04). Det kan også gøres på anden måde. Mindretallet vil ikke afvise, at reglen i LL 5 H og SEL § 31, stk. 1, 6. pkt. eventuelt helt eller delvist kan erstattes med mere generelle værnsregler vedrørende indgangsværdier, når der inddrages udenlandske datterselskaber med virksomhed i udlandet, og datterselskabet og/eller dets virksomhed er startet op af koncernselskaber, der ikke tidligere indgik som den del af koncernen, der har et dansk selskab som koncernmoderselskab af en delkoncern.

Et mindretal (**Michael Møller og Frithiof Hagen**) afgiver følgende udtalelse:

Reglerne om international sambeskatning er udtryk for et erhvervssubsidie til de internationale danske koncerner. Danmark har langt mere gunstige regler på dette område end de øvrige OECD-lande. Danmark bør søge at bevæge sig mod mere "markedskonforme" regler.

Adgangen til international sambeskatning er et uigennemsigtigt subsidie, hvis størrelse er meget omstridt. Subsidiet har fire uheldige egenskaber:

- Dets eksistens kræver betydelig kontrol, fordi de sambeskattede udenlandske selskabers regnskab skal underkastes dansk ligning.
- I en del tilfælde er udgiften for staten væsentlig større end virksomhedens gevinst. Populært sagt kan de koste staten 2 kr. at give virksomheden 1 kr. Det skyldes, at virksomhederne i en del tilfælde, hvis de ikke valgte at få skattebesparelsen ved international sambeskatning, kunne få en del af denne gevinst ved at benytte sig af reglerne for national sambeskatning i de lande, hvor de har flere datterselskaber og hvor der er ulighed for sambeskatning.

- I en del tilfælde får virksomhederne et incitament til at opdele deres virksomhed i udlandet i mindre enheder, fordi det giver øget mulighed for at benytte sig af sambeskatningsreglerne, nemlig hvis én af enhederne kommer til at give underskud.
- Subsidiet understøtter udflytning fra Danmark ved at gøre etablering i udlandet lidt mere fordelagtigt, end det ville være uden mulighed for international sambeskatning.

Endelig skal fremføres, at området p.g.a. sin uigennemsigtighed er risikofyldt. Det er umuligt at garantere, at der ikke opstår uønskede skatteundgåelsesmuligheder, jf. de historiske erfaringer. Med andre ord, det er et subsidie, hvor der er risiko for misbrug. Disse forhold taler for, at der skal ske en reel indskrænkning af mulighederne for international sambeskatning. Provenugevinsten kan bruges mere effektivt andet steds i skattesystemet.

Muligheden for at indskrænke muligheden for international sambeskatning er imidlertid i et vist omfang begrænset af EU, om end det p.t. er ganske uklart, hvad EU vil tillade.

Blandt EU-acceptable indskrænkninger kan nævnes:

1. regler, der fjerner den nuværende valgfrihed, d.v.s. tinger virksomhederne til et "alt eller intet" for så vidt angår både national eller international sambeskatning og
2. indskrænkning af international sambeskatning til at gælde EU-lande.

Ifølge betænkningens tabel 5.10 kan det skønnes, at 45 procent af underskuddet er fra lande uden for EU25.

Vi kan tilslutte os flertallets indstilling med hensyn til udnyttelse af hjemlen til at fastsætte oplysningskrav vedrørende udenlandske datterselskaber.

Herudover fremhæver **Frithiof Hagen**:

En ophævelse af muligheden for såvel international som national sambeskatning vil være EU-konform med hensyn til sambeskatning og medføre en betydelig forenkling af reglerne samt være det bedste værn imod misbrug.

En ophævelse af muligheden for sambeskatning vil kræve en engangstilpasning for virksomhederne til de nye regler.

I modsætning hertil vil udvalgsflertallets forslag om en koncernfradragsmodel indebære, at reglerne for national sambeskatning permanent bliver væsentligt mere komplicerede, ligesom udvalgsflertallets forslag om nedsettelse af ejerkravet generelt vil komplicere sambeskatningsreglerne.

Hvad angår tidspunktet for en ændring af reglerne, kan det være hensigtsmæssigt at afvente Marks & Spencer-dommen. Dette bør dog afvejes overfor det forhold, at gældende regler kan være EU-stridige, og at EU-retlige forhold kan indebære, at vi ikke kan genbeskatte fratrukne underskud, hvilket i givet fald vil medføre et stort provenutab.

Et andet mindretal (**Preben Underbjerg Poulsen og Ivar Nordland**) afgiver følgende indstilling:

Det fremgår af kommissoriet, at det er udvalgets opgave dels at vurdere hensigtsmæssigheden af de gældende regler om grænseoverskridende sambeskatning og dels at vurdere om disse regler kan gøres mere robuste overfor skatteplanlægning.

Det må konstateres, at udenlandske koncerner med danske subkoncerner i det gældende regelsæt kan undgå dansk selskabsbeskatning ved at indskyde underskudsgivende virksomheder i den danske subkoncern. Dette er en omgåelse af ligningslovens § 5 H og selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt. Regelsættet kan kun gøres robust ved enten at afskaffe sambeskatningsreglerne og filialbeskatningen eller ved at indføre globalpuljning (dvs. alle koncernforbundne selskaber, såvel underliggende selskaber som overliggende selskaber, og filialer medtages i sambeskatningen).

Den internationale sambeskatning skønnes under betydelig usikkerhed at koste staten et årligt selskabsskatteprovenutab i omegnen af 2 mia. kr. både før og efter indregning af adfærdsændringer. Andelen af underskud, der senere hen genbeskattes, kan kun under meget stor usikkerhed skønnes, men virker overraskende lav.

De gældende regler giver alt andet lige en direkte tilskyndelse til flere investeringer i udlandet og færre i Danmark, jf. således kapitel 8.

Reglerne medfører tillige, at nogle koncerner kommer til at betale en mindre skat end deres skatteevne tilsiger, fordi koncernerne kan vælge kun at inddrage underskudsgivende selskaber under sambeskatningen, mens de overskudsgivende holdes udenfor dansk beskatning.

En afskaffelse af sambeskatningsreglerne kan ikke anbefales, idet det vil medføre, at nogle koncerner kan komme til at betale en større skat end koncernens samlede skatteevne tilsiger. Beskattes et selskab af sit overskud, mens et tab i et koncernforbundet selskab (dansk eller udenlandsk) ikke kan modregnes, svarer koncernen samlet set mere i skat, end koncernens skatteevne tilsiger.

Det er meget få lande, der - som Danmark - tillader sambeskatning med udenlandske datterselskaber, men reelt accepterer de fleste lande muligheden for at udnytte underskud, som opstår i udlandet. Det er i grove træk muligt at udnytte underskuddene ved hjælp af organisering i filialer i stedet for i datterselskaber. De hæftelsesmæssige problemer, der er knyttet til filialer, kan løses ved at etablere et datterselskab i hjemlandet, der er den formelle ejer af filialerne. De nationale regler muliggør sambeskatning mellem moderselskab og datterselskab hjemmehørende i samme land.

Det taler for, at Danmark også bør give mulighed for underskudsoverførsel. Dette bør imidlertid gøres på en robust, gennemført og konsekvent måde.

I overensstemmelse med det overordnede princip om beskatning på grundlag af skatteevnen bør koncernen derfor beskattes af sin globale indkomst, hvis koncernen ønsker at udnytte underskud i andre koncernselskaber end

dér, hvor de opstår. Skatteevneprincippet tilsiger, at globalpuljningen bør omfatte såvel underliggende selskaber som overliggende selskaber.

Det anbefales derfor, at det gældende regelsæt opretholdes, men at der indføres et krav om, at hvis en koncern ønsker at fratække udenlandske underskud (hvad enten der er tale om underskud fra et udenlandsk datterselskab eller fra en udenlandsk filial) eller overføre danske selskabsunderskud, skal *alle* koncernselskaber og filialer inddrages under sambeskatningen. Ønskes der ikke underskudsoverførsel, beskattes hvert enkelt selskab særskilt – og alene på baggrund af den indkomst, der optjenes i Danmark (territorialbeskatning).

Globalpuljning gør regelsættet robust overfor uønsket skatteplanlægning. Regelsættet sikres således imod dobbeltfradrag for underskud. Endvidere forhindres udenlandske koncerner med danske subkoncerner effektivt i at undgå dansk beskatning ved at indskyde underskudsgivende virksomheder i den danske subkoncern.

Det er en forudsætning for, at globalpuljning kan fungere i praksis, at ejergrænsen nedsættes fra 100 pct. til (mere end) 50 pct.

Globalpuljning synes ikke at føre til nogen form for forskelsbehandling mellem udenlandske og danske selskaber. Der synes således ikke at være EU-retlige problemer ved denne model.

Det bør dog sikres, at der ikke kan rejses tvivl om genbeskatningsreglernes EU-retlige medholdelighed. Dette kan eventuelt gøres ved at indføre en bindingsperiode på 10 år. Ved udløbet af 10 års perioden kan koncernen vælge at fortsætte sambeskatningen eller at lade tidligere overførte underskud genbeskatte.

Dette mindretal er enig med flertallet i, at kontrolmulighederne for skattemyndighederne bør forbedres.

Kommissoriet tilsiger, at hvis forslaget medfører en øget selskabsskat, skal der i overensstemmelse med principperne i skattestoppet foretages tilsvarende lempelser.

2. Historisk udvikling i Danmark

2.1 Før indførelsen af selskabsskatteloven i 1960

Før indførelsen af selskabsskatteloven i 1960 fandtes ingen lovbestemmelser om sambeskatning. Sambeskatningsinstituttet opstod imidlertid i praksis omtrent samtidigt med introduktionen af indkomstbeskatning i Danmark ved statsskatteloven af 1903.

På daværende tidspunkt eksisterede der ikke en egentlig selskabsretlig lovgivning i Danmark, og det var derfor forbundet med store vanskeligheder at afgøre, hvornår der var tale om et eller flere selskaber. Når det ikke civilretligt kunne afgøres, om der forelå et eller flere selskaber, var det nærliggende, at der også i skattemæssig henseende kunne blive tale om at behandle flere selskaber under ét.

Skatteretligt var man tilbøjelig til at godkende, at der kun forelå ét skatteobjekt bestående af to eller flere formelt selvstændige selskaber, når selskaberne udgjorde en fuldstændig økonomisk, administrativ og forretningsmæssig enhed (filialbetragtning). Sambeskatningsinstituttet er således formentlig opstået ud fra en praktisk betragtning om at behandle filialer ens, hvad enten de var organiseret som almindelige forretningsfilialer eller som selvstændige juridiske personer.¹

Med indførelsen af den første aktieselskabslov i 1917 blev de selskabsretlige regler lagt i fastere rammer. Det var dog fortsat uklart om et aktieselskab kunne have et andet aktieselskab som eneaktionær, og der blev fortsat givet tilladelse til sambeskatning.

En væsentlig fordel ved sambeskatningsinstituttet var, at udbytter fra datterselskab til moderselskab blev fritaget for dobbeltbeskatning, idet der ved sambeskatningen blev bortset fra datterselskabsudbytter. Uden sambeskatning skete der økonomisk dobbeltbeskatning.

Da der med statsskatteloven i 1922 indførtes datterselskabslempelse, således at moderselskabets skat ”nedsættes med den skat, der falder på udbyt-

¹ Se U 1914.379 H, hvor det skønnes, at selskabet (et tysk GmbH) ikke kunne betragtes som andet end en i udlandet dreven afdeling af appellantens herværende afdeling”

tet fra datterselskabet”, opfattede skattemyndighederne det som et signal fra lovgivningsmagten om, at det ulovhjemlede sambeskatningsinstitut skulle bortfalde.

Skattemyndighederne fortsatte dog med at give tilladelser til sambeskatning, da der fortsat var tvivl om de selskabsretlige regler, men da usikkerheden om disse regler blev fjernet ved ændring af aktieselskabsloven i 1930, mente skattemyndighederne, at adgangen til sambeskatning var bortfaldet for selskaber, der var optaget i aktieselskabsregistret som selvstændige selskaber.

Denne opfattelse blev imidlertid underkendt i U 1936.715 H, hvor Højesteret statuerede, at indførelsen af datterselskabslempelsen ikke udelukkede en fortsættelse af en indledt sambeskatning mellem moder- og datterselskab. Moderselskabet og dets 100 pct. ejede datterselskab, som havde fælles bestyrelse og direktør med moderselskabet, fandtes endvidere at danne en sådan økonomisk enhed, at selskaberne også i skattemæssig henseende burde behandles som en enhed.

Dommen blev fulgt op af afgørelserne U 1940.421 H og U 1943.784 H. I sidstnævnte dom tog Højesteret stilling til problemstillingen i relation til et udenlandsk (svensk) datterselskab. I Skattedepartementets procedure anerkendtes det, at der kan ske sambeskatning med udenlandske datterselskaber. Dommen vedrører alene spørgsmålet om de to selskaber udgjorde en økonomisk enhed.

Praksis for sambeskatning var herefter, at tilladelse til sambeskatning kunne gives efter ansøgning på følgende betingelser:

1. Skattemyndighederne gav tilladelse.
2. Moderselskabet skulle eje 100 pct. af aktiekapitalen i datterselskabet, hvor dette var et dansk selskab. (økonomisk enhed)
3. Selskaberne skulle drive virksomheden i samme eller nærbeslægtede branche (saglig enhed)
4. Moderselskabets bestyrelse skulle have hovedindflydelsen i datterselskabet, dvs. besætte flertallet af bestyrelsesposterne i datterselskabet.

skabet med bestyrelsesmedlemmer i moderselskabet (administrativ enhed)

Fordelen ved sambeskatning var også dengang muligheden for at overføre uudnyttet underskud til andre selskaber. Endvidere kunne der være en vis fordel ved skatteberegningen, idet selskabsskatten ikke var rent proportional på daværende tidspunkt.

I tiden frem til selskabsskatteoven stod sambeskatningens fulde skattemæssige betydning næppe klart.² Mens skattemyndighederne søgte løsning på en række spørgsmål, kunne sambeskatningsansøgninger imidlertid ikke afslås eller udskydes til senere besvarelse. Et eksempel på et uafklaret spørgsmål var, at der ikke fandtes tilkendegivelser af konsekvenserne ved sambeskatningens ophør.

2.2 Udviklingen efter selskabsskatteoven fra 1960

2.2.1 Lovfæstelsen i 1960-loven

Forslaget til selskabsskatteoven indeholdt en sambeskatningshjemmel i § 31. Lovgiver valgte at lade indholdet af sambeskatningen forblive udefineret, og lovteksten indeholdt egentlig kun grundbetingelserne for sambeskatning, som også eksisterer i dag:

1. Sambeskatning kræver tilladelse fra Ligningsrådet
2. Aktieselskaberne skal have samme regnskabsår
3. Moderselskabet skal direkte eller indirekte eje samtlige aktier i datterselskabet; medmindre datterselskabet er hjemmehørende i udlandet. I så fald skal moderselskabet blot eje den del af aktierne, som efter lovgivningen i det pågældende land kan ejes af danske selskaber.
4. De nærmere vilkår for sambeskatningen – herunder bestemmelser om, hvorledes der skal gås frem i tilfælde af dennes ophævelse – fastsættes af Ligningsrådet.

² I ”Vejledning i Aktieselskabsbeskatning m.m., IA” af Jørgen Andersen, 1966, beskrives situationen således som tåget.

Bemærkningerne til bestemmelsen indeholder ikke megen vejledning til, hvad indholdet skal være.³ Det fremgår af bemærkningerne, at interessen for sambeskatning hovedsageligt vil koncentrere sig om koncerner, hvor der er underskud i enkelte selskaber. Dette er blevet endnu mere udtalt efter ophævelsen af reglerne om udlandslempelse, der tidligere fandtes i selskabsskattelovens § 17, stk. 2.

2.2.2 Ligningsrådets anvisninger og sambeskatningscirkulærer

Det nye ved sambeskatningsinstituttet efter 1960 var bemyndigelsen til Ligningsrådet til at fastsætte betingelser og vilkår for sambeskatningen. Indtil 1977 blev vilkår og betingelser fastsat i anvisninger fra Ligningsrådet. I 1977 blev adgangen til at tillade sambeskatning uddelegeret til de ligningsmyndighederne og samtidig udsendtes det første cirkulære om sambeskatning. Anvisningerne er efterfølgende helt blevet afløst af sambeskatningscirkulærer, som Ligningsrådet vedtager en gang om året.

I den første anvisning fra 1962 fastholdt Ligningsrådet kravet om økonomisk, administrativ og saglig enhed. Betingelsen om økonomisk enhed fremgår af loven, men rådet vedtog desuden, at de berørte selskaber skulle have fælles ledelse, og at selskaberne skulle virke inden for samme branche.

Betingelsen om fælles ledelse blev forholdsvis hurtigt opgivet, idet moderselskabets aktiebesiddelse i datterselskabet er tilstrækkelig til at styre datterselskabet gennem den valgte bestyrelse og direktion.

Betingelsen om branchefællesskab blev fjernet fra og med skatteåret 1983/84, da der i praksis kun blev nægtet sambeskatning, når et af selskaberne drev hobbypræget virksomhed.

³ De specielle bemærkninger indeholdt følgende: ”Når der indføres en praktisk taget proportional selskabsskat og adgang til skattefrit at overføre udbytte fra et selskab til et andet, vil interessen i sambeskatning af aktieselskaber blive væsentlig mindre end hidtil. Hvor et eller flere selskaber, der er led i en koncern, arbejder med underskud, kan der imidlertid fortsat være trang til sambeskatning. Det er derfor ved bestemmelsen i § 37 foreslået, at selskaber, der hidtil har været sambeskattet, kan begære denne sambeskatning opretholdt. Endvidere foreslås det ved nærværende paragraf, at ligningsrådet, når de i paragraffen stillede betingelser er opfyldt, kan tillade, at to eller flere selskaber sambeskattes på vilkår, der nærmere fastsættes af ligningsrådet.”

Den første anvisning fra 1962 indeholdt også betingelsen om, at moderselskabet skal have ejet datterselskabet i hele sit indkomstår. Dette krav gælder stadig.

Anvisningen stillede endvidere følgende krav for at opnå tilladelse til sambeskatning: ”Hvor selskaberne er medlem af en koncern, kræves alle koncernens selskaber sambeskattet, medmindre rimelige grunde taler for, at et eller flere af selskaberne særbeskattes.”

Formålet med denne betingelse var at undgå, at der kun blev søgt om tilladelse til sambeskatning med underskudsgivende selskaber. Ligningsrådet tillod – mens betingelsen var gældende – i nogle tilfælde en opdeling mellem udenlandske og danske datterselskaber i en koncern, således at kun de danske eller de udenlandske selskaber blev sambeskattet med moderselskabet.

Betingelsen blev imidlertid opgivet med virkning fra og med skatteåret 1983/84, da betingelsen kunne undgås ved at sælge en enkelt aktie i selskaber, som ikke ønskedes inddraget under sambeskatning.

Ligningsrådets betingelser og vilkår fremgår af det til enhver tid gældende sambeskatningscirkulære⁴. Betingelserne og vilkårene skal være opfyldte af selskaberne for at opretholde sambeskatningen – også eventuelle nye vilkår og betingelser. Til gengæld har selskaberne et retskrav på at kunne anvende sambeskatningsreglerne, hvis betingelserne er opfyldt, jf. TfS 1989, 262 V.

Sambeskatningscirkulæret revideres årligt, men der er en klar tendens til, at Ligningsrådet gennem årene er blevet mere tilbageholdende med at fastsætte betingelser og vilkår for sambeskatningen – særligt hvad angår vilkår, der kan have karakter af materiel skattelovgivning. Bl.a. derfor er lovreguleringen af sambeskatningsinstituttet øget betydeligt inden for de seneste 10 år, jf. umiddelbart nedenfor.

⁴ Seneste sambeskatningscirkulære er TSS-cirkulære 2003-40.

2.2.3 Lovreguleringen siden 1960

2.2.3.1 Selskabsskattelovens § 31

I perioden fra 1960 til 1975 skete der kun to mindre lovændringer af selskabsskattelovens § 31.

I perioden 1975 til 1990 blev der foretaget 6 ændringer, herunder lempelser af kravet om 100 procents ejerskab, når de øvrige aktier ejes af Industrialiseringsfonden for Udviklingslande eller Investeringsfonden for Østlandene, eller når der er tale om medarbejderaktier. Allerede på dette tidspunkt var der dog øget fokus på sambeskatningsreglerne – særligt på muligheden for sambeskatning med udenlandske selskaber.

I 1983 vedtog Folketinget beslutningsforslag B 50. Beslutningsforslaget resulterede i, at der under skatteministeren blev nedsat et udvalg, der skulle undersøge reglerne om beskatning af udenlandsk indkomst i Danmark og for ophør af skattepligten til Danmark nærmere. Udvalget afgav i december 1985 betænkning nr. 1060, der bl.a. indeholdt en anbefaling om ophævelse af muligheden for frivillig sambeskatning med udenlandske datterselskaber.⁵

Folketinget har efterfølgende i tre omgange behandlet lovforslag, som ville indebære ophævelse af sambeskatningen med udenlandske datterselskaber.⁶

Siden 1990 er selskabsskattelovens § 31 ændret mange gange – oftest som følge af muligheden for at inddrage udenlandske datterselskaber under sambeskatning.

⁵ Udvalget konkluderede, at: ”Udvalget mener ikke, at de hensyn, som taler for sambeskatning af et moderselskab og dets datterselskaber – ønsket om at beskatte koncernens samlede virksomhed under ét, da den udgør en naturlig forretningsmæssig enhed – i samme grad taler for en sambeskatning med udenlandske datterselskaber.

På den baggrund foreslår udvalget en fuldstændig ophævelse af adgangen til sambeskatning med udenlandske datterselskaber.” Såfremt dette ikke sker, foreslås alternativt ”at ophør af sambeskatning med et udenlandsk datterselskab skal medføre en ”afsluttende ansættelse”.”

⁶ L 89 fra 1986-87 (stillet af VS), L 95 fra 1986-87 (stillet af Socialdemokratiet) og L 32 fra 1990-91 (stillet af SF).

En række betydelige ændringer skete med lov nr. 312 af 17. maj 1995, hvor der bl.a. blev indsat bestemmelser om indgangsværdier for aktiver og passiver, om nægtelse af fradrag for udgifter afholdt før sambeskatningen samt om hvornår et selskab anses for at være udenlandsk. Reglerne om indgangsværdier er efterfølgende strammet væsentligt, jf. lov nr. 1215 af 27. december 2003.

En anden vigtig ændring er den for nyligt gennemførte udvidelse af reglerens anvendelsesområde, således at det er muligt at opnå sambeskatning mellem to danske søsterselskaber, som er ejet af et udenlandsk moderselskab, og mellem et udenlandsk moderselskabs faste driftssted her i landet og et datterselskab, hvis aktierne i datterselskabet er knyttet til det faste driftssted, eller der er tale om et dansk datterselskab, som er ejet af det udenlandske moderselskab, jf. lov nr. 221 af 31. marts 2004.

2.2.3.2 Andre regler

Sideløbende med ændringerne af selskabsskattelovens § 31 er der indført en række særregler gældende for selskaber omfattet af en frivillig sambeskatning. Den overvejende del af disse ændringer er indførelsen af værnsregler, der har til formål at forhindre udnyttelse af sambeskatningsinstitutionen.

Den i praksis væsentligste af disse særregler er ligningslovens § 33 E om genbeskatning af underskud ved ophør af frivillig sambeskatning med udenlandske datterselskaber, som blev indført i 1992. Genbeskatningen var maksimeret til en beregnet likvidationsfortjeneste.

I 1992 indførtes tillige en genbeskatning ved efterfølgende overskud i datterselskaber beliggende i eksemptionslande. Formålet med denne bestemmelse var at forhindre, at underskud på grund af eksemptionslempelsen først kunne fradrages under dansk sambeskatning og derefter i udenlandsk indkomst. Ved indførelsen af ligningslovens § 33, stk. 6, jf. lov nr. 312 af 17. maj 1995, om tvungen creditlempelse for indkomst i sambeskattede datterselskaber blev begrundelsen irrelevant. Man overvejede derfor at ophæve bestemmelsen og i stedet ophørsbeskatte udenlandske sambeskattede datterselskaber, når de udtrådte af sambeskatningen, uanset om de havde haft underskud eller ej.

Denne model blev imidlertid opgivet, og man fastholdt en bestemmelse om genbeskatning af underskud i ligningslovens § 33 E. Bestemmelsen blev væsentligt udvidet ved lov nr. 487 af 12. juni 1996, og man påbegyndte reelt et nyt genbeskatningssystem med nye genbeskatningssaldi – det system som anvendes i dag. Underskud, der er fratrukket før disse ændringer, bliver genbeskattet efter de oprindelige regler.

Formålet med genbeskatningen blev herefter, at sambeskatningen med udenlandske datterselskaber - i relation til overførte underskud – som udgangspunkt alene skal medføre en udskydelse af beskatningstidspunktet. Skatte kreditten skal tilbagebetales, når datterselskabet begynder at give overskud.

Af andre særregler, som er indført efter 1990, kan bl.a. nævnes ligningslovens § 5 G om fradragsbegrænsning i visse situationer ved sambeskatning med udenlandske selskaber, ligningslovens § 5 H om koncerninterne overdragelser af underskudsgivende faste driftsteder og ligningslovens § 5 I om tvungne afskrivninger. Disse regler er nærmere beskrevet i kapitel 3 om gældende ret.

Efter stramningerne i 1995 og 1996 kan der konstateres et stort fald i antallet af sambeskattede udenlandske datterselskaber. En empirisk undersøgelse har således vist, at antallet af udenlandske datterselskaber under dansk sambeskatning faldt med mere end 30 pct. fra indkomståret 1995 til indkomståret 2000.⁷ Medvirkende til det store fald har også været aftrapningen af udlandslempelsen i perioden 1993-1999.

2.3 Tidligere arbejder vedrørende sambeskatningsreglerne

Der har tidligere været nedsat arbejdsgrupper med henblik på at vurdere og foreslå ændringer af reglerne om sambeskatning.⁸

⁷ Undersøgelsen er gennemført af Anja Svendgaard og beskrevet nærmere i hendes bog ”Frivillig og tvungen sambeskatning af selskaber”, Jurist- og Økonomforbundets forlag 2001, s. 215ff.

⁸ Sambeskatningsreglerne har også været inddraget i arbejdet i arbejdsgrupper, der ikke har haft specielt til formål at vurdere reglerne – eksempelvis i det såkaldte B 50-udvalg som nævnt ovenfor.

I september 1982 afgav en arbejdsgruppe i Statsskattedirektoratets regi en rapport om sambeskatning af selskaber. Arbejdsgruppen skulle overveje ændringer af sambeskatningsreglerne – særligt hvorvidt det var muligt at ændre sambeskatningssystemet, således at sambeskattede selskaber i skattemæssig henseende sidestilles med filialer. Rapporten udmøntede sig ikke i grundlæggende ændringer af reglerne.

I november 1985 afgav en anden arbejdsgruppe i samme regi en rapport om sambeskatning af selskaber. Denne arbejdsgruppe beskæftigede sig ikke med sambeskatningsinstituttet i bred forstand, men skulle fortrinsvis se på, hvordan man kunne udarbejde betingelser eller vilkår, der forhindrede at beskatningen i forbindelse med sambeskatning flyttede til udlandet. Rapporten beskæftigede sig hovedsagligt med finansieringsforholdene i de sambeskattede selskaber, og udmøntede sig i et særligt vilkår (2.4.2) i sambeskatningscirkulæret om tynd kapitalisering. Vilkåret blev ophævet, da der blev indført generelle regler om tynd kapitalisering i selskabsskatte-lovens § 11.

I 1999 sendte Skatteministeriet et lovforslag, der havde til formål at samle alle regler om sambeskatning i én lov, på ekstern høring. Selv om der var tale om en sammenskrivning af gældende regler indeholdt lovforslaget også en række ændringer – både af skærpende og lempende karakter. Blandt de foreslåede ændringer var en nedsættelse af ejerkravet til 75 pct., puljning af udenlandske datterselskaber i samme land og indførelse af selvangivelsespligt for genbeskatningssaldi. Lovforslaget blev aldrig fremsat.

3. Gældende ret

3.1 Indledning

I det gældende regelsæt findes der særregler for sambeskatning mellem danske moderselskaber og deres datterselskaber. Hjemlen til sambeskatning findes i selskabsskattelovens § 31. De nærmere vilkår for sambeskatningen fastsættes af Ligningsrådet. Ligningsrådet udsender årligt et sambeskatningscirkulære med betingelser og vilkår for sambeskatningen (senest TSS-cirkulære 2003-40)

Herudover findes der – spredt udover skattelovgivningen – en række lovbestemmelser, der opstiller særregler for sambeskattede selskaber, herunder specielt for sambeskattede udenlandske datterselskaber.

I modsætning til selskabsskattelovens § 31 findes der ikke særregler for beskatningen af danske selskabers faste driftssteder i udlandet. Denne beskatning følger af globalindkomstprincippet i statsskattelovens § 4. Beskatningen i Danmark begrænses af de dobbeltbeskatningsoverenskomster, som Danmark har indgået med andre lande, samt af interne lovbestemmelser om lempelse for udenlandsk beskatning. Der findes også en række lovbestemmelser, der opstiller særregler for beskatningen af faste driftssteder i udlandet.

I det følgende gennemgås i hovedtræk først reglerne for sambeskatning mellem selskaber og dernæst reglerne for beskatning af faste driftssteder i udlandet.

3.2 Sambeskatning mellem selskaber

3.2.1 Betingelserne for sambeskatning

Ifølge selskabsskattelovens § 31 kan Ligningsrådet tillade, at to eller flere selskaber⁹ sambeskattes. Sambeskatning er således frivillig.

⁹ Selskaber er defineret som aktieselskaber samt en række andre opregnede selskaber og foreninger m.v., som har det til fælles, at de beskattes ligesom aktieselskaber.

I praksis gives tilladelserne af den ansættende skattemyndighed. Ansøgning om sambeskatning skal indgives samtidigt med selvangivelsen for det indkomstår, som der ønskes sambeskatning for.

Der er en række betingelser, som skal være opfyldte for, at der kan gives tilladelse til sambeskatning. Er betingelserne for sambeskatning opfyldt, har selskaberne et retskrav på sambeskatning, jf. TfS 1989, 262 V.

For det første skal selskaberne have samme regnskabsår¹⁰ og ejerforholdet skal have bestået i hele moderselskabets indkomstår.¹¹

For det andet skal samtlige aktier i datterselskabet ejes af det danske moderselskab eller af et eller flere af de datterselskaber, der inddrages i sambeskatning. Sambeskatning tillades dog, selv om et datterselskab har udstedt medarbejderaktier med tilbagekøbspligt omfattet af ligningslovens § 7 A.

Hvis der er tale om et udenlandsk datterselskab, skal moderselskabet¹² blot direkte eller indirekte eje hele den del af datterselskabets aktiekapital, som efter lovgivningen i det pågældende land kan ejes af et dansk aktieselskab, jf. selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 4. pkt. Uanset moderselskabets ejerandel medregnes hele datterselskabets resultat.

¹⁰ Sambeskatning tillades, uanset at selskabernes regnskabsår ikke begynder samtidigt, hvis blot de slutter samtidigt, og moderselskabet tillige har ejet aktierne eller anparterne i datterselskabet i såvel hele moderselskabets indkomstår som i hele datterselskabets indkomstår.

Ejer moderselskabet aktierne eller anparterne fra datterselskabets stiftelse, tillades sambeskatning, hvis blot selskabernes regnskabsår slutter samtidigt. Det samme gælder, hvis moderselskabet erhverver aktierne eller anparterne i et selskab, som har været uden aktivitet fra dets stiftelse, når bortses fra forrentning af indskudskapitalen.

Ejer moderselskabet aktierne eller anparterne indtil datterselskabets likvidation tillades sambeskatning, hvis blot selskabernes regnskabsår begynder samtidigt.

¹¹ Dette gælder dog ikke tilfælde, hvor moderselskabet ejer aktierne eller anparterne fra datterselskabets stiftelse, eller hvor moderselskabet erhverver aktierne eller anparterne i et selskab, som har været uden aktivitet fra dets stiftelse, når bortses fra forrentning af indskudskapitalen, eller hvor moderselskabet ejer aktierne eller anparterne indtil datterselskabets likvidation.

¹² Eventuelt sammen med Industrialiseringsfonden for Østlandene eller Investeringsfonden for vækstmarkeder.

Hvis to eller flere danske selskaber (søsterselskaber) har fælles moderselskab, kan der tillige opnås sambeskatning mellem søsterselskaberne og disse selskabers danske og udenlandske datterselskaber.¹³ Et udenlandsk selskabs faste driftssted i Danmark kan være moderselskab i en sambeskatning.¹⁴

Der er to tilfælde, hvor der ikke kan oprettes sambeskatning, jf. selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 5. og 6. pkt.:

- Hvis en finansiel institution (kreditor) har overtaget et debitorselskab til afvikling af tidligere ydede lån eller til medvirken ved omstrukturering. Bestemmelsen skal hindre dobbelt fradrag for tabet på fordringen.
- Hvis mere end 50 pct. af et udenlandsk datterselskab er erhvervet fra et eller flere koncernforbundne selskaber. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis det danske moderselskab hele tiden (direkte eller indirekte) har ejet mere end 50 pct. af aktiekapitalen. Bestemmelsen skal hindre, at underskudsgivende selskaber i en multinational koncern overdrages til den danske del af koncernen for at drage nytte af den grænseoverskridende sambeskatning.

For så vidt angår udenlandske datterselskaber stilles der nogle særlige vilkår for sambeskatningen vedrørende regnskabet, jf. sambeskatningscirkulærets pkt. 2.6. Det regnskab, der vedlægges selvangivelsen, skal være

¹³ Jf. selskabsskattelovens § 31, stk. 4. Sambeskatning kan kun opnås, hvis samtlige aktier i søsterselskaberne ejes direkte af det fælles moderselskab og dette selskab er hjemmehørende i Danmark, på Færøerne, i Grønland eller en fremmed stat, som er medlem af EU eller EØS eller har en dobbeltbeskatningsoverenskomst med Danmark. Det fælles moderselskab skal være et dansk selskab, som selv kunne omfattes af en sambeskatning, eller et udenlandsk kapitalselskab, som opgør indkomsten efter de almindelige skatteregler i det land, hvor det er hjemmehørende.

¹⁴ Jf. selskabsskattelovens § 31, stk. 5. Det udenlandske selskab skal være hjemmehørende på Færøerne, i Grønland eller i en fremmed stat, som er medlem af EU eller EØS eller har en dobbeltbeskatningsoverenskomst med Danmark. En sambeskatning mellem et fast driftssted og udenlandske datterselskaber forudsætter, at aktierne i det udenlandske datterselskab, er tilknyttet det faste driftssted, ejes af et eller flere af de datterselskaber, hvis aktier er tilknyttet det faste driftssted, eller ejes af et eller flere af de danske datterselskaber, der inddrages under sambeskatningen.

affattet på dansk, norsk, svensk, engelsk, tysk eller fransk. Skattemyndigheden er berettiget til at kræve et regnskab oversat til dansk.

Det danske moderselskab skal drage omsorg for, at bogføringen m.v. vedrørende det udenlandske selskab tilrettelægges således, at resultatopgørelse og balance kan danne grundlag for ligningen af moderselskabet, og at regnskabsmateriale m.v. vedrørende det udenlandske selskab opbevares i overensstemmelse med de her i landet gældende bestemmelser.

3.2.2 Ophør af sambeskatningen

Ønskes sambeskatningen bragt til ophør, må selskaberne give meddelelse herom til skattemyndigheden senest inden udløbet af fristen for rettidig selvangivelse for det indkomstår, i hvilket særbeskatning ønskes påbegyndt.

Hvis selskaberne selv har foranlediget en tidligere sambeskatning ophævet, kan sambeskatning ikke genetableres. Ligningsrådet kan dog tillade en ny sambeskatning, hvis ophævelsen samt genindtræden er forretningsmæssigt begrundet.

Er betingelserne for sambeskatning ikke længere opfyldte, f.eks. ved (hel eller delvis) salg af aktierne i datterselskabet, skal datterselskabet forlade sambeskatningen. Ophøret sker fra begyndelsen af det regnskabsår, hvor aktierne sælges.

Afsiges der konkursdekret over et selskab omfattet af en sambeskatning, bortfalder tilladelsen til sambeskatning fra og med det indkomstår, hvori konkursdekretet afsiges.

3.2.3 Sambeskatningens retsvirkninger

Moderselskabet opgør sambeskatningsindkomsten i sin selvangivelse. Sambeskatningsindkomsten består af summen af de enkelte sambeskattede selskabers indkomst.

De enkelte selskabers skattepligtige indkomst opgøres særskilt efter skattelovgivningens almindelige regler. Der stilles ikke krav om, at selskaberne skal anvende samme regnskabsprincipper.

Princippet om særskilt indkomstopgørelse medfører, at fortjeneste og tab ved interne transaktioner medregnes i den skattepligtige indkomst på samme måde, som hvis selskaberne ikke havde været sambeskattet. De almindelige afskrivningsregler finder ligeledes anvendelse på aktiver, der er overdraget mellem sambeskattede selskaber. De interne transaktioner vil være omfattet af bestemmelserne om transfer pricing. Der skal derfor anvendes arms længde-priser og -vilkår.

Det er dog ikke alle interne transaktioner, der har indflydelse på den skattepligtige indkomst. Kreditor kan således ikke fradrage tab på fordringer, når kreditor er sambeskattet med debitor (eller var det på stiftelsestidspunktet for fordringen).

Den samlede indkomstskat påhviler og beregnes af moderselskabet, men alle de sambeskattede selskaber hæfter solidarisk for indkomstskatten mv., jf. selskabsskattelovens § 31, stk. 3. Anvendes acontoskatteordningen, skal den anvendes af alle de sambeskattede selskaber.

Den samlede selskabsskat kan fordeles efter en af nedennævnte 3 fordelingsmetoder, jf. sambeskatningscirkulærets pkt. 2.5 og boks 3.1. Den én gang valgte metode kan kun ændres efter tilladelse fra skattemyndighederne.

Boks 3.1 Fordelingsmetoder i sambeskatningsvilkår 2.5.

1. Nettoskatten af sambeskatningsindkomsten fordeles forholdsmæssigt på de her i landet hjemmehørende selskaber, hvis indkomst er positiv.
2. Nettoskatten af sambeskatningsindkomsten fordeles forholdsmæssigt på de her i landet hjemmehørende selskaber, hvis indkomst er positiv, men herudover skal de her i landet hjemmehørende selskaber, som har opnået en skattebesparelse som følge af overførsel af underskud fra andre af sambeskatningen omfattede selskaber, der er hjemmehørende her i landet, refundere disse andre selskaber et beløb svarende til den opnåede skattebesparelse. Beløbet beregnes ved at gange nettoskatteprocenten med et beløb svarende til det overførte underskud. Er sambeskatningsindkomsten 0 eller negativ, anvendes den gældende selskabsskatteprocent, som er anført i selskabsskattelovens § 17, stk. 1. Beløbet skal ikke medregnes ved underskudsselskabets indkomstopgørelse og kan ikke fradrages ved overskudsselskabets indkomstopgørelse.
3. Nettoskatten af sambeskatningsindkomsten posteres i moderselskabet.

3.2.4 Underskudsoverførsel

Det væsentligste element i sambeskatningsinstituttet er, at det giver mulighed for overførsel af underskud fra et selskab til et andet selskab.

Underskud kan fremføres til modregning i senere års indkomst, men kan ikke tilbageføres til modregning i tidligere års indkomst. Sambeskatningen medfører, at underskuddene også kan overføres.

Er der underskud i et eller flere af de sambeskattede selskaber, fordeles disse underskud forholdsmæssigt på de selskaber, som har overskud for det pågældende år.

Eksempel:

Moderselskabet M og dets datterselskaber A, B og C er sambeskattede i indkomståret 200X. Ingen af selskaberne har fremførelsesberettigede underskud fra tidligere år.

De enkelte selskabers indkomst i 200X:

Moderselskabet	-200
Datterselskab A	-100
Datterselskab B	400
Datterselskab C	200
I alt	300

Fordeling af underskuddene i moderselskabet og datterselskab A

	Indkomst	Fordeling af underskud	Skattepligtig indkomst
Moderselskabet	-200	200	0
Datterselskab A	-100	100	0
Datterselskab B	400	-200	200
Datterselskab C	200	-100	100
I alt	300	0	300

Har de sambeskattede selskaber samlet set underskud, kan disse underskud fremføres til fradrag i de sambeskattede selskabers samlede indkomst for de efterfølgende år.¹⁵

Inddrages et dansk datterselskab i sambeskatningen og har dette datterselskab ubenyttede underskud fra tiden inden sambeskatning, kan disse underskud kun fradrages i overskud hos dette datterselskab og først efter, at underskud fra de øvrige sambeskattede selskaber for det pågældende år er fradraget. Underskud i udenlandske datterselskaber fra tiden før sambeskatningens indtræden kan ikke fradrages i overskud indtjent efter sambeskatningens indtræden.

3.2.5 Hindring af dobbelt fradrag

Når der gives mulighed for grænseoverskridende underskudsoverførsel, er det vigtigt at sikre, at det samme underskud ikke anvendes til fradrag i såvel dansk overskud som udenlandsk overskud (som ikke indgår i den danske beskatning).

¹⁵ Ubenyttede underskud fra tidligere år fradrages fortrinsvis i overskud hos det selskab, der har haft underskuddet, idet ældre underskud i de øvrige sambeskattede selskaber dog fradrages forud for selskabets eget underskud for et senere år. Et herudover ubenyttet underskud fra tidligere år fremføres forholdsmæssigt til fradrag i de af sambeskatningen i øvrigt omfattede selskaber, som har overskud. Reglerne om fordeling af underskud findes i sambeskatningscirkulærets pkt. 2.4.

Der er derfor indsat en værnsregel i ligningslovens § 5 G, som indebærer, at der ved den danske indkomstopgørelse ikke kan opnås fradrag for udgifter, som efter udenlandske regler kan fradrages, enten i indkomst oppebåret af skatteyderen selv, eller af selskaber, der er koncernforbundne med skatteyderen, hvis - i begge tilfælde - denne indkomst ikke indgår i den danske skatteberegning.

Typeeksemplet på anvendelsen af § 5 G er tilfælde, hvor kun en del af en koncerns udenlandske datterselskaber er omfattet af en dansk sambeskatning, samtidig med at flere af de udenlandske selskaber i samme land indgår i en udenlandsk lokal sambeskatning.

Eksempel:

En koncern består af et dansk moderselskab (M), som ejer et udenlandsk holdingselskab (UH), som ejer og efter lokale regler ”sambeskattes” med et udenlandsk produktionsdatterselskab (UD). M er efter danske regler sambeskattet med UH, men ikke med UD. UHs resultat er negativt, mens UD’s resultat er positivt. Idet UHs underskud kan overføres til fradrag i UD’s indkomst, som ikke indgår ved beregningen af dansk skat, kan der ikke opnås fradrag for UH’s underskud ved sambeskatningen med M.

3.2.6 Særlige regler for opgørelsen af den skattepligtige indkomst hos udenlandske datterselskaber

Udgangspunktet er, at indkomsten i udenlandske selskaber opgøres efter de danske skatteregler, der gælder for beskatningen af kapital selskaber. Der er dog en række særlige bestemmelser.

a) Indgangsværdier

Har et udenlandsk selskab været aktivt, inden det bliver omfattet af en dansk sambeskatning, er der lavet særlige bestemmelser i selskabsskatte lovens § 31, stk. 7-10, for at indpasse datterselskabet i det danske skatte system.

Det er således fastsat, at udgifter, som er afholdt inden sambeskatningen påbegyndes, ikke kan fradrages ved opgørelsen af indkomsten efter danske regler.

Endvidere fastsættes der indgangsværdier for det udenlandske datterselskabs aktiver og passiver.

Hovedreglen er, at aktiver og passiver anses for anskaffet på det faktiske anskaffelsestidspunkt til handelsværdien ved påbegyndelsen af sambeskatningen.

Dette *gælder dog ikke* immaterielle aktiver, som det udenlandske datterselskab selv har oparbejdet. Der fastsættes ingen anskaffessum, i det omfang aktiver er oparbejdet af datterselskabet selv. Herved kan det udenlandske datterselskab ikke efterfølgende få fradrag for tab på immaterielle aktiver, som selskabet selv har oparbejdet. Har det udenlandske datterselskab erhvervet immaterielle aktiver fra et koncernforbundet selskab, som det koncernforbundne selskab har oparbejdet – uden at overdragelsen har medført dansk eller udenlandsk beskatning eller den udenlandske beskatning er udskudt – anses de immaterielle aktiver for oparbejdet af det udenlandske selskab, der inddrages i sambeskatningen. Det immaterielle aktiv er dermed ikke afskrivningsberettiget.

Hovedreglen gælder heller ikke for afskrivningsberettigede aktiver. Disse anses for erhvervet på det faktiske erhvervelsestidspunkt til den faktiske anskaffessum. Har det udenlandske datterselskab erhvervet de afskrivningsberettigede aktiver fra et koncernforbundet selskab – uden at overdragelsen har medført dansk eller udenlandsk beskatning eller den udenlandske beskatning er udskudt – indtræder det udenlandske selskab i det overdragende selskabs anskaffessummer og –tidspunkter. Aktiverne anses for afskrevet maksimalt efter de aktuelle danske regler indtil begyndelsen af sambeskatningen. Er denne tvangsnedskrevne værdi højere end handelsværdien ved begyndelsen af sambeskatningen, anvendes handelsværdien i stedet.

For såvel ikke-afskrivningsberettigede aktiver og passiver som immaterielle aktiver og andre afskrivningsberettigede aktiver sker der kun beskatning af den del af fortjenesten, der er opnået, mens aktivet er omfattet af

dansk beskatning.¹⁶ Genvundne afskrivninger beskattes kun, i det omfang de foretagne afskrivninger overstiger det faktiske værditab, mens aktivet har været omfattet af dansk beskatning.

b) Valutaomregning (sambeskatningsvilkår 2.7)

Den skattepligtige indkomst for det udenlandske selskab opgøres i første omgang i fremmed valuta. Herefter omregnes indkomsten til danske kroner ved hjælp af kursen på statustidspunktet eller til en gennemsnitskurs. Det kræver særlig tilladelse at ændre princip fra gennemsnitskurs til anvendelse af kursen på statustidspunktet.

c) Nettoopgørelse

Indgår flere selskaber fra samme land i sambeskatningen, opgøres disse selskabers indkomst samlet. Nettounderskud fordeles forholdsmæssigt mellem de underskudsgivende selskaber og nettooverskud fordeles forholdsmæssigt mellem de overskudsgivende selskaber.

d) Lempelse for udenlandsk skat

Reglerne i eventuelle dobbeltbeskatningsoverenskomster anvendes ikke. Der lempes for udenlandsk skat efter creditprincippet.¹⁷ Danske skatter, som er opkrævet hos sambeskattede udenlandske selskaber, fordi det er begrænset skattepligtig i Danmark af visse indtægter, medregnes i de udenlandske skatter, som der gives lempelse for.

Når der lempes efter creditmetoden, kan koncernen – for at udnytte lempelsen for udenlandske skatter opkrævet hos det udenlandske datterselskab - vælge at se bort fra underskud i andre selskaber.¹⁸ De underskud, der ses bort fra i det enkelte indkomstår, fremføres efter de almindelige fremførelsesregler. På denne måde undgås det, at creditlempelserne går tabt.

¹⁶ Denne begrænsede danske beskatning medfører ikke, at der ved koncerninterne overdragelser kan opnås fuldt step-up på afskrivningsberettigede aktivers anskaffelsessum eller opnås status som tilkøbt immateriel aktiv, jf. selskabsskattelovens § 31, stk. 8, 7.-8. pkt.

¹⁷ Jf. ligningslovens § 33, stk. 5. Efter creditprincippet gives der lempelse ved, at betalt udenlandsk skat kan fradrages i den skat, der opgøres efter danske regler. Fradragsbeløbet kan dog ikke overstige den del af den samlede danske skat, der efter forholdet mellem den udenlandsk beskattede del af indkomsten og hele den i Danmark beskattede indkomst falder på førstnævnte del af indkomsten.

¹⁸ Jf. ligningslovens § 33 H.

Creditlempelsen har givet anledning til et par værnsregler, som skal forhindre spekulation, hvor skatten gøres kunstig høj i det ene af landene ved at undlade at afskrive.

Har et udenlandsk datterselskab haft underskud, som er fradraget i danske selskabers skattepligtige indkomst, vil disse tidligere overførte underskud skulle genbeskattes i takt med, at det udenlandske datterselskab giver overskud.

Som følge af creditlempelsen for udenlandske skatter har koncernen et incitament til at undlade at udnytte samtlige sine fradragsmuligheder ved den udenlandske indkomstopgørelse. Herved sker der godt nok en forøgelse af den udenlandske beskatning, men der gives fradrag for den udenlandske beskatning ved den danske genbeskatning.

Når den danske genbeskatningssaldo er nedbragt til nul, tages det udenlandske datterselskab ud af sambeskatningen, hvorefter fradragsmulighederne udnyttes i udlandet.

Det er – for at undgå denne spekulationsmulighed - bestemt, at hvis et sambeskattet selskab, der har en genbeskatningssaldo, vælger at undlade at udnytte samtlige sine fradragsmuligheder ved den udenlandske indkomstopgørelse, medregnes den herved forøgede udenlandske skattebetaling for det pågældende indkomstår ikke ved creditlempelsen.¹⁹

Anvendelsen af creditprincippet har også afstedkommet en anden værnsregel, jf. ligningslovens § 5 I. Hvis beskatningen er højere i datterselskabets hjemland, kunne der være en interesse for koncernen i ikke at nedbringe den dansk opgjorte indkomst fuldt ud. Det kunne gøres ved at gemme afskrivninger til senere indkomstår, således at den udenlandske indkomst opgjort efter danske regler bliver gjort kunstig høj.

Eksempel: Det udenlandske datterselskab betaler i sit hjemland en skat på 120 (40 pct. af 300). Det vil derfor være mest favorabelt for koncernen, hvis indkomsten opgjort efter danske regler ville udløse en beskatning på

¹⁹ Jf. ligningslovens § 33, stk. 5, 4. pkt.

120, dvs. en indkomst på 400. Det udenlandske datterselskab undlader derfor at foretage de fulde afskrivninger ved den danske indkomstopgørelse.

For at undgå en sådan udnyttelse af reglerne foretages der en sammenligning af beregningsgrundlaget for den udenlandske skat og den danske skattepligtige indkomst. I det omfang den danske skattepligtige indkomst er større end beregningsgrundlaget for den udenlandske skat, skal der foretages fradrag, hvis det efter de almindelige regler er muligt. De fradrag, der skal foretages, er fradrag for afskrivninger og for udgifter, der efter de almindelige regler kan vælges fradraget i det pågældende indkomstår eller i senere indkomstår.

3.2.7 Genbeskatning af tidligere overførte underskud i udenlandske datterselskaber

Siden 1992 har sambeskatningsreglerne vedrørende udenlandske datterselskaber været suppleret med de såkaldte genbeskatningsregler i ligningslovens § 33 E.²⁰

Formålet med genbeskatningen er at sikre, at muligheden for at overføre underskud fra udenlandske sambeskattede datterselskaber som udgangspunkt kun virker som en skattecredit. De tidligere fratrukne underskud skal således indtægtsføres (genbeskattes) i takt med, at det udenlandske datterselskab begynder at give overskud. Kun hvis der i sambeskatningsperioden er et egentligt samlet underskud i det udenlandske datterselskab, kan der blive tale om et permanent fradrag i den danske sambeskatningsindkomst.

Reglerne indebærer, at et dansk selskab, som er sambeskattet med udenlandske datterselskaber, skal føre en genbeskatningssaldo for hvert af disse udenlandske datterselskaber.²¹ På genbeskatningssaldoen føres de under-

²⁰ I dette afsnit beskrives den metode, der anvendes på underskud hidrørende fra 1996 eller senere. De oprindelige regler om genbeskatning blev indført med virkning fra indkomståret 1992 eller senere. Disse ”gamle” regler har virkning for underskud hidrørende fra perioden 1992-1995. Der sker ikke genbeskatning af underskud, som er fratrukket ved indkomstopgørelsen for indkomståret 1991 eller tidligere. Se også kapitel 2.2.3.2.

²¹ Det er ikke efter gældende regler et krav, at der skal opgøres en genbeskatningssaldo hvert år, idet saldoen først skal anvendes, når der indtræffer en begivenhed, der udløser

skud, der er fratrukket ved indkomstopgørelsen i sambeskatningen – det vil sige i de danske selskaber indkomstopgørelse. Genbeskatningssaldoen forældes aldrig.

Hvis der efterfølgende er overskud i det udenlandske datterselskab i sambeskatningen, reduceres genbeskatningssaldoen, idet dette overskud forøger den danske sambeskatningsindkomst og derved kommer til beskatning i Danmark.

Indgår flere selskaber fra samme land i sambeskatningen, opgøres disse selskabers indkomst samlet. Det skyldes, at der gives creditlempelse på baggrund af en samlet opgørelse for alle sambeskattede selskaber i samme land. Hvis den samlede indkomst er positiv, fordeles den forholdsmæssigt på genbeskatningssaldiene for selskaberne med positiv indkomst. Hvis den samlede indkomst er negativ, fordeles underskuddet forholdsmæssigt på de underskudsgivende selskabers genbeskatningssaldi.

For at reglerne kan leve op til formålet om som udgangspunkt kun at virke som en skattecredit, er det nødvendigt, at der indtræder genbeskatning i andre tilfælde end, når der opstår overskud i det udenlandske datterselskab. I modsat fald kan det udenlandske datterselskab tages ud af sambeskatningen, inden der opstår overskud, der udløser genbeskatning. Endvidere indeholder de gældende regler visse værnsregler, der skal sikre, at reglerne ikke kan omgås ved virksomhedsoverdragelser m.v.

Genbeskatningen kan ske på to måder - afhængig af hvilken begivenhed, der udløser genbeskatningen. Genbeskatningen kan både udløses af begivenheder i det danske moderselskab og i det udenlandske datterselskab.

Visse begivenheder udløser genbeskatning af hele genbeskatningssaldoen (fuld genbeskatning), mens genbeskatningen i andre tilfælde er maksimeret til et bestemt beløb (begrænset genbeskatning). I sidstnævnte tilfælde tages udgangspunkt i den skattemæssige avance, som datterselskabet ville have opnået, hvis selskabet ved udløbet af det sidste indkomstår under sambeskatningen havde solgt alle sine aktiver til den aktuelle handelsvær-

genbeskatning. Selskaber, der ikke fører genbeskatningsaldi løbende, kan derfor risikere at skulle gennemgå flere års selvangivelser, når genbeskatningen bliver aktuel.

di. Denne "likvidationsavance" udgør genbeskatningen, i det omfang den kan rummes i genbeskatningssaldoen.

Fuld genbeskatning anvendes ud fra den betragtning, at genbeskatning ud fra en likvidationsbetragtning ikke i alle tilfælde kan anses for et korrekt udtryk for det økonomiske resultat i sambeskatningsperioden. Kun ved afvikling af det udenlandske datterselskab eller salg af selskabet til fremmede vil det med tilstrækkelighed sikkerhed kunne opgøres, hvad det samlede tab i sambeskatningsperioden har været. Ved ophør af sambeskatning men fortsat ejerskab af det udenlandske datterselskab, eller ved et koncerninternt salg af selskabet med deraf følgende ophør af sambeskatningen, er det vanskeligere at opgøre et korrekt økonomisk resultat indtil afbrydelsen af sambeskatningen.

I det følgende beskrives genbeskatningen ved en række begivenheder nærmere.

Sambeskatningens ophør

Sambeskatningen kan ophøre frivilligt som et valg ved selvangivelsen eller som følge af, at betingelserne for sambeskatning ikke længere er opfyldt. Hvis et udenlandsk datterselskab forlader sambeskatningen, sker der som udgangspunkt fuld genbeskatning. Det indebærer, at moderselskabets skattepligtige indkomst forhøjes med et beløb, der svarer til de underskud, som er fradraget i andre selskabers indkomst, og som ikke modsvares af senere års overskud. Tidligere fratrukne underskud anses allerede for at være genbeskattet, i det omfang der senere er medregnet overskud.

Afhændelse af virksomheden eller datterselskabet til koncernforbundet selskab

Der gennemføres som udgangspunkt ligeledes fuld genbeskatning i tilfælde, hvor et udenlandsk sambeskattet datterselskab helt eller delvist afhænder selskabets virksomhed til et koncernforbundet selskab m.v. Baggrunden for denne bestemmelse er, at herved sikres, at datterselskabet ikke omgår genbeskatningen ved at sælge de sunde dele af selskabets aktiviteter til et koncernforbundet selskab.

Bestemmelsen gælder tilsvarende, hvis et udenlandsk sambeskattet selskab afhænder aktier eller anparter i selskaber, hvor det ejer mindst 25 pct. af aktie- eller anpartskapitalen, til et koncernforbundet selskab mv. Salg af aktier sidestilles således med salg af virksomhed. Der gennemføres fuld genbeskatning, uanset hvor mange aktier det udenlandske datterselskab afhænder.

Der foretages dog ikke en genbeskatning i tilfælde, hvor 1) samtlige selskabets aktiver overdrages til et andet datterselskab, der er omfattet af den danske sambeskatning, og 2) underskuddet for det overdragende selskab efter udenlandske regler overføres til det erhvervende selskab. Dette medfører, at det erhvervende selskab skal succedere i det overdragende selskabs underskud fra tidligere år. Det er uden betydning, om underskuddene opgøres forskelligt efter danske og udenlandske regler. I tilfælde, hvor undtagelsen finder anvendelse, overføres genbeskatningssaldoen vedrørende det overdragende selskab til genbeskatningssaldoen vedrørende det erhvervende selskab.

Det er nødvendigt, at det erhvervende selskab succederer i underskuddene på grund af creditlempelsen i de gældende regler. Succederes der ikke i underskuddet efter udenlandske regler, vil der ikke være et fremførelsesberettiget underskud efter udenlandske regler. Når (hvis) der opnås overskud, vil overskuddet derfor udløse udenlandsk skat. Denne udenlandske skat bevirker, at der ved genbeskatningen skal gives creditlempelse for den udenlandske skat, og dermed bliver genbeskatningen værdiløs.

Moderselskabets ophør af skattepligt

Endvidere medregnes der et beløb svarende til genbeskatningssaldoen ved indkomstopgørelsen, hvis moderselskabet ophører med at være fuldt skattepligtigt i Danmark, eller hvis moderselskabet efter bestemmelserne i en dobbeltbeskatningsoverenskomst bliver hjemmehørende i en fremmed stat, Færøerne eller Grønland.²²

²² Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse, hvis et søsterselskab i en søsterselskabs-sambeskatning ophører med at være fuldt skattepligtigt eller udtræder af sambeskatningen. Er moderselskabet (eller søsterselskabet) kun begrænset skattepligtigt, sker der fuld genbeskatning, hvis den begrænsede skattepligt ophører.

Moderselskabet m.fl. kan ophøre med at være fuldt skattepligtigt både på baggrund af, at selskabets ledelse flyttes til udlandet, og på baggrund af, at det likvideres. Begge situationer vil udløse en genbeskatning.

Genbeskatningen omfatter genbeskatningssaldi vedrørende selskaber, der frem til fraflytningen m.v. var omfattet af sambeskatningen, og som udgangspunkt restgenbeskatningssaldi (efterfølgende genbeskatning) vedrørende selskaber, der tidligere er udtrådt af sambeskatningen. I tilfælde, hvor moderselskabet ikke længere ejer aktier (direkte eller indirekte) i det selskab, som restgenbeskatningssaldoen vedrører, anses denne for bortfaldet, hvorfor den ikke tages til genbeskatning ved moderselskabets ophør af skattepligt m.v.

Begrænset genbeskatning ved afhændelse af virksomheden til uafhængig tredjemand eller datterselskabets likvidation/konkurs

I visse tilfælde udløser sambeskatningsophør ikke fuld genbeskatning, men derimod en begrænset genbeskatning i forbindelse med sambeskatningsophøret kombineret med en efterfølgende genbeskatning.

Dette gælder *for det første*, hvis sambeskatningen ophører som følge af salg af aktier, og det danske moderselskab sammen med koncernforbundne selskaber ikke efter afhændelsen af aktierne har bestemmende indflydelse i det udtrædende selskab²³. Det er forbindelsen mellem det danske selskab, der udgør moderselskabet for sambeskatningen, og det udtrædende selskab, der er afgørende. Har moderselskabet fortsat bestemmende indflydelse i det udtrædende selskab følges hovedreglen om fuld genbeskatning ved sambeskatningens ophør.

For det andet begrænses genbeskatningen ved sambeskatningsophøret, hvis sambeskatningen ophører som følge af datterselskabets konkurs eller likvidation, uden at datterselskabets virksomhed helt eller delvist overføres til et koncernforbundet selskab, herunder til moderselskabet.

²³ Ved bestemmende indflydelse i det udtrædende selskab forstås ejerskab eller rådighed over stemmerettigheder, således at der direkte eller indirekte ejes mere end 50 pct. af aktiekapitalen eller rådes over mere end 50 pct. af stemmerne.

Ved sambeskatningsophøret gennemføres en genbeskatning, der er maksimeret til den fortjeneste, som datterselskabet ville have opnået ved ophør af virksomhed og salg til handelsværdi af aktiver, der er i behold hos selskabet ved udløbet af det sidste indkomstår under sambeskatningen, med tillæg af skattefri udbytter og aktieavancer oppebåret i de seneste fem år i sambeskatningsperioden. Selvom ikke alle aktier i datterselskabet afhændes, så gennemføres maksimeringen på baggrund af den fulde fortjeneste, de samlede udbytter og den samlede aktieavance. Der foretages således ikke en forholdsmæssig nedsættelse.

Hvis genbeskatningssaldoen ikke fuldt ud beskattes i forbindelse med ophøret af sambeskatningen skal den resterende del af genbeskatningssaldoen beskattes i takt med, at der oppebæres udbytter eller aktieavancer fra det udenlandske datterselskab. Den efterfølgende beskatning gennemføres ved, at efterhånden som moderselskabet eller hermed koncernforbundne selskaber modtager skattefrit udbytte eller avancer hidrørende fra datterselskabet, så fragår disse beløb genbeskatningssaldoen. Hvis moderselskabet eller eventuelt det hermed koncernforbundne selskab ikke skal beskattes i Danmark af udbytterne og/eller aktieavancerne hidrørende fra det udenlandske datterselskab, så medregnes et beløb svarende til udbytterne og/eller aktieavancerne ved opgørelsen af moderselskabets skattepligtige indkomst og fragår i genbeskatningssaldoen.

Det er således alene udbytte, der indgår i den danske skattepligtige indkomst, der nedsætter genbeskatningssaldoen. Udbytte, der oppebæres af udenlandske ikke-sambeskattede koncernselskaber nedsætter derimod ikke genbeskatningssaldoen.

På baggrund af, at der er forskel i genbeskatningen i tilfælde, hvor den bestemmende indflydelse i det udtrædende udenlandske datterselskab opgives i forbindelse med sambeskatningsophøret, og tilfælde, hvor den bestemmende indflydelse bibeholdes, findes en ”tilbagekøbsbestemmelse”. Det følger af denne bestemmelse, at eventuelt underskud, der ikke er genbeskattet efter den begrænsede genbeskatning, medregnes ved opgørelsen af moderselskabets skattepligtige indkomst, hvis moderselskabet alene eller sammen med koncernforbundne selskaber m.v. inden 5 år efter ophør

af sambeskatning genvinder bestemmende indflydelse i det udtrædende selskab.

Hvis tidspunktet, hvor den bestemmende indflydelse generhverves, ligger inden for 5 år efter sambeskatningsophøret, medregnes ved opgørelsen af moderselskabets skattepligtige indkomst et beløb svarende til restgenbeskatningssaldoen. Restgenbeskatningssaldoen opgøres som genbeskatningssaldoen ved sambeskatningsophøret fratrukket genbeskatning i forbindelse med sambeskatningsophøret og efterfølgende genbeskatning som følge af modtagne udbytter og avancer.

Genbeskatning ved fusion mv.

Der findes regler, der – når visse betingelser er opfyldte – muliggør, at koncernen omstruktureres efter fusionsskatteloven, uden at der sker genbeskatning. Når moderselskabet omstruktureres, overføres genbeskatningspligten i så fald til det modtagende selskab. Når et udenlandsk datterselskab omstruktureres, kræves det, at underskuddet efter udenlandske regler overføres til det modtagende selskab.

Det danske moderselskab fusionerer:

I tilfælde, hvor moderselskabet ikke er det modtagende selskab, ville der uden en særlig undtagelsesbestemmelse være tale om et sambeskatningsophør, der medførte genbeskatning af underskud. Genbeskatningsreglerne anvendes ikke i tilfælde, hvor moderselskabet fusionerer efter reglerne i fusionsskatteloven, og hvor det modtagende selskab er hjemmehørende her i landet, og det udenlandske datterselskab efter fusionen er omfattet af sambeskatningen. I stedet overføres genbeskatningssaldoen på det udenlandske datterselskab til det modtagende selskab, der således efter fusionen er moderselskab i relation til ligningslovens § 33 E.

Det danske moderselskab spaltes/ tilførsel af aktiver fra moderselskabet:

I disse tilfælde sker der som udgangspunkt fuld genbeskatning af alle genbeskatningssaldi. Hvis moderselskabet ikke ophører ved spaltningen, indtræder der dog kun genbeskatning vedrørende de datterselskaber, som overdrages i forbindelse med spaltningen.

Skatteministeren kan dog tillade, at genbeskatningsreglerne ikke anvendes i tilfælde, hvor moderselskabet spaltes efter reglerne i fusionskatteloven, og aktierne i det udenlandske datterselskab som led i spaltningen overføres til et modtagende selskab, der er hjemmehørende her i landet. Det er en betingelse, at det udenlandske datterselskab efter spaltningen er omfattet af sambeskatningen. I så fald videreføres genbeskatningssaldoen for det udenlandske datterselskab i det modtagende selskab.

Skatteministeren kan desuden tillade, at der ikke sker genbeskatning i tilfælde, hvor et udenlandsk sambeskattet selskab - i forbindelse med en spaltning af moderselskabet efter fusionskatteloven - overdrager samtlige sine aktiver til et udenlandsk selskab, der er sambeskattet med det modtagende selskab. Det er en betingelse, at underskud i det overdragende selskab efter udenlandske regler overføres til det erhvervende selskab. I så fald videreføres genbeskatningssaldoen på det overdragende selskab i det erhvervende selskab.

Disse regler finder tilsvarende anvendelse ved tilførsel af aktiver fra et moderselskab efter reglerne i fusionskatteloven.

To sambeskattede datterselskaber fusionerer:

Hvis to sambeskattede (udenlandske) datterselskaber fusionerer sker der ikke genbeskatning, hvis underskud fra det ophørende selskab efter udenlandske regler kan overføres til det modtagende selskab, selvom der i forhold til det ophørende selskab foreligger et sambeskatningsophør. I stedet overføres moderselskabets genbeskatningssaldo på det ophørende selskab til genbeskatningssaldoen på det modtagende selskab.

I denne forbindelse kan det nævnes, at hvis et af de fusionerende selskab har underskud fra tidligere år, kan disse ikke bringes til fradrag ved det modtagende selskabs indkomstopgørelse.²⁴

²⁴ Dette følger af fusionskattelovens § 8, stk. 6. Ved fusion mellem et sambeskattet moder- og datterselskab kan det underskud, der er opstået, mens selskaberne har været sambeskattet, derimod bringes til fradrag.

Udenlandsk sambeskattet datterselskab bliver hjemmehørende i Danmark

Genbeskatningsreglerne finder som udgangspunkt ikke anvendelse på datterselskaber, der er hjemmehørende og skattepligtige i Danmark. Med henblik på at undgå, at reglerne kan omgås ved at lade et udenlandsk sambeskattet datterselskabs ledelse flytte til Danmark, finder genbeskatningsreglerne imidlertid tilsvarende anvendelse på sambeskattede danske datterselskaber, der har været hjemmehørende i udlandet. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvis et dansk selskab har erhvervet samtlige aktiver fra et udenlandsk sambeskattet selskab eller hvis et fast driftssted erhverves fra et sambeskattet selskab.

Når et udenlandsk sambeskattet selskab bliver hjemmehørende i Danmark opgøres genbeskatningssaldoen. Genbeskatningssaldoen reduceres efterhånden, som datterselskabet optjener udenlandsk skattepligtig indkomst. Efter datterselskabet er blevet hjemmehørende i Danmark kan moderselskabets genbeskatningssaldo på dette datterselskab således ikke forøges.

Hvis datterselskabet, efter det er blevet hjemmehørende i Danmark, oppebærer indkomst fra et fast driftssted i udlandet, og denne indkomst efter en dobbeltbeskatningsoverenskomst er omfattet af eksemptionslempelse, så medregnes ved opgørelsen af datterselskabets skattepligtige indkomst et beløb svarende til indkomsten fra det faste driftssted. Beløbet anses for at være dansk indkomst. Indkomsten fra det faste driftssted omfattet af eksemptionslempelse fragår også genbeskatningssaldoen.

3.3 Faste driftssteder i udlandet

I Danmark beskattes fuldt skattepligtige selskaber af deres globalindkomst. Dette medfører, at indkomst, der opstår i et fast driftssted i udlandet, som udgangspunkt også medregnes ved opgørelsen af fuldt skattepligtige selskabers indkomst. Dette gælder såvel tilfælde, hvor der er overskud, som tilfælde, hvor der er underskud.

Indkomstopgørelsen for et fast driftssted afviger fra indkomstopgørelsen for et udenlandsk datterselskab. Indkomst for et fast driftssted i udlandet opgøres som udgangspunkt i overensstemmelse med principperne fastlagt af OECD i modellen for dobbeltbeskatningsoverenskomster og de hertil

hørende kommentarer. Ved opgørelsen af et fast driftssteds indkomst tages der godt nok udgangspunkt i en fiktion om, at det faste driftssted er en selvstændig enhed²⁵, men dette udgangspunkt fraviges imidlertid på nogle punkter. Eksempelvis skal der normalt ikke beregnes renter ved interne lån mellem det faste driftssted og det danske hovedkontor.

Udgangspunktet om medregning af overskud i det faste driftssted fraviges i visse tilfælde som følge af udformningen af Danmarks dobbeltbeskatningsoverenskomster. I disse overenskomster har Danmark forpligtet sig til at lempe for den udenlandske beskatning af danske selskabers faste driftssteder efter enten creditlempelsesmetoden eller eksemptionlempelsesmetoden.²⁶

Er der aftalt eksemptionlempelse, kan Danmark ikke beskatte eventuelt overskud i det pågældende faste driftssted. Danmark giver på trods heraf fradrag for eventuelle underskud. Der er som følge heraf fastsat særlige bestemmelser for genbeskatning af tidligere overførte underskud fra udenlandske faste driftssteder i lande, som har en eksemptionaftale med Danmark.

Også udgangspunktet om medregning af underskud i faste driftssteder i udlandet fraviges, idet ligningslovens § 5 G, jf. 3.2.5. ovenfor, om hindring af dobbelt fradrag også finder anvendelse på medregning af underskud i faste driftssteder i udlandet. Det er således ikke muligt at fradrage et underskud opstået i et udenlandsk fast driftssted, hvis underskuddet efter udenlandske regler kan overføres til fradrag i indkomst, der ikke indgår ved beregningen af dansk skat.

Endvidere indeholder ligningslovens § 5 H en bestemmelse, der skal forhindre, at et dansk selskab eller et sambeskattet udenlandsk selskab kan fradrage underskud fra et udenlandsk fast driftssted, som erhverves fra et

²⁵ OECD ændrer løbende modellen for dobbeltbeskatningsoverenskomster og de dertil hørende kommentarer. Reglerne for faste driftssteders indkomstopgørelse forventes at bevæge sig i retning af større og større selvstændighed for det faste driftssted.

²⁶ Danmark har dog også i et vist omfang accepteret matching credit-bestemmelser i sine dobbeltbeskatningsoverenskomster med typisk mindre udviklede lande. Matching credit lempelse medfører, at Danmark som minimum giver lempelse for udenlandsk skat af en bestemt størrelse, uanset om det pågældende land opkræver denne skat eller ej.

koncernforbundet selskab, som ikke beskattes i Danmark. Bestemmelsen medfører, at underskud i et sådant fast driftssted alene kan fremføres til modregning i senere overskud fra samme faste driftssted.

Creditlempelse efter interne danske regler eller efter dobbeltbeskatningsoverenskomsterne

Et dansk selskab, som har et overskudsgivende fast driftssted i udlandet, kan efter ligningslovens § 33 få creditlempelse for den i udlandet betalte skat. Denne bestemmelse er selvfølgelig særlig betydningsfuld, hvis Danmark ikke har en overenskomst med det land, hvor det faste driftssted er beliggende, men det danske selskab kan altid vælge at anvende den interne lempelsesregel frem for lempelsen efter den pågældende dobbeltbeskatningsoverenskomst.

Det danske selskab kan i stedet for ligningslovens § 33 vælge at påberåbe sig lempelse efter dobbeltbeskatningsoverenskomsten. I de tilfælde, hvor der i overenskomsten er aftalt creditlempelse, ses valget dog ikke have nogen reel betydning.

Når der lempes efter creditmetoden, kan selskabet – for at udnytte lempelsen for udenlandske skatter opkrævet hos det udenlandske faste driftssted – vælge at se bort fra underskud i anden virksomhed.²⁷ De underskud, der ses bort fra i det enkelte indkomstår, fremføres efter de almindelige fremførelsesregler. På denne måde undgås det, at creditlempelserne går tabt.

Der findes ikke genbeskatningsregler for tidligere overførte underskud fra faste driftssteder i creditlande, idet der løbende sker beskatning, når der opstår overskud i det faste driftssted. Afhændes det faste driftssted til et koncernforbundet selskab eller flytter det danske selskab ledelsens sæde til udlandet, skal tidligere fratrukne underskud, der ikke modsvares af senere års overskud, dog medregnes ved det danske selskabs indkomstopgørelse.²⁸ Omdannelse af det faste driftssted til et selskab sidestilles med en afhændelse til et koncernforbundet selskab.

²⁷ Jf. ligningslovens § 33 H.

²⁸ Dette gælder dog ikke, hvis det erhvervende selskab er sambeskattet med det overdragende selskab og underskuddet fra det faste driftssted efter udenlandske regler overføres til det erhvervende selskab. Genbeskatningen sker i givet fald i takt med senere års overskud i det erhvervende selskab efter reglerne i ligningslovens § 33 E. Tilsvarende sker

Eksempionlempelse efter dobbeltbeskatningsoverenskomsterne²⁹

Når det i en dobbeltbeskatningsoverenskomst er aftalt, at Danmark skal lempe for dobbeltbeskatning af overskud i et fast driftssted efter eksempionmetoden³⁰, er der fastsat nogle særregler for den skattemæssige behandling af overskud og underskud. Såfremt et selskab har flere faste driftssteder i samme stat, anses de som ét fast driftssted. Der foretages således en samlet opgørelse for hvert land.

Udgangspunktet er, at der gives fradrag for underskud i det faste driftssted, hvorimod overskud er uvedkommende for den danske indkomstopgørelse.

Når et dansk selskab har foretaget fradrag for underskud i et fast driftssted i udlandet, skal det danske selskab i efterfølgende indkomstår genbeskattes i takt med overskud i det faste driftssted. Ved denne genbeskatning gives der ikke lempelse for en eventuel udenlandsk skat, idet hverken dobbeltbeskatningsoverenskomsten eller ligningslovens § 33 finder anvendelse.³¹

Underskud i et fast driftssted kan dog kun fradrages ved den danske indkomstopgørelse, i det omfang underskuddet overstiger tidligere års overskud, som ikke er medgået ved en eventuel genbeskatning eller tidligere har begrænset underskudsfradrag. Dette hindrer spekulation, hvor selskabet i det første år undlader afskrivninger ved opgørelsen af indkomsten i det faste driftssted til brug ved det danske skatteregnskab. Afskrivningerne gemmes derved til senere indkomstår, hvor der til gengæld afskrives så meget desto mere. I det første år fremkommer der et overskud, som Dan-

der ikke genbeskatning, hvis det danske selskab bliver hjemmehørende i udlandet som følge af flytning af ledelsens sæde og omfattes af en dansk sambeskatning.

²⁹ Danmark har eksempionsaftaler med Brasilien, Frankrig, Israel og Østrig samt Malaysia (overenskomsten med Malaysia ændres i en endnu ikke ratificeret protokol til en creditoverenskomst).

³⁰ Ved eksempionsmetoden forstås, at Danmark skal nedsætte den danske skat med den del deraf, som efter forholdet mellem overskuddet i det faste driftssted og den samlede beskattede indkomst falder på førstnævnte del af indkomsten uanset størrelsen af den skat, der er betalt til den fremmede stat.

³¹ I overskudsår vil selskabet dog kunne vælge at påberåbe sig ligningslovens § 33 i stedet for overenskomstens eksempionlempelse, hvorved der ikke sker genbeskatning efter de her beskrevne regler. På denne måde kan det endvidere undgås, at bestemmelsen om underskudsfradragbegrænsning i § 33 D, stk. 2, finder anvendelse.

mark på grund af dobbeltbeskatningsaftalen ikke kan beskattes, og som i senere år modsvares af et konstateret fradragsberettiget tab, der kan fratrækkes fuldt ud ved opgørelsen af dansk skattepligtig indkomst. Reglen medfører, at det er ligegyldigt, om underskuddet opstår før overskuddet eller om det sker i den omvendte rækkefølge.

Eksisterer der en genbeskatningssaldo på det tidspunkt, hvor det faste driftssted eller en del heraf afhændes eller ophører, skal et beløb svarende til saldoen medregnes ved den danske indkomstopgørelse. Der skal dog ikke medregnes et større beløb end det, der svarer til overskud eller fortjeneste i det faste driftssted, som medregnes ved indkomstopgørelsen eller skatteberegningen for det pågældende indkomstår.³²

Eksisterer der efter afhændelsen fortsat en genbeskatningssaldo, vil denne saldo blive genbeskattet, hvis det danske selskab (alene eller sammen med koncernforbundne selskaber) inden 5 år efter salget opnår kontrol med det selskab, der købte det faste driftssted.

Reglen om genbeskatning ved afhændelse og ved ophør finder ikke anvendelse, når et selskab fusionerer efter reglerne i fusionskatteloven. Det er en betingelse, at underskud for det faste driftssted efter udenlandske regler overføres til det modtagende selskab og det modtagende selskabs overskud beskattes her i landet efter lovgivningens almindelige regler. I

³² Eksempel: Et dansk selskab har et fast driftssted i et eksemptionsland. Det danske selskab har positiv indkomst i alle indkomstår. Det faste driftssted opnår følgende resultater:

År	Det faste driftssteds indkomst	Genbeskatningssaldo
1	-100.000	100.000
2	40.000	60.000
3*	35.000	25.000

I år 1 får det faste driftssted et resultat på -100.000, som fradrages ved det danske selskabs indkomstopgørelse. Selskabet får herved et beløb til genbeskatning (genbeskatningssaldo) på 100.000. År 2 giver et positivt resultat på 40.000, og et beløb svarende hertil genbeskattes. Genbeskatningssaldoen udgør herefter 60.000. I år 3 indstilles aktiviteten i det faste driftssted, og der indvindes et skattepligtigt overskud ved afhændelsen på 35.000. Dette beløb genbeskattes, og genbeskatningssaldoen reduceres til 25.000. Disse sidste 25.000 vil imidlertid ikke blive genbeskattet, idet aktiviteten i det faste driftssted er ophørt.

givet fald foretages genbeskatning og fradragsbegrænsning hos det modtagende selskab.

Afhændes det faste driftssted til et koncernforbundet selskab eller flytter det danske selskab ledelsens sæde til udlandet, skal en eventuel genbeskatningssaldo medregnes ved den danske indkomstopgørelse.³³ Omdannes det faste driftssted til et selskab, sidestilles dette med en afhændelse til et koncernforbundet selskab.

³³ Undtagelsen beskrevet i note 28 gælder også i dette tilfælde.

4. Kritikpunkter vedrørende det nuværende sambeskatningsinstitut

Dette kapitel gennemgår kort en række af de kritikpunkter, der kan rejses eller er rejst fra forskellig side mod det nuværende sambeskatningsinstitut.

De problemstillinger, der gennemgås i dette afsnit opdeles i generelle kritikpunkter og kritikpunkter, som specielt er rettet mod den internationale sambeskatning.

4.1 Generelle kritikpunkter

4.1.1 Spredt lovgivning, hvoraf Ligningsrådet fastlægger dele heraf

Hjemlen til sambeskatning findes i ligningslovens § 31, som fastslår de grundlæggende betingelser for sambeskatning. Der findes dog en lang række særregler for de sambeskattede selskaber.

Disse særregler er spredt udover skattelovgivningen – eksempelvis kan nævnes:

- Ligningslovens § 33 E om genbeskatning af underskud ved ophør af frivillig sambeskatning med udenlandske datterselskaber.
- Fusionskattelovens § 8, stk. 6, om sambeskattede selskabers mulighed for at fremføre underskud hidrørende fra tiden før fusionen.
- Ligningslovens § 5 G om fradragsbegrænsning ved sambeskatning med udenlandske selskaber i situationer som ellers ville medføre dobbeltfradrag.
- Ligningslovens § 33, stk. 5, om tvungen creditlempelse.
- Konkurskattelovens § 4, stk. 3-4, om bortfald af tilladelse til sambeskatning ved konkurs og hæftelse for skat af konkursindkomst.
- Kursgevinstlovens § 4, stk. 3-4, om fradragsbegrænsning for tab på varetilgodehavender og rentefordringer mellem sambeskattede selskaber.

Herudover fastsætter Ligningsrådet årligt vilkår og betingelser for sambeskatning, senest i TSS-cirkulære 2003-40. Bemyndigelsen til Ligningsrådet indeholder i sig selv problemer, idet det i lyset af Grundlovens § 43 kan diskuteres, i hvilket omfang Ligningsrådet kan fastsætte vilkår og be-

tingelser for sambeskatning. Ligningsrådet er da også blevet mere tilbageholdende med at fastsætte betingelser og vilkår for sambeskatningen – særligt hvad angår vilkår, der kan have karakter af materiel skattelovgivning.

Sambeskatningsreglerne kan endvidere kritiseres for at være udviklet gennem praksis. Den langvarige praksis har medført en høj detaljeringsgrad uden Folketingets medvirken.

Det vil derfor være ønskeligt at samle og lovfæste regler for sambeskatning. Dette blev forsøgt i 1999, hvor Skatteministeriet sendte et udkast til forslag om lov om sambeskatning af selskaber i høring. Lovforslaget blev dog aldrig fremsat.

Formålet med at samle reglerne vil være at tilvejebringe en klar hjemmel for reglerne samt at skabe overblik. Reglerne om sambeskatning er af central betydning for en række selskaber. Det er derfor vigtigt, at selskabernes - og skattemyndighedernes - adgang til reglerne er sikker, enkel, entydig og forståelig.

4.1.2 Klageadgangen ved afslag på anmodning om tilladelse til sambeskatning

I det gældende system kan der være tvivl om, hvem der skal behandle klager over afslag på anmodning om tilladelse til sambeskatning. Det kan diskuteres, om kompetencen ligger hos Ligningsrådet eller hos Landsskatretten.

Tilladelse til sambeskatning gives af den skatteansættende myndighed for moderselskabet.

Det følger godt nok af selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 1. pkt., at kompetencen til at træffe afgørelse om sambeskatning er tillagt Ligningsrådet. Ligningsrådet har imidlertid delegeret kompetencen til at tillade sambeskatning til den skatteansættende myndighed for moderselskabet. Uanset at det af sambeskatningscirkulæret fremgår, at den skatteansættende myndighed er bemyndiget til at tillade sambeskatning, fremgår det ligeledes indirekte, at den skatteansættende myndighed tillige er bemyndiget til at

nægte sambeskatning, idet der er fastsat retningslinier for klageadgangen ved afslag på anmodning om sambeskatning, jf. vilkår 3.1.

Det følger af de almindelige forvaltningsretlige regler, at hvis en kompetence udøves efter delegation, så er den delegerende myndighed tillige klagemyndighed. Det fremgår endvidere direkte af sambeskatningscirkulæret, at en klage over afslag på anmodning om sambeskatning skal stiles til Ligningsrådet, jf. sambeskatningscirkulærets vilkår 3.1. Klager over afslag på anmodning om sambeskatning kan således behandles af Ligningsrådet.

Landsskatteretten har imidlertid også anset sig som kompetent til at behandle sådanne klager. Årsagen hertil skal findes i det forhold, at et afslag på anmodning om sambeskatning i visse situationer meddeles i forbindelse med en ændring af skatteansættelsen, og en ændring af skatteansættelsen kan indbringes for Landsskatteretten, jf. skattestyrelseslovens § 23, stk. 1, nr. 1.

Det er ikke holdbart, at der findes en sådan tvivl om kompetence til at behandle klagesager. Det er planen, at tvivlen skal afklares i forbindelse med de strukturændringer, der skal foretages på skatteområdet i forbindelse med kommunalreformen.

4.1.3 Fordeling af skatter

Den samlede selskabsskat i sambeskatningen kan fordeles efter en af nedennævnte 3 fordelingsmetoder, jf. sambeskatningscirkulærets pkt. 2.5. Den én gang valgte metode kan kun ændres efter tilladelse fra skattemyndigheden.

- Nettoskatten af sambeskatningsindkomsten fordeles forholdsmæssigt på de her i landet hjemmehørende selskaber, hvis indkomst er positiv.
- Nettoskatten af sambeskatningsindkomsten fordeles forholdsmæssigt på de her i landet hjemmehørende selskaber, hvis indkomst er positiv, men herudover skal de her i landet hjemmehørende selskaber, som har opnået en skattebesparelse som følge af overførsel af

underskud fra andre af sambeskatningen omfattede selskaber, der er hjemmehørende her i landet, refundere disse andre selskaber et beløb svarende til den opnåede skattebesparelse. Beløbet beregnes ved at gange nettoskatteprocenten med et beløb svarende til det overførte underskud. Er sambeskatningsindkomsten 0 eller negativ, anvendes den gældende selskabsskatteprocent, som er anført i selskabsskatteovens § 17, stk. 1. Beløbet skal ikke medregnes ved underskudsselskabets indkomstopgørelse og kan ikke fradrages ved overskudsselskabets indkomstopgørelse.

- Nettoskatten af sambeskatningsindkomsten posteres i moderselskabet.

Imidlertid anvendes de nævnte metoder ofte ikke i praksis. Der anvendes i stedet en fjerde metode, hvor datterselskaberne udlodder et beløb svarende til deres skat til moderselskabet, som betaler skatten. I det selskabsretlige regnskab bogføres skattebetalingen som betalt af datterselskaberne.

Det kan virke unødigt kompliceret at fastsætte flere mulige metoder til fordeling af skatter inden for sambeskatningen. Det gælder så meget desto mere, når der som nævnt i praksis ofte anvendes en helt fjerde metode.

Dertil kommer, at i de tilfælde, hvor moderselskabet betaler datterselskabernes skat, kan der siges at være tale om et tilskud til datterselskabet. Sådanne tilskud er normalt skattepligtige, men beskattes i dette tilfælde ikke. Det kan være tvivlsomt, om der gennem sambeskatningscirkulæret kan skabes hjemmel til en sådan skattefritagelse.

4.1.4 Ejerskabskravet

Hovedreglen i det gældende sambeskatningsinstitut er, at samtlige aktier i datterselskabet skal ejes af det danske moderselskab eller af et eller flere af de datterselskaber, der inddrages under sambeskatning. Der findes dog undtagelser med hensyn til medarbejderaktier samt aktier i lande, hvor der er loft over, hvor mange aktier et udenlandsk selskab må eje.

Kravet om, at moderselskabet direkte eller indirekte skal eje alle aktierne i datterselskabet, medfører, at det nuværende sambeskatningsinstitut kan

virke ufleksibelt. Ved opkøb af andre selskaber kan reglerne først anvendes, når opkøberen ejer alle aktierne – hvis opkøberen nogensinde opnår at eje alle aktierne.

Det må formodes, at langt den største del af dansk ejede datterselskaber er 100 pct. ejede³⁴. Det kunne anføres, at der dermed ikke var det store behov for en nedsættelse af ejerskabskravet, idet der ikke er mange datterselskaber, som ikke kan omfattes. På den anden side kan det anføres, at en af årsagerne til, at så mange datterselskaber er 100 pct. ejede, kan være ejerskabskravet i sambeskatningsreglerne.

4.1.5 Samme regnskabsår for alle selskaber i sambeskatningen

Ifølge selskabsskattelovens § 31 er det en betingelse, at selskaberne har samme regnskabsår. Sambeskatning tillades dog ifølge sambeskatningscirkulæret, hvis blot regnskabsårene slutter samtidigt, og moderselskabet tillige har ejet aktierne i datterselskabet i såvel hele moderselskabets indkomstår som i hele datterselskabets indkomstår. Bestemmelsen har givet anledning til problemer i SKM 2003.57 LR, som kort fortalt havde følgende indhold:

”A var som moderselskab i en årrække sambeskattet med datterselskaberne C og D. Selskabernes regnskabsperiode var 1. maj til 30. april. Den 30. september 2000 foretog A en skattefri aktieombytning af aktierne i de to datterselskaber med aktier i et nystiftet holdingselskab, B. B’s første regnskabsperiode var 30. september 2000 - 30. april 2001. Ved indsendelsen af selvangivelsen for 2001 anmodede A blandt andet om sambeskatning mellem A, det nye holdingselskab B, samt C og D. Den skatteansættende myndighed meddelte afslag på anmodningen om tilladelse til sambeskatning mellem A og datter-datterselskaberne C og D for indkomståret 2001, hvilken afgørelse selskabernes revisor påklagede til Ligningsrådet. Ligningsrådet fandt, at sambeskatningsbetingelserne skal være opfyldt i hvert enkelt led i en kæde af

³⁴ 71 pct. af danske datterselskaber og 77 pct. af udenlandske datterselskaber, jf. Poul Krüger Andersen i ”Studier i Dansk Koncernret”, 1997, s. 270 f. Undersøgelsesmateriale er fra 1990, dvs. fra tiden før ophævelsen af udlandslempelsen.

moder-, datter- og datter-datterselskaber, og da B ikke havde ejet aktierne i C og D i såvel hele B's indkomstår som i hele C's og D's indkomstår, kunne klagen ikke imødekommes.”

Konsekvenserne af ophøret af sambeskatningen mellem på den ene side A og på den anden side C og D vil bl.a. være, at

- Skattemæssige underskud i C og D ikke længere kan fratrækkes i skattemæssige underskud i A – og omvendt.
- Tidligere udnyttede skattemæssige underskud kan komme til genbeskatning, hvis C og D er udenlandske selskaber.

Dette synes at være byrdefulde konsekvenser af, at indskyde et holdingselskab i koncernstrukturen, især når nægtelsen ikke umiddelbart ses at varetage beskyttelsesværdige hensyn.

4.2 Kritikpunkter vedr. den internationale sambeskatning

4.2.1 Indkomstopgørelsen i udenlandske sambeskattede datterselskaber

Når et udenlandsk selskab inddrages under sambeskatning, skal indkomsten i det udenlandske selskab opgøres efter danske skatteregler. Det fremgår blandt andet af sambeskatningsvilkår 2.7.

Der er således ikke tvivl om, at indkomsten i det udenlandske selskab skal opgøres efter danske regler. Der er imidlertid rejst tvivl om den konkrete betydning heraf.³⁵ Gælder alle danske skatteregler for udenlandske sambeskattede selskaber og hvis ikke, hvilke gælder da ?

Baggrunden for tvivlen er, at mange bestemmelser om opgørelsen af den skattepligtige indkomst efter deres ordlyd gælder for selskaber, der er omfattet af selskabsskattelovens § 1. Der er imidlertid ikke tvivl om, at et udenlandsk selskab ikke bliver skattepligtigt efter selskabsskattelovens § 1 som følge af, at selskabet inddrages under en dansk sambeskatning.

³⁵ Lars Nyhegn-Eriksen i Skat Udland 2001, 307 og Jakob Bundgaard i TfS 2002, 1003. Særligt sidstnævnte er kritisk og mener, at der er skabt unødigt retsikkerhed ved at anvende en lovkonciperingsmetode, hvor det ikke fremgår direkte af lovteksten, i hvilket omfang sambeskattede udenlandske selskaber er omfattet af de danske skatteregler.

Der findes ingen bestemmelser, der i tilknytning til en henvisning til selskabsskattelovens § 1 udtrykkeligt angiver, at anvendelsesområdet tillige omfatter udenlandske sambeskattede selskaber, men det er i nogle tilfælde udtrykkeligt angivet i forarbejderne, at det er forudsat, at bestemmelsen også finder anvendelse på udenlandske sambeskattede selskaber. Det gælder eksempelvis forarbejderne til ligningslovens § 5 G om dobbeltfradrag, § 5 H om koncerninterne overdragelser af underskudsgivende faste driftsteder mv. og selskabsskattelovens § 11 om tynd kapitalisering.

Der foreligger endvidere kun sparsom offentliggjort praksis i relation til principperne for opgørelsen af den skattepligtige indkomst for udenlandske sambeskattede selskaber. Den væsentligste praksis er en afgørelse fra Ligningsrådet fra 2001 vedrørende ligningslovens § 5 H, jf. SKM 2001.322. I afgørelsen udtalte Ligningsrådet bl.a.:

”Det følger af selskabsskattelovens § 31 sammenholdt med bestemmelserne i TSS-cirkulære 2000 44 (sambeskatningscirkulæret), at et udenlandsk sambeskattet datterselskab ved opgørelsen af den indkomst, der indgår i sambeskatningsindkomsten, skal anvende dansk rets indkomstopgørelsesregler med udgangspunkt i de regler, som gælder for her i landet hjemmehørende selskaber. Det må afgøres ved en konkret fortolkning hvilke regler for her i landet hjemmehørende selskaber, der finder anvendelse ved opgørelsen af et udenlandsk datterselskabs indkomst. Ved indførelsen af bestemmelsen i ligningslovens § 5 H blev det klart forudsat, at bestemmelsen også omfatter udenlandske sambeskattede selskaber, jf. herved skatteministerens forslag L 118 til lov nr. 487 af 12/6 - 1996 (til ligningslovens § 5 H). Uanset et udenlandsk datterselskab ikke via sambeskatning med sit danske moderselskab bliver skattepligtigt efter selskabsskattelovens § 1, må det derfor antages, at ligningslovens § 5 H også finder anvendelse ved opgørelsen af datterselskabets indkomst i medfør af selskabsskattelovens § 31, jf. bestemmelserne i sambeskatningscirkulæret.”

Som det fremgår, begrundes Ligningsrådet ikke sin afgørelse med, at der gælder et generelt princip om, at regler, der gælder for selskaber omfattet af selskabsskattelovens § 1, også finder anvendelse på sambeskattede udenlandske selskaber. Der skal foretages en konkret vurdering af den pågældende regel. Det betyder omvendt, at der kan være bestemmelser, der gælder for selskaber omfattet af selskabsskattelovens § 1, som ikke gælder for sambeskattede udenlandske datterselskaber.³⁶

Der er imidlertid ikke tvivl om, at det klare udgangspunkt er, at indkomsten i et udenlandsk sambeskattet datterselskab opgøres på samme måde som i et tilsvarende dansk selskab, der er skattepligtigt efter selskabsskattelovens § 1.

Det gælder uanset om, der er tale om begunstigende eller bebyrdende regler. Som eksempel på begunstigende regler kan nævnes, at reglerne i fusionsskattelovens kapitel 1 - og ikke kapitel 3 om fusion med udenlandske selskaber - finder anvendelse ved en fusion mellem to udenlandske sambeskattede datterselskaber, jf. SKM 2004.340 TSS.

Det synes derfor mere nærliggende udtrykkeligt at angive, hvis en bestemmelse, der efter sin ordlyd gælder for selskaber omfattet af selskabsskattelovens § 1, ikke skal anvendes på udenlandske sambeskattede selskaber.

Som eksempel herpå kan nævnes selskabsskattelovens § 2 A, som blev indført ved lov nr. 221 af 31. marts 2004. Efter bestemmelsens stk. 1 betragtes et selskab, der omfattes af selskabsskattelovens § 1 som transparent, hvis selskabet af et andet land for at være transparent, og indkomsten i selskabet medregnes ved opgørelsen af andre koncernforbundne selskabers indkomst i dette andet land. I § 2 A, stk. 8, er det udtrykkeligt angivet, at udenlandske selskaber, der omfattes af selskabsskattelovens § 31 om sambeskatning, ikke skal omkvalificeres. § 2 A, stk. 8, bygger altså på den forudsætning, at uden en særlig undtagelsesbestemmelse ville uden-

³⁶ Bestemmelsen i selskabsskattelovens § 5, stk. 7, hvorefter et selskab, der ophører med at være skattepligtigt efter selskabsskattelovens § 1, fordi ledelsens sæde flyttes til udlandet, anses for at have afhændet aktiver og passiver, der ikke efter flytningen fortsat er undergivet dansk beskatning, er fremhævet som et sådant eksempel, jf. Lars Nyhegn-Eriksen, Skat Udland 2001, 307.

landske sambeskattede selskaber være omfattet af omkvalificeringsreglen, der efter sin ordlyd vedrører selskaber omfattet af selskabsskattelovens § 1.

Spørgsmålet er, om man i forbindelse med en eventuel modernisering af sambeskatningsreglerne kan tydeliggøre, i hvilket omfang danske skatteregler finder anvendelse – eller mere interessant, jf. udgangspunktet, hvilke danske skatteregler, der ikke finder anvendelse.

I det udkast til en sambeskatningslov, som Skatteministeriet udarbejdede i 1999, blev det foreslået at lovfæste, at danske regler skal anvendes ved opgørelsen af indkomsten i udenlandske sambeskattede datterselskaber. En sådan lovfæstelse kan være fornuftig, men giver ikke bedre retningslinier med hensyn til anvendelsen af konkrete skattebestemmelser på de udenlandske selskaber.

Hvis man tager den offentliggjorte praksis som udtryk for problemets størrelse, tyder meget på, at der er en betydelig enighed mellem skattemyndigheder og skatterådgivere om, i hvilket omfang en regel kan udstrækkes til at gælde for udenlandske sambeskattede selskaber. Det forhindrer naturligvis ikke, at det ved udformningen af lovgivning om beskatning af selskaber overvejes, om der er behov for eksplicit at angive, om de pågældende bestemmelser også skal anvendes ved indkomstopgørelsen for udenlandske sambeskattede selskaber – sådan som det også er sket i forbindelse med selskabsskattelovens § 2 A.

Endvidere vil det - uanset om det er utvivlsomt, hvilke danske skatteregler, der skal anvendes - ikke kunne undgås, at der opstår specielle spørgsmål vedrørende indkomstopgørelsen i udenlandske datterselskaber, hvor der er behov for en konkret fortolkning af den pågældende bestemmelse. Det skyldes, at selskabet er undergivet de skatteretlige og selskabsretlige regler i det land, hvor det er hjemmehørende. Derved kan et sådant selskab eksempelvis foretage dispositioner, som et tilsvarende dansk selskab ikke kan. I sådanne tilfælde vil der være behov for konkret at vurdere, hvordan disse dispositioner skal behandles skattemæssigt.

Et eksempel herpå er Ligningsrådets afgørelse i SKM 2002.659, der vedrørte den skattemæssige behandling af en kapitalforhøjelse uden aktieemission i et tysk og et amerikansk sambeskattet datterselskab. Dansk selskabsret indeholder ikke tilsvarende regler om kapitaltilførsel uden udstedelse af aktier, og det måtte herefter afgøres, om kapitaltilførslen var et skattepligtigt tilskud for de udenlandske sambeskattede selskaber eller om kapitaltilførslen var at sammenligne med skattefri overkurs, jf. selskabskattelovens § 13, stk. 1, nr. 1. Ligningsrådet fandt efter en samlet konkret vurdering, at der ikke var grundlag for at anse kapitaltilførslen for skattepligtig.

4.2.2 Vanskeligheder ved ligningsmæssig kontrol

Det må erkendes, at den ligningsmæssige kontrol med sambeskattede udenlandske datterselskaber er vanskeligere end den tilsvarende kontrol med danske selskaber. Det skyldes først og fremmest, at skattemyndighederne ikke råder over – og i mange tilfælde heller ikke kan skaffe – tilsvarende oplysninger for udenlandske datterselskaber.

Det kan eksempelvis være vanskeligt at kontrollere koncerninterne transaktioner mellem to selskaber i samme land, hvoraf kun det ene af selskaberne er omfattet af sambeskatningen i Danmark. Kontrollen bliver endnu vanskeligere, hvis koncerninterne transaktioner elimineres ved indkomstopgørelsen i det pågældende land. Skattemyndighederne i det pågældende land vil ikke have noget incitament til at kontrollere transaktionerne, hvorfor det vil være vanskeligt at indhente oplysninger om transaktionerne.

I forlængelse heraf er det fra flere sider fremført, at det nuværende sambeskatningssystem for udenlandske datterselskaber sker under regler, hvor der ikke er tilstrækkelig mulighed for kontrol med opgørelsen af den skattepligtige indkomst i de udenlandske datterselskaber.

Reglerne for hvilket materiale, der skal indsendes sammen med indkomstopgørelsen for det udenlandske selskab, der er omfattet af den danske sambeskatning, findes i dag i sambeskatningscirkulærets vilkår 2.6:

Boks 4.1 Sambeskatningsvilkår 2.6.

2.6. Det påhviler et her i landet hjemmehørende moderselskab, der ønsker et udenlandsk datterselskab inddraget under sambeskatning, at drage omsorg for, at bogføringen m.v. vedrørende det udenlandske selskab tilrettelægges således, at resultatopgørelse og balance kan danne grundlag for ligningen af moderselskabet, og at regnskabsmateriale m.v. vedrørende det udenlandske selskab opbevares i overensstemmelse med de her i landet gældende bestemmelser.

Såfremt det udenlandske regnskab ikke er udarbejdet på en sådan måde, at det kan danne grundlag for ligningen, påhviler det moderselskabet, at der vedlægges selvangivelsen et særligt bilag, hvorpå resultatopgørelsen i det udenlandske selskabs årsregnskab omformes til at udvise et resultat opgjort efter dansk lovgivning.

Det regnskab, der vedlægges selvangivelsen, skal være affattet på dansk, norsk, svensk, engelsk, tysk eller fransk. Skattemyndigheden er berettiget til at kræve et regnskab oversat til dansk.

På begæring skal regnskabsmateriale, dokumenter m.v., som har betydning for ligningen, indsendes til dansk skattemyndighed, ligesom der på begæring skal meddeles oplysninger i øvrigt, som har betydning for ligningen.

Såfremt dette vilkår ikke opfyldes, kan tilladelse til sambeskatning med det pågældende udenlandske datterselskab inddrages af skattemyndigheden som hovedregel med virkning for det følgende indkomstår.

ToldSkat Selskabsrevisionen har i et notat af 18. maj 2004 til Ligningsrådet redegjort for nogle generelle problemer i forbindelse med ligningen af udenlandske sambeskattede datterselskaber. I notatet opdeles problemerne i to hovedgrupper: regnskabsstandard og sprog.

Med hensyn til regnskabsstandarder konstaterer Selskabsrevisionen, at selv i store, topstyrede selskaber, er datterselskabernes opfattelse af regnskabsopbygning og regnskabsindhold meget forskellige. Forskellighederne bunder ofte i lokal lovgivning, der afviger fra den måde, som tingene opfattes på og efterleves i Danmark. Disse forskelligheder indebærer, at de

indsendte regnskaber for datterselskaberne ofte ikke indeholder de elementer³⁷, som danner grundlag for skattekontrollen af danske selskaber.

Med hensyn til sprog anfører Selskabsrevisionen, at regnskaberne ofte bliver oversat til et hovedsprog – typisk engelsk, og at denne oversættelse kan give anledning til problemer, fordi begrebsindholdet i et sprog ikke nødvendigvis dækker over tilsvarende begreber i et andet sprog.

Selskabsrevisionen anfører, at de største usikkerheder kunne afhjælpes, hvis der (udtrykkeligt) blev stillet krav om, at regnskaberne for de udenlandske sambeskattede datterselskaber skal indeholde en beskrivelse af anvendt regnskabspraksis, en beretning fra ledelsen og en revisionspåtegning. Endvidere kunne der gives mulighed for at forlange regnskaberne oversat til dansk af en statsautoriseret tolk.

Udover de mere generelle problemer med ligningen af udenlandske sambeskattede selskaber, kan det overvejes, om der er behov for at forbedre kontrolmulighederne på mere specifikke områder med særlig relation til udenlandske sambeskattede datterselskaber.

Reglerne i sambeskatningscirkulæret har således været uforandret i en lang årrække, og er ikke blevet tilpasset eller udvidet, selv om der gennem 1990'erne blev gennemført en række opstramninger i reglerne.

Eksempelvis er der ikke indført særlige regler af hensyn til kontrollen med reglerne om genbeskatning af fratrukket underskud. Koncernerne har eksempelvis ikke pligt til løbende at selvangive genbeskatningssaldi for de selskaber, der er omfattet af sambeskatningen, ligesom koncernerne ikke i forbindelse med selvangivelsen har pligt til at redegøre for andre forhold, der kan have afgørende betydning for, at der sker en korrekt genbeskatning.

Der synes på den baggrund behov for at overveje, hvordan man kan forbedre skattemyndighedernes muligheder for at kontrollere sambeskatninger, hvor der indgår udenlandske selskaber.

³⁷ Nemlig ledelsens beretning, revisor påtegning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og forklarende noter.

4.2.3 Forskellige regler for udenlandske datterselskaber og faste driftssteder

Når et dansk selskab ønsker at etablere sig i udlandet, kan etableringen ske enten ved at stifte et datterselskab eller ved at oprette et fast driftssted. Der kan være forretningsmæssige grunde til, at selskabet foretrækker det ene eller det andet.

Valget kan imidlertid blive påvirket af den skattemæssige behandling af den etablerede virksomhed, idet den danske beskatning afhænger af, om der stiftes et datterselskab eller der oprettes et fast driftssted. De danske skatteregler favoriserer etableringen af et datterselskab.

Vil det danske selskab etablere sig i et land, som har en creditoverenskomst med Danmark, favoriseres datterselskabsetableringen ved, at overskudsgivende datterselskaber kan udelades fra sambeskatningen. Er den overskudsgivende virksomhed derimod et fast driftssted, medregnes indkomsten i Danmark.

Vil det danske selskab etablere sig i et land, som har en exemptionoverenskomst med Danmark, favoriseres datterselskabsetablering ved, at der ved genbeskatningen af datterselskaber gives (credit)lempelse for udenlandske skatter. Der gives ikke lempelse for udenlandske skatter ved genbeskatningen af faste driftssteder. Desuden puljes indkomsten i alle selskabets faste driftssteder ved underskudsoverførslen³⁸, mens overskudsgivende datterselskaber kan udelades.

Favoriseringen af datterselskaber kan forekomme underlig, eftersom indførelsen af såvel national som international sambeskatning især skyldtes et ønske om skattemæssigt at ligestille koncerner uanset organiseringen.

4.2.4 Værnsreglerne i ligningslovens § 5 H og selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt.

I selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt., og ligningslovens § 5 H findes bestemmelser, der skal forhindre koncerner i at indskyde allerede erhvervede udenlandske selskaber med latente underskud i en dansk sambeskat-

³⁸ Ved genbeskatningen af tidligere fratrukne underskud puljes indkomsten i de faste driftssteder pr. land.

ning samt forhindre danske selskaber i koncerninternt at erhverve udenlandske faste driftssteder med latente underskud. Reglerne skal således forhindre udenlandsk kontrollerede koncerner i at fjerne skattepligtigt overskud i koncernens danske selskaber.

De to bestemmelser må anses for at være hinandens forudsætninger, idet værnet ikke vil være effektivt uden begge bestemmelsers eksistens.

Ligningslovens § 5 H kan omgås – relativt enkelt - ved at lade det udenlandske datterselskab erhverve det faste driftssted inden sambeskatningen påbegyndes³⁹. Det må derfor formodes, at værnet ikke virker efter hensigten.

En imødegåelse af omgåelsesmuligheden forudsætter en ændring, hvorefter bestemmelsen udvides til også at gælde situationer, hvor det faste driftssted mv. erhverves, inden sambeskatningen påbegyndes.

Skatteministeren har om en sådan ændring udtalt⁴⁰:

”En sådan ændring vil være et meget vidtgående skridt, idet udenlandske selskaber, som tidligere har erhvervet udenlandske virksomheder fra koncernforbundne selskaber, i praksis hindres i at blive omfattet af en dansk sambeskatning.

Hertil kommer, at det i øjeblikket undersøges om ligningslovens § 5 H og selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt., er i overensstemmelse med EU-retten.

Endelig må det anføres, at ligningslovens § 5 H er meget svær at administrere, idet den kræver, at skatteregnskabet i selskabet holdes adskilt i to (eller flere) regnskaber i al evighed, idet de tilkøbte faste driftssteder skal holdes adskilt fra den øvrige del af selskabet. Udvides bestemmelsen som beskrevet [...], vil denne adskillelse skulle ske med tilbagevirkende kraft. Underskud i det til-

³⁹ Jf. således Ligningsrådets afgørelse i SKM2001.322.LR

⁴⁰ Jf. skatteministerens besvarelse af alm. del spørgsmål 442, 2003-04 (alm. del – bilag 711).

købte faste driftssted kan nemlig kun fradrages i overskud i samme faste driftssted.

En udvidelse af ligningslovens § 5 H vil således ramme meget vidt. Samtidigt vil den i praksis være meget vanskelig at administrere for selskaberne og meget svær at kontrollere for skattemyndighederne, hvorfor den muligvis ikke vil udgøre et effektivt værn. Herudover er der som nævnt det EU-retlige spørgsmål.”

Endvidere kan der stilles spørgsmålstegn ved, om bestemmelserne er nødvendige, hvis det sikres, at overførslen af underskud fra udenlandske datterselskaber kun er en rentefri skattecredit, som tilbagebetales, når de tidligere underskudsgivende selskaber begynder at give overskud.

Sikres det således, at det ikke er muligt at undslippe genbeskatning, vil det være lettere at undvære værnsreglerne i de to bestemmelser. Der vil dermed som udgangspunkt ikke blive tale om et endeligt fradrag for underskuddene.

Der er med lov nr. 1215 af 27. december 2003 sket en sikring af genbeskatningen. Der blev strammet op på reglerne om creditlempelse. Endvidere blev det sikret, at indgangsværdierne ved skattefrie koncerninterne erhvervelser ikke bliver kunstig høje. Herved fjernedes muligheden for at placere kunstigt høje latente underskud i en dansk sambeskatning.

Ligningslovens § 5 H og selskabsskatteovens § 31, stk. 1, 6. pkt., har dog fortsat betydning, hvilket kan illustreres med en sag, hvori den norske højesteret har afsagt dom i relation til en generel norsk omgælsesklausul.⁴¹

Dommen vedrører Norsk Hydro, der i 80'erne startede en magnesiumproduktion i et helejet datterselskab. Dette canadiske selskab gav imidlertid underskud og det norske moderselskab solgte i 1990 (før værnsreglerne blev indført) aktierne i selskabet til det danske datterselskab Norsk Hydro Danmark A/S. Ved transaktionen opnåede det norske moderselskab et betydeligt skattemæssigt tab på aktierne (den norske retssag, som Norsk Hydro vandt, vedrørte spørgsmålet om tabsfradraget). Desuden opnåede

⁴¹ Dommen er beskrevet af Christen Amby i SR-Skat 3/2004, s. 184.

den danske subkoncern via sambeskatning, at de fremtidige underskud i det canadiske datterselskab kunne udnyttes til modregning i dansk indkomst. Det blev oplyst i sagen, at Norsk Hydro forventede at spare 344 mio. kr. i dansk selskabsskat som følge af sambeskatningen.

Selskabsskatteovens § 31, stk. 1, 6. pkt. forhindrer i dag etableringen af sambeskatning med et udenlandsk selskab, der - som det canadiske selskab - er erhvervet fra det danske selskabs udenlandske moderselskab.

4.2.5 Creditlempelse for udenlandske skatter

I perioden frem til lov nr. 312 af 17. maj 1995 fik udenlandske selskaber med positiv indkomst efter praksis lempelse for den i udlandet betalte skat efter enten ligningslovens § 33 eller den gældende dobbeltbeskatningsoverenskomst med det pågældende land. Dette medførte, at der i visse tilfælde blev givet lempelse efter eksemptionprincippet.

Når beskatningen af sambeskatningsindkomsten alene påhviler danske selskaber, er der ikke tale om en situation omfattet af dobbeltbeskatningsoverenskomsterne, og Danmark er derfor ikke forpligtet til at benytte bestemmelserne heri.

Ved lov nr. 312 af 17. maj 1995 vedtog Folketinget, at der i alle tilfælde skal lempes efter creditprincippet, hvorved der maksimalt gives fradrag for den betalte skat i udlandet.

Anvendelsen af creditprincippet har medført, at det har været nødvendigt at indføre en række værnsregler for at undgå spekulation i creditlempelsen. Det drejer sig bl.a. om ligningslovens § 5 I og § 33, stk. 5, 4. pkt., hvor der fastsættes regler, som skal forhindre, at skatten gøres kunstig stor ved at undlade afskrivninger.

Anvendelsen af creditprincippet har endvidere gjort det nødvendigt kræve fuld genbeskatning af en eventuel genbeskatningssaldo ved koncerninterne omstruktureringer, medmindre underskuddet for det overdragende selskab efter udenlandske regler overføres til det erhvervende selskab.

Dette har i praksis vanskeliggjort omstruktureringer i koncerner, som anvender sambeskatningsinstituttet – se herom umiddelbart nedenfor.

Endelig påfører anvendelsen af creditprincippet virksomhederne – og skattemyndighederne – et ikke ubetydeligt administrativt besvær, idet det skal dokumenteres og kontrolleres, at der er betalt skat i udlandet.

Disse problemer med anvendelsen af creditprincippet skal sammenholdes med, at der som hovedregel ikke bør være nogen udenlandsk skat at lempe for, hvis regelsættet fungerer efter hensigten. Underskuddet opgjort efter danske regler vil også eksistere efter udenlandske regler. Dette underskud efter udenlandske regler fremføres, således at der ikke vil ske beskatning i udlandet, når det udenlandske datterselskab opnår overskud. Der kan dog være udenlandsk skat, hvis udlandet har mere restriktive regler for underskudsfræførsel end Danmark.

4.2.6 Genbeskatningens værnsregler vanskeliggør strukturændringer i koncernen

Sambeskatningsreglerne skal først og fremmest virke som en skattecredit, når udenlandske datterselskaber giver underskud. Når de underskudsgivende datterselskaber senere begynder at give overskud, skal genbeskatningen ske ved, at overskuddet som følge af sambeskatningen medregnes i den danske indkomstopgørelse.

Det skal sikres, at denne genbeskatning ikke undgås ved, at sambeskatningen ophører, når datterselskabet begynder at give overskud. Hvis et udenlandsk selskab, som udtræder af sambeskatning i sambeskatningsperioden, har haft underskud, som er fradraget i andre selskabers indkomst, og som ikke modsvares af senere års overskud, genbeskattes moderselskabet derfor med et tilsvarende beløb.

Samtidigt skal det sikres, at genbeskatningen ikke undgås eller udskydes ved, at det nu overskudsgivende selskab afhænder sine aktiver i form af datterselskabsaktier eller i form af en andel af virksomheden til et koncernforbundet selskab. Et udenlandsk sambeskattet selskab kunne i givet fald udskyde genbeskatningen af tidligere fratrukne underskud i det uendelige ved at afhænde selskabets indtægtsgrundlag i form af virksomheden

til et koncernforbundet selskab, når virksomheden begynder at give overskud.

Bestemmelserne er således nødvendige for at sikre genbeskatning af tidligere overførte underskud, men bestemmelsen mangler fleksibilitet overfor forretningsmæssigt fornuftige strukturændringer i koncerner.

Hvis en koncern vil foretage en omstrukturering, hvorefter et sambeskattet udenlandsk selskab (det overdragende selskab) sælger sit datterselskab eller dele af sin virksomhed til et andet selskab i koncernen omfattet af sambeskatning, vil der normalt ske genbeskatning af den fulde genbeskatningssaldo.

Efter § 33 E, stk. 2, sidste pkt., kan genbeskatning kun undgås, hvis underskuddet for det overdragende selskab efter udenlandske regler overføres til det erhvervende selskab.⁴²

Betingelsen om underskudsoverførsel efter udenlandske regler forekommer at være uopfyldelig ved aktieafståelse, og selv ved overdragelse af virksomheden vil det være undtagelsen, at underskuddet kan overføres til det erhvervende selskab. I praksis vil det være næsten umuligt at foretage strukturændringer, hvor det sambeskattede udenlandske selskab sælger dele af virksomheden eller datterselskaber til koncernforbundne selskaber, uden at der udløses fuld genbeskatning.

Strukturændringerne kan være forretningsmæssigt begrundet i eksempelvis ønsket om, at samle koncernens aktiebesiddelser i ét enkelt koncernselskab eller at placere ensartede aktiviteter i én gren af koncernen. ”Strukturændringerne” kan ydermere være koncerninterne overdragelse af ganske ubetydelige aktieposter.

⁴² Hvis virksomheden kunne overføres til et andet sambeskattet selskab, som herefter blev det genbeskatningspligtige selskab, uden samtidig underskudsoverførsel efter udenlandske regler, ville genbeskatningen kunne omgås. Det erhvervende selskab ville nemlig betale skat, som ville blive krediteret i den danske genbeskatning, efter udenlandske regler, idet det erhvervende selskab ikke ville have fremførselsberettigede underskud efter udenlandske regler.

4.2.7 Der gives fuldt fradrag for underskud fra udenlandske datterselskaber, selvom moderselskabet ikke direkte eller indirekte ejer alle aktierne.

Hovedreglen i sambeskatningsinstitutet er, at samtlige aktier i datterselskabet skal ejes af det danske moderselskab eller af et eller flere af de datterselskaber, der inddrages i sambeskatning. Hvis der er tale om et udenlandsk datterselskab, skal moderselskabet blot direkte eller indirekte eje hele den del af datterselskabets aktiekapital, som efter lovgivningen i det pågældende land kan ejes af et dansk aktieselskab. Bestemmelsen skyldes, at visse lande stiller krav om nationalt ejerskab.

For såvel danske som udenlandske datterselskaber er der endvidere en undtagelse for visse medarbejderaktier, mens der for udenlandske datterselskaber er undtagelser for så vidt angår aktier ejet af Industrialiseringsfonden for Udviklingslande, Investeringsfonden for Østlandene eller Investeringsfonden for Vækstmarkeder.

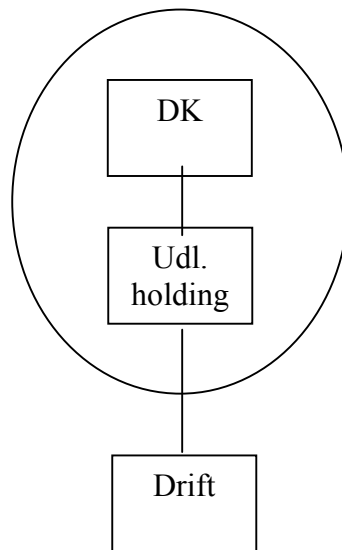
Der eksisterer ingen minimumsgrænse for, hvor stor en del moderselskabet skal eje direkte eller indirekte.

At moderselskabet ikke ejer hele aktiekapitalen i datterselskabet, har ingen indflydelse på hvor stor en del af datterselskabets resultat, der medregnes ved opgørelsen af sambeskatningsindkomsten. Uanset moderselskabets ejerandel skal hele datterselskabets resultat medregnes.

Der kan derfor opstå situationer, hvor hele resultatet fra det udenlandske datterselskab (underskuddet) skal medregnes ved indkomstopgørelsen, selvom moderselskabet besidder langt under 100 pct. af aktierne i selskabet. Der kan argumenteres for, at der alene burde medregnes en forholdsmæssig andel af resultatet svarende til den gennemsnitlige ejerandel i indkomståret.

4.2.8 Virksomhed i datter-datterselskab, som ikke er omfattet af sambeskatningen.

Det er muligt at undgå, at genbeskatningsreglerne finder anvendelse på følgende måde:

Det danske selskab sambeskatnes med et udenlandsk holdingselskab og der overføres underskud fra holdingselskabet til det danske selskab. Holdingselskabets indkomst består af skattefrie udbytter fra driftsselskabet samt renteudgifter, hvorfor den skattepligtige indkomst er negativ. Driftsselskabet er ikke omfattet af sambeskatning, idet det er overskudsgivende, hvorfor koncernen har valgt at udelade det fra sambeskatningen.

Koncernen kan oven i købet ved en omstrukturering nulstille genbeskatningssaldoen.

Hvis holdingselskabet sælger aktierne i driftsselskabet til et koncernforbundet selskab, vil genbeskatningssaldoen i det udenlandske holdingselskab blive beskattet, jf. § 33 E, stk. 2.

Men hvis holdingselskabet i stedet tømmer driftsselskabet ved at virksomheden i driftsselskabet sælges til et koncernforbundet selskab og indtægten fra salget kanaliseres op i det danske selskab via skattefrie udbytter, sker der ingen genbeskatning. Efter salget er det udenlandske holdingselskab tomt, idet det kun ejer et tomt selskab. Efter § 33 E, stk. 3, kan holdingselskabet likvideres 5 år efter seneste udbytteudlodning uden anden genbeskatning end handelsværdien af aktiverne, der er i behold.

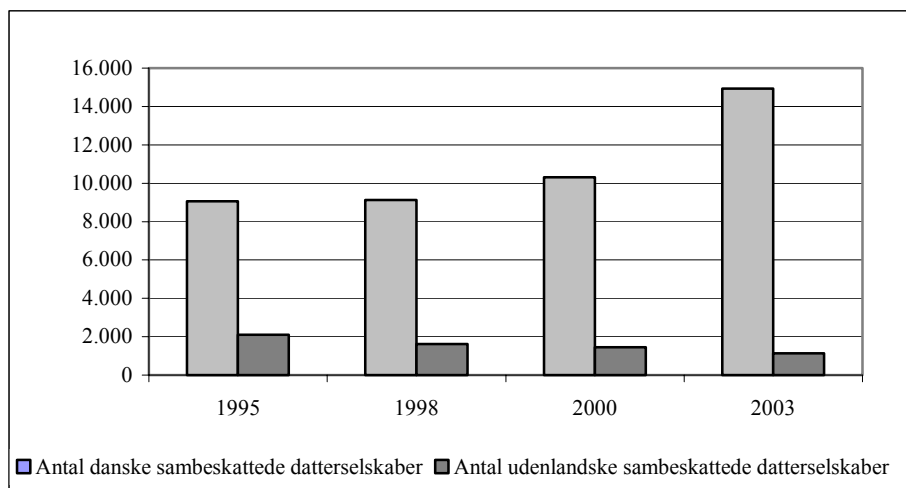
5. Omfanget af frivillig international sambeskatning

5.1 Indledning og beskrivelse af datakilder

Omfanget af såvel national som international sambeskatning er kun meget sparsomt belyst i registeroplysninger.

Her kan det dog findes, at antallet af sambeskattede moderselskaber er steget fra 4.888 i 1995 til 8.351 i 2003. Antallet af datterselskaber er ligeledes steget fra 11.161 i 1995 til 16.064 i 2003. Fordelingen heraf på henholdsvis danske og udenlandske selskaber er dog ændret betydeligt, jf. figur 5.1. Antallet af danske sambeskattede datterselskaber er således steget fra 9.053 i 1995 til 14.924 i 2003, mens antallet af udenlandske sambeskattede selskaber er faldet fra 2.108 i 1995 til ca. 1.500 i 2000, hvorefter antallet lå stabilt frem til 2002. Det kunne være en indikation af, at der var ved at ske en stabilisering på et lavere antal udenlandske datterselskaber under frivillig sambeskatning. I 2003 er der dog sket yderligere et fald til under 1.200 udenlandske sambeskattede datterselskaber. Denne udvikling fra 1995 og frem er formodentlig især en følge af lovændringer. I samme periode steg antallet af skattepligtige selskaber fra 80.499 til 110.967.

Figur 5.1 Udviklingen i antallet af udenlandske og danske sambeskattede datterselskaber fra 1995 til 2003.

Kilde: ToldSkat, IFA rapporten 2004 om Group Taxation samt A. Svendgaard "Frivillig og tvungen sambeskatning af selskaber".

Der findes ikke nogen officiel opgørelse af, hvor store indkomster datterselskaber omfattet af frivillig international sambeskatning har – eller hvor store creditlempelser, der gives. Godt nok fremgår oplysningerne af selskabernes selvangivelse, men disse overføres ikke til et centralt register. Specificerede tal for selskabernes indkomstforhold kræver derfor en manuel gennemgang af de enkelte (anonymiserede) selvangivelser.

Selskabsrevisionen har på opfordring fra udvalget fortaget en stikprøveundersøgelse på tal fra 2000, 2001 og 2002. Tal fra før 2000 er påvirket af udfasningen af udlandslempelsen og vil derfor være svært sammenlignelige. Der vil først hen mod efteråret foreligge tal for 2003. Derfor er undersøgelsen alene afgrænset til de nævnte tre år.

Stikprøven omfatter ca. 6 pct. af moderselskaberne og godt 20 pct. af datterselskaberne (målt ud fra 2000-tallene). I 2000 var der ca. 700 danske moderselskaber med i alt godt 1.500 udenlandske datterselskaber, der var omfattet af frivillig sambeskatning. Disse tal er en del mindre end i 1999, hvor overgangsperioden for udfasning af udlandslempelsen udløb. Til sammenligning var der i 2000 i alt over 50.000 skattebetalende selskaber samt yderligere over 40.000 selskaber med nulindkomst eller negativ indkomst.

5.2 Stikprøveundersøgelsen for 2000, 2001 og 2002

Der er udvalgt en række koncerner fordelt på to grupper, dels gruppe 1, der udgør de set i denne sammenhæng største koncerner og gruppe 2, der udgør nogle ”mindre” koncerner.

Der er på 2000-tallene udvalgt i alt 43 koncerner.⁴³

Stikprøven er udvalgt efter følgende kriterier:

⁴³ Metodisk kan man diskutere denne udvælgelsesform. I andre henseender ville man foretrække en ny udvælgelse hvert af de tre år. Her er det dog foretrukket at fastholde de samme 43 koncerner, bl.a. fordi man herved får mulighed for bedst at belyse genbeskatningsandelen. Dertil kommer, at den ressourcemæssige belastning ved fremskaffelse af rådatasættet i Selskabsrevisionen ville have været betydeligt mere omfangsrig, hvis man havde valgt en udvælgelsesform med ny udvælgelse hvert af de tre år. Ved at fastholde den samme stikprøve i alle tre år er der dog angiveligt en tendens til at undervurdere omfanget af sambeskatningen i 2001 og 2002. Denne potentielle tendens ignoreres tekstmæssigt i det følgende.

Stikprøvegruppe 1: Store koncerner med en omsætning over 1,5 mia. kr. og mindst 4 udenlandske datterselskaber under sambeskatning.

Af de ca. 700 moderselskaber med i alt godt 1.500 datterselskaber, der i 2000 var omfattet af international frivillig sambeskatning havde ca. 100 moderselskaber mindst 4 udenlandske datterselskaber (i alt 700 udenlandske datterselskaber) under sambeskatning.

33 af disse 100 moderselskaber indgår i stikprøveundersøgelsen. Disse 33 moderselskaber havde i alt ca. 300 udenlandske datterselskaber. Udvalgs-kriteriet har været en omsætning på mindst 1,5 mia. kr. De resterende ca. 60 moderselskaber med mindst fire udenlandske datterselskaber er således i sambeskatningsøjemed ”mindre” koncerner, der hovedsagligt er under kommunal ligning.

Stikprøvegruppe 2: Koncerner med maksimalt 3 udenlandske datterselskaber under sambeskatning.

Af de ca. 700 moderselskaber havde således de ca. 600 højst 3 datterselskaber – i alt ca. 800 datterselskaber. Langt hovedparten er under kommunal ligning. Af denne gruppe indgår 10 moderselskaber med i alt 18 udenlandske datterselskaber.

Der er således en klar overrepræsentation af store koncerner i den samlede stikprøve, jf. tabel 5.1. Dette er fuldstændig bevidst for på den måde opfanges langt det største omfang målt i kr. Tabel 5.1 giver imidlertid alene et billede af stikprøvens repræsentativitet for udvælgelsesperioden – altså for 2000. Over de tre år er der sket ændringer. Nogle datterselskaber er trukket ud af sambeskatning – og andre er tilføjet, ligesom der kan være kommet nye koncerner til gruppen af koncerner, der benytter ordningen med frivillig international sambeskatning – eller der kan være koncerner, der ikke længere benytter ordningen.

Tabel 5.1 De 43 udvalgte koncerner i forhold til det samlede antal koncerner, der benytter ordningen med frivillig international sambeskatning i 2000.

	Antal danske moderselskaber	Herunder antal datterselskaber i alt ¹	Antal datterselskaber pr. moderselskab
Gruppe 1:			
Moderselskaber med mindst 4 datterselskaber og omsætning over 1,5 mia. kr. (Især statsligt lignet)	33	310	9,4
Andre moderselskaber med mindst 4 datterselskaber	60	388	6,5
I alt moderselskaber med mindst 4 datterselskaber	93	698	7,5
Gruppe 2:			
Moderselskaber med højst 3 datterselskaber omfattet af stikprøven	10	18	1,8
Moderselskaber med højst 3 datterselskaber ikke omfattet af stikprøven	594	812	1,4
I alt moderselskaber med højst 3 datterselskaber	604	830	1,4
Samlet antal moderselskaber med datterselskab(er) under frivillig international sambeskatning.	697	1528	2,2

Note 1: Inkl. de datterselskaber, der ellers ville være omfattet af CFC-beskatning. For stikprøvens vedkommende drejer det sig om mindst 4 datterselskaber.

5.3 Hovedresultater fra stikprøveundersøgelsen

5.3.1 Koncernernes indkomstforhold

I tabel 5.2 – 5.4 er indkomstforholdene for de koncerner, der er omfattet af stikprøven, belyst for hvert af de tre år. De datterselskaber, der havde negativ indkomst havde i 2000, 2001 og 2002 tab på henholdsvis 3,3 mia. kr., 2,0 mia. kr. og 5,2 mia. kr. Hvis der alene ses på underskud, der kan udnyttes af koncernen i det aktuelle selvangivelsesår, er tallene i hvert af de tre år en anelse lavere. Også §33E-genbeskatningen svinger relativt kraftigt fra år til år. Den genbeskattede indkomst var over 1 mia. kr. i 2000, men kun godt en kvart mia. kr. i 2001 og knap en halv mia. kr. i 2002.

De datterselskaber, der havde overskud i de tre år, tjente henholdsvis 1,25 mia. kr., 1,4 mia. kr. og 1,1 mia. kr. De samlede overskud var således langt mere stabile end de samlede underskud over de tre år.

Af tabellerne fremgår dog to forskellige tal for datterselskaber med overskud. Koncerner med datterselskaber under CFC-beskatning kan vælge i stedet at lade disse beskattes efter reglerne om frivillig international sambeskatning. Visse af selskaberne under frivillig international sambeskatning ville altså alternativt være under CFC-beskatning. Det er for det enkelte selskab dog ikke noget, man nødvendigvis ved. Men for en række af selskaberne haves en meget stærk formodning. Vi formoder f.eks., at der i 2000 var mindst fire datterselskaber i stikprøven – 3 schweiziske og et belgisk – der ellers ville have været CFC-pligtige med et samlet overskud på godt 200 mio. kr., hvoraf det ene selskab stod for godt 160 mio. kr. Vedrørende 2001 formoder vi, at tre datterselskaber – 2 schweiziske og et belgisk – alternativt ville have været CFC-pligtige med et samlet overskud på godt 60 mio. kr., hvoraf det belgiske selskab stod for over 40 mio. kr. I 2002 formodes der at have været eet schweizisk selskab CFC-pligtigt med et overskud på knap 4,5 mio. kr. Men det kan altså ikke udelukkes, at flere af selskaberne ville have været i CFC-position.

Også creditlempelsen, der er sammenfaldende med datterselskaber med positiv indkomst⁴⁴, lå relativt konstant omkring gennemsnittet på 0,22 mia. kr. over de tre år.

For at undgå dobbeltfradrag er der i Ligningsloven § 5 G indsat en værnsregel, som indebærer, at der i den sambeskattede indkomstopgørelse ikke kan opnås fradrag for udgifter, som efter udenlandske regler kan fradrages. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis kun en del af de udenlandske datterselskaber indgår i den danske sambeskatning, mens en anden overlappende del indgår i en lokal udenlandsk sambeskatning. Vedrørende år 2000 var der ingen af datterselskaberne i stikprøven, som var omfattet af Ligningslovens § 5 G, men i 2001 var 15 i sambeskatningen nyindtrådte tyske datterselskaber omfattet. Alle 15 datterselskaber var under samme koncern. I 2002 er dette tal steget til 17 tyske datterselskaber – stadig i den samme koncern samt et enkelt amerikansk datterselskab i en anden koncern. Datterselskaberne omfattet af Ligningslovens § 5 G indgår ikke i tabeloversigterne.

⁴⁴ Men ikke alle datterselskaber med positiv indkomst giver anledning til creditlempelse.

Tabel 5.2 Indkomstforhold mv. blandt de moderselskaber, der er omfattet af stikprøven, 2000, mia. kr.

<i>Mia. kr.</i>	Grp. 1	Grp. 2	I alt	Heraf i pct. de 3 største koncerner ²
Koncernomsætning	257,00	6,31 ¹	263,00	33
Moderselskabsomsætning	46,00	3,90	49,00	56
Ansæt skattepligtig indkomst netto i alt	10,50	0,36	10,90	82
- Heraf koncerner med positiv indkomst	11,40	0,40	11,80	76
- Heraf koncerner med negativ indkomst	-0,90	-0,03	-0,90	81
Ansæt skattepligtig indkomst netto i alt	10,50	0,36	10,90	82
- Heraf §33E-genbeskattet indkomst	1,10	0,00	1,10	82
- Heraf udl. datterselskaber med pos. indk.	1,24	0,01	1,25	53
- Renset for CFC-selskaber	1,03	0,01	1,04	62
- Heraf udl. datterselskaber med neg. indk.	-3,20	-0,10	-3,30	58
- Heraf i koncerner med samlet pos. indk.	-2,85	-0,07	-2,91	66
Creditlempelse	0,25	0,00	0,26	70

Note 1: Dette tal bygger dog kun på fem af de ti koncerner, da koncernomsætningen for halvdelen af koncernerne er ukendte.

Note 2: Her er angivet, hvor stor en del i pct. de tre moderselskaber med størst værdi udgør af summen for samtlige moderselskaber i stikprøven. Det skal bemærkes, at det ikke er de samme tre moderselskaber, der er mest betydende under de enkelte punkter.

I kolonnen yderst til højre er angivet, hvor stor en del i procent de tre koncerner, der tæller mest, udgør af summen af samtlige koncerner. Det skal bemærkes, at det ikke er de samme tre koncerner, der er de mest betydende under de forskellige poster, men tallene viser, at de tre mest betydende koncerner udgør en relativ stor andel af det samlede omfang. Andelen knyttet til de fleste poster er relativt konstant over de tre år. De tre største koncerner står for over halvdelen af såvel det totale underskud i datterselskaberne, som af overskuddet i datterselskaberne og som af §33E-genbeskatningen.

Tabel 5.3 Indkomstforhold mv. blandt de moderselskaber, der er omfattet af stikprøven, 2001, mia. kr.

<i>Mia. kr.</i>	Grp. 1	Grp. 2	I alt	Heraf i pct. de 3 største koncerner ²
Koncernomsætning	590,00	6,31 ¹	596,31	61
Moderselskabsomsætning	103,00	4,20	107,20	55
Ansæt skattepligtig indkomst netto i alt	11,19	0,52	11,71	74
- Heraf koncerner med positiv indkomst	11,44	0,57	12,00	72
- Heraf koncerner med negativ indkomst	-0,25	-0,05	-0,29	86
Ansæt skattepligtig indkomst netto i alt	11,19	0,52	11,71	74
- Heraf §33E-genbeskattet indkomst	0,26	0,00	0,26	81
- Heraf udl. datterselskaber med pos. indk.	1,33	0,03	1,36	47
- Renset for CFC-selskaber	1,27	0,03	1,30	51
- Heraf udl. datterselskaber med neg. indk.	-1,99	-0,02	-2,01	61
- Heraf i koncerner med samlet pos. indk.	-1,91	-0,00	-1,91	64
Creditlempelse	0,17	0,00	0,17	72

Note 1: Dette tal bygger dog kun på fem af de ti koncerner.

Note 2: Her er angivet, hvor stor en del i pct. de tre moderselskaber med størst værdi udgør af summen for samtlige moderselskaber i stikprøven. Det skal bemærkes, at det ikke er de samme tre moderselskaber, der er mest betydende under de enkelte punkter.

Tabel 5.4 Indkomstforhold mv. blandt de moderselskaber, der er omfattet af stikprøven, 2002, mia. kr.

<i>Mia. kr.</i>	Grp. 1	Grp. 2	I alt	Heraf i pct. de 3 største koncerner ²
Koncernomsætning	311,00	7,21 ¹	318,21	33
Moderselskabsomsætning	79,00	3,40	82,40	59
Ansæt skattepligtig indkomst netto i alt	14,00	0,55	14,55	87
- Heraf koncerner med positiv indkomst	15,21	0,56	15,76	81
- Heraf koncerner med negativ indkomst	-1,19	-0,01	-1,19	85
Ansæt skattepligtig indkomst netto i alt	14,00	0,55	14,55	87
- Heraf §33E-genbeskattet indkomst	0,45	0,00	0,45	86
- Heraf udl. datterselskaber med pos. indk.	1,05	0,02	1,07	60
- Renset for CFC-selskaber	1,04	0,02	1,06	60
- Heraf udl. datterselskaber med neg. indk.	-5,07	-0,10	-5,17	65
- Heraf i koncerner med samlet pos. indk.	-4,88	-0,10	-4,98	68
Creditlempelse	0,20	0,00	0,20	71

Note 1: Dette tal bygger dog kun på fem af de ti koncerner.

Note 2: Her er angivet, hvor stor en del i pct. de tre moderselskaber med størst værdi udgør af summen for samtlige moderselskaber i stikprøven. Det skal bemærkes, at det ikke er de samme tre moderselskaber, der er mest betydende under de enkelte punkter.

I tabel 5.5 er tallene for de tre år omregnet til et simpelt gennemsnit efter, at tallene for 2000 og 2001 er opregnet til 2002-niveau.⁴⁵ I gennemsnit blev ca. 3,5 mia. kr. underskudsudlignet, der var i gennemsnit positiv indkomst for ca. 1,25 mia. kr. og ca. 2/3 mia. kr. blev i gennemsnit §33E-genbeskattet.

Tabel 5.5 Indkomstforhold mv. blandt de moderselskaber, der er omfattet af stikprøven, Gennemsnit for årene 2000-2002 i 2002-niveau.

<i>Mia. kr.</i>	Grp. 1	Grp. 2	I alt	Heraf i pct. de 3 største koncerner
Koncernomsætning	398,38	6,81	405,09	42
Moderselskabsomsætning	78,18	3,96	81,83	57
Ansæt skattepligtig indkomst netto i alt	12,24	0,49	12,75	81
- Heraf koncerner med positiv indkomst	13,05	0,52	13,57	76
- Heraf koncerner med negativ indkomst	-0,80	-0,03	-0,81	84
Ansæt skattepligtig indkomst netto i alt	12,24	0,49	12,75	81
- Heraf §33E-genbeskattet indkomst	0,63	0,00	0,63	83
- Heraf udl. datterselskaber med pos. indk.	1,25	0,02	1,27	53
- Renset for CFC-selskaber	1,15	0,02	1,17	58
- Heraf udl. datterselskaber med neg. indk.	-3,51	-0,08	-3,58	61
- Heraf i koncerner med samlet pos. indk.	-3,29	-0,06	-3,35	66
Creditlempelse	0,21	0,00	0,22	71

I tabel 5.6 er gennemsnitstallene omregnet til skatteværdi, og det fremgår, at koncernerne i stikprøven har en skattemæssig gevinst ved reglerne om frivillig international sambeskatning på knap ¾ mia. kr.

⁴⁵ Opregningen er sket efter nominal BNP-vækst.

Tabel 5.6 Betydning af frivillig international sambeskatning i den samlede stikprøveundersøgelse (gennemsnit for de tre år 2000, 2001 og 2002), mia. kr. (2002-niveau).

	Indkomst	Skatteværdi
Overskud hos udl. datterselskaber i sambeskatning	1,27	0,38
Genbeskattet indkomst efter § 33E	0,63	0,19
Underskud hos udl. datterselskaber i sambeskatning	-3,58	-1,07
I alt	-1,69	-0,51
Creditlempelse		-0,22
I alt netto		-0,72

Anm.: I tabellen er samtlige datterselskabers underskud medregnet.

5.3.2 Omfanget af genbeskatning

Andelen af de givne fradrag, der senere genbeskattes, er en helt central størrelse i en vurdering af, om ordningen virker efter hensigten. Investeringer, der går ned, vil (som udgangspunkt) ikke blive genbeskattet. Investeringer, der giver underskud i en periode f.eks. i en opstartsfase, men som på sigt er rentable, vil i princippet blive genbeskattet fuldt ud.

Hvis man iagttog en lang årrække skulle forskellen mellem de genbeskattede beløb og fradragene således alene afspejle de investeringer, der går ned (før der sker genbeskatning) samt den manglende fremskrivning af genbeskatningsbeløbene. I de tre iagttagne år er der pæne variationer – derfor er gennemsnitstallene behæftet med usikkerhed, men gennemsnittet over de tre år viser, at genbeskatningen til den danske statskasse udgør omkring 1/3 af de tilsvarende års fratrukne underskud. Uden creditlempelse – og de andre tal uændret – ville genbeskatningen til den danske statskasse have været på ca. 50 pct. målt i forhold til de fratrukne underskud i de samme år⁴⁶ Især den løbende genbeskatning virker lav i forhold til de i disse års fratrukne underskud.

Disse tal kan dog ikke direkte tolkes som den egentlige genbeskatningsandel. Genbeskatningen kan ikke opgøres i forhold til de fratrukne underskud i det samme år, men hver enkelt genbeskatningsbeløb burde i stedet

⁴⁶ Det nævnte umiddelbare skøn for genbeskatningen til den danske statskasse ud fra tabel 3.5 er beregnet som $([0,38-0,22+0,19]/1,07)=0,33$. Uden indregning af creditlempelse ville regnestykket have været $([0,38+0,19]/1,07)=0,53$. Af kapitel 13 fremgår det, at en afskaffelse af creditlempelsen efter indregning af ændret adfærd ikke vurderes at ville medføre nogen nævneværdig provenuvirkning.

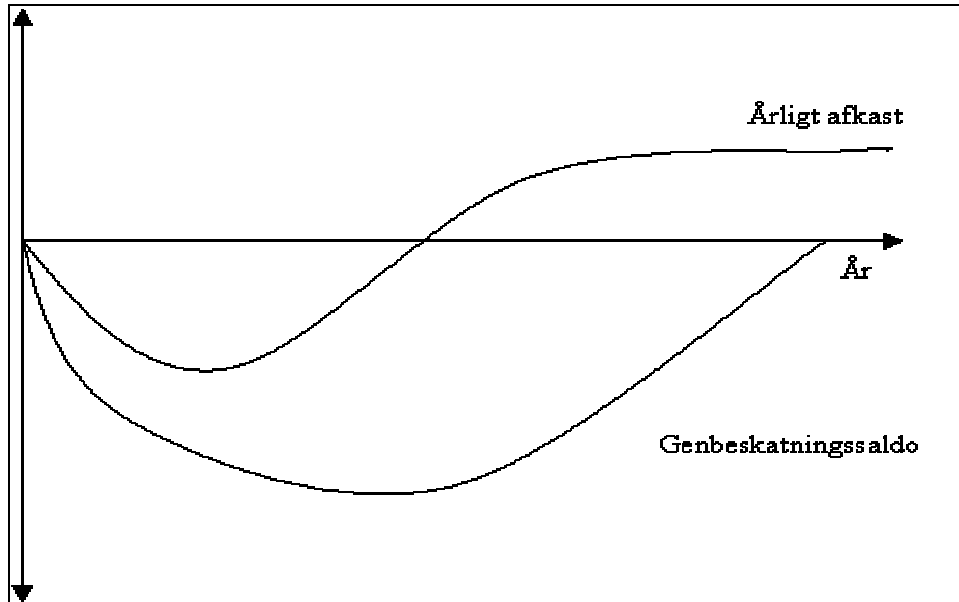
tilbageføres til og sammenlignes med de oprindelige fradrag. Disse data forefindes imidlertid ikke. Ovenstående kan under en række antagelser imidlertid udgøre et usikkert skøn for den egentlige genbeskatning – men man skal være opmærksom på at genbeskatningstallene vedrører nogle andre underskud – en helt anden tidsrække – end de underskud, som de sammenlignes med her.

I figur 5.2 er et typisk forløb for en investerings afkast og genbeskatningssaldo skitseret. Hvor mange år der går, før en gennemsnitlig investering begynder at give overskud, vides ikke. Der vil typisk være forskel mellem brancher.

Som tidligere skrevet er der angiveligt ikke foretaget investeringer før 1992 og næppe mange før 1996, hvis eventuelle underskud vil komme til genbeskatning. Hvis der typisk går 5-10 år (eller længere) inden en investering vil give overskud, kan tallene i stikprøven ikke være udtryk for en ligevægt, men i stedet tal, der afspejler et indfasningsforløb. Der vil gå yderligere år før de enkelte genbeskatningssaldi er nulstillet.

Men hvis der typisk går alene 1-3 år kan stikprøven udmærket skitsere en ligevægt, og så kan man med rimelighed vurdere genbeskatningsandelen ud fra de fratrukne underskud og de i samme år genbeskattede beløb.

Figur 5.2 Skitse over, hvordan en investerings afkast og genbeskatningssaldo kan udvikle sig.

Hvis anvendelsen af den internationale sambeskatning er under kraftig vækst, vil stikprøvetallene alene af den grund muligvis ikke være et udtryk for en ligevægt. Og genbeskatningsandelen kan dermed være betydelig højere end 1/3. Dog viser registeroplysningerne, at antallet af datterselskaber under international sambeskatning har været faldende siden 1995. Dette siger imidlertid ikke noget om anvendelsen opgjort i kroner. Men stikprøven over de tre år giver ingen egentlig indikation af, at omfanget målt i kroner skulle være stigende. Men det kan med det foreliggende materiale dog ikke udelukkes.

Der er også forhold, der giver anledning til, at den faktiske genbeskatning kan være mindre. F.eks. anfører en række koncerner således, at enhver form for genbeskatning er EU-stridig, da der teknisk sker forskellig genbeskatning af indenlandske og udenlandske fradrag, og på den baggrund selv angiver koncernerne ikke genbeskatningen.

Alt i alt er det således meget vanskeligt at skønne over, hvor stor den faktiske genbeskatning er, da datagrundlaget er meget spinkelt. Dertil kommer, at noget af det mest vanskelige at skønne over netop er mht. forskellen mellem to meget store og usikre størrelser, som det her er tilfældet.

5.3.3 Fordeling af datterselskaber efter indtrædelsesår

Tabel 5.7-5.9 belyser for hvert af de tre år sammenhængen mellem det tidspunkt datterselskaberne er indtrådt i sambeskatningen, og om datterselskaberne giver over- eller underskud. Der er ikke overraskende en klar tendens til – både når der måles i indkomst og i antallet af datterselskaber, at de ”gamle” selskaber i ordningen dominerer blandt de overskudsgivende selskaber, og de ”nye” selskaber dominerer blandt de underskudsgivende selskaber.

Tabel 5.7 Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter indtrædelsesår, pct. af total, stikprøvegruppe 1, 2000.

	Datterselskaber med positiv indkomst	Samlet positiv indkomst	Datterselskaber med negativ indkomst	Samlet negativ indkomst	Datterselskaber i alt
<i>Indtrådt</i>	<i>Pct. af total</i>				
før 1990	24	37	6	8	14
1990-94	24	24	16	7	19
1995-98	38	27	38	34	38
1999	8	7	18	12	14
2000	7	5	21	39	15
I alt	100	100	100	100	100

Tabel 5.8 Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter indtrædelsesår, pct. af total, stikprøvegruppe 1, 2001.

	Datterselskaber med positiv indkomst	Samlet positiv indkomst	Datterselskaber med negativ indkomst	Samlet negativ indkomst	Datterselskaber i alt
<i>Indtrådt</i>	<i>Pct. af total</i>				
før 1990	20	35	7	1	12
1990-94	10	5	14	24	12
1995-1998	46	27	31	25	37
1999	9	16	13	12	11
2000	9	12	16	22	13
2001	6	4	19	14	14
I alt	100	100	100	100	100

Tabel 5.9 Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter indtrædelsesår, pct. af total, stikprøvegruppe 1, 2002.

	Datterselskaber med positiv indkomst	Samlet positiv indkomst	Datterselskaber med negativ indkomst	Samlet negativ indkomst	Datterselskaber i alt
<i>Indtrådt</i>	<i>Pct. af total</i>				
før 1990	11	38	10	4	10
1990-94	17	14	9	11	12
1995-98	40	23	29	9	33
1999	4	4	10	4	8
2000	8	5	12	40	11
2001	17	8	19	9	19
2002	4	8	11	24	8
I alt	100	100	100	100	100

En optælling over ind- og udtræden i sambeskatningen viser, at der i stikprøven indtrådte henholdsvis 41, 59 og 40 datterselskaber i 2000, 2001, og 2002, og at der udtrådte henholdsvis 32 og 51 datterselskaber i 2001 og 2002. Altså ikke nogen egentlig tendens til et stigende eller faldende antal datterselskaber under international sambeskatning. Det stemmer overens med registeroplysningerne om ca. 1.500 udenlandske sambeskattede datterselskaber i hvert af de tre år. Det svarer til, at der i gennemsnit ind- og udtræder knap 13-15 pct. af det samlede antal datterselskaber hvert år. Opregnet ud fra oplysninger i tabel 5.1 svarer det til, at der hvert år gennemsnitligt ud- og indtræder omkring 200 datterselskaber. En sådan opregning bygger dog på den stærke antagelse, at koncerner med højst 3 datterselskaber har samme ind- og udtrædelsesadfærd som de koncerner med minimum 4 datterselskaber under sambeskatningen, da sidstnævnte dominerer den samlede stikprøve.

5.3.4 Fordeling af datterselskaber efter lande

Tabel 5.10 viser fordelingen af overskudsgivende og underskudsgivende datterselskaber på lande. Tallene er de gennemsnitlige tal for alle tre år. Her fremgår det, at international sambeskatning især anvendes for datterselskaber i EU. Fordelingen på samtlige antal lande for alle tre år samt et gennemsnit for alle tre år fremgår af appendikset i 5.6. Umiddelbart er det

svært at konkludere klare tendenser ud fra tabel 5.10 Ved at se nærmere på tabellerne i appendikset i 5.6 kan der dog gøres en række iagttagelser.

Generelt bør man være forsigtig med at drage generelle konklusioner alene på baggrund af tal fra et enkelt år. Som allerede vist i tabel 5.2-5.4 udgør nogle få store selskaber en uforholdsmæssig stor del af det samlede omfang. Forskydninger heri kan forskyde landefordelingen.

30 pct. af den positive indkomst i 2002 kom fra Frankrig, mens det tilsvarende tal i 2000 var 8 pct. I 2001 var tallet 17 pct.

Belgien udgjorde i 2000 en uforholdsmæssig stor del af såvel den samlede positive som af den samlede negative indkomst. I 2001 og 2002 er andelen dog faldet til et betydeligt lavere leje.

I 2000 og 2002 er en meget stor del af den samlede negative indkomst fra Schweiz – henholdsvis en fjerdedel og en tredjedel, mens der i 2001 kun var meget lidt negativ indkomst i Schweiz. Men som det fremgår af tabel 5.11 foregik 8-9 pct. af alle danske direkte investeringer i udlandet i 2002 i Schweiz, hvilket bekræfter naturligheden i, at også sambeskatningen er relativt udbredt med datterselskaber i Schweiz. De 8-9 pct. er dog et fald på et par procentpoint i forhold til 2001, hvor de direkte investeringer toppede i Schweiz efter en kraftig vækst i andelen af de direkte investeringer på omkring 200 pct. Dog skal det bemærkes, at de store underskud i 2000 og især fra 2002 kommer fra et enkelt datterselskab. I 2002 indgår således et datterselskab med et underskud på næsten 1,8 mia. kr.

I alle tre år synes der at være en overrepræsentation af selskaber under sambeskatning i Holland – især mht. til de overskudsgivende selskaber. Holland udgør dog, jf. tabel 5.11, også en relativ stor del af direkte investeringer fra Danmark. Også i Holland er der sket en markant vækst i de direkte investeringer (om end ikke så markant som i Schweiz).

Mens underskuddet i Schweiz især skyldes et enkelt datterselskab, er den markante andel af det samlede overskud i Holland bredt ud på en forholdsvis lang række datterselskaber og flere koncerner – dog domineret af én koncern. I Holland gælder en selskabsskattesats på 34,5 pct. – dog 29

pct. for de første ca. 170.000 kr. af overskuddet, mens selskabsskattesatsen i Schweiz er under 25 pct. Derfor er den umiddelbare omkostning ved at fastholde et overskudsgivende selskab under sambeskatningen i Holland noget mindre end i Schweiz. Men det er næppe hele forklaringen.

Anvendelsen af sambeskatningsreglerne er ikke markant udbredt på datterselskaber i Norge og Sverige sammenlignet med såvel eksport som direkte investeringer fra Danmark til disse lande, jf. tabel 5.3.10. Anvendelsen af international sambeskatning er f.eks. næsten ligeså udbredt på datterselskaber i Australien og Bahamas. Tyskland udgør over alle tre år en markant andel af den samlede sambeskatning – især hvad angår datterselskaber med negativ indkomst.

Hver af de asiatiske lande som Kina, Hongkong, Korea, Japan, Thailand, Taiwan og Indien udgør på de forskellige opgørelser ikke mere end 1-2 pct. af den samlede sambeskatning.

Tabel 5.10 Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter land (område), pct. af total. Gennemsnit for 2000, 2001 og 2002.

Område	Andel af datterselskaber med positiv indkomst	Andel af samlet positiv indkomst	Andel af datterselskaber med negativ indkomst	Andel af samlet negativ indkomst	Andel af datterselskaber med nul-indkomst	I alt andel af samlede datterselskaber
EU25	62	64	61	55	82	63
EU15	53	60	53	51	77	55
EU10	8	4	8	4	5	8
Andre europæiske lande	8	5	10	29	0	8
Schweiz	3	4	3	22	0	3
Norge	3	1	4	7	0	3
Øvrige Europa	1	0	3	0	0	2
Amerika	16	13	15	10	14	15
Syd- og Centralamerika	5	4	3	2	4	4
Nordamerika	11	10	11	8	11	11
Asien og Rusland	10	13	11	5	0	9
Oceanien	3	3	2	0	0	2
Afrika	1	0	1	0	4	1
I alt	100	100	100	100	100	100

Anm. Inkl. CFC-skattepligtige, men ikke inkl. datterselskaber omfattet af Ligningslovens § 5 G. Se appendiks 1.

Tabel 5.11 Eksport og direkte investeringer fra Danmark til udlandet fordelt på udvalgte lande, 2002.

Land	Dir. investeringer	Eksport
EU15	49,9	64,6
- Tyskland	5,4	19,3
- Frankrig	3,7	4,7
- Holland	6,8	4,5
- Sverige	9,4	11,7
EU10	7,2	3,7
EU25	57,1	68,3
Norge	9,2	6,1
Schweiz	8,4	1,3
USA	9,3	6,4
Øvrige	16	17,9
I alt	100	100

Anm.: De direkte investeringer er her rensset for gennemløbsinvesteringer.

Kilde: Danmarks Nationalbank *Direkte investeringer, branche og landefordeling, ultimo 2002* samt Danmarks Statistik Udenrigshandlen 2002 *Værdi af eksport efter SITC-kapitel (rev. 3) og land.*

Koncerner har en fordel ved at have underskudsgivende datterselskaber i lande med en lavere selskabsskattesats end den danske sats under dansk international sambeskatning pga. adgangen til underskudsudligning i den danske indkomst, mens der vil være en ulempe ved at have overskudsgivende datterselskaber i lande med en lavere selskabsskattesats med under dansk sambeskatning, da man derved afstår fra at blive beskattet alene med den lavere udenlandske skat. Men for datterselskaber placeret i lande med en højere selskabsskattesats end Danmark er sambeskatningen ”gratis” – man får underskudsudligningen ved underskud, og ved overskud skal man ikke betale mere i skat end i tilfældet uden sambeskatning.

Ca. 2/3 af alle de sambeskattede datterselskaber er at finde i lande med en højere formel selskabsskattesats end den danske, og omkring 1/4 er at finde i lande med en mindre selskabsskattesats end Danmark, jf. tabel 5.12 – 5.14.

Disse tal bør ses i forhold til, at f.eks. OECD-gennemsnittet for den formelle selskabsskattesats i 2004 er marginalt lavere end den danske selskabsskattesats på 30 pct. med nogenlunde lige så mange lande med en højere selskabsskattesats som lande med en lavere selskabsskattesats. I de

konkrete år var der dog flere af landene i stikprøven med højere selskabsskattesatser end med lavere selskabsskattesatser. Det forhold kan også forklare, at der er flere sambeskattede selskaber i lande med højere selskabsskattesatser end i lande med lavere selskabsskattesatser.

I forhold til de skattemæssige incitamenter skulle man endvidere forvente, at underskuddene i højere grad var at finde i lande med en lavere selskabsskattesats end Danmark. Og det er også tilfældet, når der alene ses på de formelle selskabsskattesatser i 2000. I 2001 er billedet dog omvendt, mens der i 2002 var en markant andel af det samlede underskud placeret i lande med lavere skattesats end Danmark. Men der er altså ikke et entydigt billede.

Tabel 5.12 Den internationale sambeskatnings anvendelse i lande med en formel selskabsskattesats på under og over 32 pct. i 2000.

Formelle selskabsskattesats	Andel af datterselskaber med positiv indkomst	Andel af samlet positiv indkomst	Andel af datterselskaber med negativ indkomst	Andel af samlet negativ indkomst	Andel af datterselskaber med nulindkomst	I alt andel af samlede datterselskaber
	<i>Pct.</i>					
Mindre end 32	36	24	34	40	43	36
Større end 32	64	76	66	60	57	64
I alt	100	100	100	100	100	100

Anm. Ud over Danmark havde kun Filippinerne en selskabsskattesats på 32 i 2000. Kun et enkelt datterselskab i stikprøven var placeret i Filippinerne, og dette havde en mindre negativ indkomst. Bulgarien, Jugoslavien/Serbien, Kina, Rumænien og Slovakiet indgår ikke i tallene, men disse udgør under 2 pct. af det samlede underskud og under 1 pct. af det samlede overskud. Gennemsnittet for selskabsskattesatser i OECD var i 2000 på 34,1 pct.

I 2000 var den danske selskabsskattesats 32 pct. og fremefter 30 pct.

Tabel 5.13 Den internationale sambeskatnings anvendelse i lande med en formel selskabsskattesats på under, over og på 30 pct. i 2001.

Formelle selskabsskattesats	Andel af datterselskaber med positiv indkomst	Andel af samlet positiv indkomst	Andel af datterselskaber med negativ indkomst	Andel af samlet negativ indkomst	Andel af datterselskaber med nulindkomst	I alt andel af samlede datterselskaber
	<i>Pct.</i>					
Mindre end 30	26	22	20	12	11	21
30	5	3	8	26	36	9
Større end 30	69	75	72	62	54	70
I alt	100	100	100	100	100	100

Anm. Bulgarien, Rumænien, Marokko, Kazakhstan og Jugoslavien/Serbien indgår ikke. Disse lande vil imidlertid ikke være i stand til at ændre tallene i tabel 3.12, da de tilsammen udgør under 0,5 pct. af det samlede underskud og intet af det samlede overskud. Gennemsnittet for selskabsskattesatser i OECD var i 2001 på 32,96 pct.

Tabel 5.14. Den internationale sambeskatnings anvendelse i lande med en formel selskabsskattesats på under, over og på 30 pct. i 2002.

Formelle selskabsskattesats	Andel af datterselskaber med positiv indkomst	Andel af samlet positiv indkomst	Andel af datterselskaber med negativ indkomst	Andel af samlet negativ indkomst	Andel af datterselskaber med nulindkomst	I alt andel af samlede datterselskaber
	<i>Pct.</i>					
Mindre end 30	23	14	28	57	19	26
30	9	9	8	11	26	10
Større end 30	68	77	64	32	56	65
I alt	100	100	100	100	100	100

Anm. Bulgarien, Rumænien, Kazakhstan og Jugoslavien/Serbien indgår ikke. Disse lande vil imidlertid ikke være i stand til at ændre tallene i tabel 3.13, da de tilsammen udgør 0,2 pct. af det samlede underskud og under 0,005 pct. af det samlede overskud. Gennemsnittet for selskabsskattesatser i OECD var i 2002 på 31,39 pct.

5.4 Opregning af stikprøven til samlet omfang

En opregning af stikprøvens resultater til det samlede omfang kan selvfølgelig alene ske med en betydelig usikkerhed, da der er relativt få holdepunkter i en sådan opregning.

Internationalt var konjunktursituationen forholdsvis positiv i 2000, midelmådig i 2002 og relativ dårlig i 2001 om end stadig med positiv realvækst i OECD-landene under et. Der burde således ikke være nogen betydelig konjunkturmæssig bias i gennemsnitstallene. I dårlige år vil flere datterselskaber have underskud, hvorfor også underskudsudligningen vil være markant større i forhold til gode år. Omvendt vil antallet af datterselskaber med overskud være mindre. Det er valgt at opregne i forhold til stikprøvens andel af det samlede antal datterselskaber på udvælgelsestidspunktet – i 2000.

Ved at det er de samme koncerner, der går igen over alle tre år, kan der være en mindre bias i nedadgående retning mht. skønnet af omfanget. En sådan bias vurderes dog som lille i forhold til den samlede usikkerhed ved opregning af stikprøven.

Stikprøvens gruppe 1 udgør godt en tredjedel af alle koncerner med mindst 4 udenlandske datterselskaber under sambeskatning. Stikprøven er udvalgt bevidst urepræsentativt, således alene alle koncerner med en omsætning over 1,5 mia. kr. er medtaget.

Stikprøvens gruppe 2 er i modsætning hertil udvalgt repræsentativt, men til gengæld er stikprøven lille. Ca. 2 pct. af det samlede antal koncerner med maksimalt 3 udenlandske datterselskaber under sambeskatning er således med i stikprøven.

Da indkomsten genereres i datterselskaberne – og ikke i koncernernes moderselskab – opregnes i det følgende efter andelen af datterselskaber.

Vedrørende stikprøvegruppe 1

For koncerner med minimum 4 datterselskaber under sambeskatning er 44 pct. af datterselskaberne med under stikprøven, og 56 pct. er ikke med under stikprøven. Dvs. der er 1,27 flere datterselskaber uden for stikprøven, end der er med i stikprøven. Hvis stikprøvens gruppe 1 havde været udvalgt repræsentativt, ville underskud i datterselskaber ikke omfattes af stikprøven kunne skønnes via denne faktor. Men da stikprøven ikke er repræsentativ, men omfatter alle de største koncerner – alle med en omsætning over 1,5 mia. kr. – må det antages, at datterselskaberne uden for

stikprøven gennemsnitligt er noget mindre. Nogle er ikke mindre end gennemsnittet af de, der indgår i stikprøven, mens andre angiveligt er markant mindre. Under stor usikkerhed antager vi, at den gennemsnitlige størrelse – målt på såvel overskud som underskud – udgør 50 pct. af gennemsnittet af de datterselskaber, der indgår i stikprøven. Med den antagelse kan tallene vedrørende datterselskaberne uden for stikprøven skønnes ved en faktor $1,27 \times 0,50 = 0,636$ i forhold til de datterselskaber, der indgår i stikprøven.

Vedrørende stikprøvegruppe 2

I stikprøvegruppe 2 udgør datterselskaberne omfattet af stikprøven 2,17 pct., dvs. der er ca. 45 gange så mange datterselskaber uden for stikprøven som med i stikprøven. Stikprøven er lille, men repræsentativt udvalgt. Derfor skaleres stikprøvens resultater blot op med en faktor 45.

Dog bliver ingen af datterselskaberne i stikprøve gruppe 2 genbeskattet efter ligningslovens § 33 E. Det anses for urealistisk, at ingen af de i alt over 800 datterselskaber i koncerner med maksimalt 3 datterselskaber under sambeskatning bliver §33E-genbeskattet. Derfor er det i beregningerne antaget, at de bliver genbeskattet i forhold til årets underskud i samme forhold som stikprøvegruppe 1. Dette kan muligvis være en overvurdering.

For alle tre år udgør den største koncern omkring 80 pct. af de ti koncerners omsætning i stikprøven – og i 2002 en meget markant andel (95 pct.) af det samlede underskud i stikprøven. I 2000 og 2001 er der ikke en sådan markant indvirkning på de samlede tal. Koncernen har heller ikke samme markante indflydelse på overskudstallene i de tre år. En mekanisk opregning med faktor 45 giver et samlet underskud vedrørende denne gruppe på –3,6 mia. kr. I tabel 5.15 er dette tal dog nedjusteret til –3,0 mia. kr. ud fra ad hoc skøn omkring, at der næppe for hver 10 af de i alt næsten 600 koncerner i denne gruppe er en så dominerende koncern.

Tabel 5.15 Resultatet fra stikprøvegruppe 1 og 2 samt skøn for de øvrige datterselskaber under frivillig udenlandsk sambeskatning (Alle beløb er i 2002-niveau).

	Stikprv. grp. 1	Andre ”store”	Stikprv. grp 2.	Andre ”små”
	<i>pct.</i>			
Antal koncerner	35	65	1,66	98,34
Antal datterselskaber	44	56	2,17	97,83
	<i>mia. kr.</i>			
Overskud i datterselskaber	1,25	0,80	0,02	0,9
§33E-genbeskatning	0,63	0,40	0	0,65 ¹
Underskud i datterselskaber	-3,51	-2,23	-0,08	-3,00 ²
I alt	-1,63	-1,04	-0,06	-1,45
Creditlempelse	0,21	0,13	0,004	0,18

Anm.: I tabellen er samtlige datterselskabers underskud medregnet.

Note 1: I de tre år er der ingen af datterselskaberne i stikprøvens gruppe 2, der genbeskattes efter §33 E. Men i opregningen er det antaget, at der genbeskattes i samme forhold til årets underskud som i stikprøvegruppe 1.

Note 2: I 2002 udgør den målt på omsætning største koncern omkring 95 pct. af det samlede underskud. Koncernen har ikke samme betydning for underskuddene i 2000 og 2001 og heller ikke nogen ekstraordinær indvirkning på det samlede overskud i de tre år. En mekanisk opregning med faktor 45 giver et samlet underskud vedr. ”andre små” på -3,60 mia. kr. I tabellen er dette tal imidlertid nedjusteret, så den ene meget dominerende koncerns indvirkning delvist neutraliseres.

I tabel 5.16 er tallene i tabel 5.15 omregnet til et samlet skøn for sambeskatningen mht. de omfattede datterselskabers overskud, underskud, § 33 E genbeskatning, creditlempelser samt i alt netto.

Opgjort i 2002-niveau kan det samlede omfang opgøres til 1 ¾ mia. kr. Opregnet til 2004-niveau svarer det til 2 mia. kr. Dette tal kan tolkes som koncernernes umiddelbare direkte gevinst ved at benytte ordningen – og derfor lig med det umiddelbare mindre provenu, som tilfalder staten som følge af ordningen.

Men som det fremgår ovenfor, så er der meget få holdepunkter i stikprøvens opregning. Derfor er dette tal behæftet med betydelig usikkerhed. Det kan derfor ikke udelukkes, at det samlede direkte selskabsskatteprovener kan være f.eks. 1 mia. kr. større eller mindre end 2 mia. kr.

Tabel 5.16 Estimeret betydning af frivillig international sambeskatning. Opregnet ud fra stikprøveundersøgelsens gennemsnit for de tre år 2000, 2001 og 2002, mia. kr. (2002-niveau).

	Indkomst	Skatteværdi
Overskud hos udl. datterselskaber i sambeskatning	2,97	0,89
Genbeskattet indkomst efter § 33E	1,68	0,50
Underskud hos udl. datterselskaber i sambeskatning	-8,82	-2,65
I alt	-4,17	-1,25
Creditlempelse		-0,52
I alt netto		-1,78
I alt netto opregnet til 2004-niveau, ca.		-2 mia. kr.

Kilde: Tabel 5.15.

Hvis der f.eks. ikke var gjort særskilte antagelser omkring stikprøvegruppe 2's repræsentativitet mht. § 33 E genbeskatning og underskud, ville det opregnede gennemsnitstal have været over 3 mia. kr.

Ligeledes er der særlig usikkerhed omkring genbeskatningsandelen, jf. afsnit 5.3.2. I det omfang stikprøven alene skitserer et indfasningsforløb og ikke en ligevægt, jf. figur 5.2, vil provenutabet knyttet til genbeskatningen muligvis være mindre. Under antagelse af fuld genbeskatning, og at ingen investeringer går ned, vil der alene være det provenutab, der knytter sig til den manglende forrentning af genbeskatningssaldoen.

Hvis der hvert år i gennemsnit fratrækkes 10 mia. kr., og der hvert år genbeskattes med 10 mia. kr., vil der ved en rente på f.eks. 6 pct. alene være et varigt årligt provenutab svarende til 6 pct. af 10 mia. kr. gange antal år før investeringerne i gennemsnit begynder at give overskud gange selskabsskattesatsen på 30 pct., dvs. knap 0,2 mia. kr., hvis der i gennemsnit alene går eet år før en investering med underskud vendes til overskud.⁴⁷

Hvis stikprøveårene afspejler et indfasningsforløb, hvorved den estimerede genbeskatningsandel på 1/3 angiveligt vil være for lav, vil det betyde, at der går mere end fem år før investeringerne i gennemsnit vendes til overskud. Tabel 5.2-5.3 peger dog ikke på, at der sker en udvikling i gen-

⁴⁷ Det skal understreges, at de simple regnestykker i dette afsnit alene er til illustration. En grundigere behandling ville også diskutere mulige afkastsforløb, rentes-rente-forløb mv.

beskatningen og i omfanget af datterselskaber med overskud fra 2000 til 2002. Hvis der går 5 år før en investering i gennemsnit vil give overskud, kan den årlige rentevirkning skønnes til omkring 1 mia. kr. Hvis der går tættere på 10 år nærmer rentevirkningen sig 2 mia. kr.

Det samlede provenuskøn bygger på genbeskatningsandelen, hvis skøn er meget usikkert. Men som her illustreret, så er det samlede provenuskøns usikkerhed mindre end usikkerheden knyttet til genbeskatningsandelen, for hvis den "sande" genbeskatningsandel er væsentlig større end 1/3, vil dette i provenuskønnet blive opvejet af en større rentevirkning.

En del af investeringerne vil slå fejl, og der vil lides et endeligt tab. I hvilket omfang, dette sker i praksis, vides ikke. Hvis 25 pct. af alle investeringer ender med et endeligt tab, vil den årlige genbeskatning være 2,5 mia. kr. gange selskabsskattesatsen på 30 pct., dvs. 0,75 mia. kr. lavere.

Hvis flere investeringer end 25 pct. slår fejl, vil provenutabet herved blive større, og ved færre fejlslagne investeringer end 25 pct. vil provenutabet blive tilsvarende mindre.

Fordi stikprøven vedrører 2000-2002 kan tabet være mindre, end hvad stikprøven indikerer, i det omfang den evt. manglende genbeskatning skyldes de problemer, som blev løst med lov nr. 1215 af 27. december 2003 (L 27).

Samlet set vurderes det, at et centralt skøn må ligge på omkring 2 mia. kr., men at der er en betydelig usikkerhed i begge retninger.

Alle tal i dette afsnit vedrører alene udenlandske datterselskaber – udenlandske faste driftssteder er således ikke medregnet. Det vurderes, at langt de fleste danske investeringer i udlandet sker i selskabsform. Dog kan det ikke udelukkes, at der kan være enkelte betydelige investeringer i filialform f.eks. i den finansielle sektor, da især banker typisk foretrækker at organisere sig som filialer. De følgende provenuberegninger tager alene udgangspunkt i datterselskaber. Det bør bemærkes, at en evt. afskaffelse af frivillig international sambeskatning for at være konsistent også skal gælde indkomst for filialer. Det vil ikke påvirke provenugevinsten ved en op-

hævelse af sambeskatningen i nedadgående retning (før indregning af ændret adfærd), men usikkerheden i opadgående retning vil naturligt være større, hvis en evt. ophævelse også vil omfatte den internationale filialbeskatning.

Det skal understreges, at det samlede omfang i dette afsnit alene udtrykker den direkte provenuvirkning, da der ikke er inddraget nogen form for dynamik og adfærdsændringer (anden investerings adfærd, øget indkomsttransformation osv.) eller påvirkning på andre skatters provenu (f.eks. udbytteskat). Det er dog nødvendigt for at vurdere den egentlige provenuvirkning.

5.5 Skøn for den frivillige sambeskatnings provenuvirkning

Forudsættes *uændret* adfærd fra selskabernes side ved en total afskaffelse af den internationale sambeskatning vil det direkte provenutab, jf. ovenstående, under usikkerhed kunne skønnes til ca. 2 mia. kr. opgjort ud fra stikprøven.

Men der vil ske adfærdsændringer.

For det første vil selskaberne, jf. kapitel 8, have en anden investeringsadfærd, hvis der ikke var mulighed for international sambeskatning. For det andet vil selskaberne også via forskellige former for indkomsttransformation f.eks. gennem transfer pricing og tyk/tynd kapitalisering i nogen grad kunne overføre sine underskud. Dette øgede pres på indkomsttransformation vil også have provenumæssige konsekvenser. Dertil kommer en tredje virkning ved, at den samlede set ændrede investeringsadfærd vil betyde et højere indenlandsk lønniveau, hvilket vil afstedkomme et øget arbejdsudbud.

5.5.1 Ændret investeringsadfærd

På baggrund af tabel 5.16 og tidligere gjorte skøn vedr. det samlede investeringsomfang i udlandet og en række antagelser kan tabel 5.17 opstilles. Her er antaget en afkastningsgrad før selskabsskat på 8,5 pct. ud fra en risikofri realrente på 4 pct. samt en risikopræmie på knap 2 pct. Et sådan skøn vurderes rimeligt, men kan selvfølgelig diskuteres.

Tabel 5.17 Skøn for den makroøkonomiske virkning af international sambeskatning.

<i>Mia. kr. 2004-niveau.</i>		
1	Anslået samlet omfang af danske direkte investeringer i udlandet rensset for gennemløbsinvesteringer og finansielle selskaber, og hvor betingelserne for frivillig international sambeskatning forestilles opfyldt	250
2	Afkast ved gens. afkastgrad på 8,5	21,3
3	- heraf i datterselskaber med overskud	31,3
4	- heraf i datterselskaber med underskud	-10,0
5	Skat i udland af datterselskaber med overskud ved en gennemsnitlig sats på 30 pct. (OECD-snit)	9,4
6	Skat i udland af datterselskaber med underskud ved en gennemsnitlig sats på 30 pct. (OECD-snit)	-3,0
7	Netto skat i udlandet	6,4
8	Afkast efter udenlandsk skat	14,9
9	Afkastningsgrad efter udenlandsk skat	6,0 pct.
10	Skat i Danmark	-2,0 ¹
11	Afkast efter både udenlandsk og dansk skat	16,9
12	Afkastningsgrad efter alle skatter	6,8 pct.

Note 1: Ved antagelse om fuld genbeskatning vil det årlige provenutab være måske 1 mia. kr., hvorved afkastet efter både udenlandsk og dansk skat bliver 15,9 mia. kr. og afkastningsgraden efter alle skatter bliver knap 6,4 pct.

De -2 mia. kr. i række 10 er den skønnede provenuvirkning før adfærd. I en situation uden frivillig international sambeskatning ses det, at afkastet af udenlandske investeringer vil falde fra ca. 6,8 pct. til ca. 6,0 pct. Investeringer i Danmark skal for at kunne konkurrere med et afkast på 6,8 pct. efter skat have et før skat afkast på over 9,5 pct., mens yderligere en række investeringer kan konkurrere med et efter skat afkast på ca. 6 pct., da her kræves alene et før skat afkast på ca. 8,5 pct. En række investeringer i udlandet vil derfor blive opgivet og helt eller delvist blive erstattet af investeringer i Danmark.

Det bør bemærkes, at sambeskatningsreglerne har samme effekt på de relative afkastgrader og dermed på investeringsincitamenterne som en situation uden sambeskatningsmuligheden og en gennemsnitlig udenlandsk selskabsskattesats, der er ca. 9 procentpoint lavere end det nuværende gennemsnit (i samtlige lande). Der er selvfølgelig utrolig stor usikkerhed knyttet til et sådan tal. Bl.a. fordi koncernerne uden sambeskatningsmuligheden i nogen grad stadig vil kunne få fradrag for udenlandske

underskud blot i udlandet frem for i Danmark, kan tallet sagtens være måske 4-5 procentpoint. Men retningen kan vanskelig diskuteret.

Dog må det vurderes, at en række koncerner slet ikke lader sambeskatningsreglerne indgå i investeringsbeslutningen, men at disse først inddrages af koncernernes rådgivere efterfølgende - alt efter, hvordan investeringen er faldet ud.

Andre koncerner lader dog sambeskatningsreglerne indgå i investeringsbeslutningen, men vil stadig i tilfælde uden sambeskatningsmuligheden have samme investeringsadfærd. Hertil kan være flere grunde.

En mulighed er at man i stedet kan anvende andre skatteplanlægningsværktøjer som transfer pricing, således en form for effektiv sambeskatning delvist kan opretholdes.

Andre koncerner vil givet ikke kunne finde tilsvarende egnede investeringsprojekter i Danmark (indenfor sit forretningsområde). Denne årsag kan også medvirke til, at en række koncerner investerer mindre i udlandet uden at investere mere i Danmark, hvorfor det må forventes, at udlandet samlet set mister flere investeringer, end Danmark vinder.

De resterende koncerner, der lader sambeskatningsreglerne indgå i deres investeringsbeslutning, vil tilpasse deres investeringer i retning mod flere investeringer i Danmark og færre i udlandet. Derfor vil der samlet set tilfalde flere investeringer i Danmark.

Det kan ved hjælp af diverse studier over udenlandske investeringers følsomhed og den opregnede stikprøve forsigtig skønnes, at ca. 10 pct. af det skønnede samlede omfang på 250 mia. kr. i tilfældet uden sambeskatning ikke vil ske i udlandet, men i Danmark. Med en afkastningsgrad på 8,5 pct., vil der derfor tilfalde ca. 2,1 mia. kr. i ekstra selskabsskattegrundlag til Danmark, dvs. ca. 0,64 mia. kr. i ekstra selskabsskatteprovenu. En provenuvurdering inkl. ændret investeringsadfærd vil således medføre et øget selskabsskatteprovenu på ca. 2,6 mia. kr.

Hertil skal der dog knyttes et par yderligere bemærkninger.

Et spørgsmål er, hvorvidt koncernerne i en situation uden sambeskatning kan organisere sig anderledes og bedre kan udnytte udenlandske regler for national sambeskatning samt ved f.eks. sammenlægninger af eksisterende datterselskaber ”parre” overskud og underskud og derigennem sikre en bedre udnyttelse af de udenlandske fradragsmuligheder i fravær af de danske. Jo bedre muligheden er herfor, jo mere usikkert bliver det, i hvilket omfang der investeres mere i Danmark (og mindre er behovet for i det hele taget at have sambeskatning). Jo mindre muligheden er herfor, jo mere sikkert er det, at der vil ske øgede investeringer i Danmark, da sambeskatningsreglerne i så fald medfører en forskel i afkastet efter skat ved investeringer i udlandet.

I kapitel 8 diskuteres det, at der selv ved næsten samme efter skat afkast ved den udenlandske investering (som gøres med sambeskatningsmuligheden) og den indenlandske investering (som ville have været foretaget uden sambeskatningsmuligheden) i visse tilfælde ikke kan udelukkes at være betydeligt større afledte investeringseffekter i Danmark fra den udenlandske investering end fra den alternative danske investering. Det kan f.eks. forestilles at være tilfældet ved investeringer i udlandet, der enten direkte eller indirekte sigter efter at erobre markedsandele i udlandet. Sådanne investeringer kan på sigt medføre et øget indenlandsk investeringsniveau (i form af produktion / udvikling i forhold til det nye marked), der altså ikke kan udelukkes, at være større end de tilsvarende afledte investeringsvirkninger af den alternative danske investering. Denne *afledte* effekt indgår ikke i ovenstående regnestykke og vurderes ikke mulig at kvantificere. Men effekten må alt andet lige øge usikkerheden i skønnet over de positive afledte investeringsvirkninger ved en afskaffelse i nedadgående retning.

5.5.2 Øget produktivitet, løn og arbejdsudbud

I ovenstående skønnes det under betydelig usikkerhed således, at en afskaffelse af den frivillige international sambeskatning vil øge den samlede beholdning af indenlandske investeringer i omegnen af måske 25 mia. kr.

I nogle brancher og i nogle markeder afhængig af markedsmæssige imperfektioner vil der kunne ske et øget investeringsniveau, uden at afkastet før

skat vil falde, mens der i andre tilfælde naturligt vil ske et fald i afkastet før skat.

Det skønnes på baggrund af tidligere sammenlignelige skøn, at der samlet set vil ske et fald i afkastgraden, som igen vil bevirke, at der vil ske et fald i den samlede selskabsindkomst, som under stor usikkerhed kan skønnes til i omegnen af 0,8 mia. kr. – dvs. et fald i selskabsskatteprovenuet på knap 0,25 mia. kr.

Hertil kommer en (mindre) offentlig provenugevinst fra flere i arbejde samt skatter og afgifter heraf.

5.5.3 Øget indkomsttransformation

En evt. afskaffelse af frivillig international sambeskatning vil i et vist omfang blive neutraliseret af indkomsttransformation gennem transfer pricing og tyk/tynd kapitalisering, således en form for effektiv sambeskatning delvist kan opretholdes. På baggrund af tidligere vurderinger gjort i andre sammenhænge overført på denne situation kan det under usikkerhed vurderes, at der kunne blive indkomsttransformeret grundlag ud af landet svarende til et selskabsskatteprovenu måske i omegnen af 0,2 – 0,3 mia. kr.

5.5.4 Skøn for ændring i provenu efter indregning af ændret adfærd

Den samlede ændring i selskabsskatteprovenuet skønnes således til ca. 2,6 mia. kr. efter indregning af ændret investeringsadfærd og til ca. 2,1 mia. kr. efter indregning af ændret afkastgrad og øget indkomsttransformation. Men der er betydelig usikkerhed knyttet til tallet.

Tallet forudsætter ligeledes, at den internationale filialbeskatning også ophæves. Alternativt ville koncernerne ved at omorganisere datterselskaber til filialer kunne fastholde sambeskatningen. Derved vil merprovenuet ved en evt. ophævelse af sambeskatning kunne blive betydelig mindre.

Men der vil stadig være et provenu. Ved at omorganisere et datterselskab til en filial vil moderselskabet komme til at hæfte for aktiviteten. Så selv om skatteincitamentet kan tilsige en omorganisering kan andre forhold tilsige, at der skal ske en reel afvejning. Ved at afskaffe sambeskatnings-

muligheden, men fastholde den internationale filialbeskatning, vil koncernen alene kunne opnå fradrag for underskud, som den hæfter for.

Under den forudsætning, jf. kommissoriet, at et evt. merprovenu fra en ændring af sambeskatningsreglerne skal tilbageføres til erhvervslivet gennem en anden form for selskabsskattenedsættelse f.eks. en generel satsnedsættelse, er det mindre væsentligt at regne på afledte virkninger på øvrige skatter og afgifter, da det med rimelighed kan antages, at de afledte virkninger på andre skatter og afgifter fra henholdsvis en evt. afskaffelse af den internationale sambeskatning og tilbageførslen via f.eks. en generel selskabsskattenedsættelse vil opveje hinanden.

Ud fra en usikker vurdering af, hvem der i sidste ende ejer de danske selskaber, kan det imidlertid skønnes, at over 40 pct. af en efter skat selskabsindkomst på et tidspunkt betales til staten i form af udbytteskat, pensionsopsparingsskat og ved forbrugerafgifter.

Før indregning af adfærd og under antagelse af linearitet koster 2 procentpoint ca. 2,7 mia. kr. selskabsskatteprovenu. Efter indregning af ændret investeringsadfærd og heraf følgende ændret afkastgrad samt mindre indkomsttransformation ud af landet kan selskabsskatteprovenutabet under usikkerhed skønnes til omkring 2 mia. kr.

Hvis det lægges til grund, at en afskaffelse af den internationale sambeskatning vil medføre en selskabsskatteprovenugevinst efter indregning af adfærdsvirkninger på godt 2 mia. kr. vil det således være i niveau med en generel selskabsskattenedsættelse på 2 procentpoint.

Der har ikke før været lagt skøn frem for provenuvirkningen af den frivillige internationale sambeskatning. Skønnet i dette afsnit på måske 2 mia. kr. kan derfor ikke sammenlignes med tidligere skøn. Da der samtidig er meget stor usikkerhed knyttet til beregningerne, må provenuskønnene ses som en første afdækning. Der er i de foretagne skøn således stor usikkerhed omkring

- såvel selve udvælgelsen som opregningen af stikprøven – f.eks. usikkerhed omkring, hvor store de fratrukne underskud egentlig er, og om der sker en udvikling over år.

- hvor mange investeringer, der ender med et endeligt tab,
- hvor stor den reelle genbeskatning er,
- hvor lang tid, der går, inden investeringerne typisk begynder at give overskud og dermed, hvor stor rentevirkningen er,
- den ligningsmæssige effektivitet,
- de afledte virkninger som ændret investeringsadfærd, pres på indkomsttransformation mv.,
- og endelig har der historisk været og vil der angiveligt også i fremtiden komme tilfælde, hvor enkelte koncerner kan komme i en situation, hvor reglerne utilsigtet giver adgang til uforholdsmæssige store fradrag. Muligvis vil sådanne situationer være sjældne, men de kan have meget store provenuvirkninger og øger derfor provenuskønnets usikkerhed i opadgående retning.

Der vil altid være usikkerhed knyttet til provenuskøn. Det kan dog overvejes, om den betydelige usikkerhed i de konkrete skøn senere skal søges indskrænket. Evt. kan stikprøven udbredes – enten ved også at omfatte 2003, når dette bliver muligt, eller ved at øge antallet af selskaber i stikprøven.

5.6 Appendiks: Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter land

Tabel 5A.1 Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter land, pct. af total, 2000.

Land	Andel af datterselskaber med positiv indkomst	Andel af samlet positiv indkomst	Andel af datterselskaber med negativ indkomst	Andel af samlet negativ indkomst	Andel af datterselskaber med nulindkomst	I alt andel af samlede antal datterselskaber
Australien	2	3	1	0	0	1
Bahamas	2	5	0	0	0	1
Belgien	5	16	2	16	4	3
Brasilien	1	0	1	0	4	1
Bulgarien	0	0	1	0	0	0
Canada	2	2	3	2	0	2
Chile	1	0	1	0	0	1
Columbia	0	0	1	0	0	0
Filippinerne	0	0	1	0	0	0
Finland	1	0	1	2	0	1
Frankrig	6	8	8	10	4	7
Grækenland	2	0	0	0	0	1
Holland	8	14	4	1	7	6
Hongkong	1	1	1	0	0	1
Indien	0	0	1	0	0	0
Italien	2	0	1	0	4	2
Japan	0	0	1	1	0	1
Jugoslavien	0	0	2	0	0	0
Kina	1	0	1	1	0	1
Korea	1	0	0	0	0	0
Kroatien	0	0	1	0	0	0
Letland	1	0	1	0	0	1
Litauen	1	0	1	0	0	1
Malaysia	0	0	2	1	0	1
Mexico	0	0	1	4	0	1
New Zealand	1	1	1	0	0	1
Norge	3	1	4	0	0	3
Polen	5	5	5	1	0	5
Portugal	1	1	1	1	0	1
Rumænien	0	0	1	0	0	1
Rusland	3	6	3	2	0	3
Schweiz	3	4	2	23	0	2
Singapore	1	0	2	3	0	1
Slovakiet	1	0	0	0	0	0

Slovenien	1	0	1	0	0	1
Spanien	4	0	3	0	4	3
Sverige	5	2	4	1	4	5
Sydafrika	2	0	1	1	4	1
Taiwan	1	0	1	0	0	1
Thailand	2	0	0	0	0	1
Tjekkiet	1	0	1	1	0	1
Tyrkiet	1	0	0	0	0	0
Tyskland	12	10	21	16	18	17
UK	7	6	5	5	39	9
Ungarn	0	0	1	0	0	1
USA	9	12	6	1	11	8
Venezuela	1	0	0	0	0	0
Østrig	3	1	3	4	0	3
I alt	100	100	100	100	100	100

Anm. Inkl. formodede CFC-skattepligtige: Tre schweiziske og et belgisk selskab.

Tabel 5A.2 Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter land, pct. af total, 2001.

Land	Andel af datterselskaber med positiv indkomst	Andel af samlet positiv indkomst	Andel af datterselskaber med negativ indkomst	Andel af samlet negativ indkomst	Andel af datterselskaber med nulindkomst	I alt andel af samlede antal datterselskaber
Argentina	1	0	1	0	0	1
Australien	2	2	2	0	0	2
Bahamas	2	1	0	0	3	1
Belgien	5	6	2	3	3	3
Brasilien	1	0	2	2	0	1
Bulgarien	0	0	1	0	0	0
Canada	2	0	2	3	0	1
Chile	2	1	0	0	0	1
Colombia	1	0	0	0	0	0
Filippinerne	1	0	1	0	0	1
Finland	1	0	1	1	3	1
Frankrig	7	17	5	2	3	6
Grækenland	2	0	0	0	0	1
Holland	9	10	4	1	6	6
Hongkong	1	0	0	0	0	0
Indien	0	0	1	0	0	1
Italien	2	0	1	0	3	1
Japan	1	0	1	1	0	1
Jugoslavien	0	0	1	0	0	1
Kazakhstan	0	0	0	0	0	0
Kina	2	2	1	1	0	1
Korea	0	0	1	0	0	0
Kroatien	1	0	0	0	0	0
Letland	1	0	1	0	3	1
Litauen	2	0	0	0	3	1
Malaysia	0	0	2	2	0	1
Marokko	0	0	1	0	0	0
Mexico	0	0	2	8	0	1
New Zealand	2	1	1	0	0	1
Norge	4	1	2	0	0	3
Peru	0	0	1	0	0	0
Polen	2	0	5	5	0	4
Portugal	1	0	1	0	0	1
Rumænien	0	0	1	0	0	1
Rusland	5	11	1	1	0	2
Schweiz	5	9	2	1	0	3
Singapore	1	7	2	1	0	1
Slovenien	2	0	0	0	0	1

Spanien	5	1	5	6	3	5
Sverige	3	1	3	2	0	3
Sydafrika	1	0	1	0	3	1
Taiwan	1	0	1	0	0	1
Thailand	1	0	0	0	0	0
Tjekkiet	0	0	2	1	0	1
Tyrkiet	1	1	0	0	0	0
Tyskland	11	14	20	21	19	17
UK	5	3	7	26	32	8
Ungarn	1	0	1	0	0	1
USA	10	8	9	9	10	10
Venezuela	0	0	1	0	0	0
Østrig	2	1	4	1	3	3
I alt	100	100	100	100	100	100

Anm. Inkl. formodede CFC-skattepligtige: Et belgisk og to schweiziske selskaber. Yderligere 15 tyske datterselskaber, der er under dansk international sambeskatning er ikke medregnet, da disse er omfattet af ligningslovens §5 G.

Tabel 5A.3 Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter land, pct. af total, 2002.

Land	Andel af datterselskaber med positiv indkomst	Andel af samlet positiv indkomst	Andel af datterselskaber med negativ indkomst	Andel af samlet negativ indkomst	Andel af datterselskaber med nulindkomst	I alt andel af samlede antal datterselskaber
Argentina	0	0	1	0	0	1
Australien	2	3	1	0	0	1
Bahamas	2	1	0	0	4	1
Belgien	4	2	3	0	0	3
Brasilien	1	1	2	0	0	2
Bulgarien	0	0	1	0	0	0
Canada	1	0	2	1	0	2
Chile	1	1	0	0	0	0
Colombia	1	0	0	0	0	0
Filippinerne	0	0	1	0	0	0
Finland	0	0	2	0	4	1
Frankrig	5	30	6	2	4	6
Grækenland	2	0	0	0	0	1
Holland	15	19	6	8	15	10
Hong kong	1	0	0	0	0	0
Indien	1	0	1	0	0	1
Italien	2	0	2	0	0	2
Japan	0	0	2	0	0	1
Jugoslavien	1	0	0	0	0	0
Kazakhstan	0	0	1	0	0	0
Kina	2	2	2	1	0	2
Korea	1	0	0	0	0	0
Kroatien	0	0	1	0	0	0
Letland	1	0	1	0	4	1
Litauen	1	0	0	0	4	1
Malaysia	2	1	2	1	0	2
Mexico	1	1	2	1	0	1
New Zealand	1	0	1	0	0	1
Norge	2	1	6	18	0	4
Peru	0	0	1	0	0	0
Polen	2	3	6	2	0	4
Portugal	1	0	2	5	0	1
Rumænien	0	0	1	0	0	1
Rusland	2	6	1	0	0	1
Schweiz	2	0	4	34	0	3
Singapore	0	0	2	0	0	1
Slovenien	2	0	0	0	0	1
Spanien	8	5	2	0	0	4

Sverige	2	0	3	2	4	3
Sydafrika	2	1	1	0	4	1
Taiwan	1	0	1	0	0	1
Thailand	1	1	0	0	0	0
Tjekkiet	2	1	1	0	0	1
Tyrkiet	0	0	1	0	0	0
Tyskland	8	4	17	10	22	14
UK	6	6	6	10	26	8
Ungarn	2	0	0	0	0	1
USA	11	7	6	2	11	8
Venezuela	0	0	1	0	0	0
Østrig	2	3	3	0	0	3
I alt	100	100	100	100	100	100

Anm. Inkl. formodede CFC-skattepligtige - alene et schweizisk selskab. Yderligere 17 tyske og eet amerikansk datterselskab, der er under dansk international sambeskatning, er ikke medregnet, da disse er omfattet af ligningslovens §5 G.

Tabel 5A.4 Udenlandske datterselskaber under frivillig international sambeskatning fordelt efter land, pct. af total. Gennemsnit for årene 2000-2002.

Land	Andel af datterselskaber med positiv indkomst	Andel af samlet positiv indkomst	Andel af datterselskaber med negativ indkomst	Andel af samlet negativ indkomst	Andel af datterselskaber med nulindkomst	I alt andel af samlede antal datterselskaber
Argentina	0	0	1	0	0	1
Australien	2	3	1	0	0	1
Bahamas	2	2	0	0	2	1
Belgien	5	8	2	6	2	3
Brasilien	1	0	2	1	1	1
Bulgarien	0	0	1	0	0	0
Canada	2	1	2	2	0	2
Chile	1	1	0	0	0	1
Colombia	1	0	0	0	0	0
Filippinerne	0	0	1	0	0	0
Finland	1	0	1	1	2	1
Frankrig	6	18	6	5	4	6
Grækenland	2	0	0	0	0	1
Holland	11	14	5	3	9	7
Hong Kong	1	0	0	0	0	0
Indien	0	0	1	0	0	1
Italien	2	0	1	0	2	2
Japan	0	0	1	1	0	1
Jugoslavien	0	0	1	0	0	0
Kazakhstan	0	0	0	0	0	0
Kina	2	1	1	1	0	1
Korea	1	0	0	0	0	0
Kroatien	0	0	1	0	0	0
Letland	1	0	1	0	2	1
Litauen	1	0	0	0	2	1
Malaysia	1	0	2	1	0	1
Marokko	0	0	0	0	0	0
Mexico	0	0	2	4	0	1
New Zealand	1	1	1	0	0	1
Norge	3	1	4	6	0	3
Peru	0	0	1	0	0	0
Polen	3	3	5	3	0	4
Portugal	1	0	1	2	0	1
Rumænien	0	0	1	0	0	1
Rusland	3	8	2	1	0	2
Schweiz	3	4	3	19	0	3
Singapore	1	2	2	1	0	1

Slovakiet	0	0	0	0	0	0
Slovenien	2	0	0	0	0	1
Spanien	6	2	3	2	2	4
Sverige	3	1	3	2	3	4
Sydafrika	2	0	1	0	4	1
Taiwan	1	0	1	0	0	1
Thailand	1	0	0	0	0	0
Tjekkiet	1	0	1	1	0	1
Tyrkiet	1	0	0	0	0	0
Tyskland	10	9	19	16	20	16
UK	6	5	6	14	32	8
Ungarn	1	0	1	0	0	1
USA	10	9	7	4	11	9
Venezuela	0	0	1	0	0	0
Østrig	2	2	3	2	1	3
I alt	100	100	100	100	100	100

6. Underskudsoverførsel i andre lande

Muligheden for at overføre underskud mellem forskellige koncernforbundne selskaber opstod i flere lande i den første halvdel af 1900-tallet. Muligheden blev i visse lande indført via domstolsafgørelse bl.a. i Tyskland (preussisk afgørelse om ”Organshaft” fra 1902) og Nederlandene. Det tyske regime (organshaft) var ifølge en dom fra 1922 endog åben for grænseoverskridende underskudsoverførsel. I andre lande (USA og Spanien) var der tale om tvungen konsolidering, fordi selskabsskattesatsen var progressiv.

Efter anden verdenskrig introducerede flere lande skatteregler, som tillod underskudsoverførsel, f.eks. Storbritannien (1967), Frankrig (1971), Norge (1979) og Finland (1987). Samtidigt gennemførte en række af de lande, som efter domstolspraksis gav adgang til underskudsoverførsel, lovgivning, som tillod underskudsoverførsel (Sverige (1965), Tyskland (1969), Nederlandene (1969) og Østrig (1972)).

I EU-regi blev der i 1991 fremsat et direktivforslag vedrørende indførsel af underskudsoverførsel. Det såkaldte underskudsmedregningsdirektiv (KOM (90)595). Formålet med direktivet var at give moderselskaber mulighed for at medregne underskud hidrørende fra datterselskaber og faste driftssteder i udlandet. Direktivforslaget er aldrig vedtaget. EU-kommissionen har i stedet valgt at komme med et ideoplæg i selskabsmeddelelsen (KOM (2001)582). Kommissionen opererer med fire forskellige modeller: Home State Taxation, Common (Consolidated) Base, European Union Company Income Tax og A Single Compulsory “Harmonised Tax Base”, jf. nærmere herom nedenfor i kapitel 7.4. Den seneste udvikling i EU regi er, at en britisk domstol har spurgt EF-domstolen (sag C-446/03 af 22/10 2003, Marks & Spencer plc), om det er i strid med EU-rettens bestemmelser om etableringsfrihed at nægte adgang til underskudsoverførsel fra udenlandske datterselskaber.

De fleste OECD- og EU-lande har i dag regler, som tillader underskudsoverførsel mellem koncernselskaber i samme land. Det er derimod de færreste, som tillader grænseoverskridende underskudsoverførsel. Tidligere

var det kun Danmark og Frankrig (begrænset regime) blandt EU-lande, som gav adgang til grænseoverskridende underskudsoverførsel. Italien (2003) og Østrig (2004) har nu også vedtaget regler, som giver adgang til underskudsoverførsel fra udenlandske datterselskaber. Det må dog forventes, at de italienske regler kun får begrænset anvendelsesområde, idet der kræves worldwide puljning. Udenfor EU har USA regler (Check-the-box), som de facto giver adgang til underskudsoverførsel fra datterselskaber.

I modsætning hertil anvender de fleste lande globalindkomstprincippet ved opgørelsen af selskabers indkomst og medregner indkomsten i udenlandske faste driftssteder. I Vesteuropa er det kun Frankrig, som beskatter selskaber efter territorialprincippet.⁴⁸ Underskud i et fast driftssted i en anden stat kan således ikke anvendes til modregning i det franske hovedsædes indkomst. Ud af 34 lande omtalt i en rapport fra International Fiscal Association var der i 1998 kun 4 lande, som anvendte territorialprincippet (Frankrig, Hong Kong, Sydafrika og Uruguay).

Det skal dog nævnes, at selvom et land formelt bekender sig til globalindkomstprincippet, vil det imidlertid reelt beskatte på en måde, som minder om territorialbeskatning, hvis det anvender eksemptionlempelsesmetoden – og begrænser adgangen til underskudsoverførsel. Dette gælder eksempelvis Tyskland og Grækenland.

I det følgende gennemgås kort reglerne for underskudsoverførsel i en række forskellige lande⁴⁹, herunder de nye regler i henholdsvis Italien og Østrig, hvor der nu gives adgang til underskudsoverførsel fra udenlandske datterselskaber. Herudover gennemgås reglerne i to af de EU-lande (Ungarn og Tjekkiet), hvor der ikke findes særlige regler for underskudsoverførsel mellem koncernforbundne selskaber.

⁴⁸ Der er to undtagelser til princippet: 1) der kan gives tilladelse til globalindkomstprincippet (i praksis er tilladelse efter dette regime begrænset til nogle få store selskaber) og 2) en værnsregel om beskatning af faste driftssteder placeret i lav skattelande (CFC-beskatning).

⁴⁹ Beskrivelserne er hovedsageligt baseret på IFA rapporten 2004 om Group Taxation.

6.1 Østrig⁵⁰

De nye østrigske underskudsoverførselsregler er et element i den østrigske skattereform, som blev vedtaget i maj 2004 og som skal have virkning fra 1. januar 2005..

National underskudsoverførsel

I det nye system gives der adgang til sambeskatning (pooling) af overskud og underskud i østrigske koncernselskaber. Hele koncernens indkomst medregnes hos moderselskabet. Hele indkomsten i et østrigsk datterselskab medregnes hos moderselskabet, selv i de tilfælde, hvor moderselskabet ikke ejer hele aktiekapitalen.

Selskaber kan deltage i koncernbeskatningen, hvis moderselskabet direkte eller indirekte ejes mere end 50 pct. af aktiekapitalen, har kontrol med flertallet af stemmerettigheder og ejer aktierne i hele indkomståret.

Det er frivilligt, om der skal oprettes en sambeskatning. Der skal ansøges om tilladelsen inden udløbet af det regnskabsår, hvor sambeskatningen skal indledes. En tilladelse medfører, at der skal ske sambeskatning i tre år. Afbrydes sambeskatningen inden de tre år er gået, omgøres sambeskatningen (underskudsoverførslerne ophæves) med tilbagevirkende kraft.

International underskudsoverførsel

Udover selskaber hjemmehørende i Østrig kan udenlandske datterselskaber, som er direkte ejede af et østrigsk selskab, overføre sine underskud til de østrigske selskaber. Underskud i udenlandske datterselskaber medregnes – i modsætning til østrigske datterselskaber - kun med den del, der svarer til ejerandelen.

I modsætning til de interne østrigske underskudsoverførsler er de udenlandske underskud kun af midlertidig karakter, idet der er genbeskatningsregler. Underskud overført fra udlandet genbeskattes, når det udenlandske datterselskab optjener overskud, hvori der efter udenlandske regler modregnes fremført underskud, eller datterselskabet forlader koncernen.

⁵⁰ Beskrivelsen af de østrigske regler bygger på materiale hentet på det østrigske finansministeriums hjemmeside (www.bmf.gv.at) samt artikel i Tax Notes International, 5. april 2004, side 21 f, af Petra Apfelthaler, Andreas Damböck og Michael Weismann.

Østrigske selskaber kan endvidere anvende underskud, som opstår i udenlandske faste driftssteder (selvom lempelsen efter den pågældende dobbeltbeskatningsoverenskomst foregår efter eksemptionprincippet). I disse tilfælde sker der ligeledes genbeskatning af de tidligere overførte underskud, når det underskuddet anvendes i det land, hvor det faste driftssted er beliggende. Reglerne om faste driftssteder er ligeledes en del af reformen og er et resultat af en domstolsafgørelse.

6.2 Italien⁵¹

Det italienske parlament vedtog en skattereform den 27. november 2003. Den del af skattereformen, der vedrører selskabsbeskatning, fik virkning fra den 1. januar 2004. Et element i skattereformen var nye regler for sambeskatning (og dermed underskudsoverførsel).

National underskudsoverførsel

Der kan etableres sambeskatning mellem koncernforbundne italienske selskaber. Det er frivilligt om selskaber hjemmehørende i Italien ønsker at deltage i sambeskatningen. En sambeskatning skal gælde i tre år, medmindre datterselskabet ikke længere ejes af moderselskabet. Valget af sambeskatning skal træffes i det første semester af de tre relevante skatteår.

Koncernforbindelse anses for at foreligge, når ét selskab har mere end 50 pct. af aktiekapitalen i et andet selskab (ejerandelen) og har ret til mere end 50 pct. af overskuddet fra det andet selskab (overskudsandelen).

Sambeskatningen foregår ved, at der opgøres en selvstændig skattepligtig indkomst for hvert enkelt selskab, hvorefter de skattemæssige resultater lægges sammen. Hele indkomsten i datterselskab medregnes, uanset moderselskabets ejerandel.

International underskudsoverførsel

Der gives tilladelse til worldwide sambeskatning, hvis alle kontrollerede ikke-hjemmehørende selskaber deltager i sambeskatningen (alle inde eller

⁵¹ Beskrivelsen bygger på "A guide to Italy's Corporate Tax Reforms" af Nicoletta Savini og Andrea Circi i Tax Notes International, 12. januar 2004, side 181 f., samt den italienske rapport ved Giaconia i IFA rapporten 2004 om Group Taxation.

alle ude). Første gang worldwide sambeskatning vælges, er valget bindende i 5 år (senere valg er bindende i 3 år). Vælges worldwide sambeskatning medtages således alle datterselskaber – også overskudsgivende datterselskaber i lavskattelande. Definitionen af kontrol er den samme som for indenlandsk sambeskatning.

Ved opgørelsen af sambeskatningsindkomsten medregnes kun den del af det udenlandske datterselskabs indkomst, der svarer til overskudsandelen. Der gives creditlempelse for den udenlandske indkomstskat, der betales af de udenlandske datterselskaber.

Reglen om worldwide sambeskatning (alle inde eller alle ude) omfatter ikke faste driftssteder, som italienske selskaber har i andre lande. Det er således fortsat muligt at medtage de faste driftssteder (hvilket vil være de underskudsgivende (opstarts)virksomheder), men udelukke datterselskaber (hvilket vil være de overskudsgivende selskaber). Når dette sammenholdes med, at overskudsgivende datterselskaber også medtages i en worldwide sambeskatning med datterselskaber må det formodes, at regelsættet om worldwide sambeskatning kun vil få begrænset anvendelse.⁵²

6.3 Storbritannien

National underskudsoverførsel

Storbritannien har regler om group relief. Et underskudsgivende selskab kan overføre sit underskud til ét eller flere selskaber i samme koncerngruppe, hvis en række betingelser er opfyldte. Det er frivilligt om selskaberne vil overføre underskuddene. Alle former for underskud – undtagen kapitaltab - kan flyttes rundt i gruppen. Underskud kan overføres opad, nedad eller til siden inden for en koncerngruppe.

En koncerngruppe er defineret, som en gruppe, *hvor* moderselskabet direkte eller indirekte er ejer (beneficial owner) af mindst 75 pct. af aktiekapitalen i koncernselskabet, *hvor* moderselskabet har ret til mindst 75 pct. af årets udbytte og af et evt. likvidationsprovenu og *hvor* moderselskabet har kontrol med beslutningerne i koncernselskabet.

⁵² Jf. således den italienske rapportør i IFA rapporten 2004 om Group Taxation.

Hele underskuddet i underskudsselskabet kan overføres til overskudsselskabet, selvom det ejerforbindelsen mellem de to selskaber er mindre end 100 pct. Overskudsselskabet kan skattefrit kompensere underskudsselskabet for underskudsoverførslen.

Herudover er det en betingelse, at selskaberne har sammenfaldende regnskabsperiode. Ved delvist sammenfaldende regnskabsperiode kan der overføres en forholdsmæssig andel af underskuddet i en forholdsmæssig andel af overskuddet.

Hovedreglen i de britiske regler er, at underskuddet kun kan modregnes i overskud i samme regnskabsperiode. Det er således ikke muligt at anvende underskuddet til overførsel i senere eller tidligere regnskabsperioder.

International underskudsoverførsel

Det er ikke muligt for britiske selskaber at anvende underskud, der er opstået i kontrollerede udenlandske datterselskaber. En britisk domstol har som nævnt spurgt EF-domstolen (sag C-446/03 af 22/10 2003, Marks & Spencer plc), om dette er i strid med EU-rettens bestemmelser om etableringsfrihed.

Storbritannien medregner overskud og underskud, som opstår i britiske selskabers udenlandske faste driftsteder. Der gives creditskænkelse for evt. udenlandske skatter.

6.4 Sverige

National underskudsoverførsel

I Sverige sker underskudsoverførsel via koncernbidrag. Bestemmelserne om koncernbidrag er indført i 1965. Formålet bag de svenske regler var, at koncerner fik mulighed for at opnå en resultatudjævning mellem koncernselskaberne og derved opnå en form for koncernbeskatning. Det var endvidere hensigten, at reglerne ikke skulle forhindre en virksomhed i at organisere sin virksomhed i forskellige juridiske enheder.

Det er en betingelse for anvendelsen af regelsættet, at moderselskabet i koncernen direkte eller indirekte ejer mere end 90 pct. af aktiekapitalen i

de enkelte koncernselskaber. Koncernselskaberne skal være ejet i hele indkomståret. Det er frivilligt om, koncernen ønsker at anvende reglerne.

Koncernbidraget er fradragsberettiget for overskudsselskabet, som yder bidraget, og det er skattepligtigt for underskudsselskabet, som modtager bidraget. Koncernbidrag kan ydes mellem alle svenske selskaber i koncernen.

Bidraget skal være en overførsel af et aktiv, f.eks. et kontant beløb eller en gældsforpligtelse overfor det modtagende selskab. Der skal ydes et bidrag svarende til det ønskede fradrag. Overskudsselskabet kan dog nøjes med at betale for skatteværdien af fradraget ved, at underskudsselskabet sender et ikke-fradragsberettiget bidrag på 72 pct. af koncernbidraget den modsatte vej (den svenske selskabsskatteprocent er 28).

International underskudsoverførsel

Det er ikke muligt for svenske selskaber at anvende underskud, der er opstået i kontrollerede udenlandske datterselskaber. Sverige medregner derimod overskud og underskud, som opstår i svenske selskabers udenlandske faste driftssteder. Der gives creditlempelse for evt. udenlandske skatter.

6.5 Tyskland

National underskudsoverførsel

De tyske regler om "Organshaft" medfører en sammenlægning af resultaterne i de deltagende selskaber (sambeskatning). Det er et krav, at der indgås en aftale mellem moderselskabet og underskudsselskabet, hvorved moderselskabet hæfter for underskudsselskabets forpligtelser.

Det er endvidere et krav, at moderselskabet ejer mere end 50 pct. af aktierne i datterselskabet.

International underskudsoverførsel

Der er ikke muligt for tyske selskaber at udnytte underskud, der er opnået i udenlandske datterselskaber. Efter den 1. januar 1999 kan et tysk selskab ikke længere udnytte underskud, der er opstået i et fast driftssted belig-

gende i et land, som Tyskland har en dobbeltbeskatningsoverenskomst med.

6.6 USA

National underskudsoverførsel

USA tillader konsolidering af indkomstopgørelserne for koncernselskaber hjemmehørende i USA.⁵³ Konsolideringen medfører, at selskaberne i mange – men ikke alle – henseender betragtes som ét selskab.

Konsolideringen forudsætter, at der findes et ultimativt moderselskab, som er hjemmehørende i USA. Dette moderselskab skal direkte eje mindst 80 pct. (kapital og stemmer) af mindst et datterselskab. Andre selskaber kan inkluderes i konsolideringen, hvis 80 pct. af selskabets aktier ejes direkte af ét eller flere selskaber, som er inkluderet i konsolideringen.

Selskaberne i konsolideringen opgør først hver deres indkomst, som herefter lægges sammen. Ved sammenlægningen af indkomsterne elimineres visse koncerninterne transaktioner, f.eks. udbytter og avancer. Beskatningen sker herefter på baggrund af den samlede nettoindkomst.

Udover konsolideringsregelsættet kan ”check-the-box”-regelsættet, som gennemgås nedenfor for så vidt angår udenlandske selskaber, også anvendes på visse typer af amerikanske virksomhedsenheder. Vælger koncernen, at enheden skal anses for transparent, vil der ske fuld konsolidering af indkomsterne i de forskellige enheder.

International underskudsoverførsel

Et amerikansk selskab kan efter reglerne i USA vælge at behandle visse udenlandske selskaber⁵⁴ på forskellige måder (de såkaldte ”check-the-box” regler).

Et 100 pct. ejet datterselskab kan efter aktionærens valg behandles som et selskab eller som en filial. Når aktionæren har valgt, er valget bindende i

⁵³ Der er tale om federale regler, der normalt ikke anvendes ved opgørelsen af selskabsindkomsten for beskatning i de enkelte delstater.

⁵⁴ Reglerne gælder ikke for selskaber, der per se anses for at være selvstændige enheder, f.eks. danske aktieselskaber. De kan derimod anvendes på andre typer selskaber, f.eks. danske anpartsselskaber.

60 måneder (5 år). Valg af filialbehandling medfører, at der sker konsolidering af resultaterne samt at der skattemæssigt ses bort fra visse transaktioner mellem ”filialen” og det amerikanske selskab.

Et selskab, som ejes med mindre end 100 pct., kan derimod vælges behandlet som et interessentskab eller som et selskab. Dette valg er også bindende i 5 år. Interessentskabet behandles som en separat enhed, idet indkomsten bliver opgjort i interessentskabet og først efterfølgende beskattet hos de enkelte interessenter. Der ses ikke bort fra transaktioner mellem ”interessentskabet” og det amerikanske selskab. Denne model svarer i princippet til en model med opgørelse af en sambeskatningsindkomst.

Der findes ingen regler for genbeskatning af eventuelle overførte underskud, hvis (når) valget af filialbeskatning omgøres efter bindingsperioden.

6.7 Australien

National underskudsoverførsel

I 2002 udformede Australien en ny koncernbeskatning (konsolidering), som tillader fuldt ejede selskabsgrupper i at operere som én skattemæssig enhed. Selskaber hjemmehørende i Australien kan vælge at blive omfattet af konsolideringen. Konsolideringen er frivillig, men uigenkaldelig. Hvis en koncern vælger konsolidering, skal alle fuldt ejede datterselskaber, som er hjemmehørende i Australien, være omfattet af konsolideringen.

Når koncernen anses for én skattemæssig enhed ses der bl.a. bort fra koncerninterne transaktioner og der opgøres kun én samlet indkomstopgørelse. Ved dannelsen (eller udvidelse med nye datterselskaber) af den skattemæssige enhed findes en række komplicerede regler for fastsættelse der nye skattemæssige værdier for alle aktiver i de datterselskaber, som omfattes af konsolideringen. Værdierne fastsættes ud fra, at alt hvad, der er hændt datterselskabet, skal anses for at være hændt for moderselskabet i koncernen.

International underskudsoverførsel

Der kan ikke overføres underskud fra udenlandske datterselskaber ejet af australske selskaber, idet de ikke kan indgå i konsolideringsbeskatningen.

Indkomst, som optjenes i et fast driftssted i udlandet, medregnes som hovedregel ikke ved den australske indkomstopgørelse, hvis det faste driftssted er beliggende i Canada, Frankrig, Japan, New Zealand, Storbritannien, Tyskland eller USA og beskattes dér.

Optjenes indkomsten i et fast driftssted, som er beliggende i et land, der optræder på Australiens hvid liste, medregnes indkomsten heller ikke, hvis det faste driftssted udøver ”aktiv” virksomhed” eller indkomsten er ”aktiv indkomst”.

Hvis indkomsten optjenes i et fast driftssted, som ikke er omfattet af ovenstående undtagelser, medregnes indkomsten i Australien og Australien giver nedslag i skatten for den betalte udenlandske skat.

6.8 Ungarn

Ungarn har ingen regler om underskudsoverførsel mellem koncernselskaber. Koncerner i Ungarn har dog alligevel i et vist omfang mulighed for at planlægge sig til udnyttelse af underskud i koncernen.⁵⁵

For det første kan koncernen benytte sig af sale og lease back. Underskudsselskabet sælger aktiver til overskudsselskabet og leaser herefter aktiverne tilbage. Det overskudsgivende selskab får herved ret til at afskrive på aktivet (i visse tilfælde er afskrivningsreglerne favorable i Ungarn), mens det underskudsgivende selskab kan modregne en eventuel fortjeneste i sit underskud.

En anden metode i Ungarn er fusioner mellem overskudsselskaber og underskudsselskaber. Underskud, der er opstået før fusionen, kan fremføres af det modtagende selskab. Det skal dog bemærkes, at underskud efter ungarske regler maksimalt kan fremføres i fem år.⁵⁶

⁵⁵ Det følgende om det ungarske system er baseret på den ungarske rapport i IFA rapporten 2004 om Group Taxation.

⁵⁶ IFA-rapportøren oplyser, at den ungarske regering planlægger at fjerne fem års tidsgrænsen og gøre fremførslen af underskud efter en fusion afhængig af en godkendelse fra skattemyndighederne. Godkendelsesproceduren skal modvirke skatteunddragelse.

Den sidste af de ungarske metoder, der skal beskrives her, er et særligt regelsæt for skattefri overdragelse af aktiver. Et overskudsgivende selskab kan skattefrit sælge sine aktiver til et underskudsselskab, som indtræder i de oprindelige anskaffelsessummer. Sælger underskudsselskabet herefter aktiverne, beskattes underskudsselskabet af hele fortjenesten. Den skattepligtige fortjenesten på aktiverne kan således flyttes fra overskudsselskabet til underskudsselskabet.

6.9 Tjekkiet

I Tjekkiet findes – der ligesom i Ungarn – ingen regler om underskuds- overførsel mellem concernselskaber. Koncernerne kan dog også her i et vist omfang planlægge sig til underskudsudnyttelse.⁵⁷

Planlægningsmetoderne kan opdeles i to grupper – de strukturelle metoder og transfer pricing metoderne.

En af de strukturelle metoder er anvendelsen af transparente enheder. I Tjekkiet anses partnerskaber (interessentskaber og kommanditselskaber) for at være skattemæssigt transparente (i kommanditselskaber dog kun for kommanditisten). I internationale forhold kan det samme opnås ved at anvende faste driftssteder. En ulempe ved at anvende transparente enheder er, dels at et selskab ifølge selskabslovgivningen i Tjekkiet kun kan være partner i ét partnerskab og dels at partneren (overskudsselskabet) hæfter for gælden i partnerskabet.

Den anden strukturelle metode er fusioner. Det er muligt, at fusionere to selskaber med henblik på at udnytte fremtidige underskud ved modregning i fremtidige overskud. Endvidere bliver det muligt at anvende fremføre underskud, som er opstået inden fusionen, i det modtagende selskab, hvis følgende betingelser er opfyldte: 1) fusionen er forretningsmæssigt begrundet, 2) ingen væsentlig (maksimalt 25 pct.) ændring i ejerkredsen i forhold til underskudsselskabet og 3) mindst 80 pct. af overskuddet skal optjenes inden for den aktivitet, hvor underskuddet opstod.

⁵⁷ Det følgende om det tjekkiske system er baseret på den tjekkiske rapport i IFA rapporten 2004 om Group Taxation.

Udover disse strukturelle metoder er det muligt i et begrænset omfang at placere overskud ved hjælp af en række transfer pricing metoder.

6.10 Oversigt over underskudsoverførselsregler i EU-landene⁵⁸

Tabel 6.1 Medlemslande med national og international underskudsoverførsel

Medlemsland		Type	Ejerskabskrav (pct.)	Andel af indkomst, som medregnes (pct.)	Minimumsperiode (år)	Puljekrav
Frankrig	International	Sambeskatning	51	Ejerandelen	5	Globalt
	National	Sambeskatning	95	100	5	-
Italien	International	Sambeskatning	51	Ejerandelen	5	Globalt
	National	Sambeskatning	51	100	3	-
Østrig	International	Underskudsoverførsel	51	Ejerandelen	3	-
	National	Sambeskatning	51	100	3	-

- Frankrigs regelsæt for underskudsfrøførsel fra datterselskaber i andre lande har begrænset anvendelsesområde og anvendes derfor kun af ca. 10 koncerner.
- Nyt østrigsk regelsæt, som træder i kraft den 1. januar 2005. Se nærmere ovenfor.

⁵⁸ Oversigten er baseret på oplysninger i IFA rapporten 2004 om Group Taxation og oplysninger udleveret på plancher på IFA kongressen 2004.

Tabel 6.2 Medlemslande med national mulig for overførsel af underskud

Medlemsland	Type	Ejerskabskrav (pct.)	Andel af indkomst, som medregnes (pct.)	Minimumsperiode (år)	Puljekrav
Cypern	Underskudsoverførsel	75	100	1	-
Finland	Koncernbidrag	90	100	1	-
Holland	Sambeskatning	95	100	1	-
Irland	Underskudsoverførsel	75	100	1	-
Letland	Underskudsoverførsel	90	100	1	-
Luxembourg	Sambeskatning	95	100	5	-
Malta	Underskudsoverførsel	51	100	1	-
Polen	Sambeskatning	95	100	3	-
Portugal	Sambeskatning	90	100	5	-
Slovenien	Sambeskatning	90	100	3	-
Spanien	Sambeskatning	75	100	1	Nationalt
Storbritannien	Underskudsoverførsel	75	100	1	-
Sverige	Koncernbidrag	90	100	1	-
Tyskland	Sambeskatning	51	100	5	-

- EF-domstolen er anmodet om at tage stilling til, om det britiske regelsæt er i overensstemmelse med EU-retten (Marks & Spencer sagen, C-446/03)
- I Slovenien ændres ejerskabskravet i 2005 fra 90 pct. (direkte ejerskab) til 100 pct.

Tabel 6.3 Medlemslande uden underskudsoverførsel

Medlemsland
Belgien
Estland
Grækenland
Litauen
Slovakiet
Tjekkiet
Ungarn

7. EU-retlige forhold

7.1 Generelt

Der er – i modsætning til indirekte skatter som moms og afgifter – kun i beskedent omfang gennemført en EU-retlig harmonisering af direkte skatter. Det betyder imidlertid ikke, at medlemsstaterne har frie hænder i relation til udformningen af nationale skatteregler på områder, hvor der ikke er gennemført en EU-retlig harmonisering. EF-domstolen har i en lang række domme fastslået, at nationale skatteregler ikke må udformes, så de strider mod EF-traktatens grundlæggende principper.

Et af de fundamentale principper i EF-traktaten er, at medlemslandene ikke må stille hindringer i vejen for den fri bevægelighed af varer og tjenesteydelser, for arbejdskraftens fri bevægelighed eller for den fri bevægelighed af kapital, ligesom der ikke må stilles hindringer for, at statsborgere og selskaber i et medlemsland etablerer sig på et andet medlemslands område.⁵⁹ Der fokuseres i det følgende udelukkende på bestemmelserne om fri bevægelighed, som er den del af EU-retten, der er mest relevant i denne sammenhæng. Andre fundamentale principper i traktaten – herunder reglerne om statsstøtte – er ikke behandlet.

I relation til selskabsbeskatningen vil det normalt være reglerne om den fri etableringsret, der har betydning. Det betyder ikke, at de andre bestemmelser om fri bevægelighed ikke kan have betydning, men det vil naturligt være foreneligheden med den fri etableringsret, der er i fokus, hvis et selskab undergives en forskelligartet og hårdere beskatning i et andet land end selskaber, der er hjemmehørende i dette land.

Da traktatens bestemmelser om fri bevægelighed er umiddelbart anvendelige, kan selskaberne direkte påberåbe sig rettighederne over for skattemyndighederne ved de nationale domstole. Som følge af EU-rettens forrang skal en national skatteregel vige, hvis den strider mod EU-retlige

⁵⁹ I EF-traktaten findes reglerne om fri bevægelighed for varer i art. 28, for arbejdskraft i art. 39, for tjenesteydelser i art. 49 og for kapital i art. 56. Reglerne om fri etableringsret findes i art. 43 og 48.

bestemmelser. Det vil bl.a. være tilfældet, hvis reglen indebærer en traktatstridig diskrimination eller restriktion.

Traktaten indeholder et generelt forbud mod diskrimination på grundlag af nationalitet, men i praksis er det diskriminationsforbudet i de specifikke bestemmelser om fri etableringsret m.v., som anvendes af EF-domstolen. For at en national skatteregel for selskaber skal kunne anses for diskriminerende, skal den medføre, at et hjemmehørende selskab og et ikke-hjemmehørende selskab, der befinder sig i en sammenlignelig situation, skal behandles forskelligt. Er det tilfældet kan reglen kun opretholdes, hvis den kan begrundes med saglige hensyn og det ønskede resultat ikke kunne opnås ved en mindre indgribende regel.

Udover diskriminationsforbudet kan nationale skatteregler komme i strid med restriktionsforbudet, der er et forbud mod at opstille hindringer for udøvelsen af den frie bevægelighed. Restriktionsforbudet rækker potentielt videre end diskriminationsforbudet, idet en regel - i hvert fald teoretisk - kan være i strid med restriktionsforbudet, selv om reglen ikke indebærer en forskelsbehandling i sammenlignelige situationer.

”Omvendt diskrimination eller restriktion” kan også være traktatstridig – eksempelvis hvor en dansk regel hindrer et dansk selskab i frit at etablere sig i et andet land.

Det kan være vanskeligt på forhånd at sige, om EF-domstolen vil foretage en diskriminations- eller en restriktionsprøvelse, og ofte vil resultatet også kunne blive det samme. I praksis ses EF-domstolen heller ikke at have tilsidesat nationale regler ud fra restriktionsforbudet i Traktatens art. 43 i tilfælde, hvor hindringen ikke har ramt grænseoverskridende tilfælde anderledes end rent nationale tilfælde. Derfor vurderes der ikke i denne sammenhæng at være behov for en grundigere behandling af forskellene på de to prøvelser.

7.1.1 Begrundelser for forskelsbehandling

Som nævnt kan der være hensyn, der kan begrunde, at en skatteregel, der principielt strider mod Traktatens bestemmelser om fri bevægelighed, alligevel ikke anses for traktatstridig.

I det følgende redegøres kort for nogle af de hensyn/begrundelser, som domstolene har vurderet i relation til, hvilke hensyn ved udformningen af nationale skatteregler, der kan begrunde en forskelsbehandling eller en hindring i relation til retten til fri etablering inden for EU.

7.1.1.1 Ingen harmonisering på området

Harmoniseringen på området for direkte skatter er meget begrænset. Det kunne overvejes, hvilken betydning dette har for Domstolens vurdering. Domstolen har i den forbindelse fastslået, at en konstateret hindring af etableringsretten ikke i sig selv kan forsvares med, at der ikke er gennemført harmoniserede skatteregler på området.⁶⁰

På et punkt synes den manglende harmonisering imidlertid at have betydning. Domstolen har således lagt vægt på, at der ikke er sket en harmonisering af reglerne for ophævelse af dobbeltbeskatning og accepteret, at det er overladt til medlemsstaterne at fordele beskatningsretten i dobbeltbeskatningsoverenskomsterne. Derfor har Domstolen heller ikke anset en hårdere beskatning, der skyldes dobbeltbeskatningsoverenskomstens fordeling af beskatningsretten mellem landene, for at være i strid med frihedsrettighederne.⁶¹

7.1.1.2 Sammenhængen i beskatningsordningen

I Bachmann-sagen⁶² accepterede Domstolen, at Belgien ikke tillod fradrag for pensionsindbetalinger til pensionsordninger i selskaber, der ikke var skattepligtige til Belgien, selv om en sådan regel principielt strider mod reglerne om fri bevægelighed for kapital. Domstolen fandt, at sådanne regler kunne begrundes i hensynet til at sikre sammenhængen i beskatningsordningen.

Dommen i Bachmann-sagen har i mange efterfølgende sager foranlediget, at medlemsstater, når spørgsmålet om deres skattereglers forenelighed med EU-retten har været forelagt Domstolen, har henvist til, at reglerne er nødvendige af hensyn til at sikre sammenhængen i beskatningsordningen.

⁶⁰ Sag C-270/83 (Avoir Fiscal)

⁶¹ Sag C-336/96 (Gilly). Se også afsnit 2.2 om Futura Participations-sagen.

⁶² Sag C 204/90.

Domstolen har imidlertid i en række efterfølgende sager fastslået, at dette hensyn kun kan være berettiget, hvis der er tale om en direkte sammenhæng for én og samme skattepligtige.⁶³

En skatteregel, der udgør en hindring for den frie etableringsret, kan således ikke berettiges med henvisning til, at den pågældende skattepligtige har fordel af andre skatteregler.⁶⁴ En forskellig skattemæssig behandling af hjemmehørende selskaber og filialer kan eksempelvis ikke begrundes med andre fordele, som filialer generelt måtte have i forhold til hjemmehørende selskaber.⁶⁵

Det er uden betydning om forskelsbehandlingen fører til en permanent forskel i beskatningen. En forskellig likviditetsmæssig belastning – eksempelvis fordi skatten forfalder på forskellige tidspunkter – er også uforenelig med retten til fri etablering.⁶⁶

Endelig har Domstolen givet udtryk for, at hensynet til sammenhængen i beskatningsordningen ikke kan tages i betragtning, hvis sammenhængen er sikret på anden måde – eksempelvis via reglerne i en dobbeltbeskatningsoverenskomst.⁶⁷

7.1.1.3 Hensynet til værn mod skatteudnyttelse

Det fremgår af Domstolens praksis, at bekæmpelse af skatteunddragelse er tvingende almene hensyn, der kan begrunde bestemmelser til begrænsning af de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved traktaten. Det kræver imidlertid, at de pågældende skatteregler er rettet specifikt mod de skattearrangementer, som reglerne har til formål at forhindre. En generel regel, der også omfatter tilfælde, hvor der ikke er tale om skatteunddragelse, kan således ikke tjene som begrundelse for krænke en grundlæggende rettighed, der er sikret ved traktaten.⁶⁸

⁶³ Bla. sag C-324/00 (Lankhorst-Hohorst) og sag C-436/00 (X and Y).

⁶⁴ Eks. sag C-270/83 (Avoir Fiscal) og sag C-330/91 (Commerzbank).

⁶⁵ Sag C-307/97, (Saint Gobain).

⁶⁶ Sagerne C-397/98 og C-410/98 (Hoechst/Metalgesellschaft).

⁶⁷ Sag C-436/00 (X and Y).

⁶⁸ Bl.a. ICI-dommen, jf. nedenfor, og sag C-436/00 (X and Y).

I nogle sager har medlemsstater gjort gældende, at en skattemæssig foranstaltning skal sikre mod utilsigtet tab af skatteprovenu. Det er imidlertid Domstolens faste praksis, at hensyn til at undgå tab af skatteprovenu ikke er et hensyn, der i sig selv kan begrunde et indgreb i de traktatsikrede rettigheder.

7.1.1.4 Hensynet til en effektiv skattekontrol

Domstolen har flere gange udtalt, at hensynet til en effektiv skattekontrol er et tvingende alment hensyn, som kan berettige hindringer i retten til fri bevægelighed, jf. bl.a. Futura Participations-dommen nedenfor under 2.2.

Dette kan dog næppe tillægges stor betydning ved udformningen af materielle regler for beskatning. Derimod kan hensynet tillægges en vis betydning ved udformningen af processuelle regler, der kan siges at udgøre en hindring for den fri etableringsret.

Det skal dog bemærkes, at EF-domstolen ofte har henvist til direktivet om gensidig bistand med medlemsstaternes skattemyndigheder.⁶⁹ Regler, der skal varetage hensyn, som Domstolen mener, er varetaget via direktivet, kan derfor ikke betragtes som et alment hensyn. I den forbindelse har Domstolen ikke tillagt det nogen betydning, at direktivet ikke kan forpligte skattemyndighederne i en anden medlemsstat til at fremskaffe oplysninger, som den pågældende medlemsstat ikke selv ville kunne fremskaffe til egne formål.

7.2 Sambeskatning og EU-retten

Regler om sambeskatning af selskaber må som andre skatteregler ikke stride mod EU-retten. Det mest omdiskuterede spørgsmål i øjeblikket er, om EU-retten stiller krav om, at et selskab skal kunne sambeskattes med datterselskaber i andre lande på lige fod med nationale datterselskaber. Der verserer i øjeblikket en sag for EF-domstolen om spørgsmålet - den såkaldte Marks & Spencer-sag⁷⁰, jf. boks 7.1.

⁶⁹ Direktiv 77/799/EØF.

⁷⁰ Sag C-446/03

Boks 7.1 Marks & Spencer-sagen

Sagen vedrører de britiske regler om ”group relief”.⁷¹ Marks & Spencer PLC er et engelsk selskab inden for detailhandelen. Selskabet havde gennem mange år ekspanderet i udlandet bl.a. gennem fuldt ejede datterselskaber. Imidlertid begyndte selskabet i stigende grad at lide tab i anden halvdel af 1990’erne, hvilket i sidste ende medførte, at selskabet i 2001 besluttede sig for at afvikle alle sine virksomheder i det kontinentale Europa.

I sagen har Marks & Spencer påstået, at selskabet er berettiget til at fradrage underskud i selskabets datterselskaber i Tyskland, Belgien og Frankrig. Datterselskaberne er ejet gennem et hollandsk holdingselskab.

I henhold til de britiske regler kan selskaber hjemmehørende i Storbritannien inden for koncernen udligne underskud og overskud med britiske datterselskaber og britiske filialer af udenlandske selskaber. Derimod giver reglerne ingen mulighed for at inddrage udenlandske datterselskaber. Skattemyndighederne i Storbritannien har derfor nægtet fradrag for underskuddene.

Marks & Spencer har indbragt sagen for den engelske High Court med henvisning til, at det er i strid med reglerne i EF-traktatens art. 43, jf. art. 48, om etableringsretten, at underskud i udenlandske datterselskaber ikke kan fradrages, når underskuddet kunne fradrages, hvis det var opstået i et engelsk selskab. Med andre ord vil det være mere fordelagtigt at udøve virksomhed i udlandet gennem faste driftssteder af et britisk selskab end gennem datterselskaber, der etableres i de pågældende lande.

Den engelske High Court har forelagt dette spørgsmål for EF-domstolen og i forlængelse heraf spurgt til betydningen af, at datterselskaberne i visse tilfælde - helt eller delvist - kan fratække underskuddene i de lande, hvor de er hjemmehørende.

Afgørende for besvarelsen af spørgsmålene i sagen bliver i sidste ende, hvor EF-domstolen trækker grænsen mellem hensynet til EF-traktatens bestemmelser om fri etableringsret og hensynet til, at den direkte beskatning af borgere og selskaber henhører under medlemsstaternes kompetence. Det er klart, at jo mere vægt EF-domstolen lægger på hensynet til den

⁷¹ Se nærmere om reglerne i afsnit 6.3.

frie etableringsret desto mere udhules medlemsstaternes selvstændige beslutningskompetence på skatteområdet.

Der er blandt skatteeksperter forskellige opfattelser af, hvilket resultat EF-domstolen vil nå til. Medvirkende hertil er EF-domstolens særlige fortolkningsprincipper, der – snarere end bestemmelsernes ordlyd - lægger betydelig vægt på bestemmelsernes formål og hensynet til udviklingen i EU. Der kan derfor ikke med rimelig sikkerhed siges noget om sagens udfald.

Udfaldet af sagen er ikke umiddelbart så relevant for Danmark som for andre EU-medlemsstater, eftersom Danmark jo tillader sambeskatning med udenlandske datterselskaber – og med virkning for indkomstår, der påbegyndes 1. januar 2004 eller senere, også udenlandsk ejede søsterselskaber i Danmark og udenlandske selskabers faste driftssteder i Danmark.

Sagen får imidlertid et anderledes perspektiv, når hensigtsmæssigheden af det danske sambeskatningssystem skal vurderes, og behovet for ændringer skal overvejes.

De britiske ”sambeskatningsregler” har tidligere måttet ændres, fordi EF-domstolen har fundet reglerne i strid med EF-traktatens bestemmelser om fri etableringsret, jf. nedenfor om ICI-dommen. Til illustration af nogle væsentlige argumenter og overvejelser, der kan fremhæves om forholdet mellem EU-retten og (sam)beskatning af selskaber, redegøres nedenfor for to betydningsfulde domme på området - ICI-dommen og Futura Participations-dommen.

7.2.1 ICI-dommen⁷²

I ICI-sagen havde de britiske skattemyndigheder nægtet fradrag for underskud i et datterselskab til et holdingselskab, som klageren, ICI, som deltager i et konsortium var medejer af.⁷³ Sagen vedrørte underskudsoverførsel mellem to indenlandske (britiske) selskaber. Fradraget blev nægtet under henvisning til, at hovedparten af holdingselskabets datterselskaber (19 ud af 23) ikke var hjemmehørende i Storbritannien. Hvis holdingselskabet

⁷² Sag C 264/96.

⁷³ Sagen vedrørte reglerne om konsortielempelse, der er beslægtet med ”group relief-reglerne”.

udelukkende eller hovedsageligt havde ejet datterselskaber, der var hjemmehørende i Storbritannien, ville fradraget være blevet godkendt.

Domstolen konstaterede, at de britiske regler udgjorde en hindring for, at britiske selskaber etablerede sig i datterselskabsform uden for Storbritannien. Spørgsmålet var herefter om forskelsbehandlingen var sagligt begrundet.

Storbritannien argumenterede for, at indenlandske og udenlandske selskaber ikke var i en sammenlignelig situation. For det første skulle reglerne beskytte mod, at deltagerne i et konsortium flyttede omkostninger fra udenlandske selskaber til britiske selskaber (skatteunddragelse). For det andet modvirkede reglerne det tab af skatteindtægter, der opstår, alene fordi der findes udenlandsk etablerede datterselskaber, og som er en følge af, at Storbritannien er afskåret fra at udligne det provenutab, som følger af retten til at fradrage indenlandske datterselskabers tab, ved at beskatte overskud i de udenlandske datterselskaber (sammenhæng i beskatningsordningen).

EF-domstolen afviste begge argumenter. Argumentet om skatteunddragelse kunne ikke tillægges vægt, fordi den samme risiko ville være til stede, hvis der var bare et udenlandsk datterselskab. Argumentet om sammenhængen i beskatningsordningen blev afvist med, at der ikke var en direkte sammenhæng mellem retten til at fradrage tab vedrørende et indenlandsk datterselskab og beskatningen af overskuddet i et udenlandsk datterselskab.

Storbritannien ændrede på baggrund af ICI-dommen reglerne om konsortieempelse, således at der er adgang til udligning af overskud og underskud inden for britisk beskatningsområde.

ICI-dommen tog ikke stilling til, om det er foreneligt med EU-retten at have forskellige regler for sambeskatning mellem indenlandske og udenlandske selskaber, fordi det underskudsgivende selskab i sagen var et indenlandsk selskab. Domstolen udtalte sig heller ikke nærmere om, hvorvidt indenlandske og udenlandske datterselskaber befinder sig i en sammenlignelig situation.

7.2.2 Futura Participations-dommen⁷⁴

Sagen drejede sig om en luxembourgsk filial (Singer) af det franske selskab Futura Participations SA. Den luxembourgiske filial udgjorde et fast driftssted og selskabet var som følge heraf begrænset skattepligtigt til Luxembourg. Den luxembourgiske filial blev nægtet adgang til at fremføre tidligere indkomstårs underskud med henvisning til, at den ikke opfyldte betingelserne i henhold til luxembourgsk lov om, at underskuddet skulle have økonomisk sammenhæng med indkomsten i filialen, og at der føres et bogholderi for filialen, som skulle opbevares i Luxembourg.

Futura og Singer anlagde herefter sag mod de luxembourgiske skattemyndigheder, og gjorde i den forbindelse gældende, at nægtelsen af adgangen til at fremføre underskud var i strid med traktatens regler om fri etableringsret. I den forbindelse blev EF-domstolen bedt om at vurdere, om de to betingelser for at fremføre underskud var forenelig med traktaten.

EF-domstolen fandt, at kravet om udarbejdelse og opbevaring af regnskab i Luxembourg udgjorde en hindring for den frie etableringsret. Domstolen fandt imidlertid, at kravet om, at der skulle føres et regnskab for filialen efter luxembourgiske regler, var begrundet i et alment hensyn – nemlig hensynet til en effektiv skattekontrol. Derimod fandt Domstolen, at kravet om, at regnskabet skulle føres og opbevares i Luxembourg, ikke kunne begrundes i almene hensyn. Kravet gik ud over, hvad der var nødvendigt af hensyn til en effektiv skattekontrol.

Mere interessant i relation til sambeskatning og underskudsoverførsel var Domstolens bemærkninger vedrørende betingelsen om, at underskud kun kunne fremføres, hvis det havde den fornødne tilknytning til filialens virksomhed. Domstolen tog stilling hertil i dommens præmis 20-22:

”20. I den foreliggende sag bestemmes det i den luxembourgiske lov med hensyn til hjemmehørende skattepligtige, at hele deres indkomst er skattepligtig, og den skattepligtige indkomst omfatter ikke kun deres virksomhed i Luxembourg. Selv om der er undtagelser, hvorefter en del af eller i visse tilfælde hele den indkomst, der er oppebåret uden for Luxembourg, ikke

⁷⁴ Sag C-250/95

beskattes dér i landet, omfatter de skattepligtiges skattepligtige indkomst således i det mindste overskud og underskud ved deres virksomhed i Luxembourg.

21. *Med hensyn til opgørelsen af ikke-hjemmehørendes skattepligtige indkomst medregnes derimod alene overskud og underskud, der hidrører fra disses virksomhed i Luxembourg, ved beregningen af deres skat i denne stat.*

22. *En sådan ordning er i overensstemmelse med det skatteretlige territorial-princip og kan ikke anses for at indebære åbenlys eller skjult forskelsbehandling i strid med traktaten.”*

Man skal være opmærksom på, at dommen vedrører underskudsoverførsel i kildestaten. Dommen udtaler således intet om underskudsoverførsel i det land, hvor selskabet er hjemmehørende, og har derfor heller ikke taget stilling til, om traktaten stiller krav om, at der skal adgang til underskuds-overførsel fra udenlandske datterselskaber, jf. Marks & Spencer-sagen.

Der er imidlertid næppe tvivl om, at netop de citerede præmisser i dommen vil udgøre en vigtig del af Storbritanniens argumentation i Marks & Spencer-sagen. Det kan således anføres, at dommen med hensyn til fradrag for underskud er udtryk for, at et fast driftssted og et (datter)selskab i samme land ikke er i en sammenlignelig situation, fordi selskabet – som udgangspunkt - beskattes af sin globale indkomst, mens det faste driftssted kun beskattes af sine aktiviteter i landet. Der var således ikke tale om en sammenlignelig situation for så vidt angik den indkomst, der ikke havde tilknytning til Luxembourg. Omvendt var der ikke nogen forskelsbehandling med hensyn til den indkomst, der havde tilknytning til Luxembourg.

Tilsvarende kan det anføres i Marks & Spencer-sagen, at valget mellem etablering af et fast driftssted eller et datterselskab i et andet land ikke er en sammenlignelig situation, fordi aktiviteterne i det andet land kun er skattepligtige i Storbritannien, når de udføres gennem et fast driftssted af et britisk selskab.

Argumentationen vil således være, at den ”merbeskatning”, som opstår som følge af, at der ikke er adgang til at overføre underskud fra et uden-

landsk datterselskab, ikke skyldes en diskriminerende skatteregel. Beskatningen er et udslag af, at der ikke er gennemført en harmonisering på området, og at landene som følge heraf gennem dobbeltbeskatningsaftaler, der bygger på internationalt anerkendte principper, har adgang til at fordele beskatningsretten mellem sig.

Domstolen har med Futura Participations-dommen accepteret, at fordeling af skattejurisdiktion mellem landene kan føre til en beskatning, der er højere end det ville være tilfældet, hvis aktiviteterne kun var undergivet et lands skattejurisdiktion. Eller sagt på en anden måde: Domstolen har ikke fortolket reglerne om fri etableringsret så langt, at reglerne kræver, at medlemsstaterne inddrager (negativ) indkomst fra skattesubjekter, som ikke hører under den pågældende medlemsstats skattejurisdiktion.

Heroverfor kan det imidlertid anføres, at Futura Participations-dommen som nævnt vedrørte anvendelsen af territorialprincippet i det land, hvor en filial var placeret (etableringslandet) og ikke i oprindelsesstaten. EF-domstolen har således ikke taget stilling til, om anvendelsen af territorialprincippet i oprindelseslandet kan medføre, at virksomheden i oprindelseslandet og virksomheden i det sekundære etableringsland anses for at befinde sig i forskellige situationer med den følge, at der ikke foreligger forskelsbehandling.

Hvis EF-domstolen finder, at virksomhederne befinder sig i en sammenlignelig situation, og der dermed foreligger forskelsbehandling og en hindring for den frie bevægelighed, kan hindringen eventuelt retfærdiggøres med henvisning til territorialprincippet. EF-domstolen synes i sin hidtidige praksis ikke at have anerkendt, at et konsekvent gennemført territorialprincip i sig selv vil kunne udgøre et sådant alment hensyn, som kan retfærdiggøre hindringer i oprindelsesstaten. I senere domme har EF-domstolen derimod i to konkrete sager vedrørende henholdsvis rentefradragsbegrænsning og udbyttebeskatning afvist, at de konkrete hindringer for den frie bevægelighed i oprindelsesstaten har kunnet retfærdiggøres med henvisning til territorialprincippet, jf. bl.a. Bosal-sagen⁷⁵, hvor det i præmis 38 og 39 udtales:

⁷⁵ EF-domstolens dom af 18. september 2003, sag C-168/01.

”38. I denne forbindelse bemærkes, at den anvendelse af territorialprincippet, der er foretaget i Futura Participations og Singer-dommen vedrørte beskatning af én skattepligtig, der udøvede virksomhed i den medlemsstat, hvor hovedvirksomheden blev drevet, samt i andre medlemsstater i form af sekundær virksomhed.

39. Henset til de faktiske omstændigheder i hovedsagen, og som generaladvokaten har anført i punkt 50 og 51 i forslaget til afgørelse, er argumentet om, at den forskellige skattemæssige behandling af moderselskaber begrundet i, at de datterselskaber, der opnår overskud, der er skattepligtigt i Nederlandene, og de, der ikke gør ikke befinder sig i sammenlignelige situationer, uden relevans. Den omhandlede forskellige skattemæssige behandling berører nemlig moderselskaberne afhængigt af, om de råder over eller ikke råder over datterselskaber, der opnår overskud, der er skattepligtigt i Nederlandene, selv om disse moderselskaber alle har hjemsted i denne medlemsstat. For så vidt angår den skattemæssige situation for moderselskaberne med hensyn til deres datterselskabers overskud må det imidlertid konstateres, at overskuddet ikke er skattepligtigt for moderselskaberne, uanset om overskuddet hidrører fra datterselskaber, der er skattepligtige i Nederlandene, eller fra andre datterselskaber.”

For så vidt angår den skattemæssige situation for moderselskaberne i en sambeskatning kan det anføres, at overskuddet i datterselskaberne - i modsætning til situationen i Bosal-sagen - er skattepligtigt for moderselskaberne. Man kunne videre argumentere for, at sambeskatningen er beskatning af én skattepligtig (koncernen), der udøver virksomhed i den medlemsstat, hvor hovedvirksomheden (moderselskabet) drives, samt i andre medlemsstater i form af sekundære virksomheder (datterselskaber).

7.2.3 Særligt om genbeskatning af underskud

Ligningslovens § 33 E indeholder regler om genbeskatning af underskud, der er fratrukket under sambeskatning med udenlandske datterselskaber, når sambeskatningen ophører m.v. Da underskud ikke genbeskattes ved ophør af sambeskatning med danske selskaber, kan man overveje om denne forskelsbehandling mellem etablering af danske og udenlandske sambeskattede datterselskaber kan begrundes i almene hensyn.

Det har fra flere sider været hævdet, at genbeskatningsreglerne er i strid med forbudet mod hindringer i den fri etableringsret.⁷⁶ Kritikken synes ikke at gå på selve eksistensen af genbeskatningsreglerne. Der synes således at være en accept af, at tilladelse til sambeskatning nødvendigvis må kombineres med regler om genbeskatning af underskud, hvis det skal sikres, at en sambeskatning med udenlandske datterselskaber ikke kan føre til, at der gives fradrag to gange i forskellige indtægter for det samme underskud.

Det problematiske i genbeskatningsreglerne i relation til EU-retten hævdes først og fremmest at være, at reglerne, som kun gælder for udenlandske datterselskaber, rammer bredere end deres formål. Med andre ord skulle reglerne ikke være proportionale. I den forbindelse henvises særligt til genbeskatningsreglernes hæmmende virkning for koncerninterne omstruktureringer, og til at genbeskatningen er forskellig afhængig af, om et datterselskab sælges inden for eller ud af koncernen.

Det synes oplagt, at spørgsmålet om genbeskatningsreglernes forenelighed med den frie etableringsret i henhold til EF-traktaten bør vurderes ud fra to forskellige forudsætninger.

7.2.3.1 Ikke EU-retligt krav om grænseoverskridende sambeskatning

Genbeskatningsreglerne er et udslag af, at man i Danmark tillader sambeskatning med udenlandske datterselskaber. Hvis EU-retten ikke stiller krav om grænseoverskridende sambeskatning, er det et væsentligt argument for, at reglerne om genbeskatning af underskud er forenelige med EU-retten. Genbeskatningsreglerne kan i så fald ses som en begrænsning i de begunstigende regler om sambeskatning, som Danmark "frivilligt" har indført.⁷⁷

⁷⁶ Christina D. Tvarnø, "Skattemæssigt underskud i selskaber i EU", s. 266, Tilde Hjortshøj og Dennis Bernhardt i *Revision & Regnskabsvæsen* 2004, s. 30-37, og Søren Lehmann Nielsen i *Skat Udland* 2004, 160.

⁷⁷ Således også Michael Kirkegaard Nielsen og Sara Stenz Ludvigsen, som mener, at det er afgørende for besvarelsen, om EU-retten stiller krav om adgang til sambeskatning med udenlandske datterselskaber, jf. *Skat Udland* 2003, 384.

Denne betragtning har indtil videre været grundlaget for, at genbeskatningsreglerne i henhold til gældende ret ikke anses for uforenelige med EU-retten. Landsskatteretten har således i TfS 2004, 218 udtalt:

”Der er videre ikke grundlag for at antage, at ligningslovens § 33 E strider mod EU-traktaten. Bestemmelsen i selskabsskattelovens § 31 giver mulighed for sambeskatning med udenlandske datterselskaber, og dermed for fradrag i moderselskabets indkomst for underskud i det udenlandske datterselskab. Dette er en lempeligere skattemæssig behandling end den, der generelt gælder i EU, og reglerne herom må antages at virke fremmende for etablering i udlandet. Ligningslovens § 33 E tilsigter efter sit indhold reelt at ligestille den skattemæssige behandling af udenlandske og danske datterselskaber ved udtræden af sambeskatningen, hvorfor genbeskatningsreglen ikke ses at være en hindring for den frie etableringsret. Der er herefter ikke grundlag for at indbringe spørgsmålet for EF-domstolen.”

Landsskatteretten har således fastslået, at genbeskatningsreglerne ikke er i strid med retten til fri etablering.

7.2.3.2 EU-retligt krav om grænseoverskridende sambeskatning

Det kan således få væsentlig betydning for genbeskatningsreglerne, hvis EF-domstolen i Marks & Spencer-sagen når frem til, at medlemsstaterne i henhold til EU-retten skal tillade sambeskatning med udenlandske datterselskaber. I så fald kan de danske regler om sambeskatning – herunder reglerne om genbeskatning af underskud – ikke længere anskues som en frivillig national ordning, og man vil derfor være nødsaget til at vurdere nærmere, om den gældende udformning af genbeskatningen kan anses for en proportional foranstaltning. Alternativt kunne man undgå enhver diskussion om foreneligheden med EU-retten ved at fjerne forskelsbehandlingen mellem danske og udenlandske datterselskaber – dvs. indføre tilsvarende regler for genbeskatning af underskud, der er fratrukket under sambeskatning med danske datterselskaber.

7.3 Sammenfatning vedrørende EU-retlige forhold

Som det er fremgået, er EF-domstolens praksis vedrørende bestemmelser om fri bevægelighed - særligt den fri etableringsret – af stor betydning ved overvejelserne om de fremtidige sambeskatningsregler i Danmark. Det er imidlertid ikke sådan, at det er utvivlsomt, hvornår nationale skatteregler

er i strid med disse EU-retlige bestemmelser. Det gælder eksempelvis spørgsmålet om, hvorvidt det er foreneligt med retten til fri etablering i EU at nægte sambeskatning med udenlandske datterselskaber.

I en situation, hvor man står over for udformningen af et regelsæt, som i videst muligt omfang skal være fremtidssikret, må det derfor være en selvfølge, at der så vidt muligt tages højde for de elementer i et sådant regelsæt, hvor der er rejst tvivl om foreneligheden med EU-retten.

Konkret indebærer det især, at det vil være uhensigtsmæssigt at indskrænke de eksisterende sambeskatningsreglers anvendelsesområde, så sambeskatningen kun vedrører overskud og underskud, der er opstået inden for dansk skattejurisdiktion, før EF-domstolens afgørelse i Marks & Spencer-sagen foreligger. Et sådan regelsæt vil ikke kunne opretholdes, hvis EF-domstolen i Marks & Spencer-sagen når frem til, at reglerne om fri etableringsret fordrer en ret til underskudsoverførsel fra udenlandske datterselskaber. Det kan som nævnt oven for ikke afvises med sikkerhed.

Indtil EF-domstolens afgørelse er truffet, bør de danske regler derfor fortsat indeholde mulighed for grænseoverskridende overførsel af underskud - i det mindste for selskaber, der er hjemmehørende i EU-lande - medmindre muligheden for overførsel af underskud mellem danske selskaber også afskaffes.

7.4 EU-kommissionens overvejelser om et fælles konsolideret beskatningsgrundlag

I overvejelserne om opbygningen af et regelsæt for international koncernbeskatning må man nødvendigvis inddrage de tendenser og den udvikling, som foregår i EU-regi. I det følgende beskrives EU-kommissionens overvejelser og ønsker med hensyn til udviklingen af selskabsbeskatningen i EU. Med hensyn til de juridiske rammer for et koncernbeskatningssystem, som sættes af de fundamentale principper i EU-traktaten og EU-domstolens praksis vedrørende disse, henvises til de foregående afsnit.

Kommissionen udsendte d. 23. oktober 2001 meddelelsen ”på vej mod et indre marked uden skattemæssige hindringer – en strategi for fastsættelse af et konsolideret selskabsskattegrundlag for virksomheders aktiviteter

overalt i EU".⁷⁸ Meddelelsen er senere fulgt op af en statusmeddelelse fra den 24. november 2003.⁷⁹

Selskabsskattemeddelelsen fra 2001 indeholder detaljerede undersøgelser af selskabsbeskatningen i EU, som viser, at der er stor forskel på den effektive skattebyrde for investorer, som er hjemmehørende i de forskellige EU-lande, ligesom der er stor forskel i de enkelte EU-landes behandling af investeringer i og fra andre lande. Disse forskelle kan have indflydelse på den internationale konkurrenceevne for selskaber, der er placeret i forskellige EU-lande og kan føre til, at ressourcer ikke placeres mest effektivt.

Kommissionen har på den baggrund fremlagt en to-trins-strategi, der skal fjerne skattemæssige barrierer for selskabernes grænseoverskridende aktiviteter i det indre marked:

- 1) Målrættede forholdsregler, der afhjælper de mest påtrængende problemer på kort eller mellem langt sigt, efterfulgt af
- 2) En omfattende løsning på langt sigt, hvor selskaber kan anvende et samlet (konsolideret) selskabsskattegrundlag for alle deres aktiviteter i EU.

7.4.1 Målrættede forslag

De målrættede forslag spænder fra at skabe debat om den fremtidige selskabsbeskatning i det indre marked over rådgivning og overvågning i forbindelse med medlemsstaternes gennemførelse af EU's skattelovgivning til fremsættelse af konkrete direktivforslag. Nedenfor er kort nævnt nogle af de væsentligste initiativer.

Revision af eksisterende direktiver

Kommissionen bebudede en revision af moder/datterselskabsdirektivet (90/435/EF) og fusionsbeskatningsdirektivet (90/434/EF) med henblik på at udvide direktivernes anvendelsesområde. Kommissionen fremsatte i 2003 forslag om ændringer i begge direktiver.⁸⁰

⁷⁸ KOM (2001) 582.

⁷⁹ KOM (2003) 726, "Et indre marked uden selskabsskattemæssige hindringer – hidtidige resultater, igangværende initiativer og tilbageværende udfordringer".

⁸⁰ KOM (2003) 462 og KOM (2003) 613.

Ændringerne af moder-/datterselskabsdirektivet er vedtaget, jf. 2003/123/EF. Det indebærer bl.a., at kravet til ejerandel for at kunne modtage skattefrit udbytte fra et andet selskab nedtrappes fra de nuværende 25 pct., så der i 2009 kun kræves en ejerandel på 10 pct. Endvidere er den kreds af selskaber, som omfattes af direktivet, udvidet - bl.a. med det europæiske selskab (SE-selskabet) og det europæiske andelsselskab (SCE-selskabet).

Forslaget til udvidelse af fusionsdirektivet omfatter også både SE- og SCE-selskabet. Endvidere skal forslaget bl.a. give mulighed for at disse selskaber kan flytte hjemsted fra et EU-land til et andet EU-land uden beskatning af de aktiver og passiver, som forbliver under beskatning i det land, som hjemstedet flyttes fra. Kommissionen forsøger således at skabe de bedst mulige skattemæssige vilkår for især SE-selskabet i håb om at dette ”fælleseuropæiske” selskab kan medvirke til mere ensartede regler for selskabsbeskatningen i EU.⁸¹

Grænseoverskridende udligning af tab

Kommissionen valgte i forbindelse med selskabsskattemeddelelsen at trække sit forslag fra 1991 om grænseoverskridende udligning af tab tilbage.

Kommissionen har imidlertid lagt op til, at den sammen med EU-landene skal drøfte mulighederne for fælles regler, hvorefter et selskab i et EU-land kan få fradrag ved opgørelsen af dets skattepligtige indkomst for underskud i filialer og datterselskaber i andre EU-lande. Begrundelsen er, at flere EU-lande har væsentlige begrænsninger i adgangen til, at selskaber i de pågældende lande kan få fradrag for underskud ved virksomhed gennem en filial eller et datterselskab i andre lande. Kommissionen, der i den anledning har vist interesse for det danske sambeskatningssystem, forventes at tage initiativ til sådanne drøftelser i løbet af 2004.

Transfer pricing

Kommissionen foreslog endvidere et forbedret samarbejde om beskatning ved transaktioner mellem forbundne selskaber i forskellige EU-lande –

⁸¹ Rente-/royaltydirektivets anvendelsesområde er også foreslået udvidet til at omfatte SE- og SCE-selskabet, KOM (2003) 841.

herunder at sikre den faktiske gennemførelse af voldgiftskonventionen. Der skal også fokuseres på dokumentationsbehovet og de praktiske problemer i forbindelse med efterlevelse af medlemsstaternes forskellige regler på området med henblik på at udvikle en ”best practice”.

Arbejdet foregår i et særligt forum i EU-regi – ”Joint EU Transfer pricing forum” – hvor der deltager både embedsmænd og repræsentanter for erhvervslivet. Kommissionen har udsendt en meddelelse⁸² om det foreløbige arbejde i forumet og om et forslag en adfærdskodeks for den faktiske gennemførelse af voldgiftskonventionen.

Dobbeltbeskatningsaftaler

Kommissionen foreslår, at medlemslandene koordinerer deres forhandlinger om dobbeltbeskatningsaftaler med 3. lande, så aftalerne overholder landenes forpligtelser efter EU-traktaten. Kommissionen ønsker på længere sigt at få indført en EU-version af OECD-modeloverenskomsten.

Der er endnu ikke taget initiativer på dette område.

7.4.2 Fælles konsolideret beskatningsgrundlag

Flere af de problemer, som Kommissionen beskriver i meddelelsen, udspringer af, at selskaberne i EU skal overholde op til 15 (nu 25) sæt nationale skatteregler.

I betragtning af at selskaberne i stigende grad ser EU som ét marked, udgør medlemsstaternes forskellige skattesystemer en væsentlig hindring for effektiv erhvervsplanlægning og etablering af effektive erhvervsstrukturer – og er samtidig årsag til væsentlige meromkostninger til revisorer, advokater og administration.

Kommissionen lægger ikke skjul på, at den på langt sigt ønsker at få gennemført et konsolideret selskabsskattegrundlag for selskabers aktiviteter i EU.

En samlet opgørelse af selskabernes overskud vil samtidig – i hvert fald inden for EU – fjerne problemerne med transfer pricing, samt indføre et

⁸² KOM (2004) 297.

grænseoverskridende fradrag for underskud, da et sådant fradrag ligger implicit i forslaget om én samlet opgørelse af overskud og underskud på EU-basis. Det vil herudover blive betydeligt lettere at gennemføre grænseoverskridende omstruktureringer og vil i stor udstrækning forhindre dobbeltbeskatning inden for EU.

Kommissionen skitserede flere modeller for en harmonisering af det europæiske selskabsskattegrundlag, jf. boks 7.2.

Boks 7.2 Modeller for et harmoniseret selskabsskattegrundlag

Home state taxation (HST): Medlemslandene, eller en gruppe af medlemslandene, anerkender gensidigt, at beskatningsgrundlaget for koncerner med aktiviteter i flere medlemslande bliver beregnet i overensstemmelse med skattereglerne i moderselskabets hjemland. Det er kun metoden til beregning af den skattepligtige indkomst, som ændres – hver medlemsstat vil forsat kunne bestemme skattesatsen for den del af koncernens skattepligtige indkomst, som tilfalder dem.

Common consolidated tax base (CCTB): Efter denne model indføres et nyt selskabsskatteregelsæt, som skal fungere parallelt med de nationale selskabsskatteregler og være valgfrit for selskaberne. De nye europæiske selskabsskatteregler skal administreres af det medlemsland, hvor moderselskabet er hjemmehørende.

Skattesatsen bestemmes fortsat af de pågældende medlemsstater, men i modsætning til home state taxation er beregningsgrundlaget for den skattepligtige indkomst ens for alle europæiske selskaber og afhænger ikke af skattereglerne i det land, hvor moderselskabet er hjemmehørende. I lighed med HST-modellen kan CCTB-modellen samtidig indføres uden at ændre den eksisterende nationale skattelovgivning.

European Union company income tax (EUCIT): I denne model indføres ”en europæisk indkomstskat”. I den rene form opkræves selskabsskatten af en ny europæisk myndighed, efter et nyt selskabsskatteregelsæt, til en EU-skattesats. Provenuet bruges herefter først og fremmest til at finansiere EU-institutioner og -aktiviteter, hvorefter det resterende provenu fordeles mellem medlemslandene efter en fastsat fordelingsnøgle. Denne ordning kunne ligesom CCTB-modellen være valgfri og eksistere parallelt med de nationale regler.

A single compulsory harmonised tax base: I denne model ophæves alle eksisterende nationale skatteregler og i stedet udformes ét nyt europæisk regelsæt, der skal gælde i alle EU-landene, som det eneste regelsæt for beregningen af selskabsskatten. Det nye europæiske regelsæt vil således skulle anvendes af alle selskaber, uanset størrelse eller grænseoverskridende aktivitet.

HST-modellen er den mindst vidtgående af de foreslåede modeller, da den bygger videre på de eksisterende skattesystemer, hvilket bl.a. betyder, at eksisterende domstolspraksis og fortolkninger af skattelove fortsat vil finde anvendelse. HST-systemet er samtidig ikke afhængig af, at der sker en harmonisering af regnskabsreglerne. Ved HST-modellen undgår man således mange af de problemer, som er forbundet med at indføre et helt nyt skattesystem.

Kommissionen har siden selskabsskattemeddelelsen arbejdet på at etablere en pilotordning med HST-beskatning for små og mellemstore virksomheder SMV'er. Modellen er især af værdi for disse virksomheder, da de under dette system kan forsætte med at benytte det skattesystem, de har været vant til at bruge og derved nedsætte de meromkostninger, der er forbundet med at have grænseoverskridende aktiviteter.

Foreløbigt er der ikke etableret nogen pilotordning vedrørende HST-beskatning. Danmark ønsker ikke at deltage i pilotordningen. Det er først og fremmest begrundet i, at ordningen indebærer, at samme erhvervsmæssige aktivitet i Danmark vil blive underlagt forskellige skattemæssige vilkår, og at Danmark skal opgive suverænitet på skatteområdet.⁸³

Kommissionen har siden selskabsskattemeddelelsen endvidere fokuseret på de virkninger, som indførelsen af internationale regnskabsstandarder (IFRS) har på indførelsen af et konsolideret beskatningsgrundlag for virksomhedernes aktiviteter overalt i EU.⁸⁴ Håbet er naturligvis, at IFRS-opgørelserne kan bane vejen for et fælles beskatningsgrundlag.

Hvad angår Danmark påvirker indførelsen af internationale regnskabsstandarder ikke beskatningsgrundlaget for koncernerne. I Danmark er der en fuldstændig adskillelse mellem de regnskabsmæssige og de skattemæssige regler. Det er imidlertid ikke tilfældet i mange andre EU-lande. For disse lande vil indførelsen af internationale regnskabsstandarder trække i retning af fælles skatteregler, men naturligvis kun i det omfang landene

⁸³ Se Forslag til Lov om det europæiske selskab (SE-loven), FT 2003-04, L 142 – bilag 8.

⁸⁴ Den obligatoriske brug af International Financial Reporting Standards (IFRS), tidligere kendt som International Accounting Standards (IAS), fra 2005 blev fastsat ved forordning (EF) nr. 1606/2002 (IFRS-forordningen).

ikke vælger positivt at fravige de regnskabsmæssige regler i relation til opgørelsen af beskatningsgrundlaget.

Kommissionen har foreløbigt konkluderet, at IFRS-opgørelserne er et neutralt udgangspunkt for et forskelligt beskatningsgrundlag. Kommissionen har dog samtidig tilkendegivet, at konsoliderede IFRS-regnskaber næppe er den bedste vej til et fælles beskatningsgrundlag. Kommissionen begrundet dette med, at definitionen af en konsolideret koncern til regnskabsmæssige formål næppe er tilfredsstillende til skattemæssige formål, og at mange konsoliderede regnskaber også vil omfatte resultaterne i datterselskaber uden for EU. Det vil være både kompliceret og tidskrævende at korrigere de konsoliderede regnskaber, så visse selskaber tages ud og andre medregnes.

Den nøjagtige definition af den konsoliderede koncern er således stadig uafklaret. Efter Kommissionens opfattelse vil et enkelt retligt ejerskab via fastlæggelse af tærskler, f.eks. 50 % eller 100 %, næppe være tilstrækkeligt, da det står åbent for manipulation, og det kan være nødvendigt med yderligere styrings- og kontroltest. Ved den begrebsmæssigt mere tiltrækkende beskatning af enheder, hvor definitionen udvides til at omfatte test med tilknytning til graden af økonomisk integration, indføres der imidlertid et element af subjektivitet, som kan føre til uvished og kompleksitet, der måske kan opveje fordelene.

Selv om problemerne med fastsættelsen af beskatningsgrundlag overvindes, er der stadig i hvert fald ét væsentligt udestående spørgsmål – nemlig hvordan selskabsskatteprovenuet skal fordeles mellem medlemsstaterne. Alle fire modeller, som Kommissionen har skitseret, skal kombineres med en fordelingsnøgle, der kan fordele beskatningsgrundlaget mellem de enkelte medlemsstater, som herefter kan beskatte indkomsten med deres nationale skattesats.

En sådan problemstilling kendes fra USA, Canada og Schweiz, hvor virksomheder, der opererer i flere stater/provinser/cantoner, beregner deres samlede overskud i landet og herefter fordeler overskuddet ud på de enkelte stater m.v. Fordelingen i de nævnte lande indebærer typisk, at selskabets indkomst inden for landets grænser fordeles efter relativt kapitalapparat,

relativ lønsum og relativ omsætning i den enkelte region. Der er en lang række vanskeligheder ved en sådan fordeling på baggrund af en formel. Man skal bl.a. være opmærksom på, at der vil være de samme incitamenter til at ”forvride indkomstfordelingen” mellem høj- og lavskattelande, som det kendes i dag. Forvridningen vil blot ske via de faktorer, som indkomsten fordeles efter (kapital, løn, omsætning m.v.).⁸⁵

Bl.a. på den baggrund må man forvente, at et fælles konsolideret beskatningsgrundlag inden for EU har meget lange udsigter. Der synes heller ikke i Kommissionens foreløbige arbejde at være løsninger, der kan overføres ved konstruktionen af et nationalt koncernbeskatningssystem i Danmark. Tværtimod har Kommissionen fremhævet det nuværende danske system, som en mulig vej til en løsning vedrørende grænseoverskridende overførsel af underskud. Denne fremhævelse er imidlertid mere bygget på en anerkendelse af selve muligheden for grænseoverskridende udligning af underskud, end en egentlig vurdering af de gældende danske sambeskatningsregler.

⁸⁵ Se Søren Bo Nielsen i Skat Udland 2002.33.

8. Overordnede hensyn og principielle spørgsmål

8.1 Indledning

De danske frivillige internationale sambeskatningsregler er ganske komplicerede, og diskussioner af reglerne bliver derfor ofte ganske tekniske og detaljerede. I dette kapitel forsøges en anden tilgang. Udgangspunktet er en tænkt verden, hvor man for første gang skal tage stilling til international koncernbeskatning (eller alternativt skal opbygge et helt nyt regelsæt). I et sådan tilfælde er det oplagt – inden man kaster sig over detaljerne – først at få afklaret nogle helt principielle spørgsmål og få taget stilling til, hvilke overordnede hensyn det er, som reglerne skal varetage.

8.2 Investeringsneutralitet

Skatteregler skal som hovedregel tilrettelægges efter at påvirke borgernes og virksomhedernes beslutninger mindst muligt⁸⁶.

En optimal selskabsbeskatning er derfor en beskatning, der ikke skaber forvriddninger, mht. hvilke investeringer, der gennemføres. Samfundsøkonomisk er det optimalt, at de mest rentable investeringer gennemføres, da det er disse investeringer, der vil give den største velstandsforbedring. Det indebærer, at skattereglerne optimalt set ikke må ændre ved, at de investeringer, der giver det største afkast (før skat), vil gennemføres. Da selskaberne optimerer afkastet *efter* skat, kræver det, at de investeringer, der har det største afkast før skat, også har det største afkast efter skat.

Skattereglerne må således - set fra et globalt synspunkt – ikke påvirke selskaberne til at investere i eet land frem for i et andet land, da man erved globalt ikke vil få gennemført de mest rentable investeringer. Et mål om total neutralitet kan alene opnås ved en total integrering og harmonisering af alle landes selskabsskattesystemer. Dette er selvsagt ikke muligt. Enkelte lande eller grupper af lande kan derimod søge at tilpasse deres systemer til de omliggende selskabsbeskatningssystemer enten via markedspress (skattekonkurrence) eller via aftalt samordning (skattekoordinering/harmonisering).

⁸⁶ Med mindre der er tale om bevidst at påvirke beslutningerne i en bestemt retning for at mindske negative eksternaliteter f.eks. i retning af en mere miljøvenlig adfærd.

Set fra det enkelte lands synspunkt kan der være store samfundsøkonomiske gevinster ved at lade skattesystemet hæmme investeringer internt i landet i mindre grad end investeringer uden for landet. Derved opnås alt andet lige et øget investeringsniveau internt i landet (og færre investeringer uden for landet). Det vil udmøntes i et højere produktivitets- og lønniveau internt i landet samt et skatteprovenu til landet fra investeringens overskud, jf. boks 8.1. Det *enkelte* land har derfor et incitament til at sikre, at dets skatteregler som minimum er neutrale i forhold til selskabernes lokaliserings- og investeringsbeslutning – og gerne forvrider i retning af at gøre det mere fordelagtigt at investere internt i landet frem for uden for landet.

I forhold til såvel indenlandske som udenlandske investorer kan dette først og fremmest ske ved, at den nationale *effektive* gennemsnitlige selskabsbeskatning ikke er større end andre landes i den pågældende region, jf. boks 8.1. Selvom der oftest er størst fokus på landenes formelle selskabsskattesatser, så har også landenes øvrige skatteregler (herunder afskrivningsregler) betydning for tilskyndelsen til at foretage investeringer internt i landet relativt til investeringer i udlandet.

De seneste årtier har der været en betydelig og forstærket tendens til selskabsskattenedsættelser i de europæiske lande – ca. 1 pct. point om året i EU-15 (og endnu hurtigere i de ti nye medlemslande), og netop ovenstående virkninger vurderes ofte at være blandt årsagerne til den stigende internationale skattekonkurrence på den formelle selskabsskattesats.

Boks 8.1 Den økonomiske sammenhæng mellem beskatning af selskaber, investeringer, produktivitet, løn og velstand i en international verden.

I en international verden kan kapitalen føres frit henover landegrænser. Det er en samfundsøkonomisk fordel, da kapitalen vil søge derhen, hvor det største afkast opnås, hvormed de mest rentable investeringer gennemføres. Men da forskellige lande har forskellige skattesatser, og selskaberne søger at maksimere afkastet efter skat – og ikke før skat – vil der typisk være forskel på, hvad der er optimalt for det enkelte selskab, og hvad der er optimalt samfundsøkonomisk – både for det enkelte land og for verden som helhed.

Selskabernes maksimering af afkastet efter skat indebærer alt andet lige en mindre kapitalbeholdning i et land med en relativ høj selskabsskat, i forhold til hvis det havde haft en relativ lav selskabsskat. Denne mindre kapitalbeholdning betyder færre investeringer og et mindre skattegrundlag. Det er sjældent optimalt for det enkelte land. Over de seneste årtier har udviklingen bragt os langt tættere på denne verden med fri kapitalmobilitet, og dermed også skabt grundlaget for international skattekonkurrence.

Selskabsskattens påvirkning af selskabernes adfærd rubriceres ofte i tre virkninger.

1. Selskabsskatten har direkte betydning for, hvor koncerner har incitament til at placere deres overskud. Via forskellige former for fradragsberettigede betalinger for koncerninterne ydelser som f.eks. renter/royalties/management fees og lignende kan koncerner, der er repræsenteret i flere lande, ”flytte” overskuddet til det land, hvor selskabsskatten er lavest.
2. Selskabsskatten påvirker selskabernes beslutning om lokalisering (af datterselskaber eller filialer).
3. Selskabsskatten påvirker omfanget af nyinvesteringer i allerede eksisterende virksomheder i landet.

En lavere selskabsskat vil således på grund af kapitalens fri bevægelighed – alt andet lige – trække et øget skattegrundlag og flere investeringer til et givent land f.eks. Danmark, da udenlandske opsparende vil søge hertil pga. det højere afkast efter skat. Det giver et øget kapitalapparat, som vil øge efterspørgslen efter arbejdskraft, som vil presse lønningerne op. Denne lønfremgang er en real lønfremgang, som ikke vil ”spises op” af inflation, da lønmodtagerne er blevet mere produktive som følge af det øgede kapitalapparat. Det øgede skattegrundlag vil imødegå en del af det umiddelbare provenutab i forbindelse med en selskabsskattenedsættelse.

Den optimale selskabsskattesats for et land afhænger af, hvor mobil kapitalen er – jo mere mobil kapitalen er, jo lavere optimal selskabsskattesats.

8.3 Koncernens skatteevne (særskilt eller samlet beskatning)

En koncern vil ofte være én økonomisk enhed, der søger at maksimere den samlede profit - og ikke særskilt søger at maksimere hver enkelt selskabs profit. I det omfang dette udgangspunkt er rigtigt vil det være rimeligt og mest neutralt, at det også er den samlede koncern, der beskattes.

Hvordan koncernen organiserer sig bør alene ske efter hensyn til at optimere den samlede indtjening (før skat). Skattesystemet bør ikke give forvridninger i denne beslutning og dermed påvirke fordelagtigheden i at organisere sig på én måde frem for på en anden.

Heraf må det være en følge, at skatteevnebetraktningen bør vedrøre koncernen som helhed. Ved at beskatte efter de enkelte selskabers skatteevne kan man nemt forestille sig situationer, hvor den samlede koncern vil beskattes meget kraftigt i forhold til dens samlede skatteevne.

Udgangspunktet i stort set alle lande er dog, at det enkelte selskab – og ikke koncernen – er skattesubjekt. Beskatning af alle koncernselskaber under et i et og samme land kendes så vidt vides kun i Australien (Se nærmere herom i kapitel 6.7). Derimod vil de fleste lande have særlige skatteregler for koncernselskaber, der tager hensyn til netop det forhold, at de indgår i en koncern, hvor der tages hensyn til, at skatteevnen må ses samlet. Dette gælder såvel hensynet til koncernen, når summen af skatten af koncernselskaberne overstiger koncernselskabernes skatteevne, som det gælder hensynet til staten, når det enkelte selskabs skat er alt for lav i forhold til det enkelte selskabs bidrag til koncernens samlede skatteevne. I praksis havner man i et blandet system, hvor udgangspunktet er beskatning af de enkelte selskaber kombineret med et antal særregler for koncernselskaber.

I Danmark er en af disse særordninger adgangen til at overføre underskud mellem sambeskattede selskaber. Adgangen til sambeskatning er groet ud af praksis, som senere er lovfæstet (se om regelsættets historie i kapitel 2). De bærende principper er aldrig officielt tilkendegivet, men kan ikke være andet end hensyn til koncernens skatteevne: Hvis koncernen opererer som en økonomisk enhed, men der er underskud på 100 i et selskab, men over-

skud på 100 i et andet selskab har koncernen ingen skatteevne, kan det være rimeligt at anerkende en adgang til udligning af underskud i det skattepligtige overskud.

Sambeskatningsreglerne kan således bringe os *tættere* på skattemæssig neutralitet mht. valg af organisationsform. Men det skal bemærkes, at der dog ikke af den grund er fuld skattemæssig neutralitet. Enkeltstående selskaber kan ikke udligne underskud i det enkelte år. Dette ville kræve et system med negativ skat, men sambeskatningsreglerne – såvel de nationale som de internationale – eliminerer *nogle* af de skattemæssige forvridninger i organisationsbeslutningen.

8.3.1 Territorialbeskatning contra globalbeskatning

Bedømmelsen af skatteevnebetragtninger afhænger stærkt af, om aktiviteterne alene foretages i et og samme land, eller om der er tale om aktiviteter i flere forskellige lande.

Udgangspunktet for beskatning af danske selskaber er beskatning efter skatteevneprincippet. Som følge heraf inddrages også udenlandsk indkomst i den skattepligtige indkomst, og der beregnes dansk skat her af. Som en naturlig følge af skatteevneprincippet gives nedslag for udenlandsk skat, der måtte være pålagt den udenlandske indkomst.

På *koncernniveau* er der ikke tale om noget konsekvent globalbeskatningsprincip set fra et dansk synspunkt. Det skyldes det enkle forhold, at danske koncerner frit kan vælge at drive deres udenlandske virksomhed som en filial af et dansk selskab, hvor hele indkomsten beskattes i Danmark, eller som et udenlandsk datterselskab, hvor indkomsten *ikke* beskattes i Danmark. Tilsvarende kan koncernerne frit vælge om udenlandske datterselskaber skal inddrages under dansk sambeskatning.

Dette medfører igen, at koncernerne selv bestemmer, om koncernen i Danmark vil undergives globalbeskatning eller vil nøjes med at betale skat af deres danske aktiviteter. Hvis den udenlandske skat er lavere end den danske, vil dansk globalbeskatning som hovedregel blive fravalgt.

Efter gældende danske regler kan det frit vælges, hvilke selskaber, der indgår i en sambeskatning. Man behøver således ikke at inddrage alle koncernselskaber i sambeskatningen, men koncernen kan selv vælge mellem hvilke selskaber, der skal ske underskudsudligning. Man kan endvidere frit vælge, hvornår en filial skal udgå af dansk beskatning ved at omdanne filialen til et udenlandsk datterselskab.

Mellem danske selskaber i en ren national sambeskatning har dette ikke den store betydning for koncernens samlede danske skat. Den danske stat har jo beskatningsretten til det samlede overskud. Er der derimod tale om en koncern med selskaber i flere lande har dette stor betydning, fordi de udenlandske selskaber, der ikke formelt inddrages i sambeskatningen, ikke undergives dansk beskatning. Evt. hjemtagelse af overskud fra udenlandske datterselskaber til moderselskabet beskattes ikke.

Det frie valg mellem at inddrage udenlandske aktiviteter under dansk beskatning eller ej medfører således, at globalbeskatningsprincippet for danske selskaber kun kan medføre en samlet mindre selskabsskattebase i forhold til, hvis Danmark alene beskattede danske aktiviteter (dansk territorialbeskatning). Koncernerne vil alene vælge globalbeskatning for sandsynligt underskudsgivende enkeltelskaber i udlandet – ikke de overskudsgivende. Netop sandsynligheden for overskud eller underskud er helt afgørende for, om man ønsker at benytte sambeskatningsreglerne, som det fremgår af afsnit 8.4. Derfor er det vigtigt at bemærke, at med de gældende regler skal beslutning om sambeskatning eller ej først træffes på selvangivelsestidspunktet – altså først når koncernen har kendskab til resultatet af investeringens første år.

Der er derfor grundlag for en diskussion af, om det frie valg med hensyn til hvilke selskaber og filialer, man kan inddrage under begunstigende koncernbeskatningsregler som f.eks. adgang til udligning af underskud, skal revideres.

8.3.2 Hvis der skal være særlige regler for koncernbeskatning, hvilke selskaber skal/kan da inddrages i koncernbeskatningen? – og skal der være et frit valg, et bundet valg eller intet valg?

Virkningen af de danske regler om frivillig international sambeskatning er en hjælp til internationalt orienterede danske koncerner med investeringer i udlandet, der typisk giver underskud i begyndelsen, men som sandsynligvis på sigt vil blive en god forretning. Hvis investeringen begynder at give overskud skal de tidligere givne fradrag (gen)beskattes, hvorfor reglerne i disse tilfælde blot virker som en slags rentefrit lån. Hvis investeringen aldrig kommer til at give overskud giver reglerne et endeligt fradrag på underskuddet i den periode, investeringen har kørt.

Uden de gældende regler – og med alt andet lige – ville der således kunne være en række selskaber, der skulle betale en meget høj skat i forhold til koncernens reelle nettoindkomst, fordi de ikke ville kunne modregne tab i udlandet i gevinster i Danmark. Men det kan diskuteres, hvorvidt denne for høje skat ville være en følge af, at Danmark ikke tillod international sambeskatning, eller om den ville være en følge af, at udlandet ikke udbetaler negativ skat eller måske ikke tillader national sambeskatning.

Men der kan under alle omstændigheder stilles spørgsmålstejn ved hensigtsmæssigheden i, at de nuværende regler i nogen grad giver mulighed for at koncernerne selv kan bestemme, hvad der skal indgå i deres skatteevne.

Mange lande – heriblandt Danmark og langt de fleste andre OECD-lande – tillader, at selskaber kan overføre uudnyttede underskud til andre koncerninterne selskaber med overskud. Hermed bliver koncernens samlede skattebetaling begrænset samt uafhængig af dennes organisering. Begrænsningen i skattebelastningen medfører et større investeringsniveau, der alt andet lige vil afspejles i højere lønninger. Fradragsretten for dette tab giver staten et mindre samlet selskabsskatteprovenu, end hvis der ikke havde været denne fradragsret, men statens tab herved vurderes mindre end den gevinst, som selskaberne og lønmodtagerne tilsammen opnår. Intern sambeskatning mellem koncerninterne selskaber har derfor nogle gode samfundsøkonomiske egenskaber. Men det kan ikke dermed udelukkes, at det mindre prove-

nu vil kunne anvendes med bedre samfundsøkonomiske virkninger andre steder.

Hvis alle lande tillod en koordineret international sambeskatning med fælles skattebase, ville det kunne vises, at der globalt ville være samfundsøkonomiske fordele og sandsynligvis også for det enkelte land, fordi kapitalen – og dermed investeringerne – frit ville placeres der, hvor afkastet før skat er størst. Skatten ville med andre ord (som udgangspunkt) ikke skabe forvridninger mht., hvilke investeringer der ville blive gennemført. Denne samlede samfundsøkonomiske fordel er *blandt* grundene til EU-kommissionens forslag om en konsolideret indkomstopgørelse for europæiske multinationale selskaber, jf. afsnit 7.4.

Men når kun få lande – og her i blandt Danmark – tillader *frivillig* international sambeskatning uden fælles skattebase, vil der ikke være en samfundsøkonomisk gevinst for det land, der tillader sambeskatningen.

Den grænseoverskridende adgang til sambeskatning vil alt andet lige kunne virke som incitament til investering i lande med såvel lavere som højere selskabsskat end i Danmark. I lande med lavere selskabsskat, fordi går investeringen skidt, trækkes tabet fra i Danmark med skatteværdi 30 pct. Går investeringen godt, vil den første krone i reel fortjeneste (dvs. når underskuddet er blevet udlignet) blive beskattet med den lavere udenlandske selskabsskat. I lande med en selskabsskatteprocent på 30 eller større, fordi reglerne giver ”gratis” adgang til underskudsudligning, jf. afsnit 8.4. Den grænseoverskridende sambeskatning forstørrer således effekten af den igangværende skattekonkurrence til *ugunst* for Danmark.

Helt overordnet afhænger sambeskatningens samfundsøkonomiske virkninger af, om sambeskatningen ”flytter” investeringer eller ej. Der kan teoretisk skelnes mellem tre situationer.

1. I de tilfælde, hvor en koncerns aktivitet under alle omstændigheder ville blive oprettet i udlandet frem for i Danmark, har sambeskatningen alene den effekt, at staten mister et provenu, som i stedet kommer koncernen og i sidste ende dennes ejere til gavn.

I nogle af disse tilfælde vil aktiviteten under alle omstændigheder ske i udlandet pga. andre skatteforskelle f.eks. en markant lavere selskabsskat i udlandet. I andre af disse tilfælde er det driftsøkonomiske forhold, der er afgørende. Når danske virksomheder investerer i udlandet, kan der være en gevinst for Danmark, hvis virksomhedernes danske ejere vil få en større gevinst end lønmodtagernes tab, hvilket vil ske, hvis de investeringer, der foretages, giver et betydeligt større (før-skat) afkast, end de alternative investeringer ville have gjort i Danmark. F.eks. kan udflytninger af simple og løntunge produktionsprocesser til lavtlønslande være en samfundsøkonomisk gevinst – også for Danmark, også selv om der på kort sigt kan være tilpasningsomkostninger.

2. I de tilfælde, hvor sambeskatningen er afgørende for beslutningen om at oprette aktiviteten i udlandet frem for at beholde eller oprette aktiviteten i Danmark, er statens provenutab større end koncernens gevinst, da Danmark dækker skatteværdien af investeringer med underskud, men ikke får skatteprovenu fra de investeringer, der går godt. Dette provenu tilfalder i stedet udlandet, og der vil ske færre investeringer i Danmark. Men også investeringerne i udlandet, der ikke giver et højere før-skat afkast end den tilsvarende investering i Danmark, kan på såvel kort som langt sigt give positive ”spillovers” til koncernens aktiviteter i Danmark.

3. Underskudsgivende internationale koncerner kan tiltrækkes af den danske frivillige sambeskatning. Ved at placere sit hovedsæde i Danmark frem for i et andet europæisk land uden mulighed for international sambeskatning – og alt andet antaget lige – kan der opnås skattemæssige fordele. Hvis sambeskatningsreglerne er afgørende for en sådan placering er formålet jo at udnytte underskud placeret andre steder. Selskabsskatteprovenuet, der vil tilfalde den danske stat som følge heraf, må derfor forventes at blive yderst beskedent. Det kan endvidere diskuteres, hvorvidt sådanne koncerner vil skabe aktivitet i Danmark. Hvis en underskudsgivende koncern placerer sit hovedsæde i Danmark pga. sambeskatningen, afhænger incitamentet jo helt fundamentalt af, at koncernen placerer aktivitet i udlandet. At tiltrække aktivitet til landet gennem incitament til investering i udlandet virker ikke hensigtsmæssigt. Under alle omstændigheder vil det være at foretrække, at arbejdstagerne beskæftiges i selskaber, der beskattes af deres

overskud i Danmark frem for i selskaber, der ikke beskattes af deres overskud i Danmark.

For at vurdere de samlede samfundsøkonomiske virkninger, skal de enkelte koncerners skattemæssige gevinst opvejes mod det danske provenutab og et *samlet set* generelt lavere investeringsniveau.

Alt i alt kan det overvejes, om det fri valg for hvilke selskaber, der inddrages under koncernbeskatningen med hensyn til udligning af underskud skal revurderes. F.eks. kan man overveje en mere konsekvent tilgang til koncernbeskatningen forstået på den måde, at *alle* koncernselskaber (evt. defineret på samme måde som efter IAS) skal indgå i sambeskatningen, hvis koncernen vælger at ville beskattes som koncern. Det vil sige at hvis et dansk moderselskab gerne vil sambeskattes med enten et dansk eller et udenlandsk datterselskab, så skal alle koncernenheder – såvel danske som udenlandske selskaber og filialer – tages i betragtning. Tilsvarende: hvis en koncern ønsker at fradrage underskud fra en filial i udlandet skal også udenlandske datterselskaber tages i betragtning, så der bibeholdes fuld skattemæssig neutralitet i valget mellem etablering i datterselskaber eller filialform med hensyn til spørgsmålet om udnyttelse af underskud. Men også andre mindre restriktive modeller til begrænsning af det frie valg, kunne overvejes – f.eks. en landepuljning. Sådanne overvejelser gøres i kapitel 15-18.

8.4 Eksempel på virkningen af frivillig international sambeskatning

For at illustrere den frivillige internationale sambeskatnings indvirkning på koncerners investeringsincitament er opstillet her et simpelt eksempel. Det skal understreges, at alle tal i dette afsnit er konstruerede.

Ved at antage, at koncerner handler rationelt og profitmaksimerende kan det vises, hvordan sambeskatningsreglerne kan ændre på, om en koncern vælger at investere i Danmark eller i udlandet. I kapitel 5.5 om sambeskatningsreglernes provenuvirkning diskuteres det, hvordan sambeskatningsreglerne også i praksis i nogle tilfælde vil have betydning for, om der investeres i Danmark eller i udlandet – og i andre tilfælde ikke vil have det.

Da, der er usikkerhed knyttet til nye investeringer, kender en koncern ikke på forhånd det endelige afkast og den endelige skat. Beslutningen om, hvor der skal investeres, eller hvor nye aktiviteter skal lokaliseres, må derfor tages ud fra det *forventede* afkast og den *forventede* skat.

Udgangspunktet er et dansk overskudsgivende selskab, der har mulighed for at lade en ny fabrik til 250 mio. kr. opføre enten af et til lejligheden oprettet datterselskab i Danmark eller i udlandet. I begge tilfælde er investeringen i datterselskabet egenkapitalfinansieret.

Det forudsættes, at der er 80 pct. chance for, at fabrikken vil give et årligt afkast på 30 mio. kr., men 20 pct. risiko for et årligt tab på 20 mio. kr. I gennemsnit forventes således et afkast på 20 mio. kr. før skat i såvel Danmark som i udlandet. I eksempel 1 er selskabsskattesatsen 30 pct. i såvel Danmark som i udlandet. Det antages, at det danske moderselskab har overskud – også efter et evt. underskud hos det nyoprettede datterselskab. I tabel 8.1 er selskabets forventede afkast efter skat – samt skatteprovenuet til Danmark og udlandet – beregnet for følgende tre scenarier: investering i Danmark, investering i udlandet med sambeskatning og investering i udlandet uden sambeskatning. Som det fremgår af tabel 8.1, er det forventede afkast efter skat til selskabet ved investering i Danmark 14 mio. kr., og det forventede skatteprovenu er 6 mio. kr.

Ved investering i udlandet i tilfældet med sambeskatning dækker den danske stat skatteværdien af det eventuelle underskud, men får ingen del i det eventuelle overskud. Det er således ikke længere tale om en forventet skatteindtægt – men derimod et tab på –1,2 mio. kr., der dog ikke nødvendigvis er permanent. Dvs. 7,2 mio. kr. mindre end ved investering i Danmark. Til gengæld vinder den udenlandske stat 7,2 mio. kr., mens koncernens situation er den samme.

I tilfældet uden sambeskatning får koncernen imidlertid et mindre afkast, fordi det er antaget, at underskuddet ikke kan udnyttes. Det vil dog ofte være tilfældet f.eks. ved modregning i senere overskud. I så fald vil koncernens resultat kunne blive (op mod) det samme. Den danske stat holdes skattemæssigt neutral, da der ikke er sambeskatning.

Forskellen mellem scenarium 2 og 3 er således alene, at staten i scenarium 2 har et provenutab på 1,2 mio. kr., som i stedet tilfalder koncernen. Det betyder, at i de tilfælde investeringen under alle omstændigheder vil ske i udlandet, medfører sambeskatningen alene et provenutab. Men den mindre skattebetaling, bringer koncernens nettoafkast op på niveau med investeringen i Danmark (scenarium 1). Hvis det imidlertid medfører, at der træffes beslutning om at gennemføre investeringen i udlandet frem for i Danmark, mister staten i stedet et provenu på i alt 7,2 mio. kr., og investeringsomfanget i Danmark bliver lavere. Til gengæld får udlandet en provenugevinst på 7,2 mio. kr. og et højere investeringsniveau.

Tabel 8.1 Eksempel 1. Skat på 30 pct. i Danmark og 30 pct. i udlandet.

Mio. kr.	80 pct. sandsynlighed for at investeringen giver overskud på 30 mio. kr.	20 pct. sandsynlighed for at investeringen giver tab på 20 mio. kr.	I alt
Investering	250,0	250,0	250,0
Afkast før skat (sandsynlighedskorrigeret)	24,0	-4,0	20,0
1. Ved investering i DK:			
Skat til DK	7,2	-1,2	6,0
Afkast efter skat	16,8	-2,8	14,0
2. Ved investering i udenlandsk selskab med sambeskatning:			
Skat til DK	0,0	-1,2	-1,2
Skat til udland	7,2	0,0	7,2
Afkast efter skat	16,8	-2,8	14,0
3. Ved investering i udenlandsk selskab uden sambeskatning:			
Skat til Danmark	0,0	0,0	0,0
Skat til udlandet	7,2	0,0	7,2
Afkast efter skat	16,8	-4,0	12,8

Imidlertid varierer skattesatserne mellem lande. Derfor bringes yderligere to eksempler, hvor den udenlandske skattesats er henholdsvis lavere og højere end den danske.

I eksempel 2, hvor den udenlandske skattesats er 19 pct. som f.eks. i Polen eller Slovakiet, og alle de øvrige parametre er uændret i forhold til eksempel 1, ses, at koncernen maksimerer sit afkast ved at investere i udlandet – uafhængig af om der er sambeskatning eller ej, da det største forventede afkast fås uden sambeskatning. Da koncernen med de nuværende danske regler først skal beslutte om den udenlandske investering skal under sambeskatning eller ej, når investeringens resultat det første år kendes, vil man dog altid vælge at lægge investeringen ind under sambeskatning, når den det første år har givet underskud – selv når udlandet har en markant lavere selskabsskat. I det øjeblik investeringen begynder at give overskud – og genbeskatningssaldoen er nulstillet – vil man trække det udenlandske selskab ud af sambeskatningen og derefter nøjes med den lave udenlandske selskabsskat.

Hvis man i stedet havde betragtet en mere risikobetonet investering, hvor der f.eks. kun er 60 pct. sandsynlighed for, at investeringen går godt (og alle øvrige parametre er uændret), *eller* hvor tabet er større f.eks. 50 mio. kr., ville koncernen have foretrukket at investere indenlandsk, fordi gevinsten ved at kunne underskudsudligne så ville dominere gevinsten ved alene at skulle betale den lavere udenlandske skattesats – hvis der ikke havde været mulighed for sambeskatning. Men med mulighed for sambeskatning ville man fortsat vælge at investere udenlandsk, da man derved kan fastholde muligheden for underskudsudligning mod at betale i alt 30 pct. i skat (og stadig skifte til den lave udenlandske selskabsskat, når der er genbeskattet). Så selvom sambeskatningsreglerne som hovedregel ikke har betydning for beslutningen om investeringens placering, når udlandet har markant lavere selskabsskat, så er der altså en undtagelse ved risikobetonede investeringer.

Tabel 8.2 Eksempel 2. Skat i Danmark på 30 pct. og skat i udlandet på 19 pct.

Mio. kr.	80 pct. sandsynlighed for at investeringen giver overskud på 30 mio. kr.	20 pct. sandsynlighed for at investeringen giver tab på 20 mio. kr.	I alt
Investering	250,0	250,0	250,0
Afkast før skat (sandsynlighedskorrigeret)	24,0	-4,0	20,0
1. Ved investering i DK:			
Skat til DK	7,2	-1,2	6,0
Afkast efter skat	16,8	-2,8	14,0
2. Ved investering i udenlandsk selskab med sambeskatning:			
Skat til DK	2,6	-1,2	1,4
Skat til udland	4,6	0,0	4,6
Afkast efter skat	16,8	-2,8	14,0
3. Ved investering i udenlandsk selskab uden sambeskatning:			
Skat til Danmark	0,0	0,0	0,0
Skat til udlandet	4,6	0,0	4,6
Afkast efter skat	19,4	-4,0	15,4

I eksempel 3, hvor den udenlandske skattesats er 40 pct. (omtrent niveauet i Tyskland), og alle de øvrige parametre er uændret i forhold til eksempel 1 og 2, ses, at sambeskatningsreglerne mindsker tabet ved en høj udenlandsk skat, når danske virksomheder investerer i udlandet. Det højeste afkast fås dog i dette tilfælde ved at holde investeringen indenfor Danmarks grænser.

Hvis ordningen med frivillig international sambeskatning ikke havde eksisteret, skulle den udenlandske selskabsskattesats have været 5 procentpoint lavere (35 pct.), for at investeringen i udlandet kunne give et afkast efter skat på 11,6 mio. kr. Den frivillige internationale sambeskatning medfører således, at afkastet efter skat på den udenlandske investering her bliver det samme som ved en udenlandsk skattesats på 35 pct. (og ikke 40 pct.). Den frivillige internationale sambeskatning virker således kompenserende for høj udenlandsk selskabsskat. Om international skattekonkurrence presser den udenlandske skat ned, eller om der er mulighed for dansk

international sambeskatning, har således her samme virkning. I det aktuelle eksempel er det dog investeringen i Danmark, der giver det højeste afkast, fordi alle parametre som risiko og afkast er antaget ens, og derfor vil investeringen under ingen omstændigheder ske i udlandet.

Tabel 8.3 Eksempel 3. Skat i Danmark på 30 pct. og skat i udlandet på 40 pct.

Mio. kr.	80 pct. sandsynlighed for at investeringen giver overskud på 30 mio. kr.	20 pct. sandsynlighed for at investeringen giver tab på 20 mio. kr.	I alt
Investering	250,0	250,0	250,00
Afkast før skat (sandsynlighedskorrigeret)	24,0	-4,0	20,0
1. Ved investering i DK:			
Skat til DK	7,2	-1,2	6,00
Afkast efter skat	16,8	-2,8	14,00
2. Ved investering i udenlandsk selskab med sambeskatning:			
Skat til DK	0,0	-1,2	-1,20
Skat til udland	9,6	0,0	9,60
Afkast efter skat	14,4	-2,8	11,60
3. Ved investering i udenlandsk selskab uden sambeskatning:			
Skat til Danmark	0,0	0,0	0,00
Skat til udlandet	9,6	0,0	9,60
Afkast efter skat	14,4	-4,0	10,40

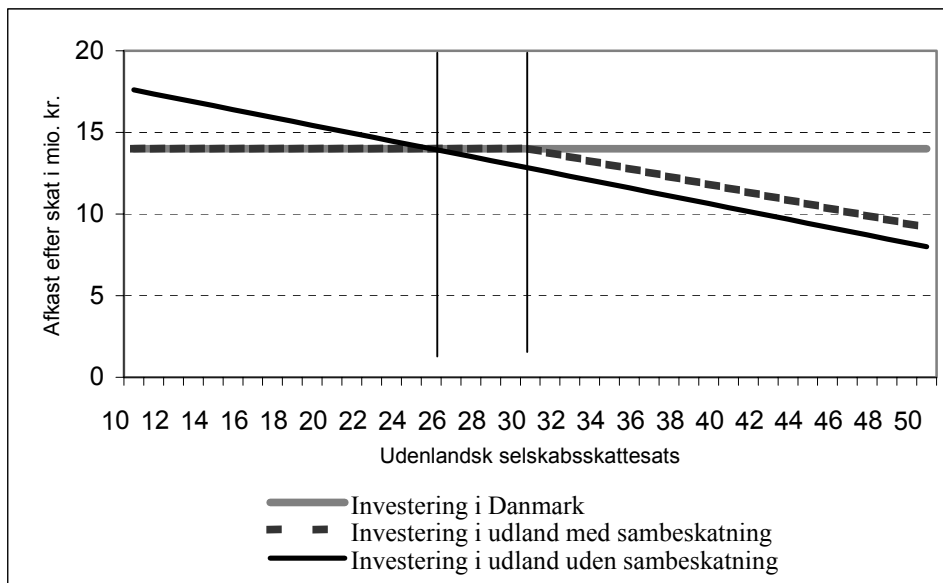
I det efterfølgende er eksemplet forsøgt illustreret i forskellige figurer. De enkelte værdier er selvfølgelig afhængig af det valgte eksempel, men ses der bort herfra, kan der alligevel udledes nogle mere generelle konklusioner.

Figur 8.1 viser, hvordan den udenlandske skattesats og sambeskatningsreglerne har betydning for, hvor der investeres. Med ens afkast og ens sandsynligheder for investeringens succes ses det, at ved markant lavere selskabsskattesatser i udlandet, så investeres der i udlandet frem for i Danmark, også når der ikke er mulighed for sambeskatning. Men billedet tipper ved en udenlandsk skattesats på godt 25 pct. (Dette tal er stærkt af-

hængig af det valgte eksempel). Uden mulighed for sambeskatning er der et større tab, hvis investeringen i udlandet går galt i forhold til en tilsvarende investering i Danmark, da man i så fald ikke har mulighed for at udnytte skatteværdien af underskuddet. Det skal vejes op mod den lavere skat i udlandet, hvis investeringen går godt. Derfor kan investeringer i Danmark konkurrere med tilsvarende investeringer i udlandet, selv om udlandet har en lidt lavere selskabsskat – hvis der altså ikke er mulighed for sambeskatning. Men med mulighed for sambeskatning bliver det først mere fordelagtigt at investere i Danmark frem for i udlandet ved en udenlandsk selskabsskattesats på over 30 pct. Ved markant højere satser i udlandet er det mest fordelagtigt at investere i Danmark, når alt andet er lige.

Det fremgår således, at ordningen med frivillig international sambeskatning indebærer, at der opnås samme afkast ved en række investeringer i og udenfor Danmark, som ellers ville have været mest fordelagtige at placere i Danmark, hvis der ikke havde været mulighed for udenlandsk sambeskatning. Sambeskatningsreglerne medfører med andre ord, at udlandet ikke behøver en nær så lav selskabsskattesats for at kunne tiltrække investeringer fra Danmark som i tilfældet uden sambeskatning.

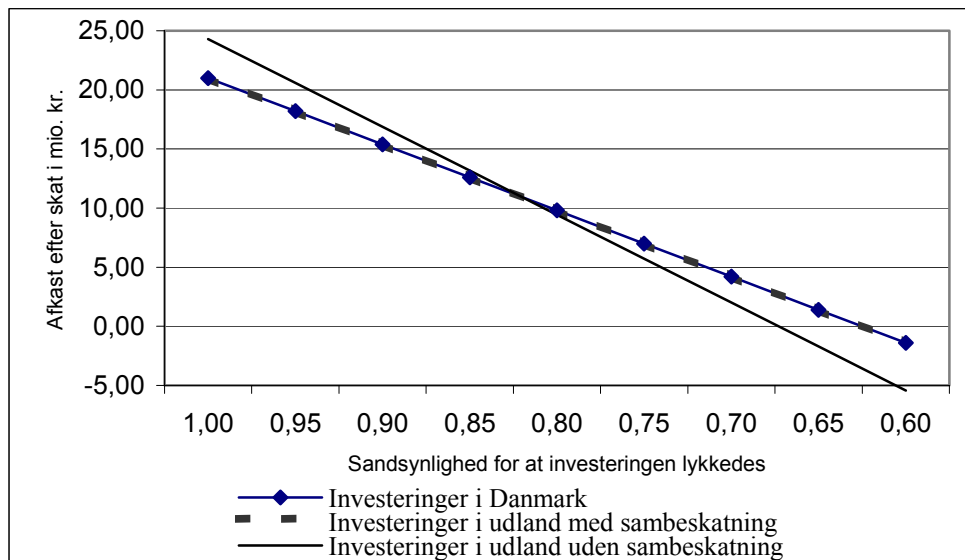
Figur 8.1 Afkast efter skat ved investering i Danmark og i udland med og uden international sambeskatning med antagelserne gjort i eksempel 1-3, men under forskellige udenlandske skattesatser.

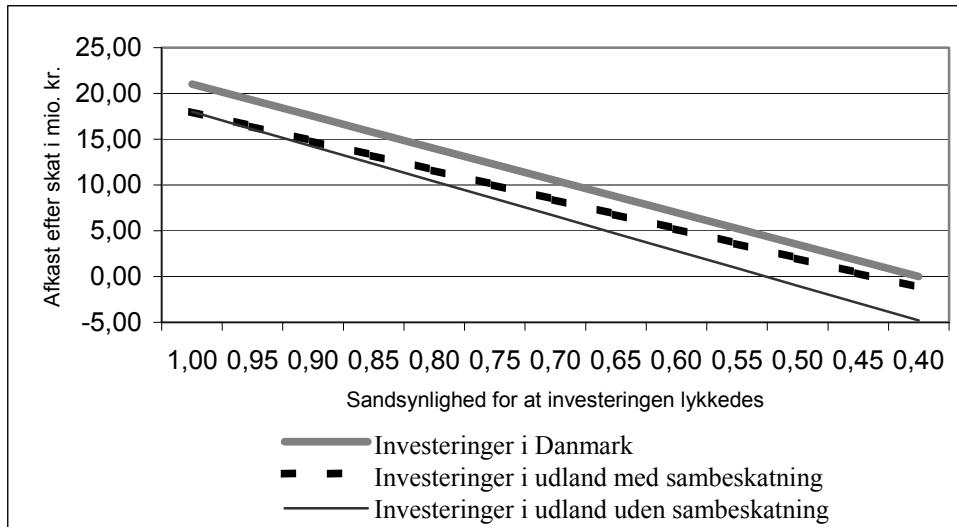
Af figur 8.2a fremgår det, at investeringer, der er relativt sikre, altid vil ske i udlandet, uanset om der er mulighed for sambeskatning eller ej, når den udenlandske skattesats er lavere end den danske. Omvendt vil meget usikre investeringer selv ved en betydeligt lavere udenlandsk selskabsskat blive lagt i Danmark frem for i udlandet, hvis der ikke er mulighed for sambeskatning. Hvis sambeskatningen var en pligt vil det ifølge figur 8.2a være underordnet, om meget usikre investeringer bliver lagt i Danmark eller ej. Men fordi der er tale om en *mulighed* for sambeskatning vil der altid investeres i udlandet, når udlandets skattesats er lavest, og alt andet er lige. Uanset om der er tale om meget sikre investeringer eller meget usikre investeringer. Beslutningen om sambeskatning eller ej træffes først, når resultatet af investeringens første år kendes.

Når den udenlandske skattesats er højere end den danske, vil det altid være mest rentabelt at investere i Danmark, når alt andet er lige. Sambeskatningsreglerne gør blot den relative gevinst mindre, jf. figur 8.2b.

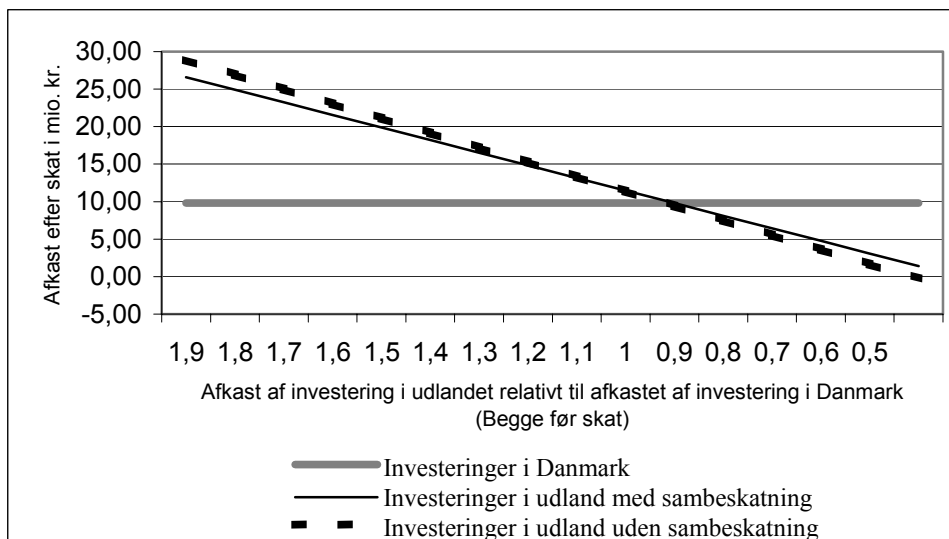
Figur 8.2a Afkast efter skat ved investering i Danmark og i udland med og uden international sambeskatning med antagelserne gjort i eksempel 1-3, men under forskellige sandsynligheder for succes. Dansk skattesats er 30 pct. og den udenlandske skattesats er 19 pct.

Figur 8.2b Afkast efter skat ved investering i Danmark og i udland med og uden international sambeskatning med antagelserne gjort i eksempel 1-3, men under forskellige sandsynligheder for succes. Dansk skattesats er 30 pct. og den udenlandske skattesats er 40 pct.

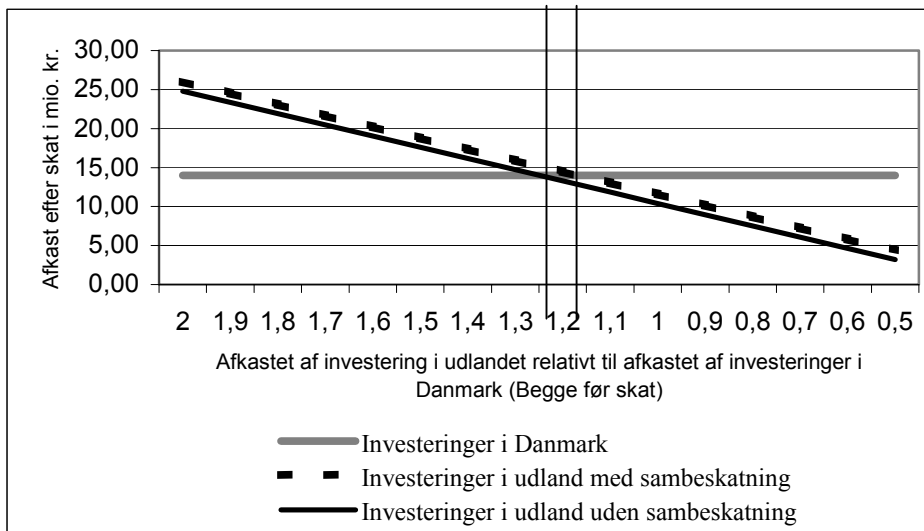

Figur 8.3a Afkast efter skat ved investering i Danmark og i udland med og uden international sambeskatning med antagelserne gjort i eksempel 1-3, men med et andet positivt afkast før skat i udlandet end i Danmark. Dansk skattesats er 30 pct. og den udenlandske skattesats er 19 pct.

Figur 8.3a viser, at en lavere udenlandsk skat gør det mere profitabelt at investere i udlandet, selv om afkastet herved er lavere.

Figur 8.3b Afkast efter skat ved investering i Danmark og i udland med og uden international sambeskatning med antagelserne gjort i eksempel 1-3, men med et andet positivt afkast før skat i udlandet end i Danmark. Dansk skattesats er 30 pct. og den udenlandske skattesats er 40 pct.

Men hvis den udenlandske investering er mere rentabel, kan det større afkast før skat dominere den højere udenlandske skat. Af figur 8.3b fremgår det, at i en verden uden sambeskatning vil der blive investeret i udlandet, selv hvis skattesatsen her er 10 procentpoint højere, hvis investeringen er godt 20 pct. mere rentabel før skat end den tilsvarende danske investering. Når der er mulighed for sambeskatning kræves der dog kun en ekstra udenlandsk rentabilitet på ca. 15 pct.

De investeringer, der ligger i det vandrette stykke mellem de to kurver, vil således uden sambeskatning ske i Danmark og med sambeskatning ske i udlandet. Sambeskatningsreglerne medfører altså færre investeringer i Danmark i tilfældet med en højere udenlandsk skattesats. Det taber Danmark ved, men set fra et globalt synspunkt kan det være en gevinst, da man kommer tættere på afkastforholdet en til en, og dermed imødegår man en del af de forvriddinger til fordel for Danmark, som den lavere selskabskat i dette tilfælde medfører. Om virkningen i dette tilfælde er samfunds-

nyttig eller samfundsskadelig er derfor helt afhængig af, om man ser det fra Danmarks side – eller fra udlandets side. Men man kan ikke argumentere for, at en lavere selskabsskat er en gevinst, fordi den tiltrækker investeringer til Danmark, og samtidig argumentere for at sambeskatningsreglerne er til fordel for Danmark.

8.5 Opsummering af sambeskatningens virkninger

Eksemplet i afsnit 8.4 bygger på konstruerede tal, men illustrerer en række generelle virkninger ved den frivillige internationale sambeskatning, som kan sammenfattes således:

- Pligtmæssig sambeskatning med creditlempelse ville ligestille investeringer i udlandet og investeringer i Danmark. Frivillig sambeskatning giver imidlertid koncernerne en valgfrihed, som især koncernerne og udlandet har glæde af – især de lande, der har en højere selskabsskat.
- Sambeskatningsreglerne giver i ingen tilfælde flere investeringer til Danmark, men tilskynder i sagens natur alene til flere investeringer i udlandet og færre i Danmark. Dog kan investeringerne i udlandet betyde positive external spill overs på investeringer i Danmark. De udenlandske investeringer kan være gavnlige f.eks. mht. at erobre markedsandele, hvilket kan øge produktionen eller udviklingsaktiviteten i Danmark.
- Sambeskatningsreglerne koster staten et provenu. I nogle tilfælde ville selskabet investere i udlandet under alle omstændigheder, hvorfor sambeskatningen blot er et tab for den danske statskasse og en tilsvarende gevinst for den aktuelle koncern (jf. f.eks. figur 8.3b) som herved sikres imod en for stor skattebyrde i forhold til dens skatteevne.
- I andre tilfælde er sambeskatningsreglerne medvirkende til, at investeringen foretages i udlandet frem for i Danmark (jf. f.eks. igen figur 8.3b). I disse tilfælde er der ikke alene tale om et provenutab, men de færre investeringer medfører et mindre kapitalapparat i Danmark og dermed en lavere produktivitet og et lavere lønniveau og dermed i sidste ende ringere arbejdspladser.

Samlet set skal der derfor ske en afvejning.

Forhold, der taler for ordningen, er:

- At det er et skridt i retning af ”det rigtige princip”, der kan bidrage til at reducere de skattemæssige forvridninger mellem lande.
- At koncernerne kan investere i udlandet uden at komme til at betale en meget høj skat i forhold til deres skatteevne.

Forhold, der taler imod er:

- At det ”rigtige princip” ikke er gennemført generelt, og derfor får Danmark ikke tilsvarende glæde af lignende ordninger i andre lande. Det er alene de andre lande, der har glæde af den danske ordning.
- At ordningen medfører, at nogle koncerner kommer til at betale en mindre skat, end deres skatteevne egentlig tilsiger, fordi koncernerne kun har incitament til at medtage underskud under sambeskatningen – ikke overskud.
- At ordningen koster et provenutab, som alternativt kunne anvendes på andre selskabsskattelempelser.
- At ordningen alt andet lige giver færre investeringer i Danmark - og dermed en lavere produktivitet og løn og dermed nogle ringere arbejdspladser.

Eksemplet siger dog intet om en række øvrige forhold, som også bør spille ind i vurderingen af sambeskatningsreglerne. Robustheden af ordningen er således ikke inddraget i eksemplet – hverken i forhold til uhensigtsmæssigheder, kontrolmuligheder eller EU-retten. Ovenstående afvejning gælder således alene de samfundsøkonomiske virkninger under antagelse af, at ordningen fungerer i overensstemmelse med hensigten.

9. Overvejelser om afskaffelse af sambeskatningen

I afsnittet om overordnede hensyn og principielle spørgsmål er anført en række argumenter for og imod opretholdelsen af mulighederne for, at danske koncerner ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst kan opnå fradrag for underskud i udenlandske selskaber. Vægtningen af disse argumenter vil være af politisk natur.

Derimod kan der næppe være tvivl om, at adgangen til at udligne over- og underskud mellem *danske* selskaber må anses som en ordning, som ideelt set burde opretholdes i selskabsskattesystemet. Det fremgår af diskussionen i afsnittet om overordnede hensyn og principielle spørgsmål (kapitel 8), at en sådan ordning har gode samfundsmæssige egenskaber og sikrer mulighederne for en fleksibel og hensigtsmæssig struktur af koncernaktiviteterne uden negative konsekvenser for skatteprovenuet.

Derimod kan samme konklusion ikke drages entydigt for så vidt angår international overførsel af underskud.

Spørgsmålet om bevarelse eller ophævelse af international overførsel af underskud er imidlertid koblet sammen med spørgsmålet om bevarelse eller ophævelse af adgangen til national overførsel af underskud. Den EU-retlige vurdering af, om landene har pligt til at tillade underskudsoverførsel i grænseoverskridende forhold, når der eksisterer en national overførselsordning, er usikker, jf. således den ved EF-domstolen verserende Marks & Spencer-sag.

Dette medfører, at hvis man ønsker at ophæve adgangen til international sambeskatning, og man samtidigt ønsker sikkerhed for reglernes overensstemmelse med EU-retten, vil man skulle ophæve adgangen til såvel national som international sambeskatning.

I dette kapitel ses på konsekvenserne af en ophævelse af såvel national som international sambeskatning. Det må forventes, at koncernerne på anden måde vil forsøge at få adgang til udnyttelse af underskuddene i koncernen, hvis sambeskatningen ophæves. Det vil derfor blive belyst, hvordan det må formodes, at koncernerne vil reagere på en ophævelse.

I første omgang ses der dog alene på konsekvenserne af en ophævelse af den internationale sambeskatning.

9.1 Ophævelse af international sambeskatning

9.1.1 Omstruktureringer af koncernen

Opretholdelse af globalbeskatning af danske selskaber

Afskaffes den internationale sambeskatning, vil kun indkomst optjent i danske selskaber medregnes ved den danske indkomstopgørelse. Opretholdes samtidigt den danske beskatning af faste driftssteder i udlandet, vil koncernen få et incitament til at placere underskudsgivende udenlandske virksomheder som et fast driftssted af danske selskaber, således at underskuddene kan anvendes i Danmark – evt. via national sambeskatning. Dette vil være specielt interessant, hvis underskuddene ikke kan anvendes i udlandet eller selskabsskatteprocenten er lavere i det pågældende land end i Danmark.

Starter koncernen en ny virksomhed i udlandet, vil der være et skattemæssigt incitament til at starte virksomheden op som et fast driftssted af et dansk selskab. Herved vil koncernen i Danmark kunne udnytte de underskud, der ofte opstår i opstartsperioden. Koncernen vil herefter, når (hvis) virksomheden begynder at give overskud kunne omdanne virksomheden i udlandet til et selvstændigt selskab. Omdannelsen vil medføre, at virksomheden (det faste driftssted) ikke længere er omfattet af dansk skattepligt. Omdannelsen vil kunne give anledning til genbeskatning, hvis der eksisterer tidligere overførte underskud, som ikke er blevet udlignet af senere års overskud.

Har koncernen datterselskaber, som i de kommende år må formodes at give underskud, f.eks. pga. afskrivningsmuligheder eller forskningsudgifter, vil koncernen få et skattemæssigt incitament til at fusionere disse selskaber med danske selskaber, som i de kommende år må formodes at have tilsvarende overskud. Er det underskudsgivende selskab hjemmehørende i EU, kan der i stedet for fusion ske en skattefri tilførsel af virksomheden til et overskudsgivende dansk selskab, hvorefter den underskudsgivende virksomhed bliver et fast driftssted af det danske selskab. Koncernen vil med omstruktureringen få adgang til fradrag for de forventede fremtidige underskud i datterselskaberne i samme år, som udgifterne afholdes. Denne

mulighed for koncernen er dog i et vist omfang afhængig af bestemmelsen i ligningslovens § 5 H (se nærmere om denne bestemmelse nedenfor i kapitel 18).

Koncernen vil ikke på samme måde kunne få adgang til underskud fra tidligere indkomstår. Hovedreglen for skattefrie fusioner og skattefri tilførsel af aktiver er således, at det modtagende selskab mister adgangen til at fradrage underskud fra tidligere indkomstår, jf. fusionskattelovens § 8, stk. 6, og § 15 d, stk. 3.

Man kunne ved en eventuel ophævelse af sambeskatningsinstituttet overveje at lempe reglen i de tilfælde, hvor selskaberne på underskudstidspunktet forud for fusionen eller tilførslen af aktiver var koncernforbundne. Endvidere kunne man overveje at fjerne beskatningen ved salg af datterselskabsaktier⁸⁷. Dette ville lette mulighederne for udspaltning og frasalg af virksomheder, der ikke længere ønskes i koncernen. Det skal dog bemærkes, at det i givet fald bør undersøges nærmere, hvilke konsekvenser sådanne lempelser kan have.

Koncernen vil endvidere få et incitament til at placere finansieringsudgifterne i overskudsgivende danske selskabers faste driftssteder i udlandet. Det må formodes, at de færreste koncerner vil placere finansieringsudgifter i særskilte udenlandske selskaber, der alene har renteudgifter og skattefrie indtægter i form af aktieavancer og udbytter. Dette er ofte tilfældet i dag.

Territorialbeskatning af danske selskaber

Det kunne overvejes helt at udelukke udenlandske underskud fra den danske indkomstopgørelse ved at overgå til territorialbeskatning af danske selskaber. Indkomsten i danske selskabers faste driftssteder i udlandet vil dermed ikke indgå i den danske indkomstopgørelse. Den underskudsgivende aktivitet vil i givet fald skulle flyttes til Danmark, hvis underskuddet skal kunne udnyttes her.

⁸⁷ Det kunne ske ved at give skattefrihed ved afståelse af aktier, hvorfra udbytter kan modtages skattefrit. Derved opnås samtidig en ensartet beskatning af udbytter og aktieavancer på datterselskabsaktier.

En sådan udelukkelse af underskuddene fra den danske indkomstopgørelse er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at koncernen ikke kan udnytte underskuddene til modregning i overskud. Underskuddet vil eventuelt kunne udnyttes ved overførsel til andre selskaber efter lokale regler om sambeskatning mv. eller ved fremførsel til modregning i senere overskud i samme virksomhed.

Koncernen vil ved overgang til territorialbeskatning ikke have mulighed for at omstrukturere sig til fortsat at kunne udnytte underskuddene i Danmark. Underskud vil dermed kun kunne medregnes i Danmark, hvis underskuddet vedrører aktivitet i Danmark. Koncernen vil fortsat kunne anvende de nedenstående metoder til i et vist omfang at kunne udnytte underskuddene i Danmark.

Ved overgang til territorialbeskatning opnås, at udenlandske virksomheder med latente underskud ikke kan indplaceres i en dansk sub-koncern af det ultimative udenlandske moderselskab. Denne problemstilling er nærmere beskrevet i kapitel 18.3.

Det vil kunne anføres, at en overgang til territorialbeskatning muligvis vil kunne anses for at stride mod EU-retten. Det vil således kunne anføres, at der vil ske en forskelsbehandling mellem filialer beliggende i Danmark og filialer beliggende i udlandet. Opstår der et underskud i den danske filial, kan dette underskud modregnes i dansk overskud i samme selskab. Opstår der derimod et underskud i den udenlandske filial, kan dette underskud ikke modregnes i overskud i samme selskab.

Der verserer i øjeblikket en sag ved EF-domstolen, som vedrører nægtelse af ret til at udnytte tab, som den pågældende skattepligtige person selv har lidt i udlandet. Det tyske Bundesfinanzhof har således spurgt EF-domstolen (præjudiciel sag), om det er i strid med etableringsfriheden, at en i Tyskland fuldt skattepligtig fysisk person, der har lønmodtagerindkomst i Tyskland, ved den tyske indkomstopgørelse ikke kan fradrage underskud opstået i en anden medlemsstat fra leasing og bortforpagtning af ejendom (C-152/03, Ritter-Coulais). Sagen vedrører således en fysisk person, der i sit hjemland har lønindkomst og i den anden medlemsstat har erhvervsindkomst – og ikke et selskab, der driver erhvervsvirksomhed i

begge lande. På trods heraf må det forventes, at udfaldet af den pågældende sag vil kunne indikere, om territorialbeskatning af selskaber kan anses for at stride mod EU-retten.

Afgørende for udfaldet af sagen bliver – ligesom i Marks & Spencer-sagen – hvor EF-domstolen trækker grænsen mellem hensynet til bestemmelserne om fri etableringsret og hensynet til, at den direkte beskatning af borgere og selskaber henhører under medlemsstaternes kompetence. Ligesom i Marks & Spencer-sagen kan der ikke med rimelig sikkerhed siges noget om sagens udfald.

9.1.2 Tykkere kapitalisering

En anden tænkelig reaktion fra koncernerne kunne være at kapitalisere underskudsselskaber i udlandet med yderligere egenkapital (tykkere kapitalisering). Tilførslen af kapital kan eventuelt finansieres ved, at det overskudsgivende danske moderselskab optager et lån, hvorved moderselskabet får fradrag for renteudgifterne. Forrentningen af den tilførte kapital vil medføre, at underskuddene elimineres i det udenlandske underskudsselskab (og flyttes til Danmark (moderselskabet)). Effektiviteten af denne metode mindskes imidlertid af det nuværende lave renteniveau, idet der skal tilføres betydelig kapital, hvis forrentningen af kapitalen skal kunne eliminere underskud af blot en vis størrelse.

Endvidere vil tykkere kapitalisering medføre, at der ikke opnås fradrag for udgifter, uden at koncernen har tilført kapital, som modsvarer udgifterne. Den tykkere kapitalisering medfører således, at koncernen reelt hæfter for underskuddene.

9.1.3 Koncerninterne afregningspriser og -vilkår

Den sidste mulighed for koncernerne til at opnå anvendelse af underskuddene i underskudsselskaberne - som skal omtales her – er anvendelse af koncerninterne afregningspriser og -vilkår.

I ligningslovens § 2 er det bestemt, at koncernforbundne selskaber ved koncerninterne transaktioner skal anvende priser og vilkår, der svarer til, hvad der kunne være opnået, hvis transaktionerne var afsluttet mellem uafhængige parter. Umiddelbart skulle det således ikke være muligt at

flytte indkomsten mellem koncernselskaber ved hjælp af ikke-markedsmæssige priser og vilkår.

I praksis må det imidlertid konstateres, at fastlæggelsen af de markedsmæssige priser og vilkår ikke er nogen eksakt videnskab. Der vil derfor i praksis ofte være et spænd, indenfor hvilket priser og vilkår vil blive anset for markedsmæssige. Når dette samtidigt sammenholdes med kontrol- og bevisvanskelighederne ved transfer pricing, vil koncernerne have et vist rum for indkomstflytning mellem koncernselskaber.

Eksempelvis vil det kunne være vanskeligt at bevise, at et markedsførings-tilskud fra et dansk moderselskab til et udenlandsk salgsselskab ikke gives på armslængde vilkår, selvom tilskuddet belejligt udligner et underskud i salgsselskabet. Markedsføringstilskuddet kan siges at være nødvendig for at sælge koncernens varer, der ellers sælges med tab.

9.2 Afskaffelse af såvel national som international sambeskatning

Afskaffes sambeskatningen såvel nationalt som internationalt, vil koncernen ligeledes kunne omstrukturere sig til at kunne udnytte underskuddene i den danske del af koncernen. Omstruktureringerne vil dog øge koncernens hæftelse for underskuddene. Overskudsvirksomhederne vil således selv skulle hæfte for underskuddene, hvis overskudsvirksomheden ønsker at udnytte underskuddene.

Metoderne vil være de samme som beskrevet ovenfor under afskaffelse af den internationale sambeskatning, dvs. nye investeringer kan foretages af allerede overskudsgivende selskaber og underskudsselskaber fusioneres sammen med overskudsselskaber.

Koncernen vil ligeledes kunne anvende tykkere kapitalisering af underskudsselskaber og koncerninterne transaktionspriser og –vilkår i et forsøg på at opnå en fordeling af indkomsten, hvor underskud i særskilte selskaber undgås.

Kommanditselskaber

Beskattes der efter globalindkomstprincippet og tillades national sambeskatning – men ikke international sambeskatning - vil moderselskabet kunne udnytte udenlandske underskud ved at oprette et sambeskattet dansk datterselskab med et fast driftssted i udlandet. Moderselskabet vil derved kunne begrænse hæftelsen vedrørende den udenlandske aktivitet. Ophæves den nationale sambeskatning, fjernes denne mulighed. Udgangspunktet vil derfor være, at moderselskabet selv hæfter for underskuddene.

En mulig følge af en ophævelse af den nationale sambeskatning kunne være, at koncernerne i øget omfang vil anvende kommanditselskabskonstruktioner.⁸⁸ Herved vil moderselskabet kunne begrænse hæftelsen.

Kommanditister i et kommanditselskab⁸⁹ har i et vist omfang adgang til fradrag for underskud i kommanditselskabet, selvom hæftelsen er begrænset. Den enkelte kommanditist kan således få fradrag for underskud op til det beløb, med hvilket kommanditisten hæfter for selskabets gæld.

Ved nyinvestering i Danmark eller udlandet vil et dansk moderselskab kunne oprette et dansk datterselskab og et kommanditselskab. Datterselskabet gøres til komplementar i kommanditselskabet, mens moderselskabet gøres til kommanditist. Moderselskabet indskyder en ansvarlig indskudskapital, der har en sådan størrelse, at den giver moderselskabet adgang til at udnytte opstartsunderskuddene i kommanditselskabet.

Kommanditselskabskonstruktioner medfører i forhold til gældende regler, at der kun er fradrag for underskud med et beløb svarende til den indskudte kapital. I det gældende regelsæt er der fradrag for hele underskuddet, uanset størrelsen af den indskudte kapital og hæftelsen. Endvidere vil kommanditselskaber formentligt være vanskeligere at anvende i praksis end datterselskaber.

⁸⁸ Herunder partnerselskaber (kommanditaktieselskaber). Ved et kommanditaktieselskab forstås et erhvervsdrivende kommanditselskab, i hvilket et aktieselskab med hele sin kapital er kommanditist, eller hvor kommanditisterne i selskabet har indskudt en bestemt kapital, som er fordelt på aktier.

⁸⁹ I et kommanditselskab hæfter en eller flere (komplementarerne) personligt og solidarisk for selskabets forpligtelser, mens de øvrige deltagere (kommanditisterne) alene hæfter begrænset med deres indskud.

Kommanditselskabskonstruktionen har ved afskaffelse af sambeskatningen - i forhold til oprettelse af et dansk datterselskab (med et udenlandsk fast driftssted) - den fordel, at moderselskabet (kommanditisten) kan få fradrag for underskud med et beløb op til den indskudte ansvarlige kapital. I forhold til et direkte ejerskab af virksomheden (i Danmark eller udlandet) har moderselskabet den fordel i kommanditselskabskonstruktionen, at moderselskabet ikke hæfter for aktiviteten i kommanditselskabet – udover den indskudte kapital.

Territorialbeskatning af danske selskaber

I forbindelse med afskaffelse af såvel national som international sambeskatning kan det ligeledes overvejes helt at udelukke udenlandske underskud fra den danske indkomstopgørelse ved at overgå til territorialbeskatning af danske selskaber. Indkomsten i danske selskabers faste driftssteder i udlandet vil dermed ikke indgå i den danske indkomstopgørelse. Den underskudsgivende aktivitet vil i givet fald skulle flyttes til Danmark, hvis underskuddet skal kunne udnyttes her.

For så vidt angår de EU-retlige aspekter henvises der til afsnittet ovenfor under 9.1.1.

9.3 Opsummering vedrørende afskaffelse

Koncerner vil således fortsat have visse muligheder for at udnytte underskuddene i koncernen. En ophævelse af sambeskatning vil dog gøre udnyttelsen af underskuddene vanskeligere, hvilket formentlig vil medføre højere omkostninger for koncernerne. Endvidere må det formodes, at udnyttelsen i visse tilfælde umuliggøres, specielt hvis selskabsbeskatningen samtidig gøres til en territorialbeskatning.

Det vil endvidere kunne anføres, at ophævelse af sambeskatning vil medføre at overholdelse af armslængdeprincippet mellem de tidligere sambeskattede selskaber vil få betydning for den samlede skattebetaling – i modsætning til efter gældende regler, hvor det normalt ikke har betydning. Transaktioner mellem danske koncernforbundne selskaber vil således få betydning for den samlede skattebetaling. Dette kan medføre et ønske om, at der i højere grad end i dag skal ske kontrol af transaktioner mellem sel-

skaber, som i dag er sambeskattede (herunder transaktioner mellem danske selskaber).

Endelig vil det kunne anføres, at de omtalte incitamerter til at samle koncernen i få selskaber, således at der ikke eksisterer selskaber med underskud, ikke er hensigtsmæssige. Skattereglerne vil således ikke forholde sig neutralt i forhold til selskabsorganiseringen. Ved afskaffelse af såvel national som international sambeskatning vil koncernens skat afhænge af, hvorvidt den er organiseret som ét selskab eller som flere selskaber.

Hertil vil kunne anføres, at skattereglerne ikke hindrer en fri virksomhedsorganisering indenfor selskabet. Selskabet kan således opdeles i forskellige enheder på samme måde, som et selskab kan opsplittes i forskellige selskaber.

Det vil tillige kunne anføres, at der kun gives fradrag for udgifter, når selskabet selv afholder udgifterne. Det sikres herved bl.a., at der kun opnås fradrag for renteudgifter, når selskabet selv hæfter for gælden.

En ophævelse af sambeskatningsinstituttet vil endvidere være en væsentlig forenkling af selskabsbeskatningsreglerne. Administrationen af sambeskatningsinstituttet, som ikke er ukompliceret, synes at være vanskelig for både virksomheder og skattemyndigheder.

Det vil tillige kunne anføres, at en ophævelse vil gøre selskabsbeskatningsreglerne mere robuste. Set i historisk perspektiv har det vist sig, at det gentagne gange har været nødvendigt at stramme reglerne op⁹⁰ (specielt reglerne om den internationale sambeskatning), fordi de har vist sig at have utilsigtede og/eller u hensigtsmæssige konsekvenser. Afskaffelse af sambeskatningsmuligheden vil fjerne det potentielle omgåelsesproblem i relation til ligningslovens § 5 H.

Forenklingen og sikringen af robustheden kan imidlertid mindskes, hvis man måtte beslutte, at koncernerne skal kompenseres gennem andre mu-

⁹⁰ Der kan eksempelvis nævnes lov nr. 312 af 17. maj 1995 og lov nr. 487 af 12. juni 1996 samt senest lov nr. 1215 af 27. december 2003, hvor reglerne om indgangsværdier for afskrivningsberettigede aktiver og creditlempelse blev opstrammet.

ligheder for underskudsanvendelse, f.eks. ved mere liberale regler for underskudsfræførsel ved fusioner m.v. og bedre muligheder for udspaltning og efterfølgende skattefrit salg af virksomheder. Dette vil kunne medføre øgede administrative byrder som følge af, at koncernerne i øget omfang vil skulle foretage omstruktureringer ved opkøb af nye selskaber (fusioner) og salg af virksomheder (spaltninger) for at kunne udnytte underskuddene i koncernen.

Endelig kan det anføres, at hvis sambeskatningen ophæves såvel nationalt som internationalt vil regelsættet være i overensstemmelse med EU-retten. Derimod er det et åbent spørgsmål om en ophævelse af den internationale sambeskatning alene, vil være i overensstemmelse med EU-retten.

10. Metoder til udligning af underskud mellem koncernselskaber

10.1 Indledning

I kapitel 8 om overordnede hensyn og principielle spørgsmål er anført en række argumenter for og imod opretholdelsen af mulighederne for, at danske koncerner ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst kan opnå fradrag for underskud i andre selskaber.

I kapitel 9 er der anført betragtninger for og imod afskaffelse af mulighederne.

I dette kapitel diskuteres mulighederne for at erstatte de gældende regler med andre metoder til underskudsudligning, herunder mulighederne for at finde en metode, der kan anvendes på samme måde, uanset om der er tale om udenlandske eller nationale forhold.

Endvidere vil mulighederne for at etablere et ensartet system for såvel datterselskaber som faste driftssteder blive overvejet. I sidste ende er det graden af ensartet behandling af datterselskaber og faste driftssteder, der er centrum for diskussionen om mulighederne for udligning af underskud mellem forskellige selskaber.

10.1.1 Mulige modeller til underskudsudligning:

Langt de fleste EU- og OECD-lande tillader, at selskaber kan overføre uudnyttede underskud til andre koncernforbundne selskaber, som er hjemmehørende i samme land, med overskud.

Overførslen af underskud sker imidlertid efter vidt forskellige metoder. I dette afsnit belyses en række af de forskellige metoder til underskudsoverførsel. Først ses på rent nationale forhold. Herefter ses på, hvorledes metoderne vil virke i grænseoverskridende forhold.

1. *Opgørelse af en sambeskatningsindkomst og fælles skatteberegning.* Indkomsten opgøres for hvert enkelt selskab. De enkelte selskabers skattepligtige indkomst lægges herefter sammen, hvorved underskud i et selskab kan udligne overskud i et andet sel-

skab i koncernen. En variant af sambeskatning er *konsolidering* med eliminering af (visse) koncerninterne transaktioner. Forskellen er, at selskabernes indbyrdes transaktioner elimineres – helt eller delvist - ved konsolidering.

2. *Overførsel af underskud.* Overførsel af underskud sker ved, at et underskudsgivende selskab overfører sit underskud til et overskudsgivende selskab. Overskuddet i det overskudsgivende selskab reduceres herefter med det overførte underskud og det underskudsgivende selskab mister retten til fremførsel af underskuddet. En variant af modellen vil være *overførsel af negativ skat*, hvor der i stedet overføres den negative skat, der opgøres i underskudsselskabet.
3. *Koncernfradrag.* I denne model opnår det overskudsgivende selskab fradrag svarende til underskuddet i det underskudsgivende selskab samtidig med, at det underskudsgivende selskab beholder sit fremførselsberettigede underskud. Der sker således ikke nogen overførsel af underskud. Det selskab, der har udnyttet fradraget skal derfor genbeskattes af fradraget, hvis det underskudsgivende selskab viser sig at blive profitabelt.
4. *Koncernbidrag.* Koncernbidragsmetoden bygger på princippet om, at et overskudsgivende selskab kan betale et fradragsberettiget bidrag til et underskudsgivende selskab. Det underskudsgivende selskab beskattes af det modtagende bidrag. På denne måde reduceres indkomsten hos det overskudsgivende selskab, mens underskuddet hos det underskudsgivende selskab tilsvarende reduceres.
5. *Afskrivning eller tabsfradrag på aktier.*

Det er vigtigt at være opmærksom på, at selv om regler om underskudsudligning normalt vil kunne rubriceres i en af de ovennævnte metoder, så er der meget store variationsmuligheder indenfor de enkelte metoder. Metoderne kan derfor i vid udstrækning tilpasses de hensyn, som underskuds-overførslen skal varetage.

10.2 De forskellige metoder

10.2.1 Opgørelse af en sambeskatningsindkomst

Indkomsten opgøres for hvert enkelt selskab. De enkelte selskabers skattepligtige indkomst lægges herefter sammen, hvorved underskud i et selskab kan udligne overskud i et andet selskab i koncernen. Det er denne metode, der anvendes i Danmark i dag. Den samlede skat efter nedslag for eventuel udenlandsk skat fordeles på de overskudsgivende hjemmehørende selskaber.

Metoden er særlig anvendelig, hvis selskabsskatten er progressiv (eller degressiv). I givet fald vil det være nødvendigt at sammenlægge indkomsten fra alle selskaber i koncernen for at sikre, at beskatningen bliver den ”rette”.

Metoden indbefatter, at resultaterne i koncernen kan konsolideres på moderselskabsniveau. Er ejerkravet mindre end 100 pct. medregner moderselskabet den del af indkomsten, der svarer til ejerandelen.

Modellen kan udformes således, at der ikke blot sker en sammenlægning af de enkelte selskabers resultater, men at interne transaktioner helt eller delvist elimineres. Herved vil koncerninterne fortjenester og tab samt renter mv. være uden skattemæssig betydning. Denne model vil medføre, at alle koncernselskaber under et behandles, som om hele koncernen var organiseret som ét enkelt selskab.

10.2.2 Overførsel af underskud

Ved overførsel af underskud sker der ikke nogen fælles skatteberegning, men alene en korrektion af den skattepligtige indkomst i de involverede selskaber. Det underskudsgivende selskabs indkomst forhøjes med det beløb, der overføres til fradrag i det overskudsgivende selskab. Det underskudsgivende selskab mister således retten til at fremføre det overførte underskud.

En variant af underskudsoverførselsmodellen vil være en model med overførsel af negativ skat. Overførsel af negativ skat sker ved, at et underskudsgivende selskab beregner negativ skat. Den negative skat er skatte-

værdien af underskuddet, dvs. underskuddet *gange* selskabsskatteprocenten i det pågældende land.

Det er den negative skat, der overføres til overskudsselskabet og som fradrages i overskudsselskabets skat.

10.2.3 Koncernfradrag

Koncernfradragmodellen adskiller sig fra underskudsoverførselsmodellen ved, at det underskudsgivende selskab *beholder* sit skattemæssige underskud uændret. Modellen berører således *alene* de overskudsgivende selskaber.

Det overskudsgivende selskab får reduceret sin skattepligtige indkomst med et beløb svarende til det underskudsgivende selskabs skattemæssige underskud. Fradraget genbeskattes efter bestemte kriterier (i takt med at de tidligere underskudsgivende selskaber giver overskud eller der sker ændringer i koncernforbindelsen mellem overskudsselskabet og underskudsselskabet). På samme måde som i underskudsoverførselsmodellen kan man give et nedslag i skatten i stedet for at give et fradrag i den skattepligtige indkomst.

10.2.4 Koncernbidrag

Koncernbidragsmetoden bygger på princippet om, at et overskudsgivende selskab kan betale et fradragsberettiget bidrag til et underskudsgivende selskab. Det underskudsgivende selskab beskattes af det modtagne bidrag. På denne måde reduceres indkomsten hos det overskudsgivende selskab, mens underskuddet hos det underskudsgivende selskab tilsvarende reduceres.

I denne model overføres der således et beløb svarende til bidraget fra det ene selskab til det andet. Dette har stor betydning for kreditorer og minoritetsaktionærer.

Overførslen af aktivet medfører, at hvis det underskudsgivende selskab er et selskab, som koncernen ikke har vilje og/eller incitament til at videreføre (f.eks. fordi der ikke er udsigt til overskud), vil koncernen kunne være modvillig til at tilføre selskabet et koncernbidrag. Koncernbidraget vil

være tabt for koncernen, hvis bidraget går til dækning af kreditorerne i underskudsselskabet.

10.2.5 Afskrivning eller tabsfradrag på aktier

En alternativ måde til at give fradrag for underskud i datterselskaber kunne være at give fradrag for tab (eller tillade nedskrivninger) på datterselskabsaktier. Denne metode har en række begrænsninger i forhold til de ovenfor nævnte metoder. Det vil således kun være muligt at overføre underskud opad i en koncern – og ikke nedad eller til siden.

Herudover er der principiel forskel på skattemæssigt underskud og tab på aktier. Ved tab på aktier vil der i højere grad være tale om fradrag for regnskabsmæssige underskud samt konjunkturudsving.

10.3 Sammenligning af metoderne

10.3.1 Ren national underskudsudligning

Ved national underskudsudligning undgår koncernerne de skattemæssige ulemper, der er forbundet med at opdele aktiviteterne i særskilte selskaber for at begrænse hæftelsen. Et selskab kan i sagens natur ikke opnå fradrag for et andet selskabs udgifter, medmindre underskudsudligning tillades.

Fuld ligestilling mellem særskilte selskaber og filialer såvel civilretligt som skatteretligt måtte medføre, at ved underskudsudligning hæftede alle selskaber solidarisk ikke blot for skatten men også over for alle andre kreditorer. Selve meningen med særskilte skatteregler om underskudsudligning på trods af den manglende civilretlige hæftelse kan ses som en vurdering af, at hæftelsesbegrænsning ved opdeling i selskaber anses som en legitim adfærd, der ikke bør få skattemæssige konsekvenser for koncernen som sådan med hensyn til mulighederne for at udnytte underskud.

Den eneste metode, som fuldt ud stiller koncernen på samme måde rent skattemæssigt - uanset hvorledes man civilretligt har indrettet sig - er den "ægte" konsolidering af samtlige selskaber og filialer med eliminering af samtlige koncerntransaktioner. Hvis selskaberne senere skal udgå af konsolideringen vil man være nødt til at kunne fastslå de oprindelige anskaffelsessummer for aktiver overført fra andre koncernselskaber. Tilsvarende gælder ved salg af aktiver overført fra andre koncernselskaber.

Med hensyn til spørgsmålet om underskudsudligning generelt vil model-erne - bortset fra afskrivning og tabsfradrag på aktier - have stort set samme effekt. Koncernbidragsmodellen vil dog tage større hensyn til princippet om, at der ikke bør kunne opnås fradrag for udgifter, der ikke reelt er afholdt. Det gælder f.eks. i de situationer, hvor underskudsselskabet går ned uden at have midler til at betale kreditorerne, for så vidt at udgifterne hertil har givet sig udslag i et underskud fratrukket i et andet koncernselskab.

Adgang til tabsfradrag/afskrivningsadgang på aktier indebærer ikke nogen skattemæssig ligestilling uanset organisering af koncernen og er af en anden natur end underskudsudligning. Spørgsmålet om indførelse af generelt tabsfradrag på aktier ejet af selskaber rejser endvidere spørgsmålet om beskatning af gevinster, medmindre man vil leve med de skatteplanlægningsmuligheder en asymmetrisk beskatning kan give. Modellen er næppe egnet til at skabe skattemæssig neutralitet.

10.3.2 International underskudsudligning

Ifølge de almindelige folkeretlige principper beskatter de enkelte lande selskaber, der enten har tilknytning til deres territorium (skattemæssigt hjemmehørende), eller selskaber hjemmehørende i andre lande, men som driver virksomhed på deres territorium. Derimod beskatter et land ikke selskaber hjemmehørende i andre lande af indkomst optjent ved virksomhed uden for landet.

Hvis man ønsker grænseoverskridende underskudsudligning, opstår spørgsmålet om, hvorledes to (eller for den sags skyld mange) forskellige beskatningssystemer i forskellige jurisdiktioner kan spille sammen. Dette spørgsmål trænger sig ikke mindst på, i det omfang man ønsker at give adgang til grænseoverskridende underskudsudligning *uden* international koordinering.

”Ægte” konsolidering

Hvis man tager udgangspunkt i modellen med ”ægte” konsolidering, vil der nødvendigvis opstå samspilsproblemer med udenlandsk beskatning, hvis Danmark som led i en ordning med henblik på etablering af adgang

til grænseoverskridende underskudsoverførsel omkvalificerer udenlandske datterselskaber til faste driftssteder af et dansk selskab. I så fald vil Danmark skattemæssigt anse visse transaktioner mellem det udenlandske datterselskab og det danske moderselskab som skattemæssigt irrelevante transaktioner uden betydning for opgørelsen af den skattepligtige indkomst, mens udlandet vil anse transaktionerne som skattemæssigt relevante transaktioner mellem uafhængige parter. Dette mis-match i opfattelsen vil skabe mulighed for skatteplanlægning ved, at koncernen søger at opnå fradragsret for udgifter i det land, hvor datterselskabet skatteretligt opfattes som et særskilt selskab, mens den korresponderende indtægt i Danmark anses som en skattefri intern betaling. Omvendt: ved manglende agtpågivenhed kan der være situationer, hvor udlandet vil beskatte indtægter, hvor der ikke gives fradrag i Danmark for den modsvarende udgift, fordi den anses for en ”intern” udgift.

Det er af samme grund, at Danmark – for at forhindre asymmetrisk beskatning – i lov nr. 221 af 31. marts 2004 har indført selskabsskattelovens § 2A, hvorefter danske selskaber anses for transparente, hvis de efter udenlandske regler anses for transparente.

En model, hvorefter udenlandske datterselskaber skattemæssigt i Danmark behandles som et fast driftssted, har således alvorlige samspilsproblemer i forhold til andre landes skattesystemer. En sådan model kan derfor ikke anbefales. Hensynet til ligebehandling af faste driftssteder og datterselskaber må tilgodeses, men fuldstændig ensartet skattemæssig behandling kan ikke opnås unilateralt, uden der opstår væsentlige samspilsproblemer over for andre landes skattesystemer.

Det er blandt andet på den baggrund, at Kommissionen har valgt i sit udspil at koncentrere sig om konsolideringsmodellen under den forudsætning, *at den gælder fælles for alle EU-lande*. Kun under denne forudsætning er den at foretrække som den model, der giver størst skattemæssig neutralitet – på samme måde som selskaber inden for en og samme skattejurisdiktion i dag.

Sambeskatning (den gældende ordning)

Den anden mulighed inden for sambeskatningsmodellerne er den gældende ordning. Den fungerer, men den fungerer ikke godt. Det største problem er igen samspillet med udenlandske skatteregler, herunder i særdeleshed reglerne om nedslag for udenlandsk skat. Når der gives nedslag for udenlandsk skat er det ved omstruktureringer hele tiden nødvendigt at kræve, at underskuddet efter omstruktureringen også efter udenlandske regler kan overføres til den fortsættende enhed. I modsat fald er den danske genbeskatning af underskud ingenting værd, fordi den danske skat så nedsættes med den udenlandske skat af det overskud, som udløser genbeskatningen. Da det udenlandske underskud som regel ikke ”følger med” ved omstruktureringer udløses der fuld dansk genbeskatning, hvilket af koncernerne opleves som unødvendigt hæmmende for forretningsmæssigt begrundede omstruktureringer. Endvidere er reglerne for nedslag for udenlandsk skat – herunder de særlige regler i ligningslovens § 5 I om tvangsmæssige nedskrivninger efter danske regler, hvis det udenlandske beregningsgrundlag er større end det danske beregningsgrundlag – vanskelige at administrere og kontrollere for alle involverede, såvel virksomheder som skattemyndigheder.

Underskudsoverførsel

Modellen med overførsel af underskud giver i grænseoverskridende situationer ikke megen mening i og med, at udenlandske selskabers skattepligtige underskud efter udenlandske regler netop ikke påvirkes af danske regler. Det udenlandske selskab beholder jo sit underskud opgjort efter udenlandske regler. Modellen vil således medføre dobbeltfradrag for underskuddet, hvis den anvendes på grænseoverskridende forhold, dels i Danmark, når underskuddet opstår, dels i udlandet, når det fremførte underskud udnyttes.

Koncernfradrag

Derimod vil koncernfradragmodellen kunne anvendes på fuldstændig samme måde, uanset om der er tale om danske eller udenlandske underskud, og uden at der gives adgang til dobbeltfradrag. Det skyldes, at der i modellen er indbygget en generel genbeskatning uden nedslag for skat.

For så vidt angår det udenlandske datterselskab, tages der slet ikke hensyn til de udenlandske skatteregler.

Såfremt underskuddet opgøres efter danske regler, og genbeskatningen sker efter danske regler og uafhængigt af de udenlandske regler, vil der ikke være de samspilsproblemer, som der er i de øvrige modeller.

Man kunne overveje at anvende en (for virksomhederne) meget simpel model, hvor man ikke anvender underskuddet opgjort efter danske regler, men i stedet anvender underskuddet opgjort efter regnskabet eller efter udenlandske skatteregler. En sådan model vil dog gøre ligningen noget nær umulig, idet den vil forudsætte detailkendskab til skattereglerne i hele verden, hvis man vælger at anvende udenlandske skatteretlige indkomst-opgørelsesregler.

Hertil kommer, at størrelsen af det fratrukne underskud i enhver henseende er løsrevet fra de politiske og samfundsøkonomiske forhold i Danmark. Man tager konsekvenserne af hvilken som helst udenlandsk skattelovgivning, uanset hvad denne lovgivning måtte gå ud på. Næsten tilsvarende problemer vil opstå hvis man i stedet vælger at opgøre underskuddet efter det udenlandske selskabsretlige regnskab. Her er udenlandsk skattelovgivning uden relevans. Til gengæld vil der være mange forskellige måder at opgøre et regnskab på.

Set fra statskassens synspunkt kunne det være en fordel, hvis genbeskatningen indtrådte automatisk efter en bestemt årrække. Det ville imidlertid indebære, at der ikke opnås fradrag i forhold til de investeringer, der tabes endeligt (medmindre der opnås fradrag for tabet i udlandet). I så fald ville den simple model kunne anskues som et rentefrit lån, som skulle tilbagebetales, uanset om investeringen gav overskud.

Ønskes det derimod, at genbeskatning ikke skal gennemføres, hvis investeringen er urentabel, sådan som det er tilfældet i dag, ville det kræve, at man etablerede særlige regler for opgørelse af de endelige tab. I så fald synes den forenkling, der skulle være modellens fordel, at gå tabt.

Dette taler for at en evt. koncernfradragsmodel baseres på at indkomsten opgøres efter danske skatteregler uafhængigt af de udenlandske skatteregler.

Det gælder dog ikke fuldstændigt, hvis man ønsker at tage hensyn til skatteværdien af underskud hidrørende fra lande med lavere selskabsskat end i Danmark. Motivet kunne være at undgå, at adgangen til grænseoverskridende sambeskatning kan understøtte incitamentet til at investere i lande med lavere selskabsskat end i Danmark. Dette kunne ske ved, at overskudsselskabet i stedet for at fradrage underskuddet i den skattepligtige indkomst opnår et nedslag i den danske skat med et beløb svarende til underskuddet opgjort efter danske regler ganget med den udenlandske skattesats. Er den udenlandske skattesats f.eks. 10 pct., vil dette indebære, at fradragsværdien af underskuddet nedsættes til 1/3 af værdien efter de nu gældende regler.

På samme måde som ved nedslag for positiv udenlandsk skat bør nedslaget ikke kunne overstige den (negative) danske skat, der kunne være beregnet af underskuddet. Kompensationen for udenlandske underskud vil således ikke kunne overstige den kompensation, overskudsselskabet ville have opnået i Danmark, hvis underskuddet var opstået i Danmark.

Modellen ville kunne give problemer, hvis den udenlandske selskabsskattesats er variabel eller der er flere satser. I givet fald kunne skatteværdien til brug for den danske underskudsudligning fastsættes til den højeste skattesats.

Genbeskatning vil i denne variant af koncernfradragsmodellen (som så snarere måtte benævnes en koncernnedslagsmodel) ske ved at overskudsselskabet får forøget sin skat med en skat beregnet af overskuddet af indkomsten i det (tidligere) underskudsgivende selskab beregnet med den udenlandske skattesats.

Koncernbidrag

Koncernbidragsmodellen kan i modsætning til koncernfradragsmodellen (uden regulering for lavere udenlandsk skat) give samspilsproblemer med udenlandske skatteregler, idet betalingen af bidraget måske i udlandet kan

blive anset som et skattepligtigt tilskud. Og i det omfang dette ikke er tilfældet, vil modellen – uden etablering af en genbeskatningsordning for koncernbidrag til udenlandske selskaber, der senere kommer til at give overskud – give anledning til dobbeltfradrag på samme måde som modellen med overførsel af underskud. Koncernbidragsmodellens udformning vil derfor fra start være afhængig af udformningen af de udenlandske skateregler.

10.4 Opsummering

Samlet set synes koncernfradragmodellen derfor at være det bedste alternativ til det gældende sambeskatningssystem.

Koncernfradragmodellen giver den mest hensigtsmæssige løsning med mulighed for ens regler for national eller grænseoverskridende underskudsudligning. I og med at underskudsselskabets forhold slet ikke berøres af modellen, er der heller ikke noget hensyn at tage til minoritetsaktionærer, hvis kravet til ejerandel i de koncernforbundne selskaber sættes ned.

Fordelen ved det gældende system er, at det er velkendt af såvel virksomheder og rådgivere som skattemyndigheder.

I den resterende del af denne rapport er der derfor taget det udgangspunkt, at en eventuel fremtidig model for underskudsudligning enten vil være baseret på koncernfradragmodellen eller på en moderniseret udgave af det gældende sambeskatningssystem.

11. Opgørelsen af underskuddet

11.1 Maksimering af underskudsfradraget

Det kan anføres, at Danmark ikke bør give fradrag for underskud i udlandet, i det omfang der ikke er underskud, når indkomsten opgøres efter udenlandske regler.

En sådan maksimeringsregel kunne være et forsøg på at sikre, at Danmark ikke giver fradrag for ”kunstige” underskud. ”Kunstige” underskud kunne eksempelvis være underskud, der kan opstå som følge af manglende samspil mellem danske og udenlandske regler.

I en sådan model vil underskuddet, der kan fradrages i danske selskaber, skulle opgøres efter danske regler, men maksimeres til underskuddet opgjort efter udenlandske regler.

På den anden side kan det anføres, at en sådan maksimeringsregel vil kunne give anledning til visse periodiseringsproblemer, hvis indtægter og udgifter periodiseres forskelligt i henholdsvis Danmark og det pågældende land. Sådanne periodiseringsforskelligheder vil kunne medføre, at visse underskud (som er reelle) ikke vil kunne fradrages i Danmark, fordi underskuddet falder på forskellige tidspunkter.

Dette vil dog eventuelt kunne afbødes ved at føre en saldo over underskuddene efter henholdsvis danske regler og udenlandske regler. En sådan saldføring vil dog komplicere maksimeringsreglen ganske betydeligt.

Det vil endvidere kunne anføres, at en sådan regel vil kunne medføre, at det ikke er muligt at opnå fradrag for et underskud i udlandet, fordi der efter udenlandske regler ikke er fradrag for eksempelvis afskrivning på erhvervet goodwill.

Det vil også kunne anføres, at en sådan regel kunne være problematisk i forhold til EU-retten, idet en tilsvarende begrænsning ikke eksisterer ved opgørelsen af underskud i danske selskaber.

Endelig vil en sådan regel gøre reglerne om underskudsoverførsel afhængige af den udenlandske indkomstopgørelse i endnu højere grad end reglerne er i dag. Dette forekommer næppe ønskeligt, idet det vil medføre en væsentlig forøgelse af reglernes kompleksitet.

11.2 Opgørelse af underskud efter regnskabsregler

Man kunne overveje at anvende en (for virksomhederne) meget simpel model, hvor man ikke anvender underskuddet opgjort efter danske regler, men i stedet anvender underskuddet opgjort efter regnskabet eller efter udenlandske skatteregler. Dette ville nedsætte virksomhedernes administrative omkostninger, idet tallene fra den selvangivne indkomst i det land, hvor det udenlandske datterselskab er beliggende, kan anvendes uden korrektioner ved underskudsoverførsel i Danmark.

En sådan model vil dog gøre ligningen noget nær umulig, idet den vil forudsætte detailkendskab til skattereglerne i hele verden, hvis man vælger at anvende udenlandske skatteretlige indkomstopgørelsesregler. Hertil kommer, at størrelsen af det fratrukne underskud i enhver henseende er løsrivet fra de politiske og samfundsøkonomiske forhold i Danmark. Man tager konsekvenserne af hvilken som helst udenlandsk skattelovgivning, uanset hvad denne lovgivning måtte gå ud på.

Det kunne alternativt overvejes at tillade, at underskuddet opgøres efter det udenlandske selskabsretlige regnskab. Det ville ligeledes nedsætte selskabernes administrative omkostninger og samtidig er udenlandsk skattelovgivning uden relevans. Er der endvidere tale om regnskaber, der er udarbejdet efter almindeligt anerkendte principper og revideret af en ekstern revisor, vil det forbedre muligheden for skattemyndighederne for at kontrollere underskuddets størrelse i forhold til de tilfælde, hvor underskuddet opgøres efter udenlandske skatteregler.

Eksempelvis skal børsnoterede selskaber i EU fra 2005 aflægge koncernregnskaber i henhold til de internationale regnskabsstandarder (IFRS/IAS).⁹¹ Man kunne således overveje at anvende det resultat i datter-

⁹¹ Jf. Forordning nr.1606 af 7. juni 2002. IFRS (International Financial Reporting Standards) vil med tiden erstatte de eksisterende IAS-standarder (International Accounting Standards)

selskabet, som indgår i koncernregnskabet i forbindelse ved opgørelsen af underskud og overskud til genbeskatning. I forvejen danner regnskabet (opgjort efter udenlandske regler) grundlaget for ligningen af den skattepligtige indkomst i udenlandske sambeskattede datterselskaber, jf. sambeskatningsvilkår 2.6. Oplysninger fra ToldSkat Selskabsrevisionen tyder dog på, at regnskaberne er meget forskellige i indhold og opbygning – selv for de enkelte selskaber indenfor en koncern, hvilket i sig selv besværliggør ligningen.

Der er imidlertid en række principielle betænkeligheder ved at anvende regnskabslovgivningens regler ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst – selv om det er internationalt anerkendte regnskabsstandarder som IFRS/IAS, der anvendes.

Både IAS-standarderne og skattereglerne anvendes til opgørelse af en nettoindkomst og til fordeling af indtægter og udgifter på forskellige perioder. IAS-standarderne er imidlertid udformet med henblik på at give investorer/kreditorer – og ikke skattemyndighederne – information, og standarderne tager derfor heller ikke særlige hensyn til skattemæssige forhold. IAS indeholder f.eks. ikke værnsregler. Derfor kan nogle af de grundlæggende principper i IAS komme i modstrid med de hensyn, som skattereglerne forfølger.

Eksempelvis gælder der efter IAS et princip om substans, der indebærer, at der skal tages hensyn til de reelle forhold frem for formaliteter. Det reelle indhold og ikke de formelle karakteristika af et givet forhold skal således vises. Dette princip fører til, at finansielle leasingkontrakter som udgangspunkt behandles anderledes efter IAS end efter de danske skatteregler. I henhold til IAS 17 skal en leasingtager, der overtager alle væsentlige risici og afkast vedrørende et aktiv, behandle aktivet som et køb, selv om ejendomsretten ikke på noget tidspunkt overgår til selskabet. Det betyder, at leasingtager kan afskrive på aktivet, mens leasingydelsen opdeles i en afdrags- og rentedel, som ydelsen på et lån.

Efter IAS gælder også et princip om væsentlighed, der indebærer, at relevante forhold skal medtages i regnskabet, medmindre de er ubetydelige. Det rejser spørgsmålet, om IAS-standarderne er tilstrækkeligt præcise til

skatteformål, og om de kan føre til forskellig behandling af i øvrigt identiske forhold hos forskellige koncerner. Det er således principielt muligt, at koncerner af forskellig størrelse anlægger forskellige vurderinger af et forholds væsentlighed.

Som tredje princip, der umiddelbart kan give anledning til betænkeligheder, kan nævnes periodiseringen. Efter IAS indregnes således løbende ændringer i værdien af aktiver. Et sådant lagerprincip er – selv om det eksisterer i en række sammenhænge – undtagelsen i skattelovgivningen, hvor en indkomst som oftest først medregnes, når den realiseres.

Det er bl.a. disse forhold, der gør, at de lande, der ikke som Danmark har en fuldstændig adskillelse mellem regnskabsmæssige og skattemæssige regler, har gennemført adskillige korrektioner til regnskabsreglerne i deres interne regler for opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Der kan argumenteres for, at disse forskelle mellem skatte- og regnskabsregler har mindre betydning, hvis der alene er tale om, at muligheden for at overføre underskuddet er udtryk for en skattecredit, der senere skal tilbagebetales. Det gælder særligt med det nugældende renteniveau.

Set fra statskassens synspunkt kunne det også være en fordel, hvis genbeskatningen indtrådte automatisk efter en bestemt årrække. Det ville imidlertid indebære, at der ikke opnås fradrag i forhold til de investeringer, der tabes endeligt (medmindre der opnås fradrag for tabet i udlandet). I så fald ville den simple model kunne ansues som et rentefrit lån, som skulle tilbagebetales, uanset om investeringen gav overskud.

Ønskes det derimod, at genbeskatning ikke skal gennemføres, hvis investeringen er urentabel, sådan som det er tilfældet i dag, er der ikke i alle tilfælde alene tale om en skattecredit. Afvigelserne mellem skatte- og regnskabsreglerne får derved en øget betydning, hvilket af lighedshensyn taler for, at der etableres særlige regler, der skal neutralisere de væsentligste forskelle. I så fald synes den forenkling, der skulle være modellens fordel, at gå tabt.

Selv om de væsentligste forskelle neutraliseres, kan det endvidere ikke afvises, at der kan opstå EU-retlige problemer som følge af, at underskuddet opgøres forskelligt i udenlandske og danske selskaber. Det er således ikke umuligt, at regnskabslovgivningen i visse tilfælde kan føre til, at underskuddet bliver mindre, end hvis det var opgjort efter danske skatteregler. Det kan isoleret set gøre det mere fordelagtigt at etablere sig i Danmark end i udlandet og dermed være i strid med EU-traktatens regler om fri etableringsret. Det gør efter EF-domstolens praksis ingen forskel heri, at regnskabslovgivningen også kan føre til gunstigere resultater for selskabet, jf. også kapitel 7.

11.3 Opsummering

Alt i alt taler ovenstående for, at en eventuel koncernfradragmodel baseres på, at indkomsten opgøres efter danske skatteregler uafhængigt af regnskabsregler eller udenlandske skatteregler. Det kan dog overvejes at præcisere kravene til udførelsen af de regnskabsoplysninger, som skal indsendes til skattemyndighederne i forbindelse med overførslen af underskud.

12. Genbeskatning af tidligere fradragne underskud

Når underskudsselskabet beholder sit fremførselsberettigede underskud, er et centralt element, hvordan genbeskatning af tidligere overførte underskud kan foretages.

I de gældende sambeskatningsregler sker der kun genbeskatning af tidligere fradragne underskud vedrørende udenlandske datterselskaber. Det skyldes, at de udenlandske selskaber beholder deres underskud (i udlandet), selv om underskuddet udnyttes til modregning i overskud i et andet selskab under sambeskatningen. Derimod fortaber et dansk selskab, hvis underskud anvendes af et andet selskab under sambeskatningen, muligheden for selv at anvende underskuddet senere. Der sker således reelt en slags genbeskatning på det tidspunkt, hvor underskudsselskabet opnår overskud, men ikke kan modregne med et fremførselsberettiget underskud.

Genbeskatningen i det gældende regelsæt er derved forskellig for underskud i danske selskaber og underskud i udenlandske selskaber. Ensartede regler for genbeskatning kan kun opnås, hvis danske selskaber ikke mister adgangen til senere at udnytte underskuddet som følge af, at det modregnes i overskud hos et andet selskab.

Det er tilfældet i en koncernfradragmodel, der kan udformes således, at den også omfatter danske datterselskaber, og i så fald vil genbeskatningen også skulle omfatte genbeskatning af fradrag, der er foretaget som følge af underskud i danske datterselskaber. Koncernfradragmodellen kan således indebære, at der vil gælde samme regler om genbeskatning af underskud, uanset om underskuddet er opstået i danske eller udenlandske datterselskaber.

Dette kapitel indeholder forskellige overvejelser om, hvordan genbeskatning af tidligere fradragne underskud kan foretages.

12.1 Baggrunden for genbeskatningsreglerne

Formålet med genbeskatningen vedrørende den nuværende sambeskatning har lovgiver i forbindelse med et lovforslag beskrevet således:

”Sambeskatningsreglerne [...] giver danske koncernselskaber en rentefri skattecredit, når deres udenlandske datterselskaber giver underskud. Denne skattecredit skal tilbagebetales via genbeskatningsreglerne, når (hvis) de tidligere underskudsgivende selskaber begynder at give overskud.”⁹²

Der er således tale om en skattecredit, der skal tilbagebetales. Genbeskatningen skal ikke tages som udtryk for, at det tidligere underskudsgivende selskab beskattes af sit overskud. Genbeskatningen er derimod udtryk for, at det selskab, der har udnyttet underskuddet, (eller moderselskabet) tilbagebetaler skattecreditten. Dette sker efter gældende regler i takt med, at der opstår overskud i tidligere underskudsgivende selskaber.

Genbeskatningsregler skal – udover tilbagebetalingen – også sikre, at der ikke gives dobbelt fradrag for underskuddene. Uden genbeskatningsreglerne ville både overskudsselskabet og underskudsselskabet få et endeligt fradrag for underskuddene. Genbeskatningsreglerne skal sikre, at Danmark kun giver overskudsselskabet en midlertidig skattecredit. Det bør kun være i de tilfælde, hvor investeringen mislykkes, at skattecreditten ikke skal tilbagebetales.

Der bør ske tilbagebetaling i takt med, at den tidligere underskudsgivende enhed begynder at give overskud. Opnås der overskud i et selskab, hvorfra man tidligere har udnyttet underskud, skal der derfor ske genbeskatning.

Det bør overvejes, om genbeskatningen kan gøres mere simpel og lettere administrerbar end det nuværende regelsæt, hvor der findes en lang række værnsregler, som skal forhindre omgåelse af genbeskatningen.

12.2 Automatisk genbeskatning

Det bør overvejes, om genbeskatningen kan forenkles ved at gøre den automatisk efter en nærmere angiven årrække. Modellen vil være, at hvis et tidligere fratrukket underskud ikke er genbeskattet efter X år (f.eks. 10

⁹² Jf. bemærkningerne til L 27, folketingsåret 2003-04, vedtaget som lov nr. 1215 af 27. december 2003.

år) som følge af overskud i det tidligere underskudsgivende selskab, forfalder skatte kreditten til genbeskatning.

Det kan diskuteres, hvornår en sådan automatisk genbeskatning skal forfalde. I nogle brancher vil det allerede efter en kort årrække være muligt at afgøre, om det underskudsgivende datterselskab er en mislykket investering. I andre brancher, hvor der f.eks. investeres i langvarig forskning (f.eks. medicinalindustrien), vil resultatet først vise sig efter en meget længere årrække. Det vil derfor være vanskeligt at fastsætte en tidsperiode, som er fælles for alle brancher og som afspejler de konkrete forhold. På den anden side vil det under alle omstændigheder i praksis være vanskeligt at fastsætte forskellige tidsperioder afhængigt af de konkrete forhold for den enkelte branche (eller det enkelte datterselskab).

Indførelsen af automatisk genbeskatning vil medføre den administrative forenkling, at de selskaber, der udnytter underskuddene, kun skal holde øje med, hvornår de har fradraget underskud overført fra andre selskaber. Efterfølgende ændringer i datterselskabets ejer- og indkomstforhold vil ikke påvirke genbeskatningen.

Indføres en sådan automatisk genbeskatning vil værnsregler være overflødige. Automatisk genbeskatning vil medføre, at skatte kreditten under alle omstændigheder tilbagebetales.

Der vil imidlertid også ske genbeskatning, når investeringen er mislykket og koncernen har lidt et endeligt tab. Herved gives der kun fradrag for en mislykket investering i udlandet, hvis der efter udenlandske regler gives fradrag for tabet og koncernen kan anvende dette fradrag.

Ingen genbeskatning ved bevis for endeligt tab

Automatisk genbeskatning kan suppleres med en mulighed for at undgå genbeskatning, hvis koncernen er i stand til at dokumentere, at der er lidt et endeligt tab på tidspunktet for den automatiske genbeskatning. I givet fald vil koncernen kunne undgå genbeskatning af den mislykkede investering.

Spørgsmålet bliver herefter, hvordan endelige tab kan dokumenteres. Det kunne eventuelt gøres ved at sammenligne den indskudte kapital (med fradrag af kapital, som er trukket ud) med værdien af selskabet på genbeskatningstidspunktet. Det vil imidlertid være vanskeligt at lave en sådan opgørelse og endnu vanskeligere at kontrollere opgørelsen.

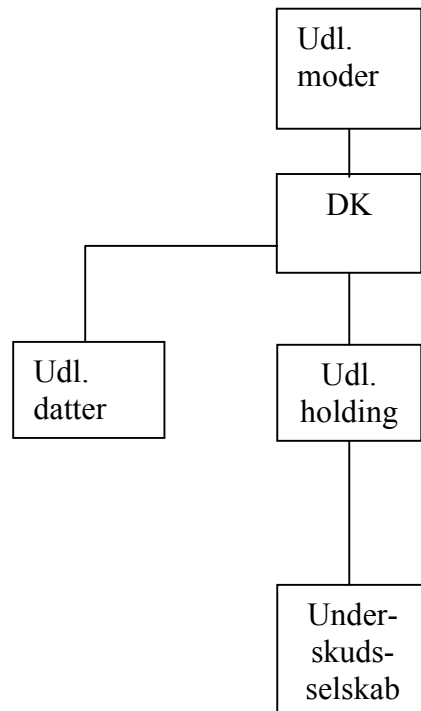
Det er derfor et spørgsmål, om ikke det endelige tab skal være endeligt konstateret ved likvidation af datterselskabet eller salg til uafhængig tredjemand. En regel om, at tabet skal være endeligt konstateret, vil kunne blive mødt med argumenter om, at det er uhensigtsmæssigt, at koncernen – uden forretningsmæssig begrundelse – er tvunget af skattereglerne til at sælge datterselskabet for at opnå fradrag for en (delvist) mislykket investering.

Det vil være nødvendigt at opstille værnsregler for at undgå, at værdien af underskudsselskabet mindskes (elimineres) ved koncerninterne salg af potentielle ”guldæg”, hvis reelle værdi kun kendes af koncernen selv. I det gældende regelsæt er sådanne værnsregler således fundet nødvendige.

12.3 Genbeskatning ved reduktion af investeringen

Herudover bør det overvejes, om der bør ske genbeskatning, hvis koncernen reducerer sin investering i et underskudsselskab ved salg af aktier i selskabet eller ved udlodning af udbytter. Disse overvejelser har først og fremmest betydning, hvis der ikke stilles krav om 100 pct. ejerskab for at overføre underskud.

Problemstillingen kan illustreres ved hjælp af følgende tænkte koncern:

Underskudsselskabet har igennem en årrække givet underskud, som er blevet anvendt i det danske selskab (DK). Aktierne i underskudsselskabet sælges til en uafhængig tredjemand. På salgstidspunktet eksisterer der en større genbeskatningssaldo vedrørende underskudsselskabet. Genbeskatningssaldoen vil herefter ikke blive genbeskattet i takt med eventuelt overskud i underskudsselskabet, da koncernforbindelsen er afbrudt.

Hvis kapitalen fra aktiesalget placeres i det danske selskab, kan det anføres, at nyinvesteringen i Danmark vil udløse et afkast, som beskattes i Danmark, samt at der derfor ikke er grund til at gennemføre en genbeskatning som følge af reduktionen af investeringen. Det kan således anføres, at beskatning af afkastet indirekte medfører en tilbagebetaling af skattecreditten.

På den anden side kan det anføres, at kapitalen svarende til den reducerede investering kan placeres uden for Danmark.

Den kan eksempelvis i stedet trækkes op i det udenlandske moderselskab. Herudover kan det tænkes, at kapitalen trækkes op i det danske selskab, men at kapitalen reinvesteres i udlandet, f.eks. ved kapitalindskud i det

andet udenlandske datterselskab. Endvidere kan det tænkes, at kapitalen slet ikke trækkes op i det danske selskab, men placeres i det mellemliggende udenlandske holdingselskab, der ikke er omfattet af dansk beskatning, idet dette selskab ikke har haft underskud, som har givet anledning til fradrag i det danske selskab.

Placeres kapitalen udenfor Danmark, indgår kapitalen ikke længere i dansk beskatning og kan derfor ikke siges at bidrage til en tilbagebetaling af den skattecredit, som det danske selskab har fået via (koncern)fradragene.

I praksis vil det næppe være muligt at konstatere, hvor kapitalen er placeret. Hvis der ikke sker genbeskatning ved aktiesalget, vil koncernen således i visse tilfælde kunne undgå at blive genbeskattet. Der bør derfor ske genbeskatning som følge af aktiesalget.

Spørgsmålet om genbeskatning ved investeringsreduktion er et spørgsmål om med hvilken hastighed og med hvilken sikkerhed, der ønskes genbeskatning. Det bør i den forbindelse erindres, at der i koncernfradragssmodellen aldrig vil kunne ske genbeskatning, der overstiger de fratrukne underskud. Der er alene tale om tilbagebetaling af en skattecredit. Som anført ovenfor bør der ikke ske genbeskatning, hvis der er tale om en mislykket investering og der dermed er tale om et egentligt endeligt tab.

Indføres der genbeskatning ved investeringsreduktion, kan der være to faktorer, som kan udløse genbeskatning. Den ene udløsende faktor vil i givet fald være reduktion af koncernens ejerskab i underskudsselskabet, f.eks. hvis der (direkte eller indirekte) sker salg af aktier i underskudsselskabet. Den anden udløsende faktor kan være udbetaling af udbytter, som overstiger underskudsselskabets overskud.

Genbeskatning ved reduktion af koncernens ejerskab kan foretages på flere måder.

Model 1: Forholdsmæssig genbeskatning

Genbeskatningen kan for det første ske ved, at der genbeskattes en forholdsmæssig del af genbeskatningssaldoen svarende til den forholdsmæs-

sige reduktion af ejerandelen. Er genbeskatningssaldoen eksempelvis på 200 og reduceres ejerandelen fra 100 pct. til 75 pct., sker der en genbeskatning på 50 (25 pct. af 200). Denne genbeskatningsmodel er simpel og let administrerbar, men tager ikke hensyn til om, der reelt er lidt et endeligt tab i det pågældende underskudsselskab, som der burde gives fradrag for. Spørgsmålet er derfor, om ikke denne model rammer for hårdt ved investeringsreduktioner i datterselskaber, hvor investeringen er mislykket.

Model 2: Beregnet fortjeneste ved likvidation

Genbeskatningen kan for det andet ske ved, at der opgøres en skattepligtig fortjeneste på samtlige aktiver på reduktionstidspunktet (likvidationsbeskatning). Der genbeskattes herefter en del af likvidationsfortjenesten svarende til reduktionen af ejerandelen. Dette synes at være den mest korrekte model, idet den afspejler det skattemæssige indkomspotentiale, som koncernen i stedet kunne have realiseret ved salg af virksomhedens aktiver. Beskatningen er således ens, uanset hvordan koncernen sælger virksomheden. Ulempen ved modellen er, at der skal opgøres en likvidationsfortjeneste, hvorfor der skal foretages en skattemæssig opgørelse af samtlige aktiver i datterselskabet – herunder ved salg af små portioner af aktier.

Model 3: Aktieavance

Genbeskatningen kan for det tredje ske på baggrund af aktieavancen ved salget af aktierne. Der genbeskattes et beløb svarende til den danske koncerns andel af aktieavancen. Denne model synes umiddelbart at være lettere administrerbar end modellen med likvidationsfortjeneste, idet der ikke skal foretages en opgørelse – og kontrol - af den skattemæssige værdi af samtlige aktiver i datterselskabet.

Boks 12.1 Effekten af modellerne på to tænkte koncerner

Koncern 1: Består af et dansk moderselskab med et tidligere underskudsgivende datterselskab. Datterselskabet har kun et aktiv. Et erhvervet immaterielt aktiv, som er fuldt nedskrevet. Værdien af aktivet er imidlertid uændret siden erhvervelsen, hvorfor et salg af aktivet vil udløse genvundne afskrivninger. Datterselskabet har været ejet af moderselskabet siden stiftelsen (mere end tre år).

Koncern 2: Består af et dansk moderselskab med et tidligere underskudsgivende datterselskab. Underskuddene er fremkommet ved fradrag på renter som følge af et lån. Lånet er nu tilbagebetalt. Datterselskabets eneste aktiver er aktier. Alle datterselskabets aktier har været ejet i mere end tre år. Datterselskabets værdi er vokset, idet dets aktier er steget i værdi.

Model 1 – Forholdsmæssig:

Ved salg af datterselskabet i både i koncern 1 og 2 udløses genbeskatning i forhold til den afståede ejerandel. Ved afståelse af alle aktier udløses fuld genbeskatning.

Model 2 – Likvidationsfortjeneste:

Ved salg af datterselskabet i koncern 1 udløses en genbeskatning svarende til de genvundne afskrivninger.

Ved salg af datterselskabet i koncern 2 udløses der ingen genbeskatning, idet aktieavanceerne vil være skattefrie.

Model 3 – Aktieavance:

Ved salg af datterselskabet i koncern 1 udløses der ingen genbeskatning, idet værdien af aktivet – og dermed datterselskabet – er uændret.

Ved salg af datterselskabet i koncern 2 udløses der genbeskatning, idet datterselskabets værdi er vokset og der dermed er en aktieavance.

Det ses således, at effekten af modellerne er væsentlig forskellige.

Den forholdsmæssige model lider som nævnt af den mangel, at den ikke tager hensyn til, om der er lidt et tab på investeringen.

Aktieavancemodellen lider af den mangel, at den ikke tager hensyn til eventuelle genvundne afskrivninger. I praksis vil underskud i datterselskaber ofte være et resultat af de skattemæssige afskrivninger på diverse aktiver. Det må derfor anses for en alvorlig mangel ved aktieavancemodellen, at den ikke tager hensyn til genvundne afskrivninger.

Man kunne – for at forøge genbeskatningen – eventuelt supplere modellen med yderligere opgørelsesregler. For eksempel kan modellen suppleres med en beskatning af eventuelle genvundne afskrivninger.

Genbeskatningen i aktieavancemodellen bør under alle omstændigheder forhøjes med et beløb svarende til den del af udbytter fra det pågældende selskab, der overstiger det skattepligtige overskud i det pågældende selskab.

Uden genbeskatning af udbytter (som overstiger overskuddet) vil genbeskatning på grundlag af aktieavancer blive illusorisk. Inden frasalget kan der således udloddes ekstra store udbytter, hvorved genbeskatningen som følge af aktiesalget mindskes (eller elimineres).

Suppleres modellen med beskatning af genvundne afskrivninger og udbytter, der overstiger overskuddet, vil der skulle tages stilling til, om et eventuelt tab på aktierne skal kunne medføre, at genbeskatningen sænkes.

Aktieavancemodellen medfører, at genbeskatning kan forekomme i situationer, hvor der ikke nødvendigvis bør ske genbeskatning. Dette kunne eksempelvis være tilfældet, hvor koncernen konstaterer, at det tidligere underskudsgivende selskab er stiftet med en for ”tyk” kapitalisering, hvorfor koncernen vil nedsætte egenkapitalen i selskabet og trække kapitalen hjem til Danmark.

Modellen med likvidationsfortjeneste tager ikke hensyn til indkomst, der efter de almindelige regler er skattefrie, f.eks. aktieavancer, når aktierne har været ejet i tre år eller mere. Dette vil i praksis være en ofte forekommende situation, hvor der oprettes et holdingselskab, som låner kapital og investerer kapitalen i aktier (hvor indkomsten vil være skattefri). Det vil således være muligt at oprette datterselskaber, der pr. automatik er

underskudsgivende, idet alle indtægter er skattefrie og udgifterne er fradragsberettigede. Dette er også muligt i det gældende regelsæt, jf. kapitel 4.2.8.

Der kan imidlertid argumenteres for, at denne mangel ikke er så grave-
rende, idet moderselskabet ville kunne opnå samme resultat (rentefradrag
og skattefrie aktieavancer), hvis det selv optog lånene og investerede dem
i aktier. ”Manglen” er således en følge af, at lovgiver har valgt at gøre
visse indtægter skattefrie på trods af, at finansieringsudgifterne er fra-
dragsberettigede.⁹³

Som nævnt ovenfor er modellen med likvidationsfortjenesten den mest
korrekte model, idet den afspejler det skattemæssige indkomspotentiale,
som koncernen i stedet kunne have realiseret ved salg af virksomhedens
aktiver. Modellen anvendes da også i det gældende regelsæt ved afståelse
til tredjemand. I det gældende regelsæt forhøjes genbeskatningen dog
med et beløb svarende til skattefrie udbytter og aktieavancer hidrørende
fra det udenlandske selskab i de seneste fem år af sambeskatningsperio-
den.⁹⁴

Det bør derfor overvejes om der også i fremtiden bør være en tilsvarende
forhøjelse af genbeskatningen. Forhøjelsen er en ”værnsregel, der har til
formål at sikre, at genbeskatningen ikke udhules ved, at datterselskabet så
vidt muligt tømmes for midler, således at den fiktive likvidationsbeskat-
ning ved sambeskatningsophøret ikke udløser nogen nævneværdig gen-
beskatning”⁹⁵.

Ved en beregnet likvidationsbeskatning efter den gældende regel i lig-
ningslovens § 33 E medregnes et beløb svarende til den fortjeneste, som
selskabet ville have opnået ved ophør af virksomheden og salg til han-
delsværdi af aktiver, der er i behold hos selskabet. Det er alene aktiver,
der indgår i beregningen – passiver indgår ikke.

⁹³ Problemstillingen og eventuelle værnsregler diskuteres nedenfor i kapital 18.3.

⁹⁴ Medfører denne genbeskatning ikke, at hele genbeskatningssaldoen er genbeskattet, sker der endvidere genbeskatning af efterfølgende udbytter og aktieavancer.

⁹⁵ Jf. bemærkninger til ændringen af ligningslovens § 33 E i L 118, Folketingsåret 1995/96.

Der ses ikke at være mulighed for at udhule genbeskatningen ved at tømme datterselskabet for værdier, idet likvidationsbeskatningen gennemføres på grundlag af de potentielle fortjenester på enkelte aktiver. Det påvirker således ikke den skattepligtige avance på selskabets aktiver, når selskabet udlodder. Den påvirkning, som en udlodning kan siges at have på genbeskatningen, er, at afkastet af det udloddede beløb ikke vil påvirke indkomsten i underskudsselskabet i fremtidige indkomstår. Påvirkningen af genbeskatningen skulle således være et ”fikseret” afkast af det udloddede beløb. Det ville imidlertid være en komplikation af genbeskatningsreglerne – bl.a. fordi der kun skal beregnes et fikseret afkast af den del af udlodningen, der overstiger overskud, der har ført til genbeskatning. Det vurderes umiddelbart, at de administrative ulemper ved en sådan regel vil overstige fordelene ved den hurtigere og teoretisk mere korrekte genbeskatning.

Alt i alt ses der derfor ikke at være behov for forhøjelse af genbeskatningen med udbytter og aktieavancer gennem de seneste fem år.

Genbeskatningen ved investeringsreduktion bør tage udgangspunkt i den skattepligtige fortjeneste på samtlige aktiver på reduktionstidspunktet (likvidationsbeskatning). Der genbeskattes herefter en del af likvidationsfortjenesten svarende til reduktionen af ejerandelen.

Eksempel: Hvis et dansk moderselskab nedbringer sin ejerandel i datterselskabet fra 90 pct. til 60 pct., skal der ske genbeskatning af 30 pct. af en fiktiv opgjort likvidationsbeskatning.

Nedbringes ejerandelen således, at den danske del af koncernen ikke længere har bestemmende indflydelse på datterselskabet⁹⁶, bør der ske genbeskatning af likvidationsprovenuet ganget med den hidtidige ejerandel. Herefter er der gjort endeligt op med genbeskatningssaldoen i det pågældende datterselskab.

⁹⁶ Afhængig af kravene til ejerandelen. Se herom nedenfor i kapitel 14.

12.4 Genbeskatning ved aktiesalg til koncernforbundne selskaber

I det gældende regelsæt er der særlige regler for salg til koncernforbundne selskaber. Der sker således fuld genbeskatning i disse situationer.

I en koncernfradragmodel, hvor kravet til ejerandel nedsættes, bør der skelnes mellem følgende to situationer:

- Aktierne sælges til et selskab, der er under bestemmende indflydelse af den danske koncern. Begrebet bestemmende indflydelse diskuteres nedenfor i kapitel 14.
- Aktierne sælges til et koncernforbundet selskab uden for kredsen af selskaber, der er under bestemmende indflydelse af den danske koncern, f.eks. salg til et ultimativt udenlandsk moderselskab.

I det førstnævnte tilfælde skal der – som udgangspunkt - ikke ske genbeskatning af en eventuel genbeskatningssaldo. Denne genbeskatning er – forudsat creditlempelsen for udenlandske skatter ophæves⁹⁷ – ikke længere nødvendig. Der bør dog ske genbeskatning, hvis aktiesalget indirekte medfører en reduktion i den danske koncerns ejerskab, f.eks. hvis et datter-datterselskab sælges fra et datterselskab (hvor den danske ejerandel er 90 pct.) til et andet datterselskab (hvor den danske ejerandel er 60 pct.). Beskatningen kan følge de ovenfor nævnte regler.

I det sidstnævnte tilfælde ses der ikke at være grund til en lempelse i forhold til de gældende regler. Medfører salget af underskudsselskabet, at den danske del af koncernen ikke længere har bestemmende indflydelse på selskabet, skal der ske genbeskatning af den fulde genbeskatningssaldo. Den fulde genbeskatning er en værnsregel, som er begrundet i, at koncernen har bedre forudsætninger end alle andre for at vurdere, om et datterselskab er et kommende ”guldæg”. Koncernen skal ikke have mulighed for at flytte dette kommende guldæg ud af genbeskatningsreglerne – inden det er muligt for omverdenen at konstatere den reelle værdi af datterselskabet.

⁹⁷ Se herom nedenfor i kapitel 13.

12.5 Forrentning af genbeskatningssaldi

Nogle kunne stille spørgsmål ved, om skattekreditten, der gives, når underskud overføres fra andre koncernselskaber, skal være rentefri. Burde skattekreditten forrentes - ligesom der i acontoskatteordningen sker forrentning af restskat og overskydende skat?

Hertil kan anføres, at formålet med underskudsoverførslen blandt andet er at neutralisere virkningen af, at virksomheden er organiseret i flere selvstændige skattesubjekter. Havde virksomheden organiseret sig som ét selskab, ville underskud i en del af selskabet være fradragsberettiget i overskud i en anden del af selskabet.

En koncern med datterselskaber beskattes – med underskudsoverførslen – af sin skatteevne, hverken mere eller mindre. Genbeskatningen er udtryk for, at der ikke bør være fradrag for underskuddene to gange – både i moderselskabet og i datterselskabet.

Der bør derfor ikke ske forrentning af genbeskatningssaldi.

13. Fjernelse af creditlempelsen for udenlandske skatter

Beskatningen af sambeskatningsindkomsten påhviler alene danske selskaber. Der er derfor ikke tale om en situation omfattet af dobbeltbeskatningsoverenskomsterne, og Danmark er derfor ikke forpligtet til at benytte bestemmelserne heri.

I det gældende regelsæt lempes der altid efter creditprincippet, hvorved der maksimalt gives fradrag for den betalte skat i udlandet.

Reglerne om creditlempelse medfører administrative besværligheder for såvel virksomheder som skattemyndigheder, idet det skal dokumenteres – og kontrolleres –, at der er betalt skat i udlandet. Der vil være tale om en administrativ forenkling, hvis genbeskatningen kan gøres uafhængig af de udenlandske skattebetalinger.

Det kunne anføres, at det ville være urimeligt ikke at give fradrag for de udenlandske betalte skatter. Det bør imidlertid erindres, at genbeskatning alene er tilbagebetaling af en skattecredit, og at denne skattefordel er givet under forudsætning af tilbagebetaling, hvis det underskudsgivende selskab senere giver overskud. Endvidere bør det erindres, at i det omfang udlandet giver muligheder for at fremføre underskud svarende til de danske regler, vil der ikke være nogen udenlandsk skat at give nedslag for, idet den udenlandske beskatning af datterselskabet bortfalder som følge af det fremførselsberettigede underskud.

Det kan derfor anføres, at creditlempelsen er overflødig, idet der ideelt set ikke burde være nogen udenlandsk skat at give fradrag for.

Provenubetragtninger

Det fremgår dog af stikprøveundersøgelsen, at der årligt gives fradrag for udenlandske skatter på over 0,5 mia. kr.

Uden indregning af adfærd vil en afskaffelse af creditlempelsen således medføre et betydeligt merprovenu.

Det er ikke muligt ud fra datasættet at give et entydigt billede af, hvilke lande creditlempelsen vedrører, men det vurderes, at creditlempelsen især vedrører overskudsgivende datterselskaber i lande med en højere selskabsskattesats end Danmark. De nuværende sambeskatningsregler virker, jf. kapitel 8, som en forsikring – og forsikringen er gratis i lande med en højere selskabsskattesats end Danmark, fordi creditreglerne i så fald indebærer, at der ikke betales skat til Danmark. En afskaffelse af creditreglerne indebærer imidlertid ikke, at der herefter vil blive betalt skat til Danmark fra disse lande – men at Danmark mister beskatningsretten.

En afskaffelse af creditlempelsen indebærer også, at Danmark mister muligheden for at beskatte overskud i sambeskattede datterselskaber i lande med en lavere selskabsskattesats. Som det fremgår af kapitel 8, vil det være en fordel selv i lande med en markant lavere selskabsskat at vælge sambeskatning, hvis der er tale om relativt risikofyldte investeringer. Men med de nuværende regler, hvor der først vælges, om man vil sambeskattes eller ej i selvangivelsesåret, er der i høj grad mulighed for først at tegne forsikringen, når man kan se om skaden er sket.

Med afskaffelsen af creditlempelsen gives der altså afkald på at beskatte udenlandsk overskud. Men efter indregning af adfærdsændringer vil dette kun i særlige tilfælde give et provenutab.

I det omfang en del af de givne creditlempelser bliver givet, fordi der i udlandet ikke er de samme muligheder for underskudsfræmsel som i Danmark, hvorfor der reelt vil være en udenlandsk skat ved genbeskatningen, vil der blive tale om et merprovenu ved afskaffelse af creditlempelsen. Det vurderes dog kun at gælde i de færreste tilfælde.

Efter indregning af adfærd vurderes en afskaffelse af creditlempelsen således ikke at medføre noget nævneværdigt merprovenu.

Dog vil en afskaffelse under de gældende regler, hvor det i modsætning til koncernfradragmodellen ikke er muligt at hoppe ud og ind af sambeskatningen, betyde, at de selskaber, der vil ændre adfærd og hoppe ud, senere hen vil være afskåret fra at hoppe ind. På sigt kan det give et lidt mindre samlet potentielt provenutab, da færre selskaber samlet set vil kunne an-

vende sambeskatningsreglerne. Under koncernfradragmodellen vil denne virkning ikke være til stede.

Værnsregler som følge af creditlempelsen

Anvendelsen af creditprincippet har medført, at det har været nødvendigt at indføre en række værnsregler for at undgå spekulation i creditlempelsen. Det drejer sig bl.a. om ligningslovens § 5 I og § 33, stk. 5, 4. pkt., hvor der er fastsat regler, som skal forhindre, at skatten gøres kunstig stor ved at undlade afskrivninger.

Anvendelsen af creditprincippet har endvidere gjort det nødvendigt at kræve fuld genbeskatning af en eventuel genbeskatningssaldo ved koncerninterne omstruktureringer, medmindre underskuddet for det overdragende selskab efter udenlandske regler overføres til det erhvervende selskab. Dette har i praksis vanskeliggjort omstruktureringer i koncerner, som anvender sambeskatningsinstituttet. Underskuddet overføres meget sjældent efter udenlandske regler til det erhvervende selskab.

Kravet om overførsel af det fremførselsberettigede underskud efter udenlandske regler er nødvendigt som følge af creditlempelsen. Placeres genbeskatningspligten hos det erhvervende selskab, uden at underskuddet efter udenlandske regler overføres, ville der ikke være et fremførselsberettiget underskud efter udenlandske regler hos det erhvervende selskab. Når (hvis) der blev opnået overskud i det erhvervende selskab, ville overskuddet derfor udløse udenlandsk skat. Denne udenlandske skat ville betvirke, at der ved genbeskatningen skulle gives creditlempelse for den udenlandske skat, og dermed ville genbeskatningen være værdiløs.

Fjernes creditlempelsen, kan betingelsen om, at underskuddet efter udenlandske regler skal overføres til det erhvervende selskab, således også fjernes. Ændringen vil gøre det muligt at omstrukturere inden for kredsen af ”koncernforbundne selskaber”, uden at der udløses genbeskatning, idet det ikke længere behøver at være en betingelse, at underskuddet efter udenlandske regler overføres til det erhvervende selskab. Reglerne kunne konstrueres således, at genbeskatningen afhang af eventuelt overskud mv. i såvel det overdragende som det erhvervende selskab.

Koncernerne vil med en sådan ændring i meget højere grad kunne foretage forretningsbegrundede omstruktureringer uden at løbe risiko for, at der udløses fuld genbeskatning af tidligere fratrukne underskud.

En fjernelse af creditlempelsen vil endvidere have den effekt, at de ovenfor nævnte værnsregler i ligningslovens § 5 I og § 33, stk. 5, 4. pkt., vil kunne ophæves for så vidt angår sambeskattede datterselskaber.

Beskatning af overskud udover genbeskatning

Beskattes et udenlandsk sambeskattet selskab af overskud (udover genbeskatning af tidligere udnyttede underskud), vil der være tale om økonomisk dobbeltbeskatning. Det udenlandske selskab vil således blive beskattet, hvor det er hjemmehørende, og det danske moderselskab vil blive beskattet i Danmark af den samme indkomst.

Det kan anføres, at moderselskabet kan undgå dobbeltbeskatning ved at lade sambeskatningen med det pågældende selskab ophøre. Med de nuværende regler vil det herefter som udgangspunkt ikke være muligt at udnytte underskud, der opstår efter sambeskatningens ophør.

Det kunne dog også overvejes, om en fjernelse af creditlempelsen bør medføre, at beskatning af overskud i udenlandske datterselskaber (når der ses bort fra genbeskatning) ikke gennemføres (eksempel). Der vil i givet fald skulle fastsættes nye indgangsværdier i forbindelse med udnyttelse af senere underskud (genindtræden).

Overskud i udenlandske datterselskaber, som i dag beskattes via en dansk sambeskatning, vil typisk være enten genbeskatning af tidligere overførte underskud (overskudsgivende udenlandske datterselskaber vil typisk blive taget ud af sambeskatningen, når det bliver overskudsgivende og en eventuel genbeskatningssaldo er genbeskattet) eller beskatning af et udenlandsk datterselskab, der er beliggende i et land med højere selskabsskat end Danmark, hvorfor creditlempelsen medfører, at der ikke sker dansk beskatning. Det må derfor formodes, at Danmark kun undtagelsesvist har en provenugevinst ved beskatningen af overskud i udenlandske datterselskaber.

Opsummering

Problemerne med anvendelsen af creditprincippet skal sammenholdes med, at der som hovedregel ikke bør være nogen udenlandsk skat at lempe for, hvis regelsættet fungerer efter hensigten. Underskuddet opgjort efter danske regler vil også eksistere efter udenlandske regler. Dette underskud efter udenlandske regler fremføres, således at der ikke vil ske beskatning i udlandet, når det udenlandske datterselskab opnår overskud. Der kan dog være udenlandsk skat, hvis udlandet har mere restriktive regler for underskudsfræmførsel end Danmark.

Det vurderes, at der efter indregning af adfærd ikke vil være noget nævneværdigt merprovenu ved en afskaffelse af creditlempelsen.

Ændres reglerne, således at der ikke gives credit, vil det medføre den forenkling, at den udenlandske indkomstopgørelse og skattebetaling bliver uden betydning for genbeskatningen. Endvidere vil det blive muligt at lempe reglerne for omstruktureringer af selskaber, hvorfra der tidligere er udnyttet underskud.

Flere hensyn taler således for, at man med fordel vil kunne fjerne creditlempelsen for betalte udenlandske skatter.

14. Størrelsen af ejerskabskravet

Hovedreglen i det gældende sambeskatningsinstitut er, at samtlige aktier i datterselskabet skal ejes af det danske moderselskab eller af et eller flere af de datterselskaber, der inddrages i sambeskatning. Der findes dog undtagelser med hensyn til medarbejderaktier samt aktier i lande, hvor der er loft over, hvor mange aktier et dansk selskab må eje.

Kravet om, at moderselskabet direkte eller indirekte skal eje alle aktierne i datterselskabet medfører, at det nuværende sambeskatningsinstitut ikke er specielt fleksibelt. Et moderselskab, som opkøber et andet selskab, kan således ikke anvende reglerne, før det ejer alle aktierne – hvis det nogensinde opnår at eje alle aktierne. Ved opkøb af innovative virksomheder kan det erhvervende selskab endvidere have en interesse i, at den hidtidige ledelse fortsat er involveret i ejerskabet af det fortsættende selskab.

Kravet om 100 procents ejerskab medfører endvidere, at en koncern, som ønsker at involvere ledelsen i et datterselskab i ejerkredsen af datterselskabet som led i en incitamentsordning, ikke kan dette uden, at datterselskabet ikke kan deltage i (eller må forlade) sambeskatningen. Incitamentsordningen skal i stedet laves indirekte ved bonusordninger, som er afhængig af f.eks. aktiernes værdi, eller ved at involvere datterselskabsledelserne i ejerskabet af moderselskabet.

Det må formodes, at langt den største del af dansk ejede datterselskaber er 100 pct. ejede⁹⁸. Det kunne anføres, at der dermed ikke var det store behov for en nedsættelse af ejerskabskravet, idet der ikke er mange datterselskaber, som ikke kan omfattes. På den anden side kan det anføres, at en af årsagerne til, at så mange datterselskaber er 100 pct. ejede, kan være ejerskabskravet i sambeskatningsreglerne.

De provenumæssige virkninger af en ejerskabsnedsættelse er usikre. Umiddelbart udvides kredsen af potentielle selskaber under dansk frivillig

⁹⁸ 71 pct. af danske datterselskaber og 77 pct. af udenlandske datterselskaber, jf. Poul Krüger Andersen i "Studier i Dansk Koncernret", 1997, s. 270 f. Undersøgelsesmateriale er fra 1990, dvs. fra tiden før ophævelsen af udlandslempelsen.

(international) sambeskatning. En udvidelse vil alt andet lige medføre et øget samlet underskudsfradrag og et øget samlet provenutab. I praksis vil koncernerne dog allerede i de gældende regler meget ofte kunne strukturere sig ud af kravet om 100 pct. ejerskab, f.eks. ved at anvende transparente enheder eller ved at flytte underskudsgivende virksomhed over i 100 pct. ejede selskaber. Det vurderes derfor, at der alene vil blive tale om et relativt begrænset provenutab.

Det væsentligste argument mod en lempelse af ejerskabskravet må derfor være, at regelsættet kompliceres yderligere, hvis ejerskabskravet lempes (se herom nedenfor under 14.3). Dette argument skal vejes op imod den øgede fleksibilitet, som koncernerne opnår ved en lempelse.

Foretages der en lempelse af ejerskabskravet, skal der fastlægges et nyt ejerskabskrav.

I dansk skatteret er begrebet ”bestemmende indflydelse” for nyligt blevet harmoniseret.⁹⁹ Bestemmende indflydelse er herefter i ligningslovens § 2, stk. 2, defineret som:

”Stk. 2. Ved bestemmende indflydelse forstås ejerskab eller rådgighed over stemmerettigheder, således at der direkte eller indirekte ejes mere end 50 pct. af aktiekapitalen eller rådes over mere end 50 pct. af stemmerne.”

Der er således tale om et rent objektivt kriterium. Denne koncerndefinition er blevet betegnet som snæver i international transfer pricing sammenhæng.¹⁰⁰ Det er navnlig blevet betegnet som bemærkelsesværdigt, at der skal foreligge en ejer- eller stemmeandel, som overstiger 50 pct., hvilket f.eks. medfører, at 50 pct. ejede selskaber ikke vil være omfattet, selvom der består et utvivlsomt interessefællesskab. Endvidere er det betegnet som bemærkelsesværdigt, at kontrolkravet alene er opfyldt, når der foreligger en retlig kontrol i form af ejerskab eller stemmebesiddelse. Anden retlig kontrol f.eks. på grund af sammenfald i ledelse eller organisation

⁹⁹ Harmoniseringen skete ved lov nr. 458 af 9. juni 2004 (L 126).

¹⁰⁰ Jf. således Jan Pedersen i ”Transfer Pricing – i international skatteretlig belysning”, s. 66.

eller en faktisk kontrol bestående i kreditorafhængighed, franchiseaftaler, strategisk samarbejde etc. er ikke tilstrækkelig.

Det bør overvejes, om ejerskabskravet også bør inkludere andre objektivt konstaterbare kriterier - f.eks. aftalt fælles ledelse - end ejerskab eller stemmebesiddelse. Endvidere bør det overvejes, om ejerskabskravet skal være rent objektivt eller skal indeholde subjektive elementer.

Til inspiration kan man se på, hvordan koncerner er defineret i regnskabslovgivningen, hvor koncerndefinitionen anvendes ved afgørelsen af hvilke dattervirksomheder, der er omfattet af konsolideringspligt i koncernregnskabet. I regnskabslovgivningen¹⁰¹ er udgangspunktet, at bestemmende indflydelse formodes at foreligge,:

”når modervirksomheden, direkte eller indirekte gennem dattervirksomheder, ejer mere end halvdelen af stemmerettighederne i en virksomhed, medmindre det i særlige tilfælde klart kan påvises, at et sådant ejerforhold ikke udgør bestemmende indflydelse.

Bestemmende indflydelse foreligger også, når modervirksomheden ejer halvdelen eller mindre end halvdelen af stemmerettighederne i en virksomhed, hvis der er

- a) råderet over mere end halvdelen af stemmerettighederne i kraft af en aftale med andre investorer,*
- b) beføjelse til at styre de finansielle og driftsmæssige forhold i en virksomhed i henhold til en vedtægt eller en aftale,*
- c) beføjelse til at udpege eller afsætte flertallet af medlemmerne i bestyrelsen eller et tilsvarende ledelsesorgan eller*
- d) beføjelse til at afgive flertallet af stemmer ved møder i bestyrelsen eller et tilsvarende ledelsesorgan.”*

Hvis en virksomhed har en andel i en fælles kontrolleret virksomhed¹⁰² (joint venture selskab), skal virksomheden endvidere i sit koncernregnskab

¹⁰¹ Jf. IAS 27.

¹⁰² En fælles kontrolleret virksomhed er et joint venture, som indebærer etablering af et selskab, et interessentskab eller en anden enhed, hvori hver venturedeltager har en kapi-

præsentere sin kapitalandel i den fælles kontrollerede virksomhed ved anvendelse af - som hovedregel - pro-rata konsolidering¹⁰³. Fælles kontrollerede virksomheder indgår således i koncernregnskabet.

I regnskabslovgivningen har man således valgt at lade koncerndefinitionen indeholde en række andre objektive kriterier og enkelte subjektive elementer for at undgå omgåelse af hvilke selskaber/virksomheder, der skal indgå i koncernregnskabet.

14.1 Subjektive krav

Formålet med at gøre ejerskabskravet til et krav med subjektivt indhold, således at eksempelvis bestemmende indflydelse som følge af interessefællesskab eller sammenfald i ledelse og organisation medtages i definitionen, skulle være at gøre det vanskeligere at omgå kravet. Dette vil have betydning, hvis skatteyderen kan have en interesse i at undgå at være omfattet af regelsættet.

Det er imidlertid også klart, at et objektive krav gør, at ordningen er lettere at administrere, idet det dermed er umiddelbart konstaterbart, om ejerskabet er opfyldt eller ej. Hvis kravet indeholder subjektive elementer, vil det være vanskeligere at administrere ordningen, idet der indlægges en skønsmulighed. En koncern vil i givet fald ikke umiddelbart kunne afgøre hvilke datterselskaber, der er omfattet (kan omfattes) af ordningen.

Hertil kan det dog bemærkes, at det åbenbart er muligt i forhold til regnskabslovgivningen at afgøre hvilke selskaber, der er omfattet af koncernregnskabspligten. Det må imidlertid erkendes, at det alt andet lige har større og mere direkte økonomiske konsekvenser i relation til skattereglerne end i relation til regnskabslovgivningen at være eller ikke være omfattet af regelsættet.

talandel. Enheden drives på samme måde som andre virksomheder, bortset fra at der er indgået en kontrakt mellem deltagerne, som fastlægger fælles bestemmende indflydelse på enhedens erhvervsmæssige aktivitet.

¹⁰³ Jf. IAS 31.

14.2 Andre objektive krav (fælles ledelse eller lignende)

Det bør som nævnt overvejes, om ejerskabskravet også bør inkludere andre objektivt konstaterbare kriterier, f.eks. fælles ledelse (hvorved et joint venture kapitalselskab (dvs. et kapitalselskab, hvor hver venturedeltager har en kapitalandel. Enheden drives på samme måde som andre virksomheder, bortset fra at der er indgået en kontrakt mellem deltagerne, som fastlægger fælles bestemmende indflydelse på enhedens erhvervsmæssige aktivitet) kunne blive omfattet).

Joint ventures er i praksis en typisk forekommende måde at indgå samarbejder på. Det kunne derfor være relevant at tillade venturedeltagere fradrag for underskud, der opstår i joint ventures.

Moderselskaberne kan konstruere koncernstrukturen således, at der opnås fradrag for underskuddene i et joint venture – uden at moderselskaberne er de direkte venturedeltagere. Er der tale om et joint venture i interessentskabsform, vil venturedeltagerne have fradrag for deres ideelle andel af underskuddet i interessentskabet. Efter gældende regler – og i koncernfradragmodellen – er det derfor muligt for de to moderselskaber, der indgår et samarbejde, at opnå fradrag for underskud i et joint venture i form af et transparent selskab ved, at de to moderselskaber hver især opretter et datterselskab, hvorefter disse datterselskaber indgår en kontrakt om etablering af et joint venture. Derimod er det ikke i dag muligt for moderselskaberne at udnytte underskud i et joint venture, der drives i selskabsform (selvstændigt skattesubjekt).

Gives der adgang til, at joint venture selskaber kan omfattes, skal der tages stilling til, om to danske venturedeltagere i et udenlandsk joint venture skal anvende det samme indkomstgrundlag (f.eks. ens afskrivningssatser eller valg af lager-/realisationsprincip) for joint venture. Umiddelbart ses der ikke at være noget til hinder for, at de to venturedeltagere opgør deres andel af indkomsten på hver sin måde. Hvis ventureselskabet var et interessentskab, ville venturedeltagerne opgøre indkomsten hver for sig. Det må i øvrigt også anses for tvivlsomt, om to venturedeltagere i alle tilfælde kan opnå enighed om, hvordan indkomsten skal opgøres.

14.3 Komplicering som følge af nedsættelse af ejerskabskravet

Det kan ikke undgås, at en nedsættelse af ejerskabskravet vil komplicere regelsættet. En nedsættelse bør alt andet lige medføre, at underskuddet (og indkomsten ved genbeskatningen) ikke skal medregnes fuldt ud, men kun med den del, der svarer til ejerandelen.

Det vil være vanskeligt at gennemføre en nedsættelse af ejerskabskravet i det gældende regelsæt, hvor princippet er, at selskabernes indkomster lægges sammen. En sammenlægning af indkomsterne, hvor selskabernes indkomster ikke medregnes fuldt ud, vil medføre, at der vil være indkomst i selskaberne, som ikke indgår i den samlede indkomstopgørelse. Der vil således skulle tages særskilt stilling til, hvordan disse indkomster vil skulle håndteres.

Det synes enklere at håndtere en nedsættelse af ejerskabskravet i en koncernfradragmodel, hvor selskaberne ikke foretager en samlet indkomstopgørelse, end i det nuværende sambeskatningsinstitut.

Det bør – for ikke at komplicere reglerne mere end højst nødvendigt – være den aktuelle ejerandel, der er bestemmende for størrelsen af den del af indkomsten, der medregnes ved genbeskatningen. Ejerandelen på tidspunktet for udnyttelsen af underskuddet kan således have været højere eller lavere, men reglerne vil blive endnu mere komplicerede, hvis der ved genbeskatningen skal tages højde for, med hvilken andel underskuddet i sin tid blev udnyttet. I givet fald vil der skulle føres flere genbeskatningsaldi for hvert underskudsselskab, og der vil skulle fastsættes regler for, i hvilken rækkefølge underskuddene skal genbeskattes.

Når der sker genbeskatning med den aktuelle ejerandel, bør der også være regler om, at en nedsættelse af ejerskabsandelen medfører, at der skal ske delvis genbeskatning af tidligere fratrukne underskud.

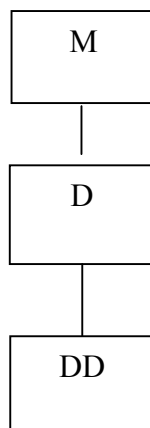
Medregning af underskud (og genbeskatning)

Reglen om medregning af underskud (og genbeskatning) vil i en koncernfradragmodel kunne formuleres på følgende måde: Overskudsselskaber i

koncernen kan fradrage underskud i et andet koncernselskab med en andel svarende til det ultimative danske moderselskabs ejerandel af aktiekapitalen (hvis det øverste danske ejerniveau består af søsterselskaber vil det i stedet være søsterselskabernes samlede ejerandel). Ejer overskudsselskabet selv direkte eller indirekte en større andel af aktiekapitalen i underskudsselskabet (eller omvendt), kan overskudsselskabet dog fradrage denne del af underskuddet. Findes der flere overskudsselskaber, kan disse samlet maksimalt udnytte den del af underskuddet, der svarer til den største af de relevante ejerandele.

Dette medfører, at et overskudsselskab, som befinder sig i en anden gren af koncernen end underskudsselskabet, altid vil kunne udnytte den del af underskuddet, der svarer til moderselskabets ejerandel.

Kompliceringen vil derfor opstå mellem selskaber i samme gren af koncernen. Kompliceringen kan illustreres med en række eksempler, som tager udgangspunkt i en koncern bestående af et moderselskab M, som ejer datterselskabet D, som ejer datterdatterselskabet DD. Alle selskaber er danske og alle aktier i eksempel 1-3 er ligestillet m.h.t. stemmeret.

Eksempel 1 (det enkle): Moderselskabet ejer 100 pct. af aktierne i D. D ejer 75 pct. af aktierne i DD.

Opstår der underskud i DD, kan 75 pct. af dette udnyttes hos M eller D.

Opstår underskuddet i M eller D, kan underskuddet udnyttes i DD (dog maksimalt 75 pct. af underskuddet) eller M/D (100 pct.).

Eksempel 2 (det lidt mere komplicerede): Moderselskabet ejer 70 pct. af aktierne i D. D ejer 80 pct. af aktierne i DD.

Opstår underskuddet i DD, kan underskuddet udnyttes hos M (maksimalt 56 pct. (70 x 80 pct.) af underskuddet) eller D (80 pct.).

Opstår underskuddet i D, kan underskuddet anvendes hos M (maksimalt 70 pct. af underskuddet) eller DD (maksimalt 80 pct. af underskuddet).

Opstår underskuddet i M, kan underskuddet udnyttes hos DD (maksimalt 56 pct. (70 x 80 pct.) af underskuddet) eller D (70 pct.).

Eksempel 3 (det mere komplicerede): Moderselskabet ejer 70 pct. af aktierne i D. D ejer 70 pct. af aktierne i DD.

Det bemærkes, at moderselskabet ikke er koncernforbundet med DD, hvis der udelukkende lægges vægt på ejerskabet af aktiekapitalen, da moderselskabet kun (indirekte) ejer 49 pct. af aktiekapitalen i DD. Dette vil være upraktisk, hvis såvel M som DD ønsker at gøre krav på udnyttelse af et eventuelt underskud i D, hvilket kan medføre dobbelt udnyttelse af underskuddet.

Det bør sikres, at der ikke sker dobbelt udnyttelse af underskuddet eller opstår tvivl om, hvem der kan udnytte underskuddet. I dette tilfælde kan det sikres ved at formulere ejerskabskravet, således at der er koncernforbindelse mellem alle tre selskaber. Dette kan opnås ved at give adgang til underskudsudnyttelse, når der enten direkte eller indirekte ejes mere end 50 pct. af aktiekapitalen eller rådes over halvdelen af stemmerettighederne (negativ kontrol) eller mere. Størrelsen af underskudsfradraget (og genbeskatningen) bør fortsat være afhængig af ejerskabet af aktiekapitalen, der således vil kunne være mindre end 50 pct.

Opstår underskuddet i DD eller M, vil op til 49 pct. af underskuddet kunne udnyttes i henholdsvis M eller DD (som alternativ til udnyttelse hos D (maksimalt 70 pct.)).

Opstår der underskud i D, kan underskuddet udnyttes hos M (maksimalt 70 pct. af underskuddet) eller hos DD (maksimalt 70 pct. af underskuddet).

Eksempel 4 (det endnu mere komplicerede): Moderselskabet ejer 70 pct. af aktiekapitalen i D, men kun 7 pct. af stemmerne i D. D ejer 70 pct. af aktiekapitalen og stemmerrettighederne i DD.

I dette tilfælde er M og DD ikke koncernforbundne, hverken som følge af M's ejerandel af aktiekapitalen i DD, da denne kun er 49 pct., eller som følge af rådighed over stemmerne.

Opstår der underskud i D, vil både M og DD kunne hævde, at de har ret til underskuddet. Ligesom før skal det sikres, at underskuddet kun udnyttes én gang. Situationen vanskeliggøres af, at M ikke ved hjælp af en stemmemajoritet kan diktere, hvem der skal kunne udnytte underskuddet.

Løsningen på problemet synes bedst at kunne opnås ved kun at give adgang til underskudsudnyttelse, når der rådes over halvdelen af stemmerettighederne (negativ kontrol) eller mere – uanset ejerandelen af aktiekapitalen. Et selskab kan derved kun indgå i én koncern.¹⁰⁴

Størrelsen af underskudsfradraget (og genbeskatningen) bør fortsat være afhængig af ejerskabet af aktiekapitalen, der således vil kunne være mindre end 50 pct.

Anvendes denne løsningsmodel på eksempel 4 kan der kun overføres underskud mellem D og DD. Underskudsudnyttelsen vil maksimalt være på 70 pct. af underskuddet.

¹⁰⁴ Denne koncern kan have sub-koncerner, som er ægte delmængder af den samlede koncern.

Genbeskatning ved ændring af ejerskabsandelen

Som nævnt ovenfor i kapitel 12.3 bør der ske genbeskatning ved nedsættelse af ejerskabsandelen. Der genbeskattes en del af en beregnet likvidationsfortjeneste svarende til reduktionen af ejerandelen. Udgangspunktet vil være, at genbeskatningen beregnes på baggrund af reduktionen af moderselskabets ejerandel.

Eksempel 1: Hvis et dansk moderselskab nedbringer sin ejerandel i datterselskabet fra 90 pct. til 60 pct., skal der ske genbeskatning af moderselskabets genbeskatningssaldo med 30 pct. af en beregnet likvidationsbeskatning.

Hvis ejerforholdet mellem overskudsselskabet og underskudsselskabet er større end moderselskabets ejerandel, og ejerforholdet mellem overskudsselskabet og underskudsselskabet reduceres, vil genbeskatningen ske på baggrund af denne reduktion.

Eksempel 2: Et moderselskab M ejer 90 pct. af et datterselskab D. D ejer 100 pct. af datterdatterselskabet DD. Både M og D har tidligere udnyttet underskud fra DD.

Hvis D sælger 10 pct. af aktierne i DD, således at D ejer 90 pct. af aktierne, vil D blive genbeskattet med 10 pct. af en beregnet likvidationsbeskatning, mens M vil blive genbeskattet med 9 pct. ($90 \text{ pct.} - 90 \text{ pct.} \times 90 \text{ pct.}$) af en beregnet likvidationsbeskatning.

14.4 Opsummering vedrørende ejerskabskrav

En nedsættelse af ejerskabskravet vil alt andet lige medføre et øget samlet underskudsfradrag og dermed et øget samlet provenutab. I praksis vil koncernerne allerede i de gældende regler meget ofte kunne strukturere sig ud af kravet om 100 pct. ejerskab. Det vurderes derfor, at der alene vil blive tale om et relativt begrænset provenutab.

Det væsentligste argument imod en lempelse af ejerkravet er derfor, at en nedsættelse komplicerer regelsættet. Denne komplicering skal vejes op mod den fordel, der opnås af den øgede fleksibilitet i regelsættet.

Der vil være tale om en ikke ubetydelig komplicering af regelsættet. På den anden side kan en nedsættelse medføre en øget fleksibilitet. Koncerne vil ofte være i stand til at udnytte underskud i kontrollerede virksomheder ved at strukturere koncernen efter det. Der vil dog være enkelte situationer, hvor det ikke vil være muligt, f.eks. de i starten af dette kapitel nævnte eksempler med involvering af ledelsen af datterselskabet i datterselskabets ejerkreds.

Til brug for adgangen til underskudsudligning (som er en begunstigende foranstaltning) kunne man lempe ejerkravet fra de eksisterende 100 pct. til et krav om ejerskab eller rådighed over stemmerettigheder, således at der rådes over mere end 50 pct. af stemmerettighederne. Der kan dog ikke udnyttes en større andel af underskuddet end den, der svarer til ejerandelen af aktiekapitalen.

For så vidt angår joint ventures, så kan de samarbejdende selskaber som beskrevet i et vist omfang konstruere koncernstrukturen, således at underskuddene kan komme til anvendelse. Der ses dog ikke noget til hinder for, at man yderligere inddrager fælles kontrollerede virksomheder (joint ventures) i selskabsform i en underskudsudligning.

Ejerskabskravet kan eventuelt lempes til et krav om, at moderselskabet mindst skal have ”negativ kontrol” med datterselskabet - forstået således, at moderselskabet skal råde over 50 pct. af stemmerne i selskabet eller mere. Herved kunne det sikres, at moderselskabet har adgang til de nødvendige oplysninger om datterselskabet.

Det kunne anføres, at lovgiver har bestræbt sig på at harmonisere begrebet bestemmende indflydelse, hvorfor det i givet fald kan overvejes, om definitionen af bestemmende indflydelse i f.eks. ligningslovens § 2 også bør ændres til at omfatte joint ventures. Der kunne i forlængelse heraf spørges, hvorfor der i den ene situation er kontrol (ved sambeskatnings-/koncernfradragsreglerne), mens der ikke er kontrol i den anden situation (ved transfer pricing reglerne).

Vurderes det, at problemerne med den øgede komplicering af regelsættet vejer tungere end ønsket om fleksibilitet, kunne det overvejes at nedsætte

ejerskabskravet til f.eks. 90 pct., men fortsat medregne indkomsten med 100 pct. uanset ejerandelen. Der kunne i givet fald opsættes begrænsninger for, hvem der kan eje den resterende ejerandel, f.eks. medarbejdere, selskabets ledelse eller særlige investeringsfonde.

15. Puljeopgørelse globalt

15.1 Organisering af koncerner

Der kan argumenteres for, at organiseringen af koncerner alene bør afhænge af driftsøkonomiske forhold. Skatten bør således ikke give koncernerne incitament til at organisere sig på én måde frem for en anden.

Som det vil fremgå af det følgende, er de gældende skatteregler for medregning af underskud – og genbeskatning - i den nuværende udformning ikke neutrale i forhold til virksomhedsorganiseringen. Der gøres forskel på datterselskaber og faste driftssteder – og reglerne favoriserer organisering i datterselskaber.

Boks 15.1 Gældende regler.

Udenlandske datterselskaber

Moderselskabet kan medregne udvalgte datterselskabers indkomst - såvel overskud som underskud. Det må formodes, at moderselskabet normalt kun vil udvælge underskudsgivende datterselskaber til at være omfattet af sambeskatningen, hvorimod overskudsselskaber holdes ude af sambeskatningen. Realiteten vil således være, at datterselskaber, som medtages i en sambeskatning, indledningsvis har underskud.

Faste driftssteder i udlandet

Indkomsten for danske selskaber, herunder faste driftssteder i udlandet, opgøres globalt. Som udgangspunkt medregnes således alle overskud og alle underskud. Danmark giver normalt creditlempelse for den betalte skat i udlandet.

I de tilfælde, hvor Danmark har aftalt med det pågældende land, at Danmark skal lempe for den udenlandske skat efter eksemptionprincippet¹⁰⁵ beskattes overskud dog ikke i Danmark. Underskud kan derimod medregnes ved indkomstopgørelsen – hvorefter det genbeskattes i takt med, at det faste driftssted giver overskud. Underskud kan dog kun medregnes, i det omfang underskudet overstiger overskud i det faste driftssted for tidligere indkomstår.

¹⁰⁵ Danmark har eksemptionoverenskomster med Brasilien, Frankrig, Israel og Østrig samt Malaysia (overenskomsten med Malaysia ændres i en endnu ikke ratificeret protokol til en creditoverenskomst).

De nuværende sambeskatningsregler kan give skævriddinger i koncernernes organiseringsbeslutning. Koncernens skat kan afhænge af, hvorvidt man er organiseret som ét datterselskab eller som flere datterselskaber (og/eller faste driftssteder). For danske koncerner, der - f.eks. gennem opkøb - har *flere* datterselskaber, vil en mulig sammenlægning til ét datterselskab muligvis kunne være en fordel ud fra driftsøkonomiske hensyn, men med de nuværende sambeskatningsregler en ulempe, når også de skattemæssige virkninger indregnes. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis et eller flere (underskudsgivende) selskaber er med under dansk international sambeskatning og et eller flere (overskudsgivende selskaber) ikke er det.

Det kan derfor overvejes, om adgangen til fradrag for underskud i andre koncernselskaber skal indrettes således, at den skattemæssige behandling af underskud ikke bliver bestemmende for, om virksomheden organiseres som ét selskab med faste driftssteder eller som én koncern med datterselskaber. Sagt med andre ord: skal reglerne om fradrag for koncernunderskud forsøge at forholde sig neutralt til virksomhedsorganiseringen?

I givet fald bør det tilstræbes, at reglerne for fradrag for koncernunderskud og genbeskatning bliver de samme (eller i hvert fald ikke væsentligt forskellige), uanset om underskuddene opstår i et udenlandsk datterselskab eller i et udenlandsk fast driftssted.

Dette vil også være i tråd med det oprindelige udgangspunkt for sambeskatningsreglerne, som formentlig opstod udfra en praktisk betragtning om at behandle filialer ens, hvad enten de var organiseret som almindelige forretningsfilialer eller som selvstændige juridiske personer.

15.2 Beskrivelse af globalpuljemodeller

Ved en globalpuljemodel er enten alle datterselskaber (også danske datterselskaber) og faste driftssteder med under sambeskatning – eller også er ingen. Ved en sådan model kan koncernerne organisere sig frit efter driftsøkonomiske hensyn uden at gøre sig overvejelser omkring reglerne for overførsel af underskud og genbeskatning af tidligere underskud.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Neutralitet kræver således i praksis, at reglerne for fradrag for koncernunderskud og genbeskatning bliver de samme (eller i hvert fald ikke væsentligt forskellige), uanset om underskuddene opstår i et udenlandsk datterselskab eller i et udenlandsk fast driftssted.

Sambeskatningsmodel

I de gældende sambeskatningsregler ville det indebære, at resultaterne i alle enheder lægges sammen. Alle overskudsgivende udenlandske datterselskaber inddrages således under dansk beskatning. Der gives credit for eventuel udenlandsk skat, hvis den skattepligtige indkomst i et land udviser et nettooverskud.

Opdelingsmodel

En variant af denne model kunne være en opdeling i danske og udenlandske selskaber forstået på den måde, at sambeskatning med udenlandske datterselskaber kun er mulig, hvis samtlige udenlandske datterselskaber medtages under sambeskatningen. Det svarer til reglerne i Italien, jf. ovenfor under 6.2. Denne variant vil være mest nærliggende, hvis man ønsker at fjerne creditpelsen for udenlandske datterselskabers betalte skatter i udlandet, idet modellen kan medvirke til at sikre, at der ikke sker beskatning af nettooverskud i udenlandske datterselskaber, der ikke vedrører aktiviteter i Danmark.

Koncernfradragmodel med puljning for hvert overskudsselskab

I et regelsæt om koncernfradrag vil en kategorisk global puljning indebære, at et dansk selskab kun kan opnå fradrag for underskud i andre selskaber, hvis samtlige andre selskaber i koncernen samlet set har underskud. Sagt med andre ord: et dansk overskudsselskab kan kun fradrage underskud i andre selskaber, hvis koncernen (ekskl. overskudsselskabet) samlet set giver underskud. Hvis der er underskud, kan nettounderskuddet i givet fald fradrages.

En sådan model giver imidlertid ingen mening. For det første forhindrer modellen, at der kan overføres underskud mellem et underskudsgivende og et overskudsgivende datterselskab, hvis der samlet er overskud i kon-

Dvs. hvis underskud i faste driftssteder kan fratrækkes ved opgørelsen af den danske indkomst, skal underskud i udenlandske datterselskaber også kunne fratrækkes. Alternativt skal underskud i faste driftssteder ikke kunne fratrækkes (territorialprincip), hvis udenlandske datterselskabers underskud er den danske indkomstopgørelse uvedkommen. Indførelse af territorialbeskatning behandles ikke nærmere her.

cernen (ekskl. det pågældende overskudsselskab). For det andet vil der skulle laves en særlig opgørelse for hvert enkelt dansk overskudsselskab, hvilket dog ikke skulle være særligt vanskeligt. For det tredje vil modellen give koncernen et incitament til at samle overskudsselskaberne i et selskab, hvorved der kan opnås det samme resultat som i den følgende model.

Koncernfradragsmodel med særpuljning af danske overskudsselskaber

Det giver mere mening, hvis der tages udgangspunkt i, at der i koncernfradragsmodellen ikke sker en sammenlægning af indkomsterne men kun en overførsel af underskud. Da kun danske datterselskabers overskud beskattes, skal et eventuelt underskud udnyttes til at nedbringe det skattepligtige overskud i et dansk selskab. På den baggrund kunne det overvejes at anvende en model, hvor de overskudsgivende danske selskaber holdes uden for puljningen. Der skulle herefter ske puljning af indkomsten i alle selskaber i koncernen, der ikke er danske selskaber med positiv indkomst. Medfører puljningen et nettounderskud, kan nettounderskuddet modregnes i overskud i danske selskaber i koncernen.

15.2.1 Sammenhængen til ejerkravet

Effekten af en model med global puljning – eller andre former for puljning – vil være afhængig af hvilke selskabers resultater, der skal indgå i puljen. Hvis man fastholder kravet til ejerandel i de gældende regler på 100 pct. vil effekten af global puljning være meget begrænset. Det skyldes, at koncernerne kan bringe et overskudsgivende selskab ud af puljen ved at sælge én aktie i selskabet.

En effektiv model med global puljning må derfor indeholde regler, der sikrer, at også resultatet i selskaber, som koncernen kun ejer delvist, medregnes ved puljningen. I givet fald medregnes kun den del af indkomsten, der svarer til ejerandelen. Det kan mest enkelt ske ved en generel nedsættelse af kravet til ejerandelen i de selskaber, som der kan overføres underskud mellem.¹⁰⁷

Ønskes en model med global puljning, hvor der kun kan overføres underskud fra og til selskaber, der er ejet 100 pct., må der laves særlige regler

¹⁰⁷ En generel nedsættelse af ejerkravet diskuteres i kapitel 14.

om de selskaber, der skal indgå i puljen. En mulig løsning kunne være at lade resultatet i alle selskaber, som koncernens moderselskab har bestemmende indflydelse på, indgå ved puljningen – dog kun i forhold til ejerandelen. Der skulle herefter ske puljning af indkomsten i alle selskaber i koncernen, der ikke er danske selskaber med positiv indkomst.

Eksempel: Et moderselskab (M) i Danmark ejer alle aktier i et datterselskab (D1) og 75 pct. af aktierne i et andet datterselskab (D2). M har en indkomst på 200, D1 har underskud på 100 mens D2 har overskud på 100. Med den skitserede model vil der kunne overføres underskud 25 fra D1 til M, idet det overførselsberettigede underskud nedsættes Ms andel af overskuddet i D2.

15.3 Konsekvenser af globalpuljeopgørelse

Der kan argumenteres for, at uanset hvilken af modellerne man måtte vælge, vil der være tale om en meget væsentlig begrænsning i mulighederne for anvendelse af udenlandske underskud. Til gengæld vil en globalpuljeopgørelse ikke begrænse mulighederne for sambeskatning/underskudsoverførsel inden for rent danske koncerner.

Globalpuljning vil således først og fremmest ramme større danske koncerner med mange udenlandske investeringer, hvorimod mindre danske koncerner med et eller få udenlandske datterselskaber ikke vil blive påvirket i samme omfang. Det gælder også de mindre danske koncerner, der er en subkoncern tilhørende et udenlandsk moderselskab.

Samlet set vil koncerner, som foretager nyinvesteringer i udlandet, således sjældent (aldrig) få fradrag for underskuddene i den nye virksomhed. Overskuddene i de ”gamle” investeringer vil oftest overskygge underskuddene i de nye investeringer. Det er dog ikke givet, at dette vil medføre, at underskuddet ikke kan udnyttes efter udenlandske regler, idet underskuddene muligvis enten kan overføres til fradrag i andre selskaber eller fremføres til fradrag i senere overskud.

Det må formodes, at en globalpuljeopgørelse vil have størst betydning ved investering i lande med lavere skattesats end i Danmark. Det skyldes, at hvis der er tale om et land med højere selskabsskattesats end Danmark, vil

koncernen allerede i dag udnytte de lokale regler om underskudsoverførsel frem for de danske regler, idet skatteværdien af underskuddet er større i det pågældende land end i Danmark

Globalpuljeopgørelse vil formentlig medføre, at langt de fleste koncerner ikke længere vil have adgang til fradrag for underskud opstået i udlandet. Det kan derfor anføres, at globalpuljeopgørelse vil være en de facto ophævelse af muligheden for at fradrage underskud opstået i udlandet. Men i modsætning til en decideret afskaffelse af reglerne, sker der ingen forenkling ved en globalpuljeopgørelse. Der er stadig behov for regler – herunder komplicerede værnsregler.

Globalpuljning løser – ligesom en decideret afskaffelse - heller ikke problemerne med de gældende regler i ligningslovens § 5 H om tilkøb af underskudsgivende faste driftssteder, medmindre der indføres globalpuljning med alle koncernforbundne selskaber (såvel overliggende som underliggende selskaber), jf. nærmere herom i kapitel 18.3. En sådan model vil tillige medføre, at mindre danske koncerner, der er en subkoncern tilhørende en større multinational koncern, også bliver væsentligt begrænset i mulighederne for at udnytte underskud i udenlandske selskaber.

Alt i alt vil en global puljning således medføre en markant reduktion i underskudsfradragene - især opgjort i kroner, men også opgjort i antal selskaber. Afhængig af om puljningen vil omfatte alle selskaber eller alene udenlandske selskaber, vil i hovedreglen alene koncerner, der har få og nye selskaber i udlandet kunne fratække underskud. Særligt kan være ved markante udsving i konjunkturerne. Opgjort i kroner og øre vil en globalpuljning være tæt ved en ophævelse – dog uden der sker nogen regelforenkling og stadig med mulighed for at store udenlandske koncerner kan inddrage en subkoncerns underskud under dansk sambeskatning, medmindre såvel underliggende som overliggende koncernforbundne selskaber medtages.

15.4. EU-retlige forhold ved global puljning

Som nævnt vil modellerne med stor sandsynlighed indebære en reel afskaffelse af sambeskatningen af koncerner med mange udenlandske dat-

terselskaber. Til gengæld vil modellerne fortsat give mulighed for national sambeskatning, hvis der udelukkende er danske selskaber i koncernen.

Det er på den baggrund nærliggende at spørge, om modellen kan være forenelig med EU-retten. Det vil i den forbindelse være af afgørende betydning, om modellerne medfører en lempeligere skattemæssig behandling, hvis et datterselskab er placeret i Danmark frem for i udlandet.

Sambeskatningsmodellen, hvor tilladelse til sambeskatning med et datterselskab betinger, at alle datterselskaber – såvel danske som udenlandske - inddrages under sambeskatning, synes ikke at føre til nogen form for forskelsbehandling mellem udenlandske og danske selskaber. Der synes således ikke at være EU-retlige problemer ved denne model.

Det samme kan ikke siges om varianten af denne model (opdelingsmodellen), hvor der – som i Italien – skelnes mellem nationale og udenlandske selskaber, således at det er frivilligt, om nationale selskaber skal inddrages under sambeskatningen. I disse tilfælde vil det kunne have betydning om et underskudsgivende selskab etableres i udlandet eller i Danmark. Etableres selskabet i udlandet, vil underskuddet ikke kunne udnyttes, hvis der er nettooverskud i de øvrige udenlandske selskaber, hvorimod underskuddet i et dansk selskab altid vil kunne udnyttes. Det er et åbent spørgsmål, om sådanne regler er forenelige med EU's regler om fri etableringsret, specielt hvis EF-domstolen i Marks & Spencer-sagen når frem til, at underskud i udenlandske datterselskaber skal kunne overføres.

Den nævnte model med særpuljning af danske overskudsselskaber, hvor man puljer resultaterne i de selskaber, der ikke er danske selskaber med skattepligtigt overskud¹⁰⁸, giver umiddelbart lige muligheder for at fradrage underskud i danske og udenlandske selskaber. Et dansk moderselskab, der står foran etablering af et nyt datterselskab, har de samme muligheder for at opnå fradrag for underskuddet i datterselskabet, hvad enten datterselskabet etableres i Danmark eller i udlandet. Dermed er mulighederne for underskudsoverførsel i det etablerede selskab ikke i strid med reglerne

¹⁰⁸ Dvs. puljning af a) underskudsgivende danske selskaber, b) underskudsgivende udenlandske selskaber og c) overskudsgivende udenlandske selskaber.

om fri etableringsret. Heller ikke hvis Marks & Spencer vinder den verserende EU-sag.

Man skal dog være opmærksom på, at modellen kan begrænse muligheden for underskudsoverførsel fra andre selskaber, hvis et udenlandsk selskab er overskudsgivende. I så fald indgår det overskudsgivende datterselskabs indkomst ved puljningen. Det vil ikke være tilfældet, hvis selskabet blev etableret i Danmark. I visse tilfælde vil den omstændighed, at et overskudsgivende koncernselskab er beliggende i udlandet (og derved indgår i puljningen) og ikke i Danmark (hvor det ikke indgår i puljningen) *i sig selv* kunne medføre, at et dansk koncernselskab skal betale en større skat. Hvorvidt denne mere indirekte påvirkning af muligheden for at overføre underskud er forenelig med reglerne om fri etableringsret er et åbent spørgsmål.

16. Puljeopgørelse pr. land

Puljeopgørelse af koncernens indkomster pr. land kan betragtes fra tre synsvinkler.

Den ene synsvinkel er, hvilket land der er nærmest til at give fradraget for underskuddet – datterselskabslandet (kildelandet) eller moderselskabslandet (domicillandet). Eller sagt med andre ord: skal der være et krav om, at koncernen i videst muligt omfang udnytter fradragene i det land, hvor virksomheden udøves, frem for i Danmark, eller skal koncernen frit kunne vælge, hvor fradraget udnyttes (hvorefter det udnyttes dér, hvor skatteværdien af fradraget er størst).

Den anden synsvinkel er, at puljeopgørelse pr. land kan virke som et mere effektivt værn mod dobbelt fradrag end det nuværende værn.

Den tredje synsvinkel er den ovenfor i kapitel 15 beskrevne om, at der kan være et ønske om, at organiseringen af koncerner alene bør afhænge af driftsøkonomiske forhold, hvorfor faste driftssteder og datterselskaber bør behandles ens.

16.1 Hvilket land bør give underskudsfradrag?

Datterselskaberne er hjemmehørende i datterselskabslandet, hvorfor datterselskabslandet har beskatningsretten til eventuelt overskud i datterselskabet, hvis investeringen går godt. Det virker derfor naturligt, at datterselskabslandet er nærmest til at give fradrag for eventuelt underskud, hvis investeringen går galt (eller midlertidigt giver skattemæssigt underskud).

Hertil kommer, at de fleste EU- og OECD-lande har regler, der sikrer, at underskud kan overføres mellem to selskaber i den samme koncern, når begge selskaber er hjemmehørende i det pågældende land. EU-retten tilsiger, at det land, hvori virksomheden udøves, har pligt til underskudsudligning¹⁰⁹ også for enheder kontrolleret af koncerner hjemmehørende i andre EU-lande, på samme måde som Danmark har indført adgang til sambe-

¹⁰⁹ Under forudsætning af, at det pågældende land tillader underskudsudligning mellem koncernforbundne selskaber hjemmehørende i landet.

skatning i lignende tilfælde. Det er derimod de færreste, som tillader grænseoverskridende underskudsoverførsel.

Landet, hvor datterselskaberne er hjemmehørende, synes som nævnt at være det land, der er nærmest til at give fradrag for et evt. underskud. Det er her aktiviteten foregår, og det er dette land, som (fortrinsvis) har retten til at beskatte overskud. På samme måde synes det primært at være det land, hvor det faste driftssted er beliggende, som bør give fradraget for underskuddet.

En videreførelse af denne tankerække medfører, at Danmark kun bør give fradrag for underskud, hvis koncernens nettoresultat er negativt i det pågældende land. En konsekvent videreførelse af tankegangen synes derfor at tilsige, at resultaterne for samtlige enheder (datterselskaber og faste driftssteder) i samme stat lægges sammen (puljeopgørelse) og at kun et eventuelt nettounderskud kan fradrages ved den danske indkomstopgørelse.

Tanken om en puljeopgørelse er ikke ny. Indtil skatteåret 1983/84 krævede tilladelse til sambeskatning, at alle selskaber i en koncern blev inddraget under sambeskatningen, medmindre rimelige grunde talte for, at et eller flere af selskaberne særbeskattes. Der var altså tale om en ”global” puljeopgørelse – ikke kun pr. land. Dengang – som i det gældende regelsæt – var ejerkravet på 100 pct., hvorfor koncernen kunne undgå puljeopgørelse vedrørende et overskudsselskab ved at sælge én aktie. Der var derfor ikke tale om nogen reel puljeopgørelse.

Det udkast til en sambeskatningslov, som Skatteministeriet sendte på ekstern høring i 1999, indeholdt ligeledes en bestemmelse om, at alle datterselskaber i samme land skulle inddrages under sambeskatningen. Ideen var at ligestille virksomhed drevet gennem en filial og et datterselskab.

16.2 Betydning af lokal underskudsoverførsel og hindring af dobbelt fradrag

Regelsættet skal under alle omstændigheder sikre, at underskuddet ikke kan fradrages i dansk indkomst, hvis det anvendes efter lokale regler for underskudsoverførsel. Det skal undgås, at underskuddet anvendes to gange i forskellige indkomster.

I dag søges dette sikret ved forbuddet mod dobbelt fradrag i ligningslovens § 5 G, hvorefter der ikke kan opnås fradrag i Danmark, hvis underskuddet kan fradrages i indkomst, som ikke indgår ved beregning af dansk skat. Reglens kerneområde er netop tilfælde, hvor kun en del af en koncerns udenlandske datterselskaber er omfattet af en dansk sambeskatning, samtidig med at flere af de udenlandske selskaber i samme land indgår i en udenlandsk lokal sambeskatning.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis datterselskaberne faktisk ikke i underskudsåret er sambeskattede efter udenlandske regler. Det gælder, selv om de udenlandske regler giver datterselskaberne mulighed for at vælge sambeskatning. Bestemmelsen tvinger således ikke koncernen til at vælge lokal sambeskatning, hvor der er mulighed for det.

Hvis datterselskaberne har valgt at udnytte muligheden for lokal sambeskatning, er det derimod uden betydning for anvendelsen af ligningslovens § 5 G, om underskuddet rent faktisk kan udnyttes i udlandet. Når der i underskudsåret blot er mulighed for, at underskuddet kan fradrages i et andet selskab, hvis overskud ikke beskattes i Danmark, mistes muligheden for at fradrage underskuddet i den danske sambeskatning.

Det betyder i praksis, at hvis der i et land er mulighed for lokal underskudsoverførsel i kraft af, at de udenlandske selskaber rent faktisk er sambeskattede i det pågældende land, kan der kun opnås fradrag for udgifter i et selskab i det pågældende land, såfremt samtlige datterselskaber, der er omfattet af sambeskatning i dette land, inddrages i den danske sambeskatning.

Man kan på den baggrund anføre, at ligningslovens § 5 G indebærer en form for puljeopgørelse, der ”skygger” en eventuel puljning i udlandet. På

den anden side behøver koncernen jo netop ikke at pulje resultaterne efter udenlandske regler. Puljeopgørelsen vil gøre reglerne om hindringen af dobbelt fradrag uafhængig af udenlandske regler om nationale underskudsoverførsler. Ved en puljeopgørelse pr. land tages det udgangspunkt, at der er mulighed for national underskudsoverførsel og at denne mulighed udnyttes af selskaberne.

Langt de fleste lande har sambeskatningslignende regler for nationale selskaber, hvorved der skabes mulighed for underskudsoverførsel. Betydningen af en puljeopgørelse for investeringer i sådanne lande vil bl.a. afhænge af, om reglerne er skruet sammen på en sådan måde, at et dansk selskab, der har flere selskaber i det pågældende land, ikke har mulighed for (lokal) underskudsoverførsel mellem disse selskaber.

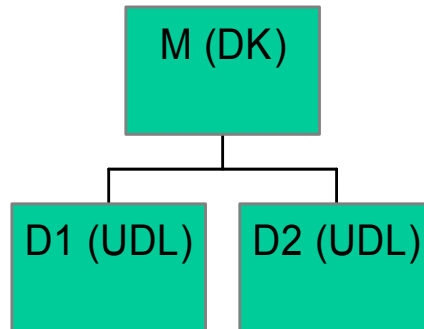
Et typisk eksempel herpå vil være, at de udenlandske regler ikke tillader underskudsoverførsel mellem søsterselskaber. Det betyder, at et dansk selskab (M), som etablerer et datterselskab (D1) i et land, hvor det danske selskab i forvejen har et overskudsgivende selskab (D2), efter gældende regler vil kunne fradrage underskud i det nyetablerede selskab. Ligningslovens § 5 G er ikke til hinder herfor.

Et særligt aspekt ved dette eksempel er, at den manglende adgang til sambeskatning/underskudsoverførsel mellem søsterselskaber kan være i strid med EU-retten. Da de danske sambeskatningsregler blev udvidet til at omfatte søsterselskaber, jf. lov nr. 221 af 31. marts 2004 blev det således lagt til grund, at det var uforeneligt med EU-retten at nægte to danske selskaber sambeskatning, fordi moderselskabet var beliggende i et andet EU-land. Det kan således anføres, at de danske regler i disse tilfælde holder koncernerne ”skadesløse” for, at andre landes regler ikke er i overensstemmelse med EU-retten. Hvis der indføres regler om puljeopgørelse, vil Danmark ikke længere kompensere koncernerne for sådanne udenlandske regler.

Et andet aspekt i sammenligningen mellem ligningslovens § 5 G og en puljeopgørelse er, at ligningslovens § 5 G ikke i alle tilfælde kan forhindre, at et underskud i et udenlandsk datterselskab fradrages to gange –

både efter danske regler for underskudsoverførsel og udenlandske regler om underskudsoverførsel, jf. nedenstående eksempel.

Eksempel

Det danske selskab har to datterselskaber i samme land. Der er mulighed for sambeskatning mellem D1 og D2 efter udenlandske regler og mellem M, D1 og D2 efter danske regler. Indkomst i selskaberne i år 1 og 2 fremgår af tabellen:

	År 1	År 2
M (DK)	+ 100	0
D1 (UDL)	- 100	0
D2 (UDL)	0	+ 100
I alt	0	+ 100

I år 1 er M, D1 og D2 sambeskattet i Danmark, og D1 og D2 er sambeskattet i udlandet. Ligningslovens § 5 G forhindrer ikke, at underskuddet i D1 kan udligne den positive indkomst i Danmark, da indkomsten i D2 indgår i beregningen af dansk skat. (Det samme er tilfældet, hvis D1 og D2 ikke havde været sambeskattet i udlandet, fordi ligningslovens § 5 G ikke gælder, når underskuddet faktisk ikke kan overføres.) Underskuddet i D1 fremføres efter udenlandske regler. Der er et potentielt genbeskatningspligtigt underskud på 100 hos M.

I år 2 tages D2 ud af dansk sambeskatning. Der sker ikke genbeskatning af underskud i forbindelse med udtræden, da D2 ikke har haft underskud. Den udenlandske sambeskatning mellem D1 og D2 opretholdes, og det fremførte underskud i D1 modregnes i D2's positive indkomst.

I eksemplet er ligningslovens § 5 G altså ikke i dag en hindring for at samme underskud anvendes både i udenlandsk og i dansk indkomst. Hvorvidt der bliver tale om et permanent dobbeltfradrag afhænger af, om der på et tidspunkt sker genbeskatning af det fratrukne underskud i M på 100. Det vil næppe være sandsynligt, eftersom et fremtidigt overskud i D1 ville blive beskattet i udlandet som følge af den lokale underskudsoverførsel. Creditlempelsen for den udenlandske skat vil derved fjerne den danske skat som følge af genbeskatningen. I en koncernfradragmodel med puljeopgørelse pr. land vil der ske genbeskatning i M i år 2 som følge af, at den samlede indkomst i udlandet er + 100.

Som det er fremgået, vil en fuldstændig puljeopgørelse pr. land betyde en ændring af koncernernes skattemæssige vilkår. Puljeopgørelsen vil betyde en reel skærpelse af reglerne, jf. eksemplet.

Den væsentligste skærpelse består dog i, at reglerne tager et andet udgangspunkt. Ligningslovens § 5 G tager udgangspunkt i, om de udenlandske selskaber efter udenlandske regler *faktisk* er sambeskattede. Hvis det ikke er tilfældet kompenserer de danske skatteregler koncernerne for den manglende adgang til underskudsoverførsel ved at tillade underskuddet modregnet i skattepligtig indkomst i Danmark.

Regler om puljeopgørelse tager udgangspunktet, at koncernerne skal stilles *som om*, der efter udenlandske regler kan foretages underskudsoverførsel – uanset om det faktisk er tilfældet. I de tilfælde hvor der ikke er mulighed for lokal underskudsoverførsel, betyder det, at koncernen ikke får adgang til fradrag for underskuddet i underskudsselskabet i indkomst hos andre selskaber, hverken i det pågældende land eller i Danmark. Underskuddet må fremføres til modregning i eventuelt senere overskud i selskabet. Det bliver i så fald koncernen – og ikke selskabsskatteprovenuet i Danmark, der belastes af, at det udenlandske skattesystem ikke tillader underskudsoverførsel.

En mellemløsning kunne (men behøver ikke nødvendigvis) bygge på, at der rent faktisk er adgang til lokal sambeskatning af koncernforbundne enheder, således at selskaber, der kan omfattes af lokal sambeskatning,

skal puljes efter danske regler. Indkomst i selskaber, der ikke har mulighed for lokal underskudsoverførsel, skal ikke puljes. Vælges denne metode, bør der foretages puljeopgørelse, når selskaberne *kan* omfattes af lokal sambeskatning. I modsat fald medfører reglerne, at Danmark kompenserer koncernen for lavere selskabsskat i lavskattelande, så længe der er underskud. Metoden vil delvist begrænse muligheden for – inden for en dansk sambeskatning - at overføre underskud i forhold til i dag, men vil medvirke til at der ikke kan opnås dobbelt fradrag, jf. eksemplet ovenfor.

For en sådan mellemløsning taler, at den begrænser muligheden for, at der kan opnås dobbelt fradrag. Endvidere rammer mellemløsningen ikke tilfælde, hvor koncernen faktisk ikke har mulighed for at anvende underskuddet i udlandet.

Imod en sådan mellemløsning taler for det første – at hvis underskudsudligning lokalt er meget vigtig for koncernen – vil det ofte være muligt at strukturere sig på en sådan måde, evt. ved fusion eller flytning af aktiviteter, at underskuddene kan anvendes lokalt.

For det andet er det en komplikation af reglerne, når de er afhængige af de udenlandske beskatningsregler, ligesom det besværliggør kontrollen af underskudsoverførslen for skattemyndighederne. Denne afhængighed eksisterer dog allerede i dag via ligningslovens § 5 G.

Det væsentligste spørgsmål synes at være, om det er koncernen eller det danske samfund, der skal bære skatteomkostningen ved, at man af den ene eller anden grund ikke - på samme måde som i Danmark - kan opnå underskudsudligning mellem lokale selskaber.

Hertil kan anføres, at baggrunden for, at man i Danmark ikke giver nedslag for udenlandske skatter, der overstiger den danske skat af den udenlandske indkomst, er, at Danmark ikke vil kompensere for, at det udenlandske skattesystem ”er dårligere” end den dansk skattelovgivning.

Modargumentet kan være, at skattesystemet (samlet set) ikke bør hindre den koncernstruktur i udlandet, der forretningsmæssigt er mest fornuftig.

Det danske skattesystem bør derfor kompensere for ”manglerne” i det udenlandske skattesystem.

16.3 Beskrivelse af en model med puljeopgørelse pr. land

Samlet fører ovenstående betragtninger til, at det kunne overvejes at indføre en model, hvor datterselskaber og faste driftssteder i samme lande – uanset hvilke lande der er tale om – lægger deres resultater opgjort efter danske regler sammen. Er det samlede resultat negativt, kan dette underskud fradrages i de danske koncernselskabers indkomst. Er det samlede resultat positivt, medregnes resultatet kun i det omfang, de danske koncernselskaber tidligere har foretaget fradrag for underskud vedrørende deres enheder i det pågældende land. Vælger koncernen ikke at anvende reglerne, bliver der tale om territorialbeskatning forstået på den måde, at indkomst optjent i udlandet af faste driftssteder eller udenlandske datterselskaber som udgangspunkt er indkomstopgørelsen uvedkommende. Det vil sige at faste driftssteder behandles på samme måde som datterselskaber – også med hensyn til indgangsværdier og genbeskatning.

Genbeskatningen af udenlandske underskud bør – på samme måde som fradraget for underskud – ske på grundlag af en nettoopgørelse for hvert enkelt land.

Såfremt genbeskatningen skete på baggrund af en nettoopgørelse, vil genbeskatningen i meget vid udstrækning kunne gøres uafhængig af koncerninterne omstruktureringer. Der vil således ikke skulle ske genbeskatning, når blot aktiverne m.v. forbliver i det samme land som tilknyttet til et fast driftssted eller et andet selskab i landet. Der vil derfor som hovedregel først ske genbeskatning, når aktiverne mv. sælges ud af koncernen til en uafhængig tredjemand. Ved flytning af aktiviteter til et andet land vil man eventuelt kunne lave en opdeling af genbeskatningssaldoen, så den kan flyttes med over til genbeskatningssaldoen for det land, hvortil aktiviteten flyttes. Dette vil f.eks. kunne ske på grundlag af en forholdsmæssig fordeling af aktivernes værdi efter årsregnskabet.

Puljeopgørelse i Danmark

Det skal bemærkes, at medregning af underskud, der er opstået i Danmark, ikke kan ske på grundlag af en opgørelse, hvor underskud kun kan fradra-

ges i et andet koncernselskab, hvis koncernen i Danmark samlet giver underskud. En sådan metode vil forhindre anvendelsen af danske underskud i en sambeskatning.

I Danmark er det derfor nødvendigt, at selskaberne opgør hver sin indkomst, hvorefter overskudsselskaberne kan få fradrag for underskuddene i underskudsselskaberne. Medregningen af underskud sker således særskilt for hvert enkelt selskab. Tilsvarende vil genbeskatningen af tidligere fratrukne underskud skulle ske på baggrund af indkomsten i hvert enkelt selskab.

Denne forskelsbehandling af underskud i danske selskaber og udenlandske selskaber skyldes den forskellige behandling af overskuddene i danske selskaber og udenlandske selskaber. Når overskuddene i danske selskaber beskattes i Danmark, er det ikke muligt at gøre (koncern)fradragene afhængige af en puljeopgørelse.

Overgang til eksemption for faste driftssteder i creditlande

Den så vidt muligt ensartede behandling af faste driftssteder og datterselskaber indebærer, at al indkomst optjent i et fast driftssted beliggende i udlandet simpelthen ikke inddrages under dansk beskatning (fuld eksemption), således at der ikke kan ske nogen dobbeltbeskatning og der derfor slet ikke skal foretages nogen lempelsesberegning.

En sådan fremgangsmåde ville bevirke, at Danmark ikke længere kan beskatte overskud, der optjenes i udlandet. Det vurderes, at denne undladelse af beskatning hovedsageligt ville have betydning for så vidt angår finansielle virksomheder. I denne sektor er der - som følge af solvenskravene i sektoren - en tendens til i højere grad end andre sektorer at have faste driftssteder frem for datterselskaber. I andre sektorer må det formodes, at hvis en virksomhed er overskudsgivende, vil virksomheden være organiseret i et datterselskab (eller blive omdannet fra et fast driftssted til et datterselskab), hvorved indkomsten kan holdes uden for dansk beskatning. Den sidstnævnte model forudsætter derfor, at der i givet fald indføres særregler om beskatning af indkomst i danske selskabers *finansielle* faste driftssteder i creditoverenskomstlande med lav beskatning (svarende til CFC-beskatningen for datterselskaber).

16.4 Konsekvenser af puljeopgørelse pr. land

Der kan argumenteres for, at hvis der kun gives fradrag for eventuelle net-tunderskud, vil der være tale om en væsentlig begrænsning i mulighederne for fradrag. Koncerner, som foretager nyinvesteringer i lande, hvor de i forvejen har etableret sig, vil således sjældent (aldrig) få fradrag for underskuddene i den nye virksomhed.

Overskuddene vedrørende de ”gamle” investeringer vil overskygge underskuddene vedrørende de nye investeringer. Det er ikke givet, at dette vil medføre, at underskuddet ikke kan udnyttes, idet underskuddene efter udenlandske regler almindeligvis enten kan overføres til fradrag i andre selskaber eller fremføres til fradrag i senere overskud.

Puljeopgørelse pr. land vil formentlig medføre, at en del koncerner ikke længere vil have adgang til fradrag for underskud opstået i udlandet. Puljeopgørelsens begrænsning af muligheden for (koncern)fradrag vil specielt ramme store koncerner, som er etableret i mange lande, og som investerer i lande, hvor der i forvejen er mange danske investeringer. Selskaber/koncerner (typisk mindre), som første gang etablerer sig i et andet land, vil ikke blive ramt af begrænsningen.

Det må formodes, at reglerne i dag hovedsageligt anvendes af disse store koncerner, som vil blive ramt af puljeopgørelsen. Det kan derfor anføres, at puljeopgørelse pr. land stort set vil være en de facto ophævelse af muligheden for at fradrage underskud opstået i udlandet.

På den anden side kan det indvendes, at det kan virke underligt, at fejlslagne investeringer i lavskattelande skattemæssigt kompenseres her i landet, mens succesfulde ikke medfører dansk beskatning af overskuddet (i lande med højere skattesatser end Danmark, må det formodes, at koncernen vil forsøge at udnytte underskuddene i disse lande). Denne effekt formindskes for større koncerner med flere aktiviteter i samme land, fordi de overskudsgivende aktiviteter vil mindske eller helt fjerne mulighederne for underskudsoverførsel.

Endvidere kan det anføres, at puljeopgørelse pr. land, vil være et mere effektivt værn mod dobbeltfradrag end den nuværende bestemmelse i ligningslovens § 5 G, jf. ovenfor under pkt. 16.2.

Det må formodes, at puljeopgørelse pr. land vil have størst betydning ved investering i lande med lavere skattesats end i Danmark (den danske selskabsskattesats ligger over EU- og OECD-gennemsnittet). Det skyldes, at hvis der er tale om et land med højere selskabsskattesats end Danmark, vil koncernen se sin egen fordel i at udnytte de lokale regler om underskuds-overførsel på grund af, at skatteværdien af underskuddet er større i det pågældende land end i Danmark. I så fald kan det udenlandske underskud ikke også fradrages i Danmark på grund af forbuddet mod dobbeltfradrag i ligningslovens § 5 G.

Brancheopdeling

Det kunne overvejes, om puljeopgørelsen i landet skulle begrænses til selskaber, der hører til samme branche.¹¹⁰ Hvis man tillod puljeopgørelse på ”brancheniveau” ville der imidlertid opstå et alvorligt afgrænsningsproblem. Hvordan definerer man forskellige brancher?

Desuden ville det være svært at argumentere for, at brancheopdelingen kun skulle gælde ved opgørelse af de fradragsberettigede underskud. Det ville således være en naturlig konsekvens af brancheopdelingen, at den også skulle finde anvendelse på hvilke selskaber, der kan fratække underskuddet. Et overskudsselskab ville dermed kun kunne fratække et underskud, hvis underskudsselskabet er i samme branche som overskudsselskabet.

Der synes således ikke at være noget vundet ved indførelse af en mellem-løsning i form af en delvis puljeopgørelse efter branche.

Administrative hensyn

Det kan anføres, at puljeopgørelse af resultaterne pr. land vil have den fordel, at der ikke vil være det store ligningsmæssige behov for danske skattemyndigheder for at kontrollere koncernintern samhandel mellem to

¹¹⁰ Puljning på brancheniveau kan være – men er ikke nødvendigvis – det samme som puljeopgørelse pr. gren i koncernen. Grenpuljning behandles nedenfor i kapitel 17.

udenlandske datterselskaber i samme land, idet alle koncernens selskaber i det pågældende land vil være undergivet dansk beskatning. Kontrollen af koncernintern samhandel er særlig vanskelig, når der er tale om to datterselskaber i samme land, idet koncerninterne overførsler i visse lande ikke har betydning for indkomstopgørelsen i det pågældende land. Det er derfor vanskeligere end normalt at indhente oplysninger om samhandlen.

Set fra koncernernes side vil puljeopgørelse til gengæld medføre, at der skal udarbejdes dansk skatteregnskab for langt flere selskaber, hvis koncernen vælger at anvende muligheden for koncernfradrag i det pågældende land (medmindre man hurtigt kan skønne, at det samlede resultat ikke er negativt).

Omgåelse

Det kan hævdes, at puljeopgørelse kan omgås ved blot at placere det underskudsgivende selskab i et land, hvor koncernen ikke har andre aktiviteter. Koncernen kan herved opnå fradrag for eventuelle underskud.

Problemstillingen kan især være relevant for holdingselskaber, som overvejende er finansieret ved lånekapital og som (udelukkende) har skattefrie indtægter (i form af udbytter og aktieavancer). Sådanne holdingselskaber kan frit placeres i tredjelande, når blot det pågældende tredjelands dobbeltbeskatningsoverenskomster (eller moder-/datterselskabsdirektivet) sørger for, at udbytter ikke bliver kildebeskattet.

En sådan placering er imidlertid ikke i modstrid med formålet med puljeopgørelse, som er, at kildelandet er nærmest til at give fradrag eller hindring af dobbeltfradrag. Noget andet er derimod om den påpegede problemstilling med permanent underskudsgivende holdingselskaber skal håndteres – og i givet fald hvordan. Dette diskuteres nedenfor under kapitel 18.

Det kan også anføres, at puljeopgørelse pr. land giver selskaberne et incitament til indkomstforvridning, således at positiv indkomst søges placeret i lande, hvor den samlede indkomst i forvejen er positiv, mens underskud søges konstateret i lande, hvor der i forvejen er underskud samlet set. Det må dog formodes, at det vil være vanskeligere – sammenlignet med ek-

sempelvis puljeopgørelse pr. gren, hvor indkomstforvridningen kan gennemføres mellem selskaber i samme land - at forvråde indkomsten, når både underskudslandet og Danmark har incitament til at kontrollere, at indkomsten placeres korrekt.

Skattemæssige forvridninger i lokaliseringsbeslutningen

Som beskrevet indledningsvist i afsnit 16.3 vil en landepuljemodel medføre, at koncerner i højere grad vil kunne organisere sig frit – f.eks. sammenlægge datterselskaber – efter driftsøkonomiske hensyn uden skelen til reglerne for overførsel af underskud. Men reglerne for underskudsoverførsel vil stadig kunne påvirke beslutninger vedrørende omorganiseringer på tværs af lande. Dertil kommer, at koncerner vil kunne få et incitament til at placere sine underskudsselskaber, herunder holdingselskaber, i lande, hvor man ikke i forvejen har (overskudsgivende) aktivitet, jf. også ovenfor.

En landepuljemodel kan således siges at mindske nogle forvridninger, men skabe andre. Det kan imidlertid anføres, at enhver form for underskudsoverførsel – medmindre denne er tvungen og worldwide – vil give anledning til skattemæssige incitamenter i organiserings- og lokaliseringsbeslutningerne, ligesom generelle forskelle i landenes skatteregler kan påvirke disse beslutninger.

Provenubetragtninger

I hvilket omfang en landepuljning vil betyde et fald i omfanget af fratrukne underskud afhænger af, hvordan de koncerner, der i dag anvender sambeskatning, har placeret datterselskaber i de enkelte lande. Hvis koncernerne i høj grad har et enkelt datterselskab i hvert land, vil der allerede reelt være en landepuljning. Hvis koncernerne i høj grad har flere datterselskaber i hvert land, hvor alene de underskudsgivende er under dansk sambeskatning, vil en landepuljning have en markant virkning i forhold til de gældende regler.

Af tabel 5.1 fremgår det dog, at over halvdelen af alle udenlandske datterselskaber under dansk sambeskatning er i koncerner med højst tre datterselskaber under dansk sambeskatning. Det kunne være en indikation af, at over halvdelen af datterselskaberne er i koncerner med relativt få selskaber

og dermed sandsynligvis blot har et enkelt datterselskab i hvert land. Men tallene kunne i lige så høj grad være en følge af koncerner med mange datterselskaber men med kun få datterselskaber under sambeskatning. Dertil kommer, at 2/3 af de fratrukne underskud, jf. tabel 5.15, skønnes at vedrøre den anden halvdel af datterselskaberne – dem i de store koncerner.

Danske koncerners udenlandske datterselskabers antal og fordeling kendes ikke. Ved at sammenligne stikprøven med fordelingen over direkte investeringer i udlandet fremkommer heller ikke noget egentligt billede. Indførelse af landepuljning vil måske betyde en halvering af de fratrukne underskud opgjort i kroner – muligvis mere. Antallet af datterselskaber, hvis underskud fratrækkes, vil falde mindre markant.

Indførelse af landepuljning vil imidlertid betyde, at koncernerne i nogen grad vil ændre adfærd. I de tilfælde, hvor to alternative placeringer vurderes at give samme driftsøkonomiske resultat, vil man lægge aktiviteten i det land, hvor man ikke i forvejen har overskudsgivende aktivitet. Det må dog antages, jf. afsnit 5.5.1, at nogle koncerner slet ikke lader sambeskatningsmuligheden indgå i investeringsbeslutningen. Andre koncerner lader sambeskatningsmuligheden indgå i investeringsbeslutningen. Nogle af disse vil investere anderledes under en landepuljning og andre vil ikke. Samlet set må det forventes, at der vil ske adfærdsændringer, der delvist vil modgå den provenugevinst, som en landepuljning umiddelbart vil medføre. Men selv efter disse adfærdsændringer vurderes en landepuljning at ville medføre et markant fald i fradrag vedrørende udenlandske underskud.

EU-retlig vurdering

Endelig må de EU-retlige aspekter af puljeopgørelse af alle resultater pr. land overvejes.

Det vil kunne hævdes, at puljeopgørelse kan give et incitament til at placere et datterselskab i Danmark frem for i udlandet, hvilket kan illustreres ved følgende eksempel:

En dansk koncern med overskudsselskaber i både Danmark og Tyskland ønsker at oprette et nyt datterselskab ND. Puljningen kan hævdes at give et incitament til at placere ND i Danmark (hvor un-

derskuddet i ND kan modregnes i danske koncernselskabers overskud). Såfremt datterselskabet placeres i Tyskland, vil kun den del af datterselskabets underskud, der overstiger det eksisterende ("gamle") tyske datterselskabs overskud kunne fradrages i de danske koncernselskabers skattepligtige indkomst.

Spørgsmålet er, om dette er en relevant sammenligning i forhold til, at der foretages en samlet nettoopgørelse pr. land (herunder Danmark), hvor kun danske nettooverskud beskattes i Danmark, mens kun udenlandske nettounderskud er fradragsberettigede i Danmark (og overskud er skattefrie). Det kan anføres, at det set i forhold til forskelsbehandlingen af den samlede investering pr. land ikke er en negativ forskelsbehandling, og at det i forhold til EU-retten må være den samlede investering pr. land, der er afgørende. Puljeopgørelse er med dette udgangspunkt blot en konsekvent anvendelse af territorialprincippet på koncernernes aktiviteter. Hvert land har ret til at beskatte overskuddet, som er opstået i den pågældende stat. Den pågældende stat bør dog kun beskatte nettooverskuddet. Danmark vil dog gerne fremme den frie etablering, hvorfor der gives fradrag for nettounderskud i de enkelte lande, idet nettounderskuddet ellers ikke vil kunne anvendes. Puljeopgørelse er således anvendelse af eksemptionprincippet med mulighed for fradrag af evt. nettounderskud.

EF-domstolen har i Futura Participation og Singer (C-250/95) anerkendt, at der ikke skete forskelsbehandling ved anvendelse af territorialprincippet, jf. præmis 22:

"En sådan ordning¹¹¹ er i overensstemmelse med det skattemæssige territorialprincip og kan ikke anses for at indebære åbenlys eller skjult forskelsbehandling i strid med traktaten."

¹¹¹ Ordningen er beskrevet i præmis 20 og 21 i dommen:

"I den foreliggende sag bestemmes det i den luxembourgske lov med hensyn til hjemmehørende skattepligtige, at hele deres indkomst er skattepligtig, og den skattepligtige indkomst omfatter ikke kun deres virksomhed i Luxembourg. Selv om der er undtagelser, hvorefter en del af eller i visse tilfælde hele den indkomst, der er oppebåret uden for Luxembourg, ikke beskattes dér i landet, omfatter de skattepligtiges skattepligtige indkomst således i det mindste overskud og underskud ved deres virksomhed i Luxembourg. Med hensyn til opgørelsen af ikke-hjemmehørendes skattepligtige indkomst medregnes derimod alene overskud og underskud, der hidrører fra disses virksomhed i Luxembourg, ved beregningen af deres skat i denne stat."

Sagen vedrørte anvendelsen af territorialprincippet i det land, hvor en filial var placeret (etableringslandet) og ikke som her i oprindelsesstaten. EF-domstolen synes ikke (indtil videre) at have anerkendt territorialprincippet i forhold til oprindelsesstaten.

Det kan derfor på den anden side anføres, at incitamentet til at etablere et datterselskab i Danmark frem for i Tyskland i overensstemmelse med EF-domstolens praksis kan anses for at udgøre en hindring for den frie bevægelighed.

Hvis der efter EF-domstolens opfattelse er tale om forskelsbehandling og en hindring for den frie bevægelighed, kan territorialprincippet eventuelt udgøre et alment hensyn, som kan retfærdiggøre hindringen. EF-domstolen synes i sin hidtidige praksis ikke at have anerkendt, at et konsekvent gennemført territorialprincip i sig selv vil kunne udgøre et sådant alment hensyn, som kan retfærdiggøre hindringer i oprindelsesstaten. EF-domstolen har derimod i to konkrete sager (som dog ikke vedrørte underskudsoverførsel - men henholdsvis rentefradragsbegrænsning og udbyttebeskatning) udtrykkeligt afvist, at de konkrete hindringer for den frie bevægelighed i oprindelsesstaten har kunnet retfærdiggøres med henvisning til territorialprincippet, jf. bl.a. EF-domstolens dom af 18. september 2003, Bosal (sag C-168/01)¹¹², hvor det i præmis 38 og 39 udtales:

”I denne forbindelse bemærkes, at den anvendelse af territorialprincippet, der er foretaget i Futura Participations og Singer-dommen vedrørte beskatning af én skattepligtig, der udøvede virksomhed i den medlemsstat, hvor hovedvirksomheden blev drevet, samt i andre medlemsstater i form af sekundær virksomhed.

Henset til de faktiske omstændigheder i hovedsagen, og som generaladvokaten har anført i punkt 50 og 51 i forslaget til afgørelse, er argumentet om, at den forskellige skattemæssige behandling af moderselskaber begrundet i, at de datterselskaber, der opnår overskud, der er skattepligtigt i Nederlandene, og de, der ikke gør ikke befinder sig i sammenlignelige situationer, uden relevans. Den omhandlede forskellige skattemæssige

¹¹² Se tilsvarende EF-domstolens dom af 7. september 2003, Manninen (sag C-319/02).

behandling berører nemlig moderselskaberne afhængigt af, om de råder over eller ikke råder over datterselskaber, der opnår overskud, der er skattepligtigt i Nederlandene, selv om disse moderselskaber alle har hjemsted i denne medlemsstat. For så vidt angår den skattemæssige situation for moderselskaberne med hensyn til deres datterselskabers overskud må det imidlertid konstateres, at overskuddet ikke er skattepligtigt for moderselskaberne, uanset om overskuddet hidrører fra datterselskaber, der er skattepligtige i Nederlandene, eller fra andre datterselskaber.”

For så vidt angår den skattemæssige situation for moderselskaberne i en sambeskatning kan det anføres, at overskuddet i datterselskaberne - i modsætning til situationen i Bosal-sagen - er skattepligtigt for moderselskaberne¹¹³. Man kunne videre argumentere for, at sambeskatningen er beskatning af én skattepligtig (koncernen), der udøver virksomhed i den medlemsstat, hvor hovedvirksomheden (moderselskabet) drives, samt i andre medlemsstater i form af sekundære virksomheder (datterselskaber).

Det er således et åbent spørgsmål, om en landepuljning er i overensstemmelse med EU-retten.

EF-domstolens afgørelse i Marks & Spencer-sagen kan få betydning for denne bedømmelse. Hvis der ikke er pligt til grænseoverskridende udlig-ning af underskud, kan der argumenteres med, at puljeopgørelsen kan forsvares som et vilkår for at opnå adgang til underskudsoverførsel, der ikke gør forskel mellem investeringer i de enkelte EU-lande. Hvis EF-domstolen statuerer, at der er pligt til at have ens regler for underskudsud-likning - hvad enten der er tale om indenlandske eller udenlandske under-skud - er spørgsmålet mere åbent.

I det omfang der i det pågældende andet EU-land er adgang til at udligne underskud, må det antages, at EU-retten som udgangspunkt ikke medfører, at der tillige skal ydes fradrag i Danmark.

¹¹³ Dette vil være tilfældet i den gældende danske sambeskatning, hvor moderselskabet er skattesubjektet i sambeskatningen. Derimod vil dette næppe være tilfældet i koncernfra-dragsmodellen.

Puljeopgørelse pr. land

17. Puljeopgørelse pr. gren

I praksis vil der ofte forekomme situationer, hvor der oprettes et holdingselskab, som låner kapital og investerer kapitalen i aktier (hvor indkomsten vil være skattefri). Det er således muligt at oprette datterselskaber, der pr. automatik er underskudsgivende, idet alle indtægter er skattefrie og udgifterne er fradragsberettigede. Dette er også muligt i det gældende regelsæt, jf. kapitel 4 (kritikpunkter vedrørende det nuværende sambeskatningsinstitut).

Det bemærkes, at der heller ikke ved afståelse af holdingselskabet vil ske genbeskatning, når genbeskatningen sker ved beskatning af en beregnet likvidationsfortjeneste.

Det kan anføres, at det permanente underskudsselskab ikke er noget problem, idet moderselskabet ville kunne opnå samme resultat (rentefradrag og skattefrie aktieavancer), hvis det selv optog lånene og investerede dem i aktier. ”Problemet” er således en følge af, at lovgiver har valgt at gøre visse indtægter skattefrie på trods af, at finansieringsudgifterne er fradragsberettigede.

Der kan dog også anføres, at koncernen ikke bør kunne vælge kun at medtage underskudsselskabet – og ikke de underliggende overskudsselskaber. Endvidere vil det kunne anføres, at der er forskel på situationen, hvor moderselskabet selv optager lånene og situationen, hvor lånene er placeret i et holdingselskab, idet moderselskabet i den første situation hæfter for gælden.

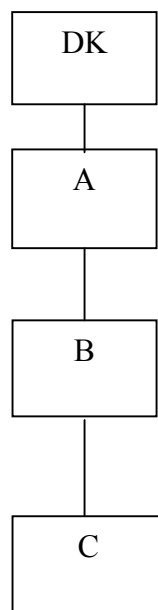
Det kan derfor overvejes, om det skal være obligatorisk også at inkludere underliggende koncernselskaber ved opgørelsen af, om der er underskud, som kan fradrages af danske selskaber. Som et alternativ kan det overvejes i stedet at lægge begrænsninger på rentefradraget. Dette spørgsmål behandles nedenfor i kapitel 18 om udelukkelse af visse underskud.

17.1 Model for puljeopgørelse pr. gren

Modellen skulle i givet fald være, at hvis et udenlandsk datterselskab giver underskud, kan dette underskud kun fradrages i Danmark, hvis det over-

stiger nettooverskud i underliggende selskaber. Der kan i givet fald foretages et koncernfradrag svarende til det beløb, hvormed underskudsselskabets underskud overstiger de underliggende selskabers nettooverskud.¹¹⁴ Underliggende selskaber vil skulle defineres som selskaber, der kan udlodde skattefrie udbytter til underskudsselskabet.¹¹⁵

Eksempel på grenpuljeopgørelse i koncernfradragmodellen: En koncern har følgende struktur (A, B og C er udenlandske selskaber, som alle er 100 pct. ejede):

Selskab	Indkomst	Pulje	Koncernfradrag	Skattepl. indkomst
DK	500		-100	400
A	100			-
B	-200	-100		-
C	100			-

¹¹⁴ Grenpuljning i det gældende sambeskatningssystem vil indebære, at alle underliggende selskaber skal inddrages under sambeskatning.

¹¹⁵ Det bør i givet fald overvejes, om der skal udformes værnsregler, der skal forhindre konstruktioner, hvor det udnyttes, at alle aktieavancer (uanset ejerandel) er skattefrie efter tre års ejertid .

Grenpuljeopgørelsen starter ved det første underskudgivende selskab. Opgørelsen starter således ved B, hvis indkomst skal puljes med det underliggende selskab C, hvorfor grenindkomsten bliver –100. Det danske selskab DK kan derfor fradrage et underskud på 100.

Ejer B kun 25 pct. af C, mens den resterende del af C ejes af DK, medregnes C's indkomst fortsat i puljeopgørelsen – dog kun med 25 pct. af indkomsten. Baggrunden for dette er, at B kan modtage skattefrie udbytter fra C, som er en del af koncernen.

Genbeskatningen vil skulle foregå på tilsvarende vis. Genbeskatningen vil således afhænge af indkomsten i det tidligere underskudgivende selskab puljet med indkomsten i underliggende koncernselskaber, som underskudsselskabet direkte eller indirekte ejer mere end 20 pct. af aktierne i.

Problemstillinger ved grenpuljeopgørelse

Der vil kunne argumenteres for, at ovenstående model kan omgås ved, at koncernen ændrer strukturen således, at det underskudgivende selskab er et dansk selskab. Er det permanent underskudgivende holdingselskab dansk, vil koncernen få fuldt fradrag for underskuddene i selskabet. Der puljes efter ovenstående model kun for så vidt angår udenlandske underskudsselskaber.

Videre kunne det anføres, at en sådan model muligvis kunne være problematisk i forhold til EU-retten. Der er således forskelsbehandling af danske underskudsselskaber og udenlandske underskudsselskaber.

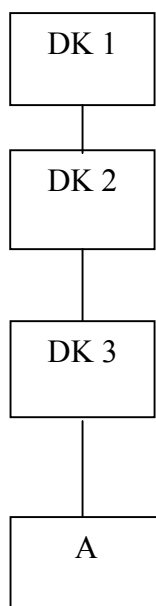
Disse forhold kunne give anledning at justere modellen.

Modellen skulle i stedet være, at hvis et udenlandsk eller dansk koncernselskab giver underskud, kan dette underskud kun fradrages i overliggende danske selskaber, hvis det overstiger nettooverskud i underliggende selskaber. Der kan i givet fald foretages et koncernfradrag svarende til det beløb, hvormed underskudsselskabets underskud overstiger de underliggende selskabers nettooverskud. Underskud i underskudsselskabet kan anvendes af underliggende danske koncernselskaber.

Genbeskatning af underskud udnyttet af overliggende koncernselskaber gøres afhængig af grenpuljeindkomsten, hvorimod genbeskatning af underskud, der er udnyttet af underliggende selskaber, kun afhænger af indkomsten i underskudsselskabet.

Eksempel:

En koncern har følgende struktur (A er et udenlandsk selskab og alle selskaber er 100 pct. ejede):

Selskab	Indkomst	Pulje	Koncernfradrag	Skattepl. indkomst
DK 1	500		-100	400
DK 2	-400	-100		-400
DK 3	200		-200	0
A	100			-

DK2's underskud skal puljes med indkomsterne i DK3 og A, hvilket giver minus 100. Dette underskud kan fradrages af DK1.

DK3 kan fradrage et beløb på 200 svarende til DK3's indkomst. Det resterende underskud i DK2 på 100 kan placeres på DK2's overførelsessaldo med henblik på senere udnyttelse i DK3.

Genbeskatning af underskuddene fratrukket af DK1 vil afhænge af den samlede indkomst i DK2, DK3 og A. Ved salg af DK2 vil der skulle ske genbeskatning på grundlag af de beregnede likvidationsfortjenester i alle tre selskaber, mens der ved salg af DK3 vil der skulle ske genbeskatning på grundlag af de beregnede likvidationsfortjenester i DK3 og A. Endelig vil der ved salg af A skulle ske genbeskatning på grundlag af A's beregnede likvidationsfortjeneste. Ved sådanne kæde-likvidationsfortjenester vil der skulle tages højde for evt. dobbelt beskatning af værdistigninger, som giver udslag i form af aktieavancer hos aktionæren og aktivfortjenester hos selskabet.

Genbeskatningen af underskuddene fratrukket i DK3 vil kun afhænge af evt. overskud i DK 2. DK3 vil således ikke skulle indgå i puljeopgørelsen, for så vidt angår genbeskatning af selskabet selv.

Det kunne anføres, at en sådan genbeskatning aldrig ville medføre genbeskatning af underskuddene, idet DK2 er permanent underskudsgivende og en eventuel likvidationsfortjeneste heller ikke medfører nogen genbeskatning. På den anden side medfører den nugældende sambeskatning heller ingen "genbeskatning", idet der ikke opstår noget overskud i DK2, som bliver beskattet som følge af manglende underskudsfræførsel.

17.2 Konsekvenser af grenpuljeopgørelse

Der vil kunne være tale om en skærpelse i forhold til det gældende regelsæt. Der vil således være tale om en begrænsning i muligheden for at anvende permanente underskudsgivende holdingselskaber.

Muligheden for at lade underskud indgå i den danske beskatning og undlade overskud vil dermed kunne siges at være mindsket. Det kan på den anden side anføres, at det blot vil medføre, at (rente)udgifterne flyttes op i et af de overskudsgivende danske selskaber, som dermed får fradragene, mens indtægterne forbliver skattefrie.

Det vil kunne anføres, at grenpuljeopgørelse i højere grad end landepuljeopgørelse tager højde for, at en koncern kan være opdelt i grene af forret-

ningsmæssige årsager. Grenpuljeopgørelse vil dermed kunne siges i højere grad at pulje indkomster, som forretningsmæssigt er forbundne.

Endvidere vil det kunne anføres, at grenpuljeopgørelse – i modsætning til landepuljeopgørelse – ikke tager højde for hindring af dobbelt fradrag, hvorfor en grenpuljeopgørelse vil skulle parres med en bestemmelse om hindring af dobbelt fradrag a la den nuværende i ligningslovens § 5 G.

18. Udelukkelse af visse underskud

I de forudgående tre kapitler er der beskrevet metoder, hvor indkomsten i forskellige selskaber puljes. Puljeopgørelserne medfører, at koncernen ikke frit kan vælge kun at medregne sine underskudsgivende datterselskaber. En anden metode til at begrænse koncernens frie valg kunne være at udelukke visse udgifter eller underskud.

I dette kapitel ses der på udelukkelse af følgende:

- Udelukkelse af renteudgifter i holdingselskaber, som er en alternativ model til puljeopgørelse pr. gren (beskrevet i kapitel 17),
- Udelukkelse af underskud i leasingselskaber og
- Udelukkelse af tilkøbte underskudsvirksomheder (findes i det gældende regelsæt).

18.1 Udelukkelse af renteudgifter i holdingselskaber

Der kan næppe være tvivl om, at det administrativt vil være mere byrdefuldt, hvis alle selskaber i en gren skal omfattes af en puljeopgørelse, end hvis kun holdingselskabet skal indgå i den danske indkomstopgørelse.

Det kan derfor overvejes, om det samme resultat kan opnås ved at begrænse holdingselskabets rentefradragsret. I den forbindelse er det væsentligt at være opmærksom på EF-domstolens dom i Bosal Holding-sagen (C-168/01). I Nederlandene var fradragsretten begrænset for udgifter, der vedrørte et moderselskabs kapitalandele i udenlandske datterselskaber. I den præjudicielle sag udtalte EF-domstolen (præmis 43):

”De præjudicielle spørgsmål skal herefter således besvares med, at direktivet, som fortolket på baggrund af traktatens artikel 52, er til hinder for en national bestemmelse, der ved fastsættelsen af skatten af overskuddet i et moderselskab med hjemsted i en medlemsstat gør fradragsretten for udgifter, der vedrører moderselskabets kapitalandele i et datterselskab med hjemsted i en anden medlemsstat, betinget af, at sådanne udgifter indirekte tjener til erhvervelse af overskud, der er

skattepligtigt i den medlemsstat, hvor moderselskabet har hjemsted.”

Det må således være klart, at hvis fradragsretten for udgifter i holdingselskaber skal begrænses, skal en sådan begrænsning gælde generelt, uanset hvor holdingselskabet er hjemmehørende og hvor holdingselskabets datterselskaber er hjemmehørende. Begrænsningen vil således tillige skulle finde anvendelse, når datterselskabet er hjemmehørende i Danmark.

Det første trin i en model vil være at definere de pågældende holdingselskaber. Dette kunne eventuelt gøres ved, at holdingselskaber defineres som selskaber, hvor mere end halvdelen af aktivmassen består af datterselskabsaktier (aktiebesiddelser på mere end 20 pct.).

Det næste trin vil være at fastlægge, hvilke udgifter der ikke skal være fradragsberettigede for holdingselskabet. Det vil være meget svært at skelne mellem renter på lån, der er anvendt til erhvervelse af datterselskabsaktier, og andre renter.

Man kan forsøge at fastlægge, hvilke udgifter, der er anvendt til erhvervelsen af datterselskabsaktierne. Nederlandene forsøgte dette i den lovgivning, som blev dømt i strid med EU-retten. Der blev således ikke givet fradrag for de udgifter, der vedrørte en kapitalandel. Til disse udgifter henregnedes i alle tilfælde renter og udgifter til lån, der var optaget i de seneste seks måneder før erhvervelsen af kapitalandelen, undtagen for så vidt det måtte antages, at disse lån var optaget med et andet formål end erhvervelse af kapitalandelen.

En anden metode kunne være at foretage en forholdsmæssig fordeling af udgifterne baseret på aktivmassen i holdingselskabet. Denne tankegang kan udmøntes i en bestemmelse a la følgende: ”Der gives ikke fradrag for den del af renteudgifterne, der svarer til datterselskabsaktiernes andel af den samlede aktivmasse.”

En tredje metode kunne være at sige, at underskud i holdingselskaber ikke kan udnyttes af andre selskaber (fradragsafskæring). Herved undgås det, at

der skal laves en opdeling af udgifterne. Udgifterne kan dermed alene anvendes til modregning i indkomst i holdingselskabet.

En metode med fradragsbegrænsning eller –afskæring kan eventuelt kombineres med grenpuljeopgørelsen. Regelsættet kan udformes således, at udgangspunktet er fradragsbegrænsning eller –afskæring, men at koncernen kan vælge en puljeopgørelse i stedet, hvis koncernen ønsker dette.

18.2 Udelukkelse af underskud i leasingselskaber

Der kan argumenteres for, at koncerner kan spekulere i koncernintern leasing til at opnå underskud, som udnyttes til fradrag i dansk indkomst.

Det må antages, at de skattemæssige afskrivninger i en række tilfælde vil kunne foretages tidligere end de driftsmæssige afskrivninger. Som følge heraf må det også antages, at leasinggiveren, som har retten til afskrivninger, vil have et skattemæssigt underskud, selvom der handles til armslængdepriser.

Koncernen vil derfor kunne spekulere i at lade leasinggiveren deltage i sambeskatningen, idet det må formodes, at denne i de første år vil have underskud. Der vil alene være tale om en skatteudskydelse, idet leasinggiveren i senere indkomstår vil få overskud som følge af lavere skattemæssige afskrivninger (i forhold til de driftsmæssige afskrivninger) eller få skattepligtige genvundne afskrivninger ved salg af aktiverne.

Det kan derfor overvejes, om der – ligesom med holdingselskabers renteudgifter – bør ske begrænsning i adgangen til udnyttelse af underskud i leasingselskaber. En sådan begrænsning bør i givet fald være rettet mod selskaber, der overvejende eller udelukkende er leasinggiver i koncernintern leasing. Begrænsningen kunne bestå i, at andre koncernselskaber ikke kan udnytte den del af underskuddet i leasingselskabet, som stammer fra afskrivning på leasingaktiver, hvor leasingtageren er koncernforbundet med leasingselskabet. Denne del af underskuddet kan dermed alene fremføres til modregning i leasingselskabets egen indkomst.

Det kan anføres, at det omtalte problem ikke er en følge af sambeskatningsregelsættet, men derimod skyldes afskrivningsreglerne. Det skatte-

mæssige underskud på det enkelte aktiv vil således også opstå, hvis der ikke var tale om en leasingsituation. Det kan derfor videre anføres, at det på denne baggrund vil virke underligt at indsætte en særregel i sambeskatningsreglerne. Endelig kan det anføres, at der alene er tale om en skatteudskydelse.

18.3 Udelukkelse af tilkøbte underskudsvirksomheder

I det gældende regelsæt har lovgiver forsøgt at forhindre udenlandsk ejede koncerner, som køber danske selskaber, i at indskyde allerede erhvervede underskudsgivende selskaber i en dansk sambeskatning med henblik på at fjerne et skattepligtigt overskud i et dansk selskab.¹¹⁶ Tilsvarende har lovgiver forsøgt at forhindre, at et dansk selskab eller et sambeskattet udenlandsk selskab kan fradrage underskud fra et udenlandsk fast driftssted, som erhverves fra et koncernforbundet selskab (som ikke beskattes i Danmark).¹¹⁷

Det primære sigte med bestemmelserne er at forhindre, at udenlandske koncerner, som ejer en dansk subkoncern, kan undgå at blive beskattet af sin danske indkomst ved at indskyde latent underskudsgivende udenlandske virksomheder i den danske subkoncern.

De to bestemmelser kan siges at være hinandens forudsætninger, idet de varetager samme hensyn og vænet kun kan være effektivt, hvis begge bestemmelser eksisterer. Eksisterer ligningslovens § 5 H ikke, vil selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt., kunne omgås ved metoden beskrevet i ligningslovens § 5 H – og omvendt.

Ligningsrådet har i en bindende forhåndsbesked (SKM2001.322.LR) fundet, at ligningslovens § 5 H ikke finder anvendelse, når et erhvervende udenlandsk selskab på erhvervestidspunktet (endnu) ikke er inddraget i en dansk sambeskatning.

¹¹⁶ Jf. selskabsskattelovens § 31, stk. 1, 6. pkt. Bestemmelsen medfører, at der nægtes tilladelse til sambeskatning.

¹¹⁷ Jf. ligningslovens § 5 H. Bestemmelsen medfører, at underskud i det pågældende faste driftssted alene kan fremføres til modregning i senere overskud fra samme faste driftssted.

Med denne fortolkning af bestemmelsen kan ovennævnte formål med bestemmelsen således omgås ved at lade det udenlandske datterselskab erhverve det underskudsgivende faste driftssted inden sambeskatningen påbegyndes.

Det kan anføres, at det ikke giver megen mening at opretholde en værnsregel, som så forholdsvis let kan omgås. Ønskes værnsreglen opretholdt, bør bestemmelsen derfor udvides til også at gælde situationer, hvor det faste driftssted erhverves forud for sambeskatningen.

Det bør dog også overvejes, om lovgivningen fortsat skal (og kan) forhindre tilkøb af underskudsselskaber eller –virksomheder.

Udvidelse af ligningslovens § 5 H

Bestemmelsen kan udvides til også at omfatte koncerninterne erhvervelser af faste driftsteder, som et udenlandsk datterselskab har foretaget inden inddragelsen under sambeskatning. Bestemmelsen kan eventuelt begrænses til at omfatte den periode, hvor det erhvervende selskab, det overdragende selskab og mindst ét af de danske selskaber i sambeskatningen har været koncernforbundne.

Det vil kunne anføres, at en sådan ændring i praksis vil kunne hindre udenlandske datterselskaber, som tidligere har erhvervet udenlandske virksomheder fra koncernforbundne selskaber, i at indgå i en dansk sambeskatning. Bestemmelsen ville medføre, at der ved inddragelse af udenlandske datterselskaber i en sambeskatning vil skulle foretages en retrospektiv undersøgelse af, hvilke dele af datterselskabet, der er tilkøbt fra koncernforbundne selskaber. En sådan undersøgelse kan være vanskelig at foretage, hvis der er tale om en længere årrække.

Herudover kan det anføres, at bestemmelsen allerede i dag er meget svær at administrere for såvel skatteyder som skattemyndighederne, idet den kræver, at skatteregnskabet i selskabet holdes adskilt i to (eller flere) regnskaber, så længe selskabet er omfattet af dansk beskatning, idet de tilkøbte dele skal holdes adskilt fra de øvrige dele af selskabet. Underskuddet i det tilkøbte faste driftssted kan nemlig kun fradrages i overskud i det samme

faste driftssted. Det bemærkes, at det tilkøbte faste driftssted kan være beliggende i samme land, som selskabet er hjemmehørende i.

Udvides bestemmelsen, vil denne adskillelse skulle ske med tilbagevirkende kraft. Bestemmelsen vil således blive (endnu) vanskeligere at administrere.

*Opretholdelse af bestemmelserne i ligningslovens § 5 H og selskabsskatte-
lovens § 31, stk. 1, 6. pkt.*

Det vil – som nævnt ovenfor – kunne anføres, at bestemmelsen i ligningslovens § 5 H er vanskelig at administrere.

Endvidere kan der stilles spørgsmålstejn ved, om bestemmelserne er strengt nødvendige, hvis det sikres, at overførslen af underskud fra udenlandske datterselskaber kun er en skattecredit, som tilbagebetales, når de tidligere underskudsgivende selskaber begynder at give underskud.

På den anden side vil det kunne anføres, at udenlandske koncerner – som ejer danske subkoncerner – vil være i stand til at undgå at betale skat i Danmark af de danske selskabers indkomst, når koncernen ejer virksomheder med underskud, som modsvarer de danske selskabers overskud. Dette kan opnås ved at indplacere underskudsgivende selskaber i den danske subkoncern. Risikoen for, at udenlandske koncerner vil foretage sig noget sådant, forøges ved, at Danmark er et af de få lande, som tillader international sambeskatning og at den danske selskabsskatteprocent ligger over gennemsnittet i EU og OECD.

Endelig kan det anføres, at bestemmelserne kan være problematiske i forhold til EU-retten.

Bestemmelsen i selskabsskatte-lovens § 31, stk. 1, 6. pkt., finder alene anvendelse, når det tilkøbte selskab erhverves fra en overliggende del af koncernen. Bestemmelsen finder således normalt ikke anvendelse, hvis det tilkøbte selskab erhverves fra et selskab, som det danske moderselskab direkte eller indirekte ejer.

Bestemmelsen kan således ikke finde anvendelse overfor koncerner, hvor det danske selskab er det ultimative moderselskab. Den kan alene finde anvendelse overfor koncerner, hvor den danske koncern er en subkoncern af en større koncern.

I forlængelse heraf vil det muligvis kunne anføres, at danske koncerner, der er en del af en større koncern beliggende i EU, forskelsbehandles i forhold til rent danske koncerner, samt at denne forskelsbehandling er i strid med EU-reglerne om den frie etableringsret.

Det vil ligeledes kunne diskuteres, om ligningslovens § 5 H er problematisk i forhold til EU-retten. Bestemmelsen finder – efter sin ordlyd – alene anvendelse på erhvervelse af faste driftssteder i udlandet.

Problemet kan illustreres med følgende eksempel:

Det danske selskab X vil opkøbe en produktionsvirksomhed. I den koncern, som selskabet X er en del af, eksisterer der to relevante produktionsvirksomheder A og B. A er beliggende i Danmark og ejet af det danske selskab Y, mens B er beliggende i et andet EU-medlemsland og ejes af det udenlandske selskab Z, som ikke beskattes i Danmark. Hvis X køber A, vil underskud i A kunne fradrages i X's øvrige indkomst. Hvis X køber B, vil dette ikke være tilfældet.

Hvis Storbritannien taber den såkaldte Marks & Spencer sag vil det være svært at argumentere for, at Danmark kan udelukke visse udenlandske underskud, blot fordi den underskudsgivende udenlandske virksomhed er erhvervet fra et udenlandsk selskab (hvis selskabet eller virksomheden er hjemmehørende i et andet EU-land), når erhvervelsen af underskudsgivende virksomheder i Danmark eller fra danske selskaber ikke medfører samme resultat.

Udvidelse af bestemmelserne til også at omfatte nationale overdragelser

Det kunne overvejes at forsøge at sikre bestemmelserne i forhold til tvivlen om EU-retten. Dette kunne gøres ved at ændre bestemmelserne, såle-

des at de også gælder ved koncernintern erhvervelse af faste driftssteder i Danmark og ved erhvervelse af danske datterselskaber.

En sådan ændring vil hæmme omstruktureringer i den danske del af koncernen. Datterselskaber og faste driftssteder, som handles mellem selskaber i sambeskatningskredsen, vil hermed blive udelukket fra sambeskatningen. Dermed skabes en skattemæssig barriere for ellers forretningsmæssigt begrundede omstruktureringer.

En sådan ændring af sambeskatningsinstituttet vil derfor næppe være ønskværdig.

Hindring af medregning af udenlandske virksomheder

En måde, hvorpå det kan undgås, at udenlandske virksomheder med latente underskud kan indplaceres i den danske subkoncern, således at underskuddene kan fradrages i dansk indkomst, er at overgå til territorialbeskatning af danske selskaber. Sambeskatningen med udenlandske datterselskaber vil således skulle ophæves¹¹⁸ og indkomst i danske selskabers faste driftssteder i udlandet vil ikke skulle medregnes ved indkomstopgørelsen i Danmark.

En anden metode til at opnå samme effekt vil være at lade en globalpuljebeskatning omfatte hele den multinationale koncern. Hvis et dansk selskab ønsker at udnytte underskud, der er opstået i et andet koncernselskab, skal samtlige koncernforbundne selskaber (såvel overliggende selskaber (inkl. selskaber, der kontrolleres af disse) som underliggende selskaber) inddrages i puljeopgørelsen.

¹¹⁸ Ophævelse af sambeskatningen er beskrevet i kapitel 9. Det fremgår af kapitel 9, at hvis der ønskes sikkerhed med hensyn til EU-retten, vil den nationale sambeskatning ligeledes skulle ophæves.

19. Administrerbar model og kontrolmuligheder

19.1 Administrative hensyn

I forbindelse med udformningen af en model skal der tages hensyn til, at den skal være administrerbar for såvel virksomheder som skattemyndigheder.

Muligheden for en gnidningsløs administration hænger i betydelig grad sammen med, hvor enkelt reglerne er udformet. De gældende sambeskatningsregler – særligt i relation til international sambeskatning - betragtes i almindelighed som særdeles komplicerede.

Hvis det sambeskatningssystem, som kendes i dag, erstattes af en ny metode til at overføre underskud, vil det i sig selv give en administrativ belastning i forbindelse med omstilling fra et system til et andet. Det vil alt andet lige gælde, uanset om det nye system i sig selv betragtes som mere enkelt. Samlet set kan den administrative belastning dog blive mindre end i dag, hvis ændringerne medfører en betydelig reduktion i antallet af selskaber/koncerner, der anvender reglerne.

Erstattes de gældende regler af en koncernfradragsmodel vil selve omstillingen således give såvel skattemyndigheder som virksomheder en administrativ omstillingsbyrde.

Hvorvidt koncernfradragsmodellen også, når reglerne er indarbejdet, vil give en større administrativ belastning, vil afhænge af reglernes udformning. Hvis det vælges – af hensyn til EU-retten - at indføre genbeskatning af underskud ved national sambeskatning, vil koncernfradragsmodellen uden tvivl indebære en betydelig forøgelse af de administrative byrder, når selskaberne ses samlet. Det skyldes, at de rent danske sambeskatninger i modsætning til i dag vil blive belastet af komplicerede genbeskatningsregler.

Hvis koncernfradragsmodellen kombineres med regler om puljning, vil det alt andet lige betyde, at der skal udarbejdes en indkomstopgørelse efter danske regler i flere udenlandske datterselskaber end i dag. Denne yderli-

gere administrative belastning vil være størst ved regler om global puljning, hvor der skal udarbejdes en indkomstopgørelse efter danske regler for alle selskaber i koncernen.

Til gengæld vil det med koncernfradragmodellen ikke længere være nødvendigt at ansøge om sambeskatning, og koncernen vil selv kunne vælge, hvilket af koncernens overskudsgivende selskaber, der skal have adgang til at udnytte fradraget. Koncernfradragmodellen giver således en øget fleksibilitet i forhold til de gældende regler.

I koncernfradragmodellen vil det af såvel administrative som kontrolmæssige grunde være hensigtsmæssigt, hvis alle skatteregnskaberne i koncernen indsendes til den samme skattemyndighed (den myndighed, hvorunder det ultimative danske moderselskab hører), selvom der ikke længere vil skulle laves en samlet skatteberegning. Koncernen (dvs. det ultimative danske moderselskab – hvis et sådant ikke findes: et dansk selskab, som udpeges af koncernen, fra det øverste lag af danske ejere) vil samtidig skulle afgive en række oplysninger om den samlede koncern.

19.2 Forbedrede kontrolmuligheder

Som nævnt i kapitel 4.2.2 er det fra flere sider fremført, at det nuværende sambeskatningssystem for udenlandske datterselskaber sker under regler, hvor der ikke er tilstrækkelig mulighed for kontrol med opgørelsen af den skattepligtige indkomst i de udenlandske datterselskaber, bl.a. fordi der i datterselskabets hjemland ikke er samme regnskabsstandarder som for danske selskaber.

Der kan derfor være behov for en opstramning af de gældende regler for indsendelse af indkomstopgørelse og førelse af genbeskatningskonto m.v. for de udenlandske datterselskaber, der er omfattet af dansk sambeskatning.

En eventuel opstramning/udvidelse af koncernernes oplysningspligt vil forbedre ligningsmyndighedernes muligheder for at gennemføre en effektiv kontrol. Uanset hvilke opstramninger man foretager i oplysningspligten vil man dog aldrig kunne opnå, at kontrollen med indkomstopgørelsen i udenlandske datterselskaber kan blive lige så effektiv, som kontrollen af

indkomsten i danske selskaber. Det er en konsekvens af, at det udenlandske datterselskab ikke er undergivet de danske skattemyndigheders jurisdiktion. De danske skattemyndigheder har således ikke de samme muligheder for at gennemføre en revision af selskaber i udlandet som af selskaber i Danmark.

19.2.1 Regelgrundlaget

Reglerne for hvilket materiale, der skal indsendes sammen med indkomstopgørelsen for det udenlandske selskab, der er omfattet af den danske sambeskatning, findes i dag i sambeskatningscirkulærets vilkår 2.6. om kravene til det udenlandske datterselskabs indkomstopgørelse, regnskabsgrundlag m.v.

Disse bestemmelser har været uforandret i en lang årrække, og er ikke blevet tilpasset eller udvidet, selv om der gennem 1990'erne blev gennemført en række opstramninger i reglerne, herunder indført regler om genbeskatning af fratrukket underskud.

Udvidelsen/tilpasningen kan ske ved at Ligningsrådet anvender bemyndigelsesbestemmelsen i SEL § 31, stk. 1, sidste pkt.,¹¹⁹ til at udvide sambeskatningscirkulærets vilkår 2.6 med yderligere specifikke krav til indsendelse af oplysninger for de udenlandske datterselskaber i sambeskatningen.

Endvidere er der i skattekontrollovens § 1, stk. 2,¹²⁰ hjemmel til nærmere at fastsætte bestemmelser om, hvorledes udenlandske datterselskaber i sambeskatningen skal selvangive indkomst m.v., og hvilke oplysninger, der skal indsendes sammen med moderselskabets selvangivelse.

¹¹⁹ Bestemmelsens ordlyd er: *"De nærmere vilkår for sambeskatningen – herunder bestemmelser om, hvorledes der skal gås frem i tilfælde af dens ophævelse – fastsættes af Ligningsrådet."*

¹²⁰ Bestemmelsens ordlyd er: *"Efter indstilling fra Ligningsrådet bestemmer skatteministeren, hvilke oplysninger af betydning for skatteansættelsen eller skatteberegningen selvangivelsen skal indeholde."*

Det er efter bestemmelsen i skattekontrollovens § 1, stk. 2, at skatteministeren har udsendt den såkaldte mindstekravsbekendtgørelse¹²¹. De udvidede krav til oplysninger kan derfor indsættes i mindstekravsbekendtgørelsen af skatteministeren efter indstilling fra Ligningsrådet.

Mindstekravsbekendtgørelsen omfatter imidlertid stort set alle erhvervsdrivende, hvorimod bestemmelserne om oplysningskravene for udenlandske datterselskaber kun vil omfatte relativt få selskaber. Det vil derfor i givet fald være mest hensigtsmæssigt, at der udsendes en speciel bekendtgørelse, der sammen med den generelle mindstekravsbekendtgørelse og Ligningsrådets sambeskatningscirkulære udgør rammen for de krav, der stilles til indsendelse af indkomstopgørelse for et udenlandsk datterselskab, der er omfattet af dansk sambeskatning.

Udvidelsen¹²² af mulighederne for sambeskatning til at omfatte søsterselskaber og filialer af udenlandske selskaber må alt andet lige medføre, at der sker ændringer i sambeskatningscirkulæret. Det vil være passende at modernisere og forbedre hele oplysningspligten i samme forbindelse.

I det følgende nævnes en række mulige udvidelser af oplysningspligten for sambeskattede koncerner, der kan forbedre skattemyndighedernes muligheder for at foretage en korrekt ligning. Udvidelserne tager udgangspunkt i det gældende sambeskatningssystem, men vil i mange tilfælde være lige så velbegrundede, hvis det beslutes at justere de gældende regler eller indføre en koncernfradragmodel, jf. også nedenfor under 19.2.5.

19.2.2 Generelle oplysninger

Det er af væsentlig betydning for en effektiv kontrol, at skattemyndighederne har et opdateret overblik over selskaberne i koncernen. Det kunne på den baggrund overvejes at indføre et krav om, at der i forbindelse med selvangivelsen redegøres for koncernstrukturen i både Danmark og udlandet ved indkomstårets begyndelse og afslutning med forklaring af ændringer i årets løb. En sådan redegørelse bør kun indeholde de oplysninger, der er nødvendige for ligningen.

¹²¹ Bekendtgørelse nr. 1068 af 17. december 1999 om skattemæssige krav til regnskab, senest ændret ved bekendtgørelse nr. 245 af 2. april 2004.

¹²² Jf. lov nr. 221 af 31. marts 2004.

Særligt når der i sambeskatningen er inddraget udenlandske datterselskaber, danske søsterselskaber med udenlandsk moderselskab eller filialer af et udenlandsk selskab, bør det kræves, at der sammen med opgørelsen af sambeskatningsindkomsten indsendes en samlet koncernoversigt, således at det fremgår, hvilke koncernselskaber, der er omfattet af sambeskatningen, og hvilke koncernselskaber, der ikke er med i sambeskatningen.

Til brug ved kontrol af den løbende indkomstopgørelse efter danske regler for et udenlandske datterselskab skal indsendes dette selskabs officielle regnskab. Da dette imidlertid er udarbejdet og revideret efter lokale regler, der ofte vil være forskellige fra danske regler, bør der stilles krav om, at der samtidigt indsendes det interne regnskab, der indgår i det danske moderselskabs koncernregnskab (koncernkonsolidering). Herved fås et regnskab, der er opstillet efter danske regnskabsregler og indgår i det – efter danske regler – reviderede koncernregnskab.¹²³

Er det ikke umiddelbart muligt at følge sammenhængen mellem det officielle datterselskabsregnskab og det interne regnskab, bør sammenhængen selvfølgelig oplyses.

19.2.3 Oplysninger af hensyn til korrekt genbeskatning

I et system som det gældende, hvor adgangen til at overføre underskud fra udenlandske datterselskaber først og fremmest har til formål at fungere som en skattecredit, er det særdeles vigtigt, at der sikres en korrekt genbeskatning. Det må derfor betragtes som en klar mangel, at de nødvendige særlige oplysninger til brug herfor ikke skal vedlægges selvangivelsen.

Der bør således indføres krav om, at der årligt skal angives bevægelserne på genbeskatningssaldoen for hvert datterselskab i udlandet, hvor der er en genbeskatningssaldo.

¹²³ I de tilfælde hvor det danske moderselskab ikke udarbejder et koncernregnskab, fordi koncernregnskabet i stedet udarbejdes af koncernens ”ultimate” udenlandske moderselskab, jf. årsregnskabslovens § 112, er det datterselskabets interne regnskab, der indgår heri, som skal indsendes. Derved vil regnskabet ikke nødvendigvis være udarbejdet efter danske regnskabsregler. Der er imidlertid sikkerhed for, at regnskabet er udarbejdet efter anerkendte regnskabsstandarder, idet det danske moderselskab i modsat fald skulle udarbejde koncernregnskab.

Ved strukturændringer, hvor genbeskatningssaldoen enten flyttes til et nyt moderselskab, eller genbeskatningssaldoen ”flyttes” til et nyt datterselskab i udlandet, bør det kræves, at der indsendes en særlig redegørelse for grundlaget for denne ”flytning” - herunder at betingelserne for ”flytning”, og dermed undgåelse af aktuel genbeskatning, er opfyldt.

Ved afståelse eller ophør af virksomhed i et udenlandsk selskab, hvor der er en genbeskatningssaldo, må det oplyses, hvorledes virksomheden videreføres, så det kan bedømmes, om der skal udløses genbeskatning.

Ved afståelse af det udenlandske selskab må det oplyses, til hvem og hvorledes selskabet er afstået, så den korrekte genbeskatning kan opgøres.

19.2.4 Oplysninger af hensyn til specifikke værnsregler

Ved inddragelse af et nyt udenlandsk datterselskab i sambeskatningen bør det oplyses, hvorledes dette datterselskab selskab er erhvervet af det danske selskab, og hvorledes det udenlandske datterselskab har erhvervet sin virksomhed. Endvidere bør der indsendes en opgørelse af indgangsværdier, herunder opgørelse af aktuel handelsværdi, for det udenlandske datterselskabs afskrivningsberettigede aktiver, og det skal oplyses i hvilket omfang, de pågældende aktiver er erhvervet fra koncernforbundne selskaber. De særlige begrænsninger i adgangen til sambeskatning, og de særlige regler for opgørelse af skattemæssige indgangsværdier kan ikke kontrolleres af de danske myndigheder, uden der foreligger de anførte oplysninger.

Det kan endvidere overvejes at fastsætte regler, hvorefter selskaberne skal oplyse, om de har opfyldt de såkaldte værnsregler, f.eks. bestemmelserne i LL § 5 G om dobbelt fradrag.

Mulighederne for credit for betalte skatter i udlandet efter reglerne i LL § 33, stk. 6, betyder, at der efter gældende regler skal dokumenteres den betalte skat i domicillandet. Der bør fastsættes nærmere regler for denne dokumentation, samt for indsendelse af oplysninger, hvis og når den udenlandske skat ændres, herunder ændres som følge af efterfølgende års underskud og mulighed for lokal carry-back.

De særlige værnsregler i LL § 5 I og de nyere regler om maksimering af credit¹²⁴ skal kunne kontrolleres, og der bør derfor kræves oplysninger om, hvorledes det udenlandske datterselskab har opgjort den skattepligtige indkomst i domicillandet.

Bruger selskaberne ved opgørelse af sambeskatningsindkomst at se bort fra underskud – jf. bestemmelserne i LL 33 H – bør det kræves, at dette opgøres særskilt, og at ikke fratrukket - men nu fremførselsberettiget underskud - oplyses særskilt.

19.2.5 Kort om betydningen af ændrede regler

En række af disse ovennævnte bestemmelser vil kunne falde bort, hvis adgangen til credit for det udenlandske datterselskabs betalte skatter i domicillandet bortfalder.

Nogle af de anførte bestemmelserne vil kunne falde bort eller skal ændres, hvis der sker ændring i sambeskatningsreglerne, f.eks. således at der indføres en koncernfradragssmodel.

Kravene til oplysninger ved inddragelse af underskud fra det udenlandske selskab i opgørelsen af de danske selskabers skattepligtige indkomst (fradrag for det udenlandske selskabs underskud), førelse af genbeskatningssaldo, til oplysning om indgangsværdier ved opgørelsen af det fradragssberettigede underskud i det udenlandske selskab, opgørelse af den løbende skattepligtige indkomst (både ved opgørelse af underskud, der fratrækkes hos danske selskaber, og overskud til løbende genbeskatning), samt opgørelse af genbeskatningen ved afhændelse af det udenlandske datterselskab eller dette selskabs afhændelse af virksomhed m.v., vil stort set skulle være de samme, men selvfølgelig tilpasset de specifikke regler, der skal gælde på området.

Uanset hvilken model, der vælges, vil udvidelsen af oplysningspligten dog som nævnt ikke kunne give myndighederne samme kontrolmuligheder for udenlandske selskaber som for danske selskaber.

¹²⁴ Jf. ligningslovens § 33, stk. 5, som vedtaget ved lov nr. 1215 af 27. december 2003.

19.3 Samme regnskabsår?

Traditionelt har de forskellige lande (inkl. Danmark), der tillader underskudsoverførsel, et krav om, at underskudsselskabet og overskudsselskabet har samme regnskabsår.

Dette krav synes naturligt, når underskudsoverførslen skal neutralisere effekten af virksomhedsorganiseringen i flere forskellige selskaber.

Der bør derfor stilles krav om, at alle selskaber og faste driftssteder i samme land anvender samme regnskabsår. Dette regnskabsår bør være det samme som koncernens regnskabsår i Danmark. Opfyldes kravet ikke, kan der ikke foretages fradrag for underskud, som er opstået i det pågældende land.

Der vil være tilfælde, hvor lovgivningen i det pågældende land dikterer et andet regnskabsår end det regnskabsår, der anvendes i den danske del af koncernen. Reglerne kan imidlertid gøres uafhængige af den udenlandske indkomstopgørelse, hvis creditlempelsen ophæves. Der ses derfor ikke at være noget, som hindrer, at det regnskabsår, der anvendes til indkomstopgørelsen efter danske regler, kan afvige fra regnskabsåret efter udenlandske regler.

Ved køb af udenlandske selskaber med et andet regnskabsår end koncernen i øvrigt kunne der evt. etableres en overgangsperiode, hvor selskabets resultat inddrages fra det øjeblik, der opnås kontrol. En forudsætning er dog, at der udarbejdes et særligt regnskab for overgangsperioden.

20. Koncernfradragsmodellen

I dette kapitel forsøges det at give en overordnet beskrivelse af, hvorledes en koncernfradragsmodel som anført i kapitel 10 kunne se ud.

Koncernfradragsmodellen adskiller sig fra de nuværende regler om sambeskatning mellem danske selskaber ved, at det underskudsgivende selskab *beholder* sit skattemæssige underskud uændret. De underskudsgivende selskabers indkomstopgørelse eller skattebetaling berøres som udgangspunkt overhovedet ikke af modellen. Modellen berører således *alene* de overskudsgivende selskaber.

Det overskudsgivende danske selskab får reduceret sin skattepligtige indkomst med et beløb svarende til det underskudsgivende selskabs skattemæssige underskud. Fradraget genbeskattes efter bestemte kriterier (i takt med at det underskudsgivende selskab giver overskud eller investeringen mindskes).

Selskaberne skal opgøre den skattepligtige indkomst hver for sig. Der skal derfor i modsætning til de gældende sambeskatningsregler ikke ske nogen fælles skatteberegning og som konsekvens heraf ikke nogen fælles a conto skatteberegning hos moderselskabet, fælles lempelse for udenlandske skatter eller andre forhold, der relaterer sig til selve skattebetalingen. Da selskabsskatten ikke er progressiv, ses det ikke at være til ulempe for hverken virksomhederne eller skattemyndighederne og har heller ingen provenuvirkning.

Eventuelle underskud i selskaber i koncernen kan frit udnyttes hos et dansk selskab i koncernen. Beslutningen om hvilket overskudsgivende dansk koncernselskab, der skal have overført underskuddet, træffes af koncernen selv. Det er dog en betingelse, at der ikke kan overføres underskud, som medfører, at det modtagende selskabs skattepligtige indkomst bliver negativ.

Med modellen fjernes dermed de nuværende restriktioner med hensyn til fornyet sambeskatning, således at det fremover alene skal være et krav, at

selskaberne indgiver selvangivelse om udnyttelse af underskud hidrørende fra andre selskaber.

Efter gældende regler sker genbeskatningen hos koncernens ultimative danske moderselskab. I koncernfradragsmodellen sker genbeskatningen i stedet hos det enkelte selskab, som har udnyttet underskuddet. Dette vil medføre, at det – i modsætning til gældende regler – kan have betydning for genbeskatning, hvis koncernen frasælger et overskudsgivende dansk selskab, som har udnyttet underskud fra andre selskaber.

Hvis flere danske koncernselskaber har udnyttet underskud fra et nu overskudsgivende datterselskab, kan koncernen frit vælge, i hvilken rækkefølge og med hvilken fordeling de enkelte koncernselskaber skal genbeskattes af overskuddet – på samme måde som underskuddet frit kunne fordeles. Det enkelte koncernselskab kan dog maksimalt blive genbeskattet af et beløb svarende til det underskud, som selskabet har fratrukket som følge af underskud i det pågældende tidligere underskudsgivende selskab.

20.1 Danske datterselskaber/moderselskaber

Danske selskaber kan fradrage beløb svarende til underskud, som er lidt i andre danske selskaber, hvis selskaberne er koncernforbundne. To selskaber anses for koncernforbundne, hvis det ene selskab har bestemmende indflydelse i det andet selskab eller et dansk moderselskab (eller en kreds af søsterselskaber med fælles udenlandsk moderselskab) har bestemmende indflydelse¹²⁵ i begge selskaber.

De danske underskudsselskaber berøres ikke af, at overskudsselskabet får fradrag for underskuddet, og underskudsselskabet kan fremføre underskuddet til modregning i senere års positive indkomst. Tidligere fratrukne underskud *genbeskattes* hos overskudsselskabet.

Beholder selskabet sit underskud, selvom det er fradraget hos andre selskaber, skal der i efterfølgende år ved beregningen af det underskud, der kan overføres, ikke tages hensyn til fremførte underskud. I modsat fald vil underskuddet kunne udnyttes flere gange.

¹²⁵ Størrelsen af ejerskabskravet diskuteres ovenfor i kapitel 14.

I de tilfælde, hvor et underskud i et underskudsselskab ikke kan udnyttes (fuldt ud) i koncernen, hvilket eksempelvis kan skyldes, at de danske koncernselskaber sammenlagt har underskud, kan den ikke udnyttede andel, fremføres med henblik på overførsel i et senere indkomstår. Opnår underskudsselskabet overskud, vil overskuddet først skulle modregnes i denne saldo for overførselsberettigede underskud (herefter overførsels-saldo) – inden der sker genbeskatning af tidligere overførte underskud.

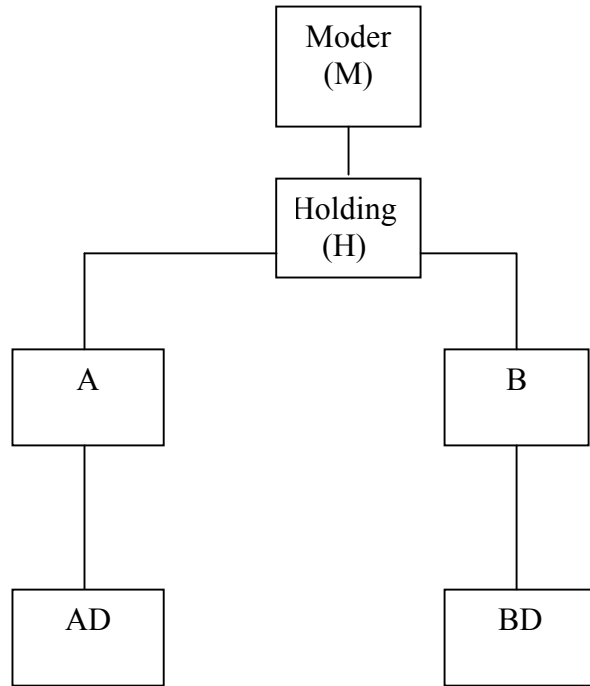
Senere overførsel af sådanne fremførte overførselsberettigede underskud skal kun kunne foretages, hvis overførslen kunne være sket mellem de to selskaber i såvel underskudsåret som overførselsåret.

Koncernfradragmodellen kan opdeles i følgende trin:

- a) Hvert selskab opgør årets indkomst.
- b) Opnår et tidligere underskudsselskab overskud, nedbringes overførselssaldoen (underskud fra tidligere år, der ikke er udnyttet til koncernfradrag), i det omfang det tidligere underskudsselskab har overskud.
- c) Er der efter nedbringelse af overførselssaldoen fortsat overskud i det tidligere underskudsgivende selskab, genbeskattes tidligere koncernfradrag, i det omfang det tidligere underskudsselskab har yderligere overskud.
- d) Findes der herefter underskud i enkelte selskaber, kan disse underskud anvendes af andre koncernselskaber.
- e) Selskaberne fremfører egne fremførelsesberettigede underskud - inden der foretages koncernfradrag.
- f) Selskaber, som herefter har overskud, kan foretage fradrag for underskuddene (koncernfradrag) nævnt under d.
- g) Selskaberne beskattes af den indkomst, som herefter fremkommer.

I det følgende beskrives modellen via et eksempel:

En koncern har følgende struktur (alle selskaber er hjemmehørende i Danmark og alle underliggende selskaber er 100 pct. ejede):

Indkomsten i de forskellige selskaber er som følgende:

År 1:

Selskab	Årets indkomst (I)	Koncernfradrag (KF)	Skattepligtig indkomst (SI) (SI = I+KF)
M	100	(B) -100	0
H	-300		-300
A	200	(H) -200	0
AD	100	(B) -100	0
B	-200		-200
BD	0		0

Saldi ultimo år 1.

Selskab	Fremførselssaldo	Genbeskatningssaldo (underskudsselskabet)	Genbeskatningssaldo (overskudsselskabet)	Overførselssaldo
M			B: 100	
H	-300	A: -200		-100
A			H: 200	
AD			B: 100	
B	-200	M:-100 AD:-100		0
BD				

Der er underskud i H og i B. Underskuddet i B overføres til henholdsvis M (100) og AD (100). Genbeskatningssaldoen vedrørende B er herefter på 200, hvoraf 100 er tilført M og 100 er tilført AD.

En del af underskuddet i H overføres til A. Der opstår herved en genbeskatningssaldo vedrørende H på 100, som er tilført A. Den resterende del placeres på en særlig overførselssaldo. Dette skyldes, at koncernen samlet har underskud i år 1, hvorfor underskuddet ikke kan tilføres andre selskaber i koncernen.

Har H overskud i det følgende indkomstår, nedbringer dette overskud overførselssaldoen. Yderligere overskud vil medføre genbeskatning af genbeskatningssaldoen. Har H ikke overskud (eller overskuddet er mindre end beløbet på overførselssaldoen), kan underskud på overførselssaldoen fradrages af andre koncernselskaber.

I år 2 er det kun H, der har underskud.

B, som havde underskud i år 1, har et overskud på 100. Alle B's underskud blev fradraget af andre koncernselskaber, hvorfor overførselssaldo ultimo år 1 er nul. Overskuddet i B udløser derfor genbeskatning af hele beløbet på 100. Både M og AD anvendte underskud på 100 fra B i år 1. Koncernen kan derfor vælge, hvilket selskab, der skal genbeskattes. Koncernen vælger at genbeskatte M. M medregner derfor 100 i sin indkomst. Der eksisterer herefter kun en genbeskatningssaldo vedrørende B for det underskud, som blev tilført til AD i år 1.

B fremfører underskud fra år 1 på 200, hvorved indkomsten i B i år 2 er på nul. B har herefter et fremførselsberettiget underskud på 100. B kan ikke fradrage det underskud, der er i H, idet B efter fremførsel af underskud ikke har overskud.

H har et underskud på 100 på overførselssaldoen samt et underskud på 200 i år 2. Koncernen vælger at fradrage underskuddene i henholdsvis M (100) og A (200). Herefter er der en genbeskatningssaldo vedrørende H på 500, hvoraf 100 er fradraget af M og 400 er fradraget af A.

I år 3 har H (200) og AD (100) underskud. B har overskud, hvilket udløser genbeskatning af AD.

M foretager igen fradrag for underskuddene i H. Der er herefter en genbeskatningssaldo vedrørende H på 700, hvoraf 300 er fradraget i M og 400 er fradraget i A.

AD's underskud kan ikke fradrages i andre selskaber, idet AD i år 3 samtidigt skal beskattes som følge af overskuddet i B.

I det ovenstående eksempel er det beskrevet, hvordan genbeskatningen vil foregå, hvis der efterfølgende opstår overskud i det selskab, der har givet underskud.

Der kan imidlertid også være andre begivenheder end overskud i underskudsselskabet, der kan udløse genbeskatning, f.eks. frasalg af underskudsselskabet. I dette kapitel tages det udgangspunkt, at genbeskatningen ved frasalg sker ved beskatning af en beregnet likvidationsfortjeneste.¹²⁶

I det følgende beskrives genbeskatningen ved frasalg af aktierne i selskabet B m.m. ved udgangen af år 1, hvor der er en genbeskatningssaldo vedrørende B på 200, hvoraf 100 er fradraget af M og 100 er fradraget af AD. Ligesom i det gældende regelsæt vil den samlede koncern hæfte for genbeskatningskravene.

- a) B sælges til en uafhængig tredjemand.

Udgangspunktet er her, at der sker genbeskatning af M og AD med et beløb svarende til en beregnet likvidationsfortjeneste vedrørende B. Medfører denne genbeskatning ikke, at hele genbeskatningssaldoen er genbeskattet, nedsættes B's saldo for fremførelsesberettigede underskud med et beløb svarende til den ikke-genbeskattede del af genbeskatningssaldoen.

Eksempel: Den beregnede likvidationsavance vedrørende B er på 150. Genbeskatningssaldoen var på 200, hvorfor der er 50, som ikke bliver genbeskattet. B's fremførelsesberettigede underskud nedsættes derfor med 50 til 150.

Uden denne regel ville det være muligt at opnå dobbelt fradrag for underskuddene – først i M eller AD og siden i B eller køberens koncern.

¹²⁶ I kapitel 12 diskuteres om dette er den rette metode.

En alternativ metode kunne være at genbeskatningen forøges med et beløb svarende til det beløb, hvormed underskudsfræførselsretten overstiger genbeskatningen som følge af beskatningen af den beregnede likvidationsfortjeneste. Sagt med andre ord: Der sker fuld genbeskatning, idet genbeskatningen vil svare til det fræførselsberettigede underskud. Sammenlignet med den første metode har denne metode den fordel, at den også kan anvendes ved salg af udenlandske datterselskaber (se nedenfor).

Der vil endvidere kunne argumenteres for, at det for den sælgende koncern kan være underordnet, hvilken metode, der anvendes. Det må formodes, at den sælgende koncern får en højere pris for datterselskabet, hvis det kan beholde sit fræførselsberettigede underskud. På den anden side kan der argumenteres for, at det er tænkeligt, at der ikke betales fuld pris (30 pct. af underskuddet) for underskuddet, idet køberen kan være usikker på, om denne kan udnytte underskudsfræførslen – ligesom der kan være usikkerhed om udnyttelsestidspunktet.

b) B sælges til M, A eller AD.

Der sker ingen genbeskatning, så længe B direkte eller indirekte er 100 pct. ejet af M. Medfører salget, at M's ejerandel nedsættes, vil der ske delvis genbeskatning.

c) B sælges til et ultimativt udenlandsk moderselskab.

Dette vil udløse fuld genbeskatning, idet der ønskes en ensartet genbeskatning for danske og udenlandske datterselskaber.

Den fulde genbeskatning er en værnsregel i forhold til udenlandske datterselskaber, som er begrundet i, at koncernen har bedre forudsætninger end alle andre for at vurdere om et datterselskab er et kommende "guldæg" og koncernen skal ikke have mulighed for at flytte dette kommende "guldæg" ud af genbeskatningsreglerne – inden det er muligt for omverdenen at konstatere den reelle værdi af datterselskabet.

Der kunne argumenteres for, at den fulde genbeskatning ikke var nødvendig for så vidt angår danske datterselskaber, idet det i disse tilfælde vil være muligt at genbeskatte i takt med fremtidige overskud i B. Ønskes der ensartede regler, vil fuld genbeskatning imidlertid være nødvendig.

- d) B fusionerer med A.

Reaktionen svarer til reaktionen under b. Den efterfølgende genbeskatning af en eksisterende genbeskatningssaldo vil afhænge af indkomsten i det modtagende selskab. Det modtagende selskab overtager rollen som tidligere underskudsgivende selskab.

- e) B fusionerer med AD.

Dette medfører samme reaktion som under d.

Der er her tale om en fusion med et af de selskaber, der har anvendt underskud i B. Det modtagende selskab har herefter både rollen som tidligere underskudsgivende selskab og som overskudsselskab for den del af underskuddet, der har været anvendt af AD. Dette vil give det lidt pudsige resultat, at overskud i det modtagende selskab vil udløse både almindelig indkomstbeskatning og genbeskatning, men dette er blot et resultat af, at såvel genbeskatningssaldoen hos underskudsselskabet som genbeskatningssaldoen hos overskudselskabet videreføres. Alternativet ville være genbeskatning af genbeskatningssaldoen på fusionstidspunktet.

- f) B spaltes i to selskaber.

Der sker ingen genbeskatning som følge af spaltningen. Udgangspunktet vil være, at genbeskatningen afhænger af indkomsten i begge de modtagende selskaber.

- g) B sælger en del af virksomheden til M, H, A, AD eller BD.

Er transaktionen skattepligtig kan der selvfølgelig udløses en fortjeneste, som medregnes i B's indkomst. Derudover sker der ingen umiddelbar genbeskatning.

Hvad enten transaktionen behandles som en skattefri tilførsel af aktiver eller som et skattepligtigt salg, vil fremtidig indkomst i såvel B som det modtagende selskab nedbringe genbeskatningssaldoen.

- h) B's datterselskab BD sælges til uafhængig tredjemand.

Her er udgangspunktet, at der ikke sker særskilt genbeskatning - udover en eventuel skattepligtig aktieavance.

- i) AD sælges til tredjemand.

Udgangspunktet vil her være, at reaktionen er den samme, som hvis B blev solgt. AD bliver ved salget genbeskattet af en fiktiv likvidationsfortjeneste vedrørende B. Sker der ikke fuld genbeskatning, vil B's underskudsførtjenssaldo blive reduceret med den ikke-genbeskattede del.

- j) M ophører med fuld skattepligt i Danmark (og bliver ikke begrænset skattepligtig).

Dette udløser genbeskatning af den del af genbeskatningssaldoen, der er fradraget i M. Derimod vil der ikke ske genbeskatning af den del, der er fradraget i AD, idet AD fortsat er koncernforbundet med B og fortsat er fuldt skattepligtigt i Danmark.

20.2 Udenlandske datterselskaber

I koncernfradragsmodellen vil danske selskaber på tilsvarende vis kunne vælge at fradrage beløb svarende til underskud, som er lidt i et uden-

landsk selskab, hvor det danske moderselskab¹²⁷ direkte eller indirekte har bestemmende indflydelse. Indkomsten i det udenlandske selskab opgøres efter danske regler. Tidligere fratrukne underskud *genbeskattes* hos overskudsselskabet.

Genbeskatningen vil som udgangspunkt foregå efter regler svarende til reglerne nævnt ovenfor. Under beskrivelsen af de regler, der kan finde anvendelse nationalt, nævnes bl.a., at genbeskatningen ved frasalg af underskudsselskabet til uafhængig tredjemand sker med et beløb svarende til en fiktiv opgjort likvidationsfortjeneste vedrørende underskudsselskabet. Videre anføres det, at hvis denne genbeskatning ikke medfører, at hele genbeskatningssaldoen er genbeskattet, nedsættes underskudsselskabets saldo for fremførelsesberettigede underskud med et beløb svarende til den ikke-genbeskattede del af genbeskatningssaldoen.

Er underskudsselskabet udenlandsk, er det ikke muligt at nedsætte underskudsselskabets saldo for fremførelsesberettigede underskud, idet underskuddene fremføres efter udenlandske regler. Underskudsselskaber hjemmehørende i udlandet vil således blive beskattet lempeligere end danske underskudsselskaber, medmindre der i udlandet findes regler, som fjerner fremførelsesretten ved ejerskift. Denne forskelsbehandling findes allerede i de gældende regler.

Ønskes forskelsbehandlingen fjernet, kunne bestemmelsen for genbeskatning af danske og udenlandske datterselskaber i stedet laves således, at genbeskatningen forøges med et beløb svarende til det beløb, hvormed underskuds fremførelsesretten efter danske/udenlandske regler overstiger genbeskatningen som følge af beskatningen af den beregnede likvidationsfortjeneste.

Overgangsregler for "gamle underskud"

Koncernfradragsmodellen vil på en række punkter være anderledes end det nuværende sambeskatningsregelsæt. Kombineres koncernfradragsmodellen med en fjernelse af creditlempelse for udenlandske skatter vil genbeskatningen af tidligere overførte underskud kunne være væsentlig anderledes end efter gældende regler.

¹²⁷ Eller søsterselskaber, hvis disse udgør det øverste lag i den danske del af koncernen.

I forbindelse med en eventuel overgang vil der derfor skulle tages stilling til, hvordan underskud, der er overført inden overgangen, skal genbeskattes. Skal det foregå efter reglerne i det hidtil gældende regelsæt eller skal det foregå efter reglerne i det nye regelsæt?

Ved indførelsen af genbeskatningsreglerne og ved den væsentlige ændring af reglerne i 1996 lod man ”gamle” underskud blive behandlet efter de hidtil gældende regler. Herved sker der ikke en skærpelse i forhold til underskud, som allerede er udnyttet. Vælges denne løsning igen, vil der opstå det problem, at der i en koncern kan være underskud, der skal behandles efter fire forskellige regelsæt¹²⁸ – afhængigt af hvornår underskuddene er udnyttet.

Endvidere kan det anføres, at der – som beskrevet i kapitel 13 – normalt ikke vil være nogen udenlandsk skat at give nedslag for, idet den udenlandske beskatning af datterselskabet bortfalder som følge af fremførelse af underskud i udlandet.

20.3 Konsekvenser for modellen af en eventuel nedsættelse af ejerskabskravet

Nedsættes ejerskabskravet¹²⁹, bør et overskudsselskab, der kun ejer en del af et underskudsselskab (eller omvendt), kun kunne fradrage den del af underskudsbeløbet, der svarer til kapitalandelen. Umiddelbart synes det fornuftigt at anvende indkomstårets gennemsnitlige aktiekapitalandel.

Eksempel: Ejer moderselskabet 60 pct. af aktiekapitalen i et selskab i 8 måneder af indkomståret og 75 pct. af aktiekapitalen i selskabet i de resterende 4 måneder af indkomståret, skal moderselskabet medregne $60 \times 8/12 + 75 \times 4/12 = 780/12$ pct. eller 65 pct. af datterselskabets underskud.

Er der tale om søsterselskaber, må der være tale om den del af underskuddet, som svarer til moderselskabets ejerandel i det underskudsgivende selskab. Overskudsselskabet skal ikke kunne anvende den resterende

¹²⁸ 1) regelsættet før 1992, 2) regelsættet for perioden 1992-1995, 3) det gældende regelsæt og 4) det nye regelsæt.

¹²⁹ Dette diskuteres ovenfor i kapitel 14.

andel af underskuddet, hverken ved senere overførsel eller ved modregning i senere års overskud i det tidligere underskudsgivende selskab.

En nedsættelse af ejerskabskravet får også indflydelse på genbeskatningen af underskud, idet der også kun sker genbeskatning i forhold til kapitalandelen.

20.4 Provenubetragtninger omkring indførelse af koncernfradragsmodellen

Koncernfradragsmodellen kan indføres, så den principielt giver samme virkning som gældende regler. Umiddelbart vil indførelsen af koncernfradragsmodellen uden andre ændringer, derfor ikke medføre de store provenuvirkninger. Der vil være provenuvirkninger – dog modsatrettede virkninger.

Koncernfradragsmodellen vil indføre en genbeskatning af nationale fratrukne underskud på samme måde som internationalt fratrukne underskud genbeskattes. Ved omstruktureringer vil der derfor kunne komme underskud til genbeskatning, som først senere og principielt kun muligvis ville blive genbeskattet ved gældende regler. Denne fremrykning vil medføre en mindre provenugevinst.

Ved koncernfradragsmodellen vil der imidlertid ikke være bindinger med hensyn til, at selskaber tages ud og ind af ”sambeskatningen”. Ved de gældende regler vil selskaber, der én gang har været under sambeskatning og som er taget ud, som udgangspunkt være afskåret fra igen at komme under sambeskatning. Det vil ikke være tilfældet ved koncernfradragsmodellen. Koncernfradragsmodellen vil således øge det potentielle antal underskud, der kan fratrækkes i dansk skat.

Boks 20.1 Opsummering af koncernfradragsmodellen

Danske datterselskaber

Danske selskaber kan fradrage beløb svarende til underskud, som er lidt i koncernforbundne danske selskaber. To selskaber anses for koncernforbundne, hvis det ene selskab har bestemmende indflydelse i det andet selskab eller et dansk moderselskab (eller en kreds af søsterselskaber med fælles udenlandsk moderselskab) har bestemmende indflydelse¹³⁰ i begge selskaber.

Ved opgørelsen af fradragsbeløbet medregnes den del af underskuddet, der svarer til moderselskabets ejerandel af kapitalen.

De danske underskudsselskaber berøres ikke af, at overskudsselskabet får fradrag for underskuddet, og underskudsselskabet kan fremføre underskuddet til modregning i senere års positive indkomst.

Tidligere fratrukne underskud *genbeskattes* hos overskudsselskabet i takt med, at underskudselskabet begynder at give overskud *eller* at der frasælges ejerandele (i givet fald genbeskatning af en beregnet likvidationsavance).

Udenlandske datterselskaber

Tilsvarende kan danske selskaber vælge at fradrage beløb svarende til underskud, som er lidt i et udenlandsk selskab, hvor det danske moderselskab (eller en kreds af søsterselskaber med fælles udenlandsk moderselskab) har bestemmende indflydelse. Underskuddet opgøres efter danske regler.

Der gives ikke lempelse for eventuelle udenlandske skatter.

¹³⁰ Størrelsen af ejerskabskravet diskuteres ovenfor i kapitel 14.

21. Modernisering af gældende regler

Det bør overvejes, om det er nødvendigt at reformere reglerne fuldstændigt som i koncernfradragsmodellen eller om det er tilstrækkeligt at modernisere de nuværende sambeskatningsregler.

En fordel ved at beholde det nuværende institut – blot i moderniseret form – er, at systemet er velkendt for såvel skattemyndigheder som rådgivere og virksomheder.

En anden fordel kan siges at være, at der ikke findes genbeskatningsregler ved nationale underskudsoverførsler. Indførelsen af sådanne genbeskatningsregler vil i væsentlig grad komplicere reglerne for de mange koncerner, som udelukkende har danske selskaber i sambeskatningen. I den forbindelse skal det erindres, at hovedparten af koncernerne, som anvender sambeskatningsinstituttet, alene har danske datterselskaber.

Den væsentligste ulempe består i den EU-retlige usikkerhed som følge af, at reglerne med hensyn til genbeskatning ikke er ens. I national sambeskatning sker ”genbeskatningen” ved, at underskudsselskaberne mister fremførselsretten og underskudsselskabet derfor beskattes i takt med, at det opnår overskud. I international sambeskatning findes særlige genbeskatningsregler. Udgangspunktet er her det samme; at der sker genbeskatning i takt med, at underskudsselskabet opnår overskud.

Det kunne overvejes – i stedet for koncernfradragsmetoden – at indføre ens regler på anden vis. Eksempelvis kunne der indføres en bindingsperiode¹³¹ på 10 år. Genbeskatningsreglernes betydning ville blive mindsket, hvis der fandtes en sådan bindingsperiode.

Et element i en EU-retlig bedømmelse kunne være, at reglerne for udenlandske datterselskaber er administrativt mere byrdefulde end reglerne for danske datterselskaber, hvor der ikke sker genbeskatning, men bortfald af underskudsfremførsel. Der kan dog argumenteres for, at metoden med

¹³¹ Hvis et datterselskab medtages i sambeskatningen, skal det være omfattet af sambeskatningen i minimum 10 år.

bortfald af underskudsfrømsel ikke kan anvendes på udenlandske datterselskaber.

21.1 Beskrivelse af modernisering – danske datterselskaber

Ved en modernisering af reglerne vil der bl.a. skulle ske en kodificering af regelsættet – ligesom det vil skulle overvejes, om f.eks. reglerne om forholdsmæssig fordeling af underskud blandt overskudsselskaberne og om fordeling af den samlede selskabsskat bør ændres. Herudover bør de i kapitlerne 11 – 19 belyste emner vurderes.

I det følgende belyses, hvilken indflydelse nedsættelse af ejerskabskravet vil have for det nuværende sambeskatningsinstitut.

Nedsættelse af ejerskabskravet

Ønskes en nedsættelse af ejerskabskravet – som beskrevet i kapitel 14 – bør det overvejes, at indføre en tvungen betaling til underskudsselskabet for det overførte underskud. Betalingen vil i givet fald skulle være skattefri for underskudsselskabet og ikke-fradragsberettiget for overskudsselskabet.

I de tilfælde, hvor moderselskabet udnytter et underskud i et datterselskab, hvori det ikke besidder 100 pct. af aktiekapitalen, vil der kunne argumenteres for, at majoritetsaktionæren fratager selskabet et aktiv (det fremførselsberettigede underskud). Dette sker på bekostning af minoritetsaktionærerne. I forlængelse heraf kan der argumenteres for, at underskudsselskabet bør kompenseres for tabet af aktivet.

Der vil endvidere kunne argumenteres for, at hvis der ikke indføres en sådan betaling, synes det sandsynligt, at underskud opstået i moderselskaber i visse tilfælde ikke vil blive udnyttet af underliggende selskaber eller søsterselskaber, hvori der er minoritetsaktionærer. Moderselskabet vil modsætte sig udnyttelsen hos det underliggende selskab, idet der vil være tale om en gave til minoriteten. Moderselskabet vil i givet fald hellere fremføre underskuddet med henblik på egen senere anvendelse.

Det vil i givet fald skulle overvejes, hvilken størrelse betalingen skal have. Fastsættelsen kan være enten værdien af underskuddet for overskudssels-

skabet (dvs. 30 pct. af underskuddet) eller værdien af underskuddet for underskudsselskabet (dvs. 30 pct. af underskuddet ganget med sandsynligheden for anvendelse af underskudsselskabet).

En anden overvejelse, der bør foretages, hvis ejerskabskravet nedsættes, er, hvem der skal betale selskabernes selskabsskat. Nedsættes ejerskabskravet synes det ikke muligt at lade moderselskabet betale skatten for hele koncernen – medmindre dette suppleres med regler om de enkelte datterselskabers skattebetaling.

Det kunne overvejes at opretholde en fælles skatteberegning og -betaling. De enkelte overskudsgivende datterselskaber kunne betale deres andel af skatten til moderselskabet, som herefter foretager den samlede skattebetaling. Det pudsige ved en sådan fælles skatteberegning vil være, at overskudsselskaber vil indgå med hele overskuddet – uanset moderselskabets ejerandel, mens underskudsselskaber kun vil indgå med den del af underskuddet, der svarer til moderselskabets ejerandel.

Det kunne også overvejes at opgive den fælles skatteberegning. De enkelte overskudsgivende selskaber i koncernen vil herefter selv skulle foretage deres skattebetaling.

I det følgende er eksemplet fra kapitel 20 gentaget blot uden genbeskatning af tidligere overførte underskud. I eksemplet er det forudsat, at der ikke sker fælles skatteberegning, samt at koncernen har frit valg mht. fordeling af underskudsudnyttelsen.

År 1:

Selskab	Årets indkomst (I)	Underskudsoverførsel (UO)	Skattepligtig indkomst (SI) (SI = I+UO)
M	100	(B) -100	0
H	-300		-100
A	200	(H) -200	0
AD	100	(B) -100	0
B	-200		0
BD	0		0

Saldi ultimo år 1.

Selskab	Fremførselssaldo
M	
H	-100
A	
AD	
B	
BD	

Der er underskud i H og i B. Underskuddet i B overføres til henholdsvis M (100) og AD (100). En del af underskuddet i H overføres til A. Den resterende del fremføres til fradrag i senere års indkomst. Dette skyldes, at koncernen samlet har underskud i år 1, hvorfor underskuddet ikke kan tilføres andre selskaber i koncernen. Har H overskud i det følgende indkomstår, nedbringer dette overskud fremførselssaldoen. Har H ikke overskud (eller overskuddet er mindre end beløbet på fremførselssaldoen), kan underskud på overførselssaldoen fradrages af andre koncernselskaber.

År 2:

Selskab	Årets indkomst (I)	Underskudsoverførsel (UO)	Skattepligtig indkomst (SI) (SI=I+UO)
M	100	(H)-100	0
H	-200		0
A	200	(H)-200	0
AD	200		200
B	100		100
BD	100		100

Saldi primo og ultimo år 2:

Selskab	Fremførselssaldo	
	Primo	Ultimo
M		
H	-100	0
A		
AD		
B		
BD		

I år 2 er det kun H, der har underskud. H har et underskud på 100 på fremførselssaldoen samt et underskud på 200 i år 2. Koncernen vælger at fradrage underskuddene i henholdsvis M (100) og A (200).

År 3:

Selskab	Årets indkomst	Underskudsoverførsel	Skattepligtig indkomst
M	300	(H) -200	100
H	-200		0
A	0		0
AD	-100		0
B	200	(AD) -100	100
BD	100		100

Saldi primo og ultimo år 3:

Selskab	Fremførselssaldo	
	Primo	Ultimo
M		
H	0	0
A		
AD	0	0
B	0	0
BD		

I år 3 har H (200) og AD (100) underskud. M foretager igen fradrag for underskuddene i H. AD's underskud fradrages i B.

21.2 Beskrivelse af modernisering – udenlandske datterselskaber

En af de ændringer, der bør overvejes ved en modernisering af sambeskatningen for så vidt angår udenlandske selskaber, er en fjernelse af creditlempelsen.

Som beskrevet ovenfor i kapitel 13 vil det med en fjernelse af creditlempelsen ikke være muligt for Danmark at beskatte udenlandske selskaber af deres positive indkomst, når der bortses fra genbeskatning af tidligere overførte underskud.

Det bør derfor overvejes, om modellen skal udformes således, at kun udenlandske selskaber, der har underskud i det pågældende år, og tidligere underskudsgivende udenlandske selskaber kan indgå i sambeskatningen.

Alternativt kan overskudsselskaber også indgå i sambeskatningen, hvis koncernen vælger det.¹³² Overskudsselskabernes indkomst puljes – ligesom i de gældende regler – med indkomsten i andre selskaber i samme land. Indkomsten i et land kan dog maksimalt blive nul.

Fjernelsen af creditlempelsen vil herudover – som beskrevet i kapitel 13 – bevirke, at en række af værnsreglerne kan fjernes eller ændres. Regelsættet vil herefter i højere grad kunne virke fleksibelt og give mulighed for forretningsmæssigt begrundede omstruktureringer. Det vil i givet fald skulle overvejes, hvordan underskud, der er udnyttet i det hidtidige regelsæt, skal behandles.¹³³

¹³² Lovgiver kan også vælge, at visse selskaber skal indgå i puljeopgørelser, jf. kapitel 15-17.

¹³³ Se herom i kapitel 20.2.